Usul-i Din

Yazar:

Yazar: Ali Rıza Ricali Tahranî

Türkçe

0000-00-00 00:00:00

Usul-i Din Usul-i Din

TAKDİM

Beşerî ideoloji ve ekoller, geçmişte olduğu gibi günümüzde de düşünce ve inanç dünyasında oluşan boşlukları dolduramamakla birlikte, bu boşlukların uçurumlara dönüşmesine engel olma gayretindeki insanları da çaresiz bırakmıştır.

Yirminci asır, beşerî ideoloji ve ekollerin, insanların inanç dünyasına dönük gereksinimlerini cevaplayamadığı için çöküş sürecine girdiği ve ilhadî düşünce temellerinin birbiri ardınca yıkılmaya başladığı bir asır olarak bilinmektedir.

Bir yandan, insanı fıtrata ters düşen yaşam tarzına yönlendirme gayretinde olan Materyalizm, artık müşteri bulamazken, pazarlayıcı eleman bulma sıkıntısı da yaşamaktadır.

Öte yandan ise insanî değerlerden yoksun olan ve insanı hayvanî dürtülerin esiri konumuna indirgeyici bir yaşam tarzı öneren Batı düşünce ve felsefesi, bu şaşkın insanı çukurdan çıkarıp kuyuya atma amacındadır.

Fıtratı gereği, ilâhî ideolojiye eğilimli olan insanoğlu, bugün artık kendisini oyalayan ve haktan alıkoyan bu tür ideoloji ve ekollerle bir yere varılamayacağını, bunların inanç dünyasında oluşan karanlıklara ışık tutamayacağını ve sorunlarını çözemeyeceğini anlamış ve beşeriyeti kurtaracak bir mektep arayışına girişmiştir.

Elinizdeki kitap, ilhadî düşüncelerin karanlığında yolunu kaybeden insanların hayat yoluna ilâhî ışık yansıtacak İslâmî inanç temellerini içeren bir eserdir. Özellikle genç nesile hitap eden bu kitap, hakkın ve aklın yolunu tanıtacak, hakkı batıldan ayırt edecek, inanç alanında ortaya atılan soruları yanıtlayacak ve zihinlerde oluşturulan şüpheleri giderecek zengin bir içeriktedir.

Kendi alanında uzman ve otoriter birçok düşünür ve sosyal bilimcinin zahmetlerinin ürünü olan bu eser, günümüz gençlerine olduğu gibi gelecek nesillerin inanç dünyasına da ışık tutacaktır, inşallah.

Ehlibeyt inancını ve Şia kültürünü aktarmaya azmetmiş olan yayınevimiz, bu hedefe hizmet doğrultusunda ilmî, fikrî, siyasî, sosyal ve kültürel... içerikli eserleri, tercüme ya da telif yoluyla okuyuculara ulaştırmayı insanî ve ilâhî bir vazife addetmektedir.

Bu kitap, tevhidî dünya görüşünün temelini oluşturan itikadî konuları içerdiği ve konu itibariyle de öncelikli olduğu için KEVSER YAYINCILIK'ın ilk kitabı olarak seçilmiştir.

Hareket bizden tevfik Allah'tandır.

ÖNSÖZ

İslâm düşmanları, Müslüman gençlerin bilgisizliğinden yararlanarak kof ve ilim yoksunu düşüncelerini, yeni yöntemler kullanarak aşılama gayretinde idi. Bu genç ve temiz beyinleri doldurmak için uzun zamandır meşgul olduklarını ve bu bağlamda her yola baş vurduklarını biliyorduk.

Bu zararlı eğitsel faaliyet karşısında duyduğumuz üzüntü, bizi yeni arayışlara itti. Gençleri hedef alıp yazışma yoluyla diyalog kuracak ve itikadî konularda, İslâm'ın temel inançlarını tanıtacak yayın yöntemine başvuracaktık. Bu nedenle gençlerin ilgi ve özenle okumalarını, başkalarına da bilinçli bir şekilde aktarmalarını sağlamak için broşürlerimizin kısa, ilgi çekici ve delile dayalı olmasına çalıştık.

Bu çalışma on yıl önce (kitabın birinci baskı tarihi itibariyle) başlatıldı. Aslında bu, büyük bir çalışmaydı ve karşımızdaki engel ve zorluklar da büyüktü. Ancak sabır ve azim dolu bir çalışma ile bu zorlukların üstesinden gelinebilirdi. Bu meyanda toplu çalışmanın doğurduğu engelleri de aşmamız gerekiyordu. Bütün bunlara rağmen, çalışmamızı başarıyla sonuçlandırdığımızdan dolayı Allah'a hamd ediyoruz.

Elinizdeki kitap otuz ders hâlinde hazırlanmıştır:

On dört ders "tevhid" ve "adâlet" bahsini içermektedir.

Dokuz ders "nübüvvet" hakkındadır.

Beş ders "imamet ve hilafet" mevzuu ile ilgilidir.

Son iki ders de "meâd ve berzah" konusu hakkındadır.

Bu derslerin hazırlanmasında ve düzenlenmesinde "Usul-u Din" yazı kurulunun yanı sıra, çeşitli ilim dallarında görüş sahibi olan üstatların da katkıları olmuştur. Bu üstatlar, kitabın içeriğinin çağımıza uygun ve yaygın şüpheleri çözümleyici nitelikte olması, anlaşılır bir şekilde hazırlanması, temel ve güvenilir kaynaklara dayandırılması gibi hususlarda, samimiyet ve iman dolu çalışmalarıyla katkıda

bulundular.

Bunların cümlesinden olmak üzere merhum üstat Rıza Rûzbeh, yaklaşık beş yıl boyunca bu derslerin incelendiği toplantılara iştirak edip yararlı katkı ve fikrî yardımlarda bulundular. Bu önemli çalışmayı başarıyla noktalayabilmemiz için yaptığı yardımlardan dolayı, Rabbimizin ona iyi mükâfat vermesini ve lütufta bulunmasını temenni ediyoruz.

Bu yolda kendi imkânları dahilinde değerli yardımlarını esirgemeyerek sonuna kadar bizimle işbirliği yapan, yol gösteren diğer çalışma arkadaşlarımıza da en samimî şükranlarımızı bildiririz.

Bu derslerin tamamı hazırlanmadan önce 1969 yılında, çalışma esnasında elde edilecek tecrübe ve yapılacak tavsiyelerden yararlanma ümidiyle yazışma yoluyla öğretim işini başlatmıştık. İşlemek istediğimiz dersi önce broşürler hâlinde hazırlıyor ve dersten çıkarılan soruları da broşüre ekleyerek talepte bulunan şahısların adresine postalıyorduk. Muhataplarımız da broşürleri iyice mütalâa ettikten sonra soruları cevaplıyor ve test formuna öneri veya sormak istedikleri soruları da ekleyerek bize gönderiyorlardı. Böylelikle birçok tecrübe edindik ve çalışmalarımızı mükemmel bir düzeye taşımak için de bu tecrübe ve önerilerden olabildiğince yararlandık.

Derslerin düzenlenmesinde uygulanan yeni metot, savunulan fikirlerin ilmî gerçeklere dayanması ve müessesemizin çalışma yöntemi, tahsilli gençlerin çalışmalarımızı büyük bir ilgi ve rağbetle karşılamalarına neden oldu. Gün geçtikçe bizimle yazışanların ve bu dersleri elde etmek için istekte bulunanların sayısı, bütün isteklere cevap vermede müessesemizin imkânlarını aşacak derecede çoğaldı.

Bu büyük gençlik kitlesinin isteklerini cevapsız bırakmak bizim için üzücü olacağından bir çare yolu arıyorduk. Mevcut imkânlarımız dahilindeki yazışma yönteminden herkes yararlanamadığı için başka bir yola başvurmamız gerekiyordu. Neticede, hazırladığımız derslerin herkese ulaştırılabilmesi için derslerin tümünü bir araya toplayarak (şu an elinizde olduğu gibi) bir kitap hâline getirme ve isteyen herkese takdim etme görüşüne vardık.

Zahmetimizin ürünü olan bu eserin okuyuculara, özellikle gençlere faydalı olmasını ve hidayet kapısını aralamasını ümit ediyoruz.

Selâm olsun Allah'ın salih kullarına

Usûl-u Din Müessesesi - 15 Şaban 1395 Hicrî

1.BÖLÜM TEVHİD

1.DERS

DİN HAKKINDA ARAŞTIRMA YAPMANIN GEREKLİLİĞİ

Bazı insanlar, ilâhî bir dine tâbi olarak hayatlarına yön vermenin gerekliliğini göz ardı edebilir ve "Niye bir dinin mensubu olmamız gerekir ki?" diye düşünebilirler. Bu tür bir düşüncenin yanlışlığını ve din hususunda araştırmanın gerekliliğini iki yönden açıklayabiliriz.

1- Her insanın, kendine yapılan iyilikler karşısında teşekkür etmesi gerektiği aklın hükmüdür.

2- Olası bile olsa, her türlü tehlike ve zararı önlemek aklın gereğidir.

Bu iki delili biraz daha açmanın uygun olacağı kanısındayız:

İyilik Karşısında Teşekkür

Hepimiz bu âlemde, Allah'ın bahşetmiş olduğu nimetlerden yararlanmaktayız. Sindirim ve solunum sistemi, kalp ve işlevi, vücudun diğer azalarının önem ve değeri... insanın bilgi ve hatta tasavvurunun ötesindedir. Bunun yanı sıra güneş, bitkiler ve toprak altındaki madenler ve yeraltı kaynaklarının... tümü Allah'ın büyük nimetlerindendir. İnsanoğlu, bu nimetlerden yararlanmak istediğinde bile Allah'ın vermiş olduğu güç ve bilgisini istihdam etmektedir. Hepsinden daha önemlisi ise insana bahşedilen zekâ ve kabiliyet nimetidir. İnsan, zekâsını kullanarak dağları deler, su ve demirden, en büyük güçleri ve en zarif olguları yaratır... Saymakla bitmez nimetlerin birkaçına değindikten sonra şu soruyu yöneltmek gerekir:

Bu nimetlerin yüce sahibini tanıyıp şükretmek gerekmiyor mu? Yardımsever bir insan, kimsesiz bir bebeği evlât edinip yaşam, eğitim ve öğretim ihtiyaçlarının tümünü hem de en iyi şekilde karşılar, ve her yönden rahat bir hayat yaşaması için de büyük bir servet bırakırsa, bu çocuk için bir görev doğmuş olmaz mı? Öncelikle sevgi ve saygı ile onu tanımaya çalışmakla, tanıdıktan sonra gereken davranışta bulunmakla ve bu iyilikler karşısında bütün varlığıyla minnettar olmakla sorumlu değil midir?

Bu evrende biz insanlar da aynı konumdayız; varlık âlemindeki nimetler hakkında düşünmeli ve teşekkür ilkesi gereğince, bu nimetleri bizlere bahşeden yaratıcımızı yeniden tanımalıyız.

Buna göre, doğru dinin izini sürmek ve bulduktan sonra da ona uymak, aklın emridir. Henüz doğru yolu bulamayıp çıkmazlar içerisinde şaşkın kalan biri ise, yolunu aydınlatan sağlam bir delil ile hak yolu ve doğru dini bulana dek ümidini yitirmemeli ve hak dini bulduğunda da huzur ve sevinç dolu bir kalple yaratana

şükretmelidir.

Olası Zarardan Korunma

Biri kalkıp da "Elbisenize akrep girdi!" diyecek olursa, akrebin bize dokunduracağı zarardan korkar ve bulup etkisiz hale getirene kadar da rahat edemeyiz.

Bir gece yolculuğunda eşkıyanın pusu kurduğunu duyacak olursanız, kuşkusuz, başka bir yol buluncaya kadar adım atmayacaksınız.

Bu iki örnek, olası tehlike ve zararı önlemenin kaçınılmaz ve aklın hükmü olduğunu gösteriyor. Bazı zararlar, aldırış edilmeyecek kadar naçiz ve önemsizdir; ancak büyük bir zarar söz konusu ise, hayatı tehdit edecek veya ölüme sebebiyet verecek nitelikte ise, bunu kimse göz ardı edemez.

En Tehlikeli Zarar

İnsanlık tarihinden, yaşamları boyunca doğruluk ve dürüstlükten asla vazgeçmeyen yüce insanlar tanımaktayız. Onlar, kendilerini Allah'ın elçisi olarak tanıtmış ve insanları, Allah'a iman etmeye ve imanın gereğini yapmaya çağırmışlardır. Durmak duraklamak bilmeyen gayret ve zahmetleri neticesinde, dünyanın her yerinde, nice toplumların iman etmesine vesile olmuşlardır. Bütün bunlardan ötürüdür ki, Hz. İsa'nın (a.s) doğum tarihi, Hıristiyanlık takviminin başlangıcı ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) hicret tarihi de, İslâm takviminin başlangıcı olarak kabul edilmiştir.

Şimdi şöyle bir soruyu kendimize sormamız gerekmiyor mu?:

Doğruluk ve dürüstlüklerinde zerrece şüphe bulunmayan bu peygamberler, ilâhî bir mesajla insanlara gelip dine ve dinin emirlerine davet etmiş, çirkin davranışların cezasından sakındırmış, âlim ve adil Allah'ın hükmedeceği bir mahkemede kesinlikle yargılanacaklarını bildirmiş, hem kendileri ahiret yurdunun tehlikelerinden ve azabının şiddetinden inlemiş, hem de insanları bundan korunmak için uyarmışlardır.

Emin insanların vermiş oldukları bu haberler, zarar ve tehlike ihtimalini bizde uyandırıyor mu?

İnanç ve imanlarında can pahasına direnen, hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen dindarlık abidesi bu elçilerin söz ve davranışlarını görmezlikten gelmemiz doğru mudur?

Yüce ahlâkî değer ve erdemler zirvesinde bulunan bu elçilerin mesajı, sarsılmaz bir bilgi getirmese bile, en azından, "Bu söyledikleri doğru da olabilir." düşüncesini insanda uyandırır mutlaka.

Şimdi bu olasılıktan yola çıkarak, elçilerin dediği gerçekleşecek olsa, bizim hâlimiz ve akıbetimiz nice olur? Allah'ın adaletinin hüküm süreceği mahkemede nasıl cevap veririz?

Böylesi bir çıkmazdan kurtulmak için akıl, muhtemel dahi olsa, zararı önlemenin gerekliliğine hükmederek insanları dine yöneltir.

Üstelik elçiler, insanları huzurlu ve fıtrata uygun bir yaşam tarzına davet etmiş ve ölüm sonrası, zevali olmayan nimetlerle donalı farklı bir âlemin başlayacağını bildirmiş ve ilâhî mesaja teslim olanları, ebedî gönül rahatlığı ve ruh huzuruyla, hastalık, üzüntü, ıstırap ve korkunun giremeyeceği bu âlemle müjdelemişlerdir.

Şimdi hangi akıl sahibi, bunca önemli haberlerin kulak ardı edilebileceğini söyleyebilir?

Elçilerin, "Allah'ın emrine muhalefetin azabı vardır!" şeklinde ifade ettikleri uyarı ve ikaza önem verip dine yönelmek ve din hakkında düşünmek gerekmiyor mu?

2.DERS

HİSSEDİLEMEYEN VARLIKLAR

Büyüleyici, şahane ve muazzam bir yapı gördüğümüzde, mühendis ve mimarının, kendi alanında üstün bir yetenek taşıdığını ve yapıda gördüğümüz uyum ve düzenden hareketle, yapımcısının bilgi sahibi olduğunu kolaylıkla anlarız.

Otomobil, uçak, bilgisayar gibi teknoloji ürünleri de, bunların buluş veya yapımında katkısı olan bilge mucit, uzman ve mühendislerin varlığını ortaya koymaktadır.

Bu kanıya varmak için adı geçen şeylerin mucit veya yapımcılarını ille de gözle görmemiz gerekmiyor; görsek bile onların ilim ve bilgilerini duyu organlarımızdan biriyle kavramamız mümkün değildir.

Bununla birlikte onların ilim ve bilgi sahibi olduklarına inanmaktayız. Bunun sebebi nedir? Mezkur eserlerde gördüğümüz uyum, ahenk ve düzen, yapımcılarının ilim ve bilgilerini kanıtlayan yegâne sebeptir. Bu örnekle vurgulamak istediğimiz, "Varlığına inandığımız her şeyin, görülen ve hissedilen türden olması gerekmiyor." sonucudur. Çünkü duyu organlarının hiçbiriyle algılanamayan varlıklar, ancak eserlerinin tanıklığıyla algılanabilir. Akıl nimetinden nasibini alan herkes, bir eseri ve taşıdığı düzeni gördüğünde, akıllı ve bilge bir yapımcısı ve düzen vericisi olduğunu az bir tetkikle anlayabilir.

Demek oluyor ki, varlıklar iki kısımdır:

1- Duyu organlarının herhangi biri aracılığıyla algılanabilen varlıklar. Bu türden

olan varlıkların bazılarını göz ile görüyor, bazılarını kulak ile işitiyor, bir kısmını burun ile kokluyor, bir kısmını dil ile tadıyor ve diğer bir kısmını ise derimizle yoklayarak soğukluk ve sıcaklığını, sertlik ve yumuşaklığını algılıyoruz.

2- Duyu organlarının hiçbiriyle algılanamayan ve sadece eserlerinin tetkikiyle varoldukları anlaşılabilen varlıklar. Bu başlık altındaki varlıkların yapıları aynı olmayıp değişiklik arz eder. Şimdi bu tür varlıkları örneklendiriyoruz:

Elektrik: Elektrik akımını sağlayan bir kabloya bakmak ile taşıdığı elektrik yükünü göremeyiz. Ancak elektriğin eserini görmekle -lambanın yanması gibi- varlığını anlayabiliriz. Elektrik gücü, doğrudan gözle görülememesiyle birlikte varlığı da inkâr edilemez.

Yer çekimi: Elinizde bulunan bir kitabı bırakacak olursanız, yere düşecektir, yer onu kendine çekecektir. Duyu organlarımızla doğrudan hissedemediğimiz bu güç nedir? Bu çekim gücü, görülemeyen, ancak eseri aracılığıyla varlığı anlaşılabilen varlıklardandır.

Mıknatıs: Mıknatısı bir demir parçasına yaklaştırdığımızda, zahirde iki metal parçasından başka bir şey görülmemektedir. Ancak mıknatısla demir arasındaki yakınlaşmayı görerek iki metal arasında bir çekim alanının varlığını algılarız.

Görülmeyen ışınlar: Güneşin beyaz renkli ışını, üç yanlı bir kristalden geçirilecek olsa, kristalin diğer tarafında yedi renk (kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert, mor) görülecektir; kırmızı öncesinde ve mor ötesinde başka bir renk görülmez. Oysa ki bilim adamları, gözün ışın göremediği yerde de ısı ve kimyasal eserlere sahip ışınların varolduğunu anlamış ve bu ışınları "kızıl ve mor ötesi" ışınlar olarak adlandırmışlardır.

Miladî 1800 yılında Herschell adında bir fizikçi ve astronom, gözün gördüğü ışınlar dışında bir ışının olup olmadığını araştırmaya koyuldu. Termometreyi, mordan kırmızıya kadar yedi ışın görülen bir perdenin üzerinde sırayla gezdirip renklerin ısılarını sırayla ölçtü. Kızıl ötesine varınca, termometrenin daha çok ısı gösterdiğini gördü. Böylece, "kızıl ötesi" adında görülmeyen bir ışının varlığı ve görülen ışınlardan daha çok ısı ürettiği kesinleşti. İnsan, kızıl ötesi ışını gözüyle görememiş olmasına rağmen, varlığının eseri olan ısıyı hissederek keşfetmiş oldu.

Aynı yıllarda Wilaston adlı başka bir bilim adamı, kimyasal bir madde olan gümüş klorürü bileşiğinden bir miktarını mor ötesi ışına tutunca hiç beklemediği bir şeyle karşılaştı; mor ötesinde hiçbir ışın görülmezken, gümüş klorürü siyaha çeviren bir etkenin varolduğunu gördü.

Daha sonra bilim adamları, bu ışının kimyasal etkisi sonucu vücut derisinin güneşte renk değiştirdiğini anladılar.[1] Böylece mor ışını ötesinde, gözle görülmeyen başka bir ışının da varlığı kesinleşti ve bu ışın, mor ötesi ışın olarak

adlandırıldı.

İşitilmeyen sesler: Ses ötesi sesler olarak bilinen nice sesler vardır ki bunlar, tıp ve sanayi alanında kullanılmaktadır. Bu seslerin varlığı ancak eserlerinden anlaşılmaktadır.

Algılama: Herkes kendisini, varolduğunu bilmekte ve kendisi dışındaki mevzular hakkında da birtakım ardı ar-kası kesilmeyen algılamalarını aşağıdakilere benzer cümlelerle ifade etmektedir:

En zor matematik problemini çözdüm.

Filân teori hakkında çok düşündüm ve doğru olduğunu anladım...

Aynı zamanda insan, bildiğinin bilincindedir. Yani, bildiğini bilmektedir. İdrak ve algılama, gözle görülen veya kulakla duyulan bir şey değildir. İnsan, hiçbir duyu organıyla algılama gerçeğini hissedemez; ancak diğer duyu organlarıyla birlikte onun varlığını da algılar. Diğer insanlar da duyu organları aracılığıyla onu algılayamaz ve varlığını, ancak eserlerinden anlayabilirler. Meselâ bir bilim adamı, bilimsel bir analizde bulunduğu zaman "Meseleyi anlamış ve algılamıştır." sonucuna varılır. Veya bir bilim adamına, "Matematikten anlar mısınız?" diye sorulduğunda, "Evet, anlarım." diyorsa, bildiklerinin bilincinde olduğu anlaşılır.

Tasavvur ve hayal: İnsan, hayal âleminde istediği her şeyi yaratabilir. Dış dünyada, yapımı yıllarca zaman, binlerce araç gereç, tonlarca malzeme ve yüzlerce işçi gerektiren Eyfel kulesi gibi bir kule ve hatta kat kat daha büyüğü, hem de hiçbir zahmete katlanmadan, hayal âleminde bir lahzada yapılabilir. Dahası, dış dünyada varolmayan yedi başlı dev gibi efsanevî varlıkları da hayal âleminde yaratmak mümkün.

Görülmez ve duyulmaz olgular türünden olan bütün bunlar, hayal âleminde gerçekleşirken, bunların varlığından kimse haberdar olamaz. Bu olguların hayalî varlığı, ancak eserlerinden veya sözlerden anlaşılabilir.

Sevgi, nefret ve karar: Herkesin hoşlandığı, nefret ettiği ve karar vermek zorunda olduğu şeyler vardır. İnsan, sevdiği her şeyi yapmaya ve hoşlanmadığı her şeyden sakınmaya ve uzak kalmaya karar verir.

Kimse doğrudan doğruya başkasının kararını, neyi sevdiğini ve neyi sevmediğini bilemez. Bu bilgi, ancak eser ve tepkiler kanalıyla edinilebilir. Çünkü ne sevgi, ne nefret ve ne de karar, duyu organlarıyla algılanacak türden olgular değildir.

Hayat: Karşımızda duran sevimli bir civciv, birden havuza düşüp ölür. Öldükten sonra da hiçbir hayat belirtisi görülmez. Nasıl bir değişim gerçekleşti ki canlı olduğu bir lahza öncesindeki gibi hareket etmiyor?

Bunu şöyle izah etmek mümkün: Canlı her varlık, yaşadığı sürece bir güce sahiptir. Bu güç ancak ölümle ondan ayrılır. Buna "hayat" denmektedir. Hayat, duyu organlarıyla hissedilir bir şey değildir. İnsan sadece hareket, beslenme, büyüme... gibi hayat belirtilerini gözlemler ve bu gözlemlerine dayanarak da "hayat" denen bir olgunun varolduğunu anlar.

Bu sıralanan tartışmasız bilimsel gerçekler, duyu organlarıyla algılanan varlıklar dışında birtakım varlıkların varolduğunu ve bunların, ancak eserleri aracılığıyla anlaşılabileceğini kanıtlamaktadır.

Buna binaen, görülmeyen bir şeyi, sırf görülmüyor diye inkâr etmek doğru değildir. Çünkü görülmemekle mevcut olmamak farklı şeylerdir. Bir şeyin varolduğunu anlamak, sadece duyu organlarının algılaması ile sınırlı değildir; akıl da bir şeyin varlığını, o şeyin eserlerine dayanarak anlayabilir. Meselâ, bahsi geçen ve ancak eserleriyle tanınan bilimsel gerçeklerin varlığını kimse inkâr edemez.

Allah'ın da bu gerçekler gibi olduğunu söylemek istemiyoruz. Çünkü Allah, bunların ötesinde bir hakikattir, eşsiz ve benzersizdir. Anlatmak istediğimiz, bu varlıkların varolduğunu eserlerinden anladığımız gibi Allah'ın varolduğunu da eserlerinden anlayabileceğimizdir.

Durum bundan ibaretken, duyu organlarından biri olan gözle Allah'ı göremeyen ve bundan dolayı da inkâr yolunu seçenlerin akıl ve düşünce gözleri kördür. Aklın hükmü gereği şunu biliyoruz ki, Allah'ın eserlerinden olan yaratılışın dakik düzeni etrafında düşünmekle Allah'ın varlığı anlaşılabilir.

"Aç kalbinin gözünü de can göresin,

Görülmeyen şeyleri yekten göresin."

Çünkü her varlıkta Allah'a kılavuzlayan nişaneler vardır.

Burada gözden uzak tutulmaması gereken daha zarif ve önemli nokta, Allah'ın kudret eserlerinde -dünya ve dünyadaki varlıklar- tefekkür etmenin, Allah'ın varlığına kılavuzlayacağıdır. Aynı zamanda, Allah'ın eseri, belli bir yer, zaman ve konuyla sınırlı olmayıp bütün evreni kapsamına aldığından ötürü evrenin her zerresi Allah'ın ayetini taşımakta ve O'nun hiçbir varlığa benzemeyen, eşsiz, sınırsız, ebedî, bütün kemal vasıflarına malik ve her türlü eksiklikten münezzeh bir hakikat olduğunu da kanıtlamaktadır.

Sonuç itibariyle, Allah'ın eserlerini incelemekle şu iki nokta anlaşılmış olacaktır:

1- Bütün eserlerin sahibi olan evrenin yaratıcısının varlığı.

2- Eserlerinin belli bir zaman ve mekânla sınırlı olmayışı ve bundan hareketle de

O'nun sınırsız bir varlık ve bütün kemallerin sahibi bir hakikat olduğu. Ancak insan, bu varlığın hakikatini anlamaya kadir değildir.

Sekizinci İmam Hz. Rıza'nın (a.s) hadimi Muhammed b. Abdullah-i Horasanî şöyle anlatır:

İmam Rıza (a.s), huzurunda oturan bir grup insanla sohbet ediyordu. Bu esnada Allah'ı inkâr edenlerden biri geldi.

İmam Rıza (a.s) ona hitapla buyurdu:

— Eğer sizin dediğiniz gibi Allah, peygamber, hesap ve kitap meselesi yoksa -ki mutlaka vardır-, bizim namaz, oruç, zekât ve imanımızın bize bir zararı olacak mı?

Adam susup kaldı.

İmam buyurdu:

— Ama eğer bizim dediğimiz -kesinlikle Allah, din, ahiret ve kıyamet vardır- gerçekleşirse, o zaman siz bedbaht ve helâk olmaz mısınız?

(Belli ki, bu dünya ötesinde bir âlemin varolabileceğini düşünen herkes, bedbaht ve helâk olmamak için aklın hükmüne uyarak dine inanmalı ve emirlerini hayatına aksettirmelidir.)

İnkârcı:

— Sizin inandığınız Allah nasıl ve neredедir?

İmam:

Soru şeklin yanlıştır senin. Çünkü Allah, mekânı olmaksızın, mekânı yarattı ve niteliği olmaksızın, nitelik ve keyfiyeti yarattı. Allah bu tür sorularla tanınamaz; O, duyu organlarının hiçbiriyle algılanamaz ve hiçbir şeyle de kıyaslanamaz.

İnkârcı:

— Eğer duyuların hiçbiriyle algılanamıyorsa, demek ki öyle bir şey yoktur.

İmam:

— Ne kadar da dar görüşlüsün! Duyuların Allah'ı algılamaktan âcizdir diye O'nun ilâhlığını inkâr mı edeceksin?! Oysa biz, Allah'ı idrak etmekteki âciz ve güçsüzlüğümüzü görünce, O'nun kesinlikle rabbimiz ve ilâhımız olduğuna inanıyoruz.

İnkârcı:

— Allah ne zaman varoldu?

İmam:

— Allah'ın ne zaman olmadığını sen söyleyecek olsan, ne zaman olduğunu ben söyleyeceğim. (Yani Allah, zaman öncesi varolup zamanı da O yaratmıştır.)

İnkârcı:

— Allah'ın varlığını kanıtlayan delil nedir?

İmam:

— Kendime bakıyorum da, bedenimin uzunluk ve genişliğine ne bir şey ekleyebiliyor, ne de bir şey azaltabiliyorum; sağlık ve hastalığım hususunda da elimden bir şey gelmiyor (hasta olduğum zaman iyileşmek istesem bile bu, benim isteğimle olmuyor). Ayrıca güneşin, yıldızların, yerin, göğün, kısaca evrenin düzenini görüyor ve hem bedenimin, hem de evrenin, bilgi ve kudret sahibi bir yaratıcısı olduğunu anlıyorum.[2]

3.DERS

EVRENDEKİ HAYRET VERİCİ DÜZENDEN ÖRNEKLER

Evrendeki en küçük zerreden en büyük gezegenlere kadar her varlık, oldukça ince hesaplara dayanan mükemmel bir düzenin nişanelerini taşımaktadır... Gelmiş geçmiş en büyük bilim adamları bile bu düzen karşısındaki şaşkınlıklarını gizleyememişlerdir.

Asburî Fakültesi biyoloji profesörü Cecil Boyce Ha-mann şöyle demekte:

"Bir damla suyu mikroskop altına aldığımda veya en uzak yıldızları teleskopla seyre durduğumda, vasfı mümkün olmayan hayretlere düşüyorum.

Doğada öyle bir düzen vardır ki, o düzen doğrultusunda hareketle, her olayın hükmü, olay gerçekleşmeden önce değişmez kurallarla açıklanabilir.

Doğaya egemen olan hüküm ve yasalar, belirli ve değişmez olduğundan bilim adamları, doğa kurallarının keşfi için araştırmalar yapmaktalar. Eğer bu kurallar değişir türden olsaydı, keşif alanında yapılan çalışmalar abesle iştigal olacaktı."[3]

Yaşadığımız yeryüzü; büyüklük, küçüklük, güneşe uzaklık ve yakınlık, kendi ekseninde dönme hızı... gibi açılardan mükemmel bir düzene sahip olduğundan

dolayı yaşama elverişli bir merkez olmuştur. Mevcut koşullarda meydana gelebilecek en küçük bir değişim, telâfisi mümkün olmayan hasarlar doğuracaktır.

Büyük bir bölümü, yaşam için gerekli gazlardan oluşan atmosfer, öyle sert ve kalındır ki, her gün saniyede 50 kilometre hızla gelen 20 milyon göktaşının saldırısına karşı bir zırh gibi yeryüzünü korumakta ve aynı zamanda yeryüzünün ısı derecesini, yaşama elverişli olacak şekilde düzenlemektedir.

Okyanuslardan yükselen buharın, tekrar yeryüzüne intikali de atmosfer tarafından sağlanır. Eğer buharın intikali olmasaydı, yeryüzündeki yerleşim bölgeleri, yaşama elverişli olmayan kurak çöllere dönüşürdü.[4]

Kendi yaratılış ve varlığımız varken uzaklara gitmeye gerek yoktur. İnsanın yaratılışında sayılamayacak kadar sırlar vardır. Bilim adamları, yıllara yayılan etüt ve incelemelerden sonra, insanın yaratılışındaki sırlara vâkıf olamadıklarını bildirmişlerdir.

Dr. Alexis Carrel yıllarca araştırmadan sonra "İnsan Denen Meçhul" adlı bir kitabında şöyle der:

"Fizyoloji ve diğer bilimler, hâlen vücut sisteminin hakikatine varamamış ve nice problemler çözümsüz kalmıştır."

İnsan vücudundaki sırlardan bir örnek:

Beden hücreleri: İnsan vücudu, her biri kendi başına canlı bir varlık olan hücrelerden oluşmuştur.

Bu canlı hücreler, diğer canlılar gibi yaşıyor, besleniyor, hazmediyor, cezbediyor, defediyor ve çoğalıyorlar.

Hücrelerin yapısında demir, bakır, kalsiyum gibi çoğu metaller ve de oksijen, hidrojen, azot ve kükürt gibi ametaller mevcuttur.

Normal bir insanın bedeninde, 1016 yani on katrilyon kadar bu hücrelerden mevcuttur. Bu hücreler, tam manasıyla birbiriyle yardımlaşır ve aynı amaç doğrultusunda hareket ederler. Bu hücreler, çok çabuk yorulduklarından dolayı sürekli gıda maddelerine ihtiyaç duyarlar.

Kan, kalpten yardım alarak hücrelerin gıda ihtiyacını giderir. Kalbin öyle mükemmel bir yapısı vardır ki, kalın ve kılcal damarlar yoluyla bedenin her noktasına kan ulaştırır. Kan, gıda maddelerini hücrelere taşıdıktan sonra hücrelerde toplanan zehirli maddeleri alıp, yeniden kalbe döner ve bu durumda kanın rengi koyulaşmıştır.

Zehirli maddeler taşıyan kanın, yeniden aktif ve yararlı hâle gelebilmesi için kalp tarafından, kan arıtma merkezine (akciğerlere) sevk edilir. Bedenin genel işleyişinde herhangi bir aksaklığın çıkmaması için böbreklerden geçerken, taşıdığı zehirli maddelerin bir kısmı da atılır.

Bir hücreyi oluşturan metal ve ametallerin ölçü ve karışımı, bilim adamlarının dikkatini üzerinde toplayan kalbin mükemmel ve girift yapısı ve de her yeni buluş... dakik ve yüce bir düzenin göstergesi değil midir?

İnsan vücudunun esrarengiz ve aynı zamanda muazzam bir yapıya sahip olduğunu söylemek katiyen ne abartı, ne de abes olmaz. Bu durum, tam anlamıyla dakik bir düzenin hüküm sürdüğü evren hakkında, hem de kat kat fazlasıyla geçerlidir. Kuşkusuz bu düzen, bilgi ve kudret sahibi yaratanın eseridir.

4.DERS

DÜZENİN YARATICISI

Elektronik Beyin (Bilgisayar)

Bugün insanoğlu, yapmakta zorlandığı işlerinin büyük bir bölümünü, icat ettiği çeşitli makine ve cihazlar yardımıyla yapmaktadır. İnsanı hayretlere düşüren bu cihazlardan biri, işlevi hakkında az-çok bilgi sahibi olduğunuz bilgisayardır. Bu bilgisayarların bir çeşidi, arşivinde bulunan bir hastalığın geçmişini, birkaç dakika zarfında, hem de dakik bir şekilde doktora verebilmekte ve bir veya on yıl önce verilen raporun bütün detaylarını inceleyerek hastalığı teşhis edebilmekte ve tedavi yöntemini belirleyebilmektedir. Bu aygıt, gerekli görülen ilâcı hastahane eczanesine sipariş verip, ilâcı hastaya yedirmesi için hasta bakıcıyı da bilgilendirebilmekte.

Bazı önemli fabrikalarda da, makinelerin kontrol ve ayarı için insan yerine özel bilgisayar ve robotlar kullanılmaktadır.[5]

Bu cihaz, tesadüf eseri mi meydana gelmiştir; yoksa zekâlı ve kabiliyetli bir yapımcının ürünü müdür? Bu cihaz hakkında bilgi sahibi olan herkes, yapımcısının akıl ve zekâsının yüceliği karşısında saygıyla eğilir.

Otomatik Mutfak

Orbis, bir saat zarfında bin kişi için nefis yemekler hazırlayan bir robotun adıdır. Şimdilik bu robot, bazı ülkelerde, yol arası lokantalarda kullanılmaktadır. Bu robotun yaptığı iş, tam yirmi usta aşçının yaptığı işe denktir.

Aracınızı lokantanın park alanına çekip hemen yanı başınızdaki hoparlörün orta

tuşuna dokunacak olursanız, "Ne arzu ederdiniz?" diye bir ses duyacaksınız. İsteğinize bağlı olarak birkaç çeşit yemek siparişi verebilirsiniz ve yaklaşık sekiz dakika sonra yemeğiniz önünüzde hazır olacaktır.

Otomatik Mutfağın Çalışma Tarzı

Müşterinin tuşa basmasıyla Orbis'in lambası yanar. Müşteri, sandviç türü yemeklerin siparişini verdikçe, Orbis'in karşısında oturan biri, birtakım tuşlara dokunur ve robot çalışmaya başlar. Ekmek otomatik bir bıçakla kesilirken, bir et parçası ocağa gönderilir ve dört dakika yedi saniye zarfında piştikten sonra diğer sandviç malzemeleriyle birlikte otomatik olarak ekmeğin üzerine konur, daha sonra plastik bir poşet içinde sıcacık bir sandviç müşteriye sunulur.[6]

Muazzam şekilde donatılan bu robotun bir yapımcısı yok mu ve tesadüf eseri midir? Yoksa nice bilim adamlarının düşünce ve emeklerinin ürünü olan dakik muhasebeler sonucunda mı üretilmiştir?

Kuşkusuz bu örneklerde gözlemlenen düzen, kâşiflerinin düşünce ürünüdür. Eğer bu kâşifler, dakik ve detaylı muhasebeler yapmaz ve bu aygıtları keşfetmeselerdi, kesinlikle bugün bu ürünler varolmayacaktı.

İşte buradan hareketle, genel ve kesin bir kural elde edilir: Düzen ancak, bilgi ve kudret sahibi bir yapımcıdan kaynaklanabilir. Tesadüf, ilgi çekici olgularda görülen düzeninin dayanağı olamaz. Çünkü her şeyin belli bir düzeni vardır ve bu düzene göre "soğuk suyun" yakıcı olmasını beklemek ne kadar yersiz ise, tesadüfün de düzen doğurmasını beklemek bir o kadar yersizdir.

Ayrıca beyin, sinirler, sindirim sistemi, kalp, göz ve sınırsız varlıklarda görülen esrarengiz düzen, âlim ve kadir bir yaratanın, evreni yarattığını ve düzen verdiğini kanıtlayan yeterli bir delildir. Evrene egemen olan esrarengiz düzen üzerinde mütalâa etmekle, yaratanın azameti daha iyi algılanacaktır. İnsanın beden ve beyin yapısındaki esrarengizliğin, elektronik beyinlerdekinden daha az olduğu nasıl söylenebilir?

Bütün bunlar, bilgi ve kudret sahibi yaratıcının yüceliğini göstermektedir. Ayrıca insanda mevcut olan idrak, yaratıcısının da bilgi ve idrak sahibi olduğunu kanıtlamaktadır. Çünkü idrak ve şuurdan yoksun birinin, kendi var ettiği ve yarattığına idrak ve şuur vermesi mümkün değildir.

Kur'ân-ı Kerim birçok ayetinde, bu kesin ilke ve apaçık hakikate işaret etmektedir. Bu hususta bir ayet şöyledir:

"Görmekte olduğunuz gökleri direksiz olarak yükselten... güneşi ve ayı emrine boyun eğdiren Allah'tır. (Bunların) her biri belli bir süreye kadar akıp gitmektedir. O, Rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak inanmanız için her işi düzenleyip ayetleri

açıklamaktadır."[7]

5.DERS

DOĞA SIRLARININ KEŞFİ

İnsanoğlunun bilim dalındaki şaşırtıcı ilerleyişi, örtülü kalan meçhulleri birbiri ardınca keşfetmekte, fizyoloji ve deneysel bilimler alanındaki yanlış görüşleri ortadan kaldırmaktadır. Meselâ, önceleri insan vücudundaki bazı organların faydasız olduğu sanılıyordu; ancak günümüz bilimi, geniş çaplı bir araştırma sonucu, faydasız olduğu sanılan bu organların çok önemli faydaları olduğunu ispat etti. Tahkik araçlarının gelişmesiyle birlikte, sözü edilen organların daha önemli faydalarının keşfedileceği kesindir. Konu-nun daha iyi anlaşılması için birkaç örnek sunmak istiyoruz.

1- Timüs: Göğüs kemiğinin altında, mediyastinin ön tarafında yer alan bir salgı bezidir. Bu salgı bezinin neye yaradığı önceleri bilinmiyordu ve hatta bazıları, onun faydasız olduğu düşüncesindeydi. Bugün gelinen nokta ise, yabancı etkenlere karşı vücudun savunmasını sağlamada, bu salgı bezinin önemli bir payının olduğudur. [8] Bazı bilim adamları, bu bezin, ergenlik sonrasındaki cinsel işlev üzerinde ve bedenin gelişmesinde önemli bir rol üstlendiği ve yok olmasıyla da, cinsel organlarda uyanma olmayacağı ve ergenliğin gecikeceği düşüncesindedirler.[9]

2- Epifiz (kozalaksı cisim): Beynin merkezinde yer alan bu küçük bez, timüsten daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Bazı eski fizyoloji bilginleri, bu bezin yararsız olduğu görüşünde idiler. Bugün ise bu bezin, cinsel faaliyetleri düzenlediği, çabuk gelen ergenliği önlediği, daha başka işlevleri olduğu ve bu bezde meydana gelebilecek bir hasarın ölümle sonuçlanabileceği saptanmıştır. [10]

3- Bademcikler: Önceleri doktorlar, bademciklerin bir işe yaramadığına inanıyor ve iltihaplandığı zaman da ameliyatla alıyorlardı. Ancak günümüz uzmanları, bademciklerin önemini anlamış olmalarından ötürü, mecbur kalınmadıkça alınmasına izin vermemektedirler.

Bademcikler, akyuvarlar üreterek mikroplara karşı vücudu savunurlar. Sağlam bir kale gibi solunum yollarının başlangıcında yer alan bademcikler, solunan havayı pisliklerden temizleyerek ve havayla karışmış mikropları öldürerek bir nevi karantina görevi yaparlar. Hava kirliliği arttığında veya mikroplar güçlendiğinde, daha fazla direnmek durumunda olduklarından dolayı iltihaplanırlar. Zaruret gerektirmedikçe bademciklerin alınması doğru değildir. Çünkü:

a) Mikropların serbestçe gırtlakta dolaşmasına ve gırtlağın içine, nefes borusuna, akciğerlere girmesiyle bronşit ve akciğer iltihabı gibi hastalıklara neden olur.

b) Burun ve gırtlağın iç derisi normalinden daha ince bir hale gelir, boğaz ve burunun kurumasına sebep olur. Ayrıca, boğaz iltihaplandığı zaman bademcikler de şişer ve boğazın iltihap kaptığını gösterir. Ama eğer bademcikler çıkarılacak olsa, boğaz iltihabının teşhisi gerçekleşmeyebilir ve kalp romatizması gibi daha başka hastalıklar da doğurabilir.

4- Apandis: Bir grup bilim adamı, bir hayli incelemelerden sonra, kanserle savaşmada, apandisin önemli bir rolü olduğu ve zaruret dışında alındığı takdirde kansere yol açabileceği sonucuna varmışlardır.[11]

Bu sıraladığımız ve benzeri nice örnekler, şu gerçeği haykırmaktadır: Bir şeyin faydalı mı, zararlı mı olduğu bilinmiyor ise, hepten kestirip atmak ve faydasız olduğunu düşünmek yanlış olur. Bugün gizlilik perdesini koruyan bir husus, bilimin gelişmesiyle bir gün keşfedilecektir; o günü beklemek lâzım. Gerçek şu ki insan, bunca ilerleme kaydetmesine rağmen daha ilk aşamada sayılır ve büyük doğa kitabından bir satır bile okuyamamıştır henüz!

Einstein, "Nisbiyet Felsefesi" kitabında şöyle yazar:

"Bugüne kadar tabiat kitabından okuduklarımızla çok şeyler öğrenmiş bulunuyoruz. Ancak tabiat sırlarının tümünü ne keşfedebilmiş ve ne de çözümleyebilmişiz."

William James ise şöyle der:[12]

"Bilmediklerimize oranla bildiklerimiz, derin bir okyanus karşısında bir damla gibidir."

Hâl böyleyken, bir varlığın sırrını çözemediklerinden dolayı onu gereksiz ve yararsız olmakla niteleyen materyalistler hata etmiyorlar mı?! Milyonlarca varlıklardan bir ikisinin özelliğini bilmemek, evrenin ve ilginç düzeninin yaratıcısını tanımaya engel olamaz. Hiç kuşkusuz, diğer varlıklar hakkında ve hatta bir varlığın bir kısmı üzerinde incelemede bulunmak, âlemin, idrak sahibi bir düzen verici tarafından yaratıldığını göstermeye yetecektir. Eğer baştan sona ilmî ve mantıklı sözlerle dolu, ama sizce anlaşılmaz birkaç cümleyi içinde barındıran bir kitap elinize geçerse, kitap hakkındaki değerlendirmeniz nasıl olur?

Yüce düşüncelerin ve gerçekçi görüşlerin ürünü olan onca faydalı sözleri görmezlikten gelmek, elbette ki doğru değildir? Bakın, ne demiş şair:

"Dünya; göz, yanak, ben ve kaş gibidir.

Öyleyse her şey kendi yerinde iyidir."

6.DERS

LAVOİSİER YASASI VE YARATILIŞ

Herkes ateşi tanıyor ve alevini de görmüştür. Alevi gördüğünüzde, onun ne olduğunu düşündünüz mü hiç? Bugün alevin gaz ve oksijen bileşiminden meydana geldiği bilinmektedir. Ama eski bilim adamlarından bazıları, kömür veya gazyağında, görülmeyen akışkan bir maddenin varolduğuna inanıyorlardı. Kömür veya gazyağının ya-kılmasıyla birlikte, o görülmeyen madde alev şeklinde ayrılıyordu. Bu bilim adamları, o akışkan maddeye sülfür gibi isimler veriyorlardı. Bu görüşün doğruluğunu savunan bilim adamları çoğalmıştı ve o görülmeyen maddeye flojiston adını vermişlerdi.

Stahl (1660-1734)[13] -ateşin özünden ibaret olan- flo-jiston adında uçucu bir maddenin, bütün yakacaklarda var olduğunu ve yakılmalarıyla birlikte de alev şeklinde onlardan ayrıldığını söylemiş ve bunu şöyle izah etmiştir: Odun, kömür ve yağ gibi maddeler çok çabuk yanar; bunun nedeni, onların fazla miktarda flojiston taşımasıdır. Metallerde ise bu madde, daha az bir miktarda bulunmaktadır. Hem Stahl, hem de bu görüşü savunan diğer bilim adamları, demirin yakılmasıyla birlikte, onda varolan flojis-tonun ayrıldığına ve kalanın da pas şekline dönüştüğüne inanıyorlardı.

Kükürt hakkındaki görüşlerini de şöyle dile getiriyorlardı: "Kükürdü yakarsak ondaki flojiston ayrılır ve geriye flojistonsuz kükürtten ibaret olan renksiz bir gaz kalır."

Büyük kimyacılardan sayılan ve aynı zamanda da Lavoisier'in[14] üstadı olan Rouelle[15] de bu görüşü kabullenmiş ve bunu kanıtlamak için de çok çaba harcamıştır.

Yeni kimya biliminin kurucularından olan Fransız bilim adamı Lavoisier, üstadı Rouelle ve diğer bilim adamlarının bu görüşünü mercek altına aldı ve sonuç olarak da flojiston diye bir şeyin olmadığını saptadı.

Lavoisier, 1772 yılında, bir mercekte toplanan güneş enerjisi ile bir kurşun parçasını yaktı ve ağırlığının arttığını gördü. Kendi kendine, "Bir miktar havanın metalle birleşmesi sonucu bunun ağırlığı artmıştır; flojiston varolsaydı, metalin ağırlığının azalması gerekirdi. Öyleyse flojis-ton teorisini bir kenara atmalı." diye düşündü.

O, görüşünün doğruluğunu şöyle savunuyordu: "Eğer yanmış kurşunu ısıtacak olsak, kendine çektiği havayı geri vererek yeniden kurşuna dönüşür."

Lavoisier, 1776 yılında, 12 gün boyunca cıva dolu bir tabağı ocakta ısıttı. Cıvanın

yüzeyinde, kırmızı renkli ince bir kabuk belirmişti.

Lavoisier, tabaktaki havanın solunuma elverişli olmadığını görünce, tabağın içindeki havanın cıvayla karışıp bu kırmızı kabuğu oluşturduğu kanısına vardı. Yine de görüşünü kanıtlamak için kırmızı kabuğu cıvadan ayırıp ısıttı ve solunabilir bir gazın çıktığını gördü. Böylece cıva yandığında, bir şeyin ondan ayrılmadığı ve cıva ile birleşerek cıva oksidi üreten bir gazın havada mevcut olduğu sonucuna vardı. Lavoisier, bu gaza oksijen adı vererek şu açıklamada bulundu: "Flojiston diye bir şey yoktur; kimyasal etkileşimlerde etkin olan cisimlerin tümünün ağırlığı, daima elde edilen maddelerin ağırlığına eşittir. Yani, "Bir şey yok olmuyor ve bir şey artmıyor."[16]

Flojiston teorisinin, Lavoisier tarafından çürütülmesiyle birlikte bu görüş, savunucularını kaybetmiş oldu.

Her hâlükârda, flojiston teorisinin ve Lavoisier görüşünün tarihî seyri şunu göstermektedir:

Lavoisier, kimyasal etkileşmelere dikkat çekmek noktasında "Bir şey yok olmuyor ve bir şey artmıyor." demiştir; bu sözün, felsefî bir konu olan "varlıkların varoluşu ve yaratılış" ile hiçbir ilişkisi yoktur.

Üzücüdür ki bazıları, Lavoisier'in felsefî bir konuya temas ettiğini zannederek şöyle demişlerdir: "Varoluş ve yaratılış olayı, Lavoisier yasasıyla çelişmektedir. Çünkü Lavoisier'e göre, hiçbir şey var olmaz, hiçbir şey de yok olmaz. O hâlde bir şeyin yaratılması nasıl mümkün olur?"

Flojiston teorisi ve Lavoisier yasasının tarihî sürecine dikkat edilecek olsa, bunun, yaşadığımız dünyada gerçekleşmekte olan kimyasal etkileşmelere dönük olduğu açık bir şekilde anlaşılacaktır. Başka bir tabirle, bu âlem öyle bir yapıya sahiptir ki, onda mevcut olan hiçbir şey yok olmaz ve bir şey de ona eklenmez.

Âlemin yaratılmış olması veyahut ezelden beri bu haliyle mevcut olması, felsefî bir konu olup tümüyle Lavo-isier yasasının kapsamı dışındadır. Bu da demektir ki, Allah'ın dünyayı yarattığına inanmak, Lavoisier yasasıyla çelişmemektedir.

Burada şu noktaya da değinmek gerekir ki, bilim adamlarının bilimsel teori ve görüşlerini öğrenirken, daha derin bir bakış açısıyla yaklaşmak, azamî derecede dikkat etmek, bilgili ve güvenilir insanlardan fikir almak gerekir ki gerçekler aydınlığa kavuşsun. Aksi takdirde, itikadî konular şüphe altında kalabilecektir.

Unutmamak gerekir ki teoriler, değişmez bilimsel gerçekler türünden olmadığı için her teori karşısında teslim olmamak gerekir. Birçok bilim adamı tarafından asırlarca savunulan nice görüşler çürütülmüş ve sonra da unutulmuştur. Tarihsel sürecini aktardığımız flojiston teorisi, bu alandaki bir örnekten ibaret. Bugün

Lavoisier yasası da önceki şeklini (maddenin kalıcılığı yasası) kaybederek "madde ve enerjinin kalıcılığı yasası" durumuna gelmiştir. Bunu şöyle açıklamak mümkün: Lavoisier yasasına göre, sekiz gram oksijen ile bir gram hidrojenin bileşiminden dokuz gram su elde edilir. Oysa ki bugün gerçekleştirilen deney ve incelemeler sonucunda, maddenin çok az bir miktarının ısı enerjisine dönüştüğü ve elde edilen su miktarının dokuz gramdan az olduğu bilinmektedir.

7.DERS

HER AN ALLAH'A MUHTACIZ

Mucit İle Yaratan Arasındaki Fark

Aşağıdaki örneklere dikkat ederek bu varlıkların, yapımcılarına ne kadar muhtaç oldukları iyice anlaşılır:

1- Uçağın üretiminde, yapımcısının rolü ve katkısı nedir? Uçak mühendisi, özel bir yöntem ve ince bir hesap ile metal parçaları ve gerekli diğer malzemeleri birbirine monte ederek uçabilecek, yolcu ve yük taşıyabilecek bir araç üretir.

Uçak yapımcısının işi, ham madde üzerinde çalışarak onu, çeşitli ve gerekli şekillere sokmaktır. Parçalar gereken şekli aldıktan sonra yapımcının işi de son bulur. Ancak yapımcının çalışması neticesinde belli bir şekle giren uçağın parçaları, motoru, lamba ve koltuklarının varlığı yapımcıdan olmadığı gibi, bekası da ona bağlı değildir.

2- Bir ev yapmak istiyoruz ve her türlü inşaat malzemesi de mevcuttur. Bu durumda neye ihtiyaç duyarız? İnşaat usta ve işçisini, inşaat malzemelerini var etmeleri için mi istihdam ederiz? Yoksa var olan malzemeleri usûlüne göre birleştirmesi için mi?

İnşaat malzemelerini icat etmek için usta ve işçiye ihtiyaç duymamız, inşaat malzemeleri icat etmeleri yönünde değil; mevcut malzemelerin kullanımı ve neticesinde istediğimiz evin yapımı yönündedir.

3- Eyfel kulesini görmeyen, ancak özelliklerini duyan biri, bu kuleyi çok kısa bir süre içinde, hem de olduğundan daha yüksek olarak zihninde yapabilir ve hatta çıkmakta olan insanları da canlandırabilir.

Önceki örneklerin aksine, bu zihnî kuleyi var eden, onu hayalinde canlandıran, şahsın kendisidir. Ayrıca bu kulenin bütün malzemeleri, uçak ve ev yapımındaki gibi başka bir yerden getirilmiş değil, bizzat hayalinde canlandıran şahıs tarafından var edilmiştir. İşte bu yüzden de hayal ürünü olan bir şey, dışta mevcut olan malzeme miktarıyla sınırlı kalmaz ve hayal eden şahıs tarafından isteğe bağlı

olarak genişletilebilir. Buna göre, zihnî şekillerin tümü, bizim varlığımızdan kaynaklanmaktadır. Bunlar, varolmalarını istediğimiz zamana kadar zihnimizde var olurlar, istemediğimizde ise yok olurlar.

Son örnekten şu sonuca varırız: Varlığı başkasına bağ-lı olan bir şey, hiçbir şekilde bağımsız olamaz ve varlığının sebebi olan o güce her an muhtaç ve bağımlıdır.

Şimdi de yoktan varolan ve varlığı Allah'a bağlı olan evrendeki varlıkları düşünelim; onlar da her an için kendi yaratıcılarına muhtaç mıdır?

Bazıları, "Evrendeki varlıklar, yaratılış sonrası varlıklarını sürdürmede yaratana muhtaç değildir." diye düşünebilir. Ne var ki böyle bir düşünce tamamen yanlıştır. Çünkü Allah'ın eseri ve mahluku olan varlıklar da, aynen bizim var ettiğimiz zihnî şekiller gibi varolmada ve varlıklarını sürdürmede, kendilerini var edene her an için muhtaçtır.

Konunun tam anlamıyla anlaşılabilmesi için kendi iradesiyle yürüyen, konuşan ve çalışan bir insan hayal edin. Şimdi bu insanın, kendi varlığında bağımsız olduğu düşünülebilir mi? Varolmasını istemediğinizde yok olduğuna göre, demek ki onun varlığı sizdendir.

Evren de böyledir ve varlıkların tümü Allah'tandır. Allah'ın eseri ve mahluku olan bu varlıklar, her an için Allah'a muhtaçtır. Allah istemedikçe varolamayacakları gibi, varlıklarını sürdürebilmeleri de yüce Allah'ın iradesine bağlıdır. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Ey insanlar! Siz (varolmanızda, onu sürdürmede ve her şeyde) Allah'a muhtaçsınız. Allah ise müstağnidir, övülmeye lâyık olandır. Allah dilerse sizi yok eder, yerinize yeni bir yaratık getirir."[17]

Müslümanların bu gerçeğe dikkat etmeleri ve sürekli olarak bunun bilincini taşımaları, dinin bir gereğidir. Meselâ namaz kılan bir insanın (secdelerden sonra), "Allah'ın güç ve kudretiyle kalkıyor ve oturuyorum." zikrini söyleyerek ayağa kalkması tavsiye edilmiştir.

Allah'ın karşısında bağımsız olmadığımıza, saadet yo-lunda çalışmamız için bizi, akıl ve irade sahibi olarak yarattığına, O'nun sıcak ve sınırsız merhametinin bizi kapsadığına dikkat edecek olsak, elimizde olmadan secdeye kapanacak ve "Münezzehtir yüce Rabbim ve ben O'na hamd ediyorum." diyeceğiz.

8.DERS

MÜSTAĞNİ ALLAH

Değişmez Ve Deneysel Bir Yasa

Bu gördüğümüz dünya, atom zerrelerinden oluşan madde dünyasıdır. Dünyadaki varlıklardan her birinin ken-dine has bir yer ve etkisi vardır. Bu nedenle de bu varlıkların etki, tepki ve neticeleri uzaklık ve yakınlık açısından farklıdır. Bu varlıkların merkez noktasına yaklaşmakla etkileri artar, uzaklaşmakla da azalır ve hatta bir noktada kaybolur. Konunun daha net olarak anlaşılması için aşağıdaki örneklere dikkat ediniz:

1- Bir mıknatısın gücü, her mesafeye oranla aynı değildir. Mıknatısın iki santimlik mesafesinde bulunan bir çivi, on santimlik mesafeye oranla daha kuvvetli bir çekim gücünün etkisinde kalır.

2- Güneşin, Venüs gezegeni yüzeyine yaydığı ısı, yeryüzüne yansıttığıyla eş değerde değildir. Venüs gezegeni güneşe daha yakın olduğundan dolayı aldığı ısı, yeryüzündekinden daha çoktur.

3- Bir ampul ışığı yüz metreye kadar bir alanı aydınlatabilir, fakat bu mesafenin her noktasındaki aydınlık eşit derecede değildir ve ampule yaklaştıkça aydınlık da artar.

4- Bir şair veya hatip, elli metrelik bir alana sesini ulaştırabilse de sesin ulaşım gücü, mesafesine göre değişecektir. Sesin kaynağına yakın mesafede net olarak duyulan ses, kaynaktan uzaklaştıkça zayıflayacaktır.

5- Başkalarından ve hatta günün araçlarından yararlanmayarak kişisel faaliyetleriyle yetinen bir yönetici etkili olamayacaktır. Bunun nedeni, kişisel faaliyet ve çabaların belli bir sınır dahilinde gerçekleşeceği, oradan uzak olan insanlara ulaşamayacağı ve onları etkileyemeyeceğidir. Ama eğer diğer insanlardan ve günün araçlarından yararlanacak olsa, o insanların ulaşabildiği her yere o da ulaşacaktır. Aslında bu etki, onun kişisel faaliyetinden değil, is-teği doğrultusunda hareket eden taraftarlarından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda o yöneticinin taraftarlarına uzak veya yakın olmak, onların etkisinde ve güç kullanımında hissedilir bir farkı ortaya koyacaktır.

Bu örnekler doğal olarak şunu kanıtlamaktadır:

Belli bir yer kaplayan varlıkların etkisi her yerde aynı değildir. Bu etki, merkez noktaya yakınlık ve uzaklığa göre farklılaşır.

Allah'ın Da Bir Merkezi Var Mıdır?

Allah'ın da güneş veya diğer maddî varlıklar gibi belli bir yeri olduğunu ve yaratma işini oradan yürüttüğünü zannedenler vardır. Gerçek şu ki, Allah'ın eseri olan evrenin düzeni her yerde aynıdır; denizlerin altından, saman yollarının üstüne kadar her yerde aynı düzen hüküm sürmektedir. Bu düzenin belli bir merkezi olmadığına göre, ne uzaklaşmakla azalacak ve ne de aşırı uzaklık sonucu düzenin kaybolduğu ve düzensizliğin egemen olduğu bir yer görülebilecektir. Oysa ki Allah'ın da diğer maddî varlıklar gibi belli bir yeri olsaydı, O'nun da hükümranlığı evrenin her yerinde kesinlikle eşit olmayacaktı.

Bu demek oluyor ki, evrenin yaratıcısının belli bir yer ve merkezi yoktur. Ayrıca Allah'ın kendisi mekânı ve yeri yaratandır; yaratıcının, kendi yarattığına muhtaç olması mümkün değildir.

Allah, mucitlerle de kıyaslanamaz. Çünkü onlar -ön-ceki derste de belirtildiği üzere- yaratıcı değildirler. On-ların tek şaheseri, bazı varlıkların özelliklerini anlamaları ve bu varlıkları özel bir yöntemle birleştirmeleri, monte etmeleri ve kendilerinin bile muhtaç olabileceği bir aracı üretip insanın hizmetine sunabilmeleridir. Allah ise bütün varlıkların yaratıcısı olduğundan dolayı asla kendi yarat-tığına muhtaç değildir.

Allah Görülemez

Allah'ın belli bir mekânı olmadığına ve bir yer kaplamadığına göre cisim değildir. Çünkü her cisim bir yer tutar ve bunun istisnası yoktur. Allah cisim olmadığından dolayı görülemez de. Çünkü göz sadece cisimleri görebilir.

Allah Hiçbir Şeye Muhtaç Değildir

Allah, yaşam için gerekli olan her şeyin ve tüm varlıkların yaratıcısı olduğundan dolayı onların hiçbirine muhtaç değildir. O hâlde Allah, kâmil bir hakikattir ve her şeyden müstağnidir ve insan gibi yemek, yer ve yaşam için ihtiyaç duyulan şeylere muhtaç değildir; bilâkis her şey O'na muhtaçtır.

Şöyle bir soru sorulabilir:

"Allah cisim değilse, yer kaplamıyorsa ve görülmüyorsa, o hâlde Allah nasıl bir varlıktır ve hatta varolduğu nasıl söylenebilir?"

Bu sorunun cevabını anlamak için şu örneğe dikkat edin: Elektrik katı değildir, sıvı da değildir ve gaz da değildir. Bu "değil"ler, elektriğin varlığında şüphe oluşturamaz. Buna binaen "Elektrik katı, sıvı ve gaz değilse, demek ki yoktur!" demek asla doğru olmaz. Elektriğin bu sıralananlar türünden olmadığı doğrudur, ancak doğru olan bir başka husus da elektriğin bunlardan farklı bir hakikatinin olduğudur.

Şimdi yukarıdaki soruyu şöyle cevaplıyoruz:

Müstağni Allah cisim değildir.

Müstağni Allah yer kaplamaz.

Müstağni Allah görülemez.

Müstağni Allah hiçbir şeye muhtaç değildir.

Cisim olma, yer kaplama, görülme ve muhtaç olma gibi noksanlıkların hiçbiri, varlığın kaynağı olan Allah'ın kâmil ve sınırsız varlığında söz konusu edilemez. O'nda olan her şey kemal ve müstağniliktir. O'nu diğer varlıklardan ayıran ve üstün kılan da bu özelliklerdir.

Akıl ve fıtrat, ancak böyle bir Allah'ı kabullenir ve insaf ve akıl sahibi biri, O'nun varlığını inkâr edemez.

Bu inancı, Allah'ı insan seviyesine indiren ve O'nun cismi ve evlâdı olduğunu, insan özelliklerini taşıdığını duyuran diğer inançlarla kıyaslanmakla, İslâm dininin üstünlük ve yüceliği daha iyi anlaşılacaktır. Eğer materyalistlerin çoğu Allah'ı inkâr ediyorsa bunun sebebi, İslâm'ın tanıttığı Allah'ın onlara tanıtılmamasıdır.

9.DERS

EZELÎ VE EBEDÎ İLİM

Yol yapımında ve birtakım önemli işlerde kullanılan büyük ve güçlü buldozerler, onları üreten mühendisin, mekanik kurallar, alaşımlar ve fizik formülleri alanında görüş sahibi olduğunu kanıtlayan en büyük delildir. İnsanın ürettiği her şey, yapımcısının zekâ ve kabiliyetini sergilemektedir. Bir ürün her ne kadar değerli ve kaliteli olursa, yapımcısının daha çok ve daha mükemmel bilgi sahibi olduğunu gösterir.

Evrendeki mükemmellik ve sırlar, bir buldozerle veya insan üretimi olan diğer şeylerle kıyaslanamaz.

Varlıklarda görülen sınırsız incelikler, Allah'ın ilminin sınırsızlığını göstermektedir.

Şimdi aşağıdaki örneklere dikkat ediniz:

1- Newton şöyle diyor: "Kulak ve gözün yapısı hakkında araştırma yapmakla, kulağı yapanın "ses", gözü yapanın da "ışık ve görme" ile ilgili bütün kurallardan haberdar olduğunu ve göklerin düzeni hakkında araştırma yapmakla da, özel bir düzenle onları yöneten yüce bir hakikatin var olduğunu anlıyoruz."[18]

2- Yarasanın yaratılışı ilginçliklerle ve sırlarla doludur. Yarasa, karanlıkta yolunu bulmak ve bir engele çarpmamak için "radar" sistemi gibi birtakım ses ötesi dalgalar yayar. Bu yayılan dalgalar, yol üstünde bulunan engellere çarparak geri döner ve böylece yarasa herhangi bir engele çarpmadan yolunda ilerler.

3- Beyin zarı, sinir sisteminin en geniş bölümüdür ve tamamen onun her kıvrımını örten 1.5 ile 4 milimetre çapında çok ince hücre astarlarından oluşmuştur. Genişliği takriben 2300 santimetredir. Kabukta hemen hemen 9.3 milyar sinir hücresi vardır ki, bunlar tabakalar hâlinde ve birbirini örtmektedir.[19]

4- Böcekler, küçük olmalarına rağmen şaşırtıcı inceliklerle donatılmışlardır. Birtakım böcekler, sade göz yerine bileşik göze sahiptirler. Bileşik göz, ommatidyum adlı görme birimlerinden oluşur. Görme birimlerinin her biri normal bir göz gibi dıştan içe doğru şeffaf göz perdesi, mercek ve retina bölümlerinden oluşmuştur.

Böceklerin türüne göre ommatidyum sayısı da değişir. Meselâ ateş böceğinde 2500 adet ommatidyum bulunmaktadır.[20]

Böcekler başlarını hareket ettiremediklerinden dolayı etrafta bulunan eşyaları bu gözlerle rahatça görebiliyorlar.

Bu örnekler yaratanın, kâmil ve sonsuz bir ilimle dünyayı yarattığını göstermektedir.

Şimdi soru şu: Allah dünyayı yarattıktan sonra onun her şeyini biliyor mu?

Kesinlikle Allah, nerede olursa olsun her şeyi bilmektedir. En uzak yıldızın gökyüzündeki ışıltısını, okyanusların yeşimsi ve hırçın dalgalarının en uzak sahillere vuruşunu, yaprağın hafif bir esintinin okşamasıyla raksa duruşunu, ormanların sessizliğe çekildiğinde gamlı bir gece kuşunun iniltisini, ahududunun yaprak ve dallarına sığınan ateş böceklerinin yeşil fenerlerinin ışıltısını, dünyadaki sularda bulunan balıkların sayısını, farklı renklerini ve çeşitlerini, ıssız ormanların en sıkı ağaçları arasında, amber tüylü geyik yavrularının doğumunu, kayaların gölgesinde yarı açılmış lâle yapraklarındaki şebnem incilerinin süzülüşünü... yüce Allah bilmektedir.

Kur'ân-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"...O karada ve denizde ne varsa bilir; O'nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez. O yerin karanlıkları içindeki tek bir taneyi dahi bilir. Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır."[21]

Allah İlim Sahibidir

Biz insanlar, zihnimizde taşıdığımız şekillerden gafil olmadığımız ve var olmasını istediğimiz müddetçe de onları zihnimizde koruduğumuz gibi yaratan da kendi yarattığından tamamen haberdardır ve daima yarattığına inayette bulunmaktadır.

Bir insanı hayal edecek ve düşüncenizde canlandıracak olursanız, kesinlikle onun işleri size gizli kalmayacak ve her hareketinden haberdar olacaksınız. Çünkü o insan, sizin hayalinizin ürünüdür, siz onu yarattınız ve siz hayal etmeden önce öyle biri yoktu.

Allah da dünyayı ve dünyadaki varlıkları yaratmış olduğundan dolayı onları kendi başına salıvermemiştir.

Hayalî şekiller yaratabilen bizler ile dünyayı yaratan ve var eden Allah arasındaki fark, bizim var olmamızda ve varlığımızın bekasında O'na muhtaç oluşumuz, O'nun ise her yönden ve herkesten müstağni oluşu ve her şeye varlık bahşeden oluşudur. Bu nedenle sadece O'nu gerçek yaratıcı biliyoruz.

Yaratıcı İle Yapıcının Farkı

Varolan bir ham maddeyi birtakım özel formüllerle işleyerek belli kalıplara sokan ve sonuç olarak da bilgisayarı icat eden bir şahıs, geleceğe dönük olarak bu aygıta hangi programların ve ne gibi bilgilerin yükleneceğinden kesinlikle habersizdir. Diğer bilim adamları, mucitler ve sanatkârlar da ürünlerinin tikel durumlarıyla bağlantılı olarak aynı konumdadırlar. Çünkü bu insanlar, doğada var olan ham maddeyi alıp işlemişlerdir sadece ve onların yaratıcıları değildirler.

Bunu şöyle örneklendirebiliriz:

Uçağın ham maddesi olan metaller, maden yataklarından çıkarılır, eritilir, kalıba girer, işlenir ve montaj sonrası uçak şekline dönüşür. Uçağı icat eden ve üretenler, ihtiyaç duydukları ham maddeleri yaratmış değildirler; onlar sadece bu maddelerin şeklini değiştirmişlerdir ve yaratıcı olmadıkları için de her zaman onların durumundan haberdar olamayacaklardır. Bu nedenle bu insanlara "yaratıcı" denemez, denilmesi durumunda da mecaz anlamında kullanılmış olacaktır.

Ancak Allah'a gelince; O, gerçek yaratan olduğundan ve her şeyi yoktan var ettiğinden dolayı, her zaman için onlardan haberdardır.

Kur'ân-ı Kerim şöyle buyurmakta:

"Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır."[22]

Şimdi hem kendimizin, hem de evrendeki bütün varlıkların, yüce Allah'ın katından uzak olmadığımızı biliyoruz artık.

Denizlerin en derin noktasında, göklerin bağrında, geçit vermeyen uçurumların en uzak yerinde... olsak bile O'nun gözünden uzak değiliz.

İşleyeceğimiz en küçük iyi ya da kötü davranışlarımız karşılıksız kalmayacaktır, mükâfat ya da cezasını mutlaka göreceğiz. İşte böyle bir Allah'a inanan ve iman eden biri, çirkin davranışlarda bulunabilir mi, günah işleyebilir mi?...

10.DERS

EŞSİZ KUDRET

Geniş ve Esrarengiz Bir Âlem

Akıl gözü, varlıkların yaratılışında bir nebze yoğunlaşacak olsa, yaratanın eşsiz gücünü görecektir.

Aşağıdaki örneklere dikkat etmekle bu gerçek daha iyi anlaşılacaktır:

1- Bedenin savunma sistemi uzun bir süredir yaşam bilimcilerin dikkatini üzerinde toplamıştır.

Savunma sistemi; akyuvar, timüs, dalak, karaciğer ve ilikleri içeren sırlarla dolu bir organizmadır. Bunlarda mev-cut olan hücreler, yapı açısından farklı olmalarına rağmen, ortak hedef doğrultusunda mikroplara ve enfeksiyonlara karşı savunma sağlar. Bu bağlamda özellikle akyuvarlar önemli bir rol üstlenmişlerdir. Mikroplara karşı hemen harekete geçen akyuvarlar, mikrobun kaynağını bulup savunma sağlar ve yayılmasını önler.

Yabancı bir maddenin bedene girmesiyle bu organizma devreye girer ve her antijen karşısında antikor üreterek farklı şekillerde savunma sağlar. Bazen mikrobu dağıtmak ve yok etmek, bazen zehirli maddeleri etkisiz hale dönüştürmek, bazen mikropları dondurmak, bazen zehirli ve mikrop taşıyıcı maddelerin dibe çökmesini sağlamak, bazen -aynı gruptan olmayan kanın şırıngası yoluyla- bedene giren yabancı alyuvarlara karşı... antikor üretilir.

Burada dikkat çeken asıl konu bu organizmanın -he-nüz bilimin keşfedemediği- yabancı maddeler karşısında onlara uygun olarak antikor üretiyor olmasıdır.

2- Lion Rasathanesi başkanı şöyle der:

"Rasathanemize teleskop gelmeden önce ulaşabildiğimiz kadarıyla, dünyanın genişliğini 500 ışık yılı olarak algılıyorduk; teleskopun gelmesiyle, dünyamızın genişliğinin en az bir milyar ışık yılı olduğunu öğrenmiş ve milyonlarca yeni Samanyolu'na ulaşmış olduk. Bunlardan bazısının bizimle olan uzaklığı bir milyar ışık yılıdır ve bu mesafenin ötesi tümüyle karanlıktır. Her ne kadar bu mesafenin

ötesine ulaşamıyor isek de kuşkusuz orada, çekimi ile dünyamızı koruyan yüzlerce milyon Samanyolu vardır.

Gözlemleyebildiğimiz yüzlerce milyon Samanyolu'na sahip olan bu koskoca dünya, daha büyük bir dünyanın karşısında ancak bir zerreden ibarettir. Ben henüz, dünyamızdan daha büyük olan o ikinci dünyanın ötesinde başka bir dünyanın olmadığına emin değilim."[23]

Müminlerin Emiri Ali (a.s) şöyle diyordu:

"(Ya Rabbi!)... Biz senin yüceliğinin hakikatini hakkıyla bilemeyiz. Biz ancak senin canlı olduğunu, varolmada kimseye muhtaç olmadığını, uyku ve uyuklamanın seni tutmadığını biliriz."

"Ne bir düşünce, ne de bir göz seni idrak eder. Sen ise gözleri görürsün, herkesin ömrünün ne kadar olduğunu bilirsin ve her şeye kadirsin, güçlüsün."

"Sadece senin yarattıklarından gördüğümüz, kudretinden hayrete düştüğümüz, saltanatının yüceliğinden niteleyebildiğimiz ölçüde sıfatlarını bilebiliriz. Bizim haberdar olmadığımız, gözlerimizin göremediği, akıllarımızın ulaşamadığı, aramıza perde gerdiğin o gayb âlemi ise çok büyük!"[24]

Her şeyi var eden Allah'ın eşsiz kudretidir ve hiçbir şey O'nun kudreti dışında değildir.

Dünyamız Allah'ın iradesiyle varolmuştur ve O'nun dilediği sürece de kalıcılığını koruyacaktır. Yıldızlar, ay, güneş ve diğer gezegenler O'nun kudretiyle dönüp durmaktadır ve âlemde görülen hayret verici düzen O'nun iradesine tabidir; dilediği zaman değiştirir ve yeni bir düzen getirir. Allah dünyayı yarattıktan sonra el çekmiş değildir; dünyanın idaresi, her şeyin varlığı ve devamı O'nun iradesiyledir. Yüce Allah dilemedikçe hiçbir şey varolamaz; öyleyse var eden, koruyan, gözeten ve hüküm süren Allah'tır.

Allah bu âlemde tabiî bir düzen kılmıştır ve bu düzene dayanarak birtakım hesaplamalar yapılabilmekte, tahminler yürütülebilmekte ve olayların geleceği öngörülebilmektedir. Ancak bazı durumlarda, Allah sınırsız kudretinden bir tecelli gösterir ve kendi iradesiyle, tabiî düzen ötesinde bir düzen yaratır.

Bu üstün düzenin örnekleri hem tarihte, hem de günlük yaşantıda görülmektedir. Bu durumlarda Allah'ın kudretinin, dünya düzenini nasıl etkilediği, bazen düşkünleri yücelttiği ve bazen de ululananları zelil kıldığı görülür...

Bundan dolayıdır ki sağlam bir şekilde Allah'a iman eden insanlar, asla ümitsizliğe kapılmaz, her hâlükârda gamlı göğüslerinin karanlıklarında yine de bir ümit alevi parlar ve Allah'ın yardımıyla kurtulabileceklerine inanırlar.

Hz. Musa ile Firavun'un öyküsünü okumuş veya duymuşsunuzdur. Zalimlikte Firavun'un üstüne yoktu. "İsrail Oğullarına vaat edilenin" dünyaya gelmemesi için -ki gel-mesi durumunda onun saltanatını yıkacaktı- onların erkek çocuklarını öldürüyordu. Doğal düzene dayanan bu tedbir ve önlemlerle, Allah'ın emrinin gerçekleşmesine engel olabileceğini sanıyordu.

Firavun'un önlem ve çabaları fayda vermedi ve nitekim vaat edilen çocuk dünyaya geldi. Çocuğun annesine, onu bir sepete koyup Nil nehrine salıvermesi emredildi...

Çocuğu taşıyan sepet nehrin akışı yönünde, Firavun'un sarayına doğru ilerledi. Bu esnada Firavun'un karısı onu gördü. Sepeti sudan alıp içinde bir çocuk olduğunu görünce, onu evlâtlığa kabul etmesini istedi Firavun'dan ve o da kabul etti.

Firavun'un, dünyaya gelmemesi için çalıştığı çocuk, Allah'ın kudretiyle onun kendi evinde büyüdü ve nitekim olan oldu...

Yusuf'un kardeşlerinin kötü amel ve art niyetlerini etkisiz hale getirerek kuyuya düşen Yusuf'u büyük bir makama yücelten... ve Mısır hükümdarlığına taşıyan, Allah'ın kudretiydi.

Mekkeli müşrikler, yüce İslâm Peygamberini (s.a.a) öldürmek için antlaşmışlardı. Müslümanlara baskı uygulamaya ve eziyet etmeye koyuldular. İslâm Peygamberini ve dostlarını birkaç yıl boyunca "Ebutalib Deresi"nde muhasara altında tuttular...

Peygamberi öldürmeye karar verdiler ve bu işi hile yoluyla başaracaklarını sandılar. Ama Allah'ın irade ve kudreti, Peygamberi korudu, hızla İslâm'ın ilerlemesini sağladı ve böylece de Kureyşi ve müşrikleri zelil etti.

Bunlar ve ibrete şayan daha nice örnekler, âlemdeki düzeninin Allah'ın kudretine tâbi olduğunu, dünyanın tek sahibinin Allah olduğunu, doğal düzene hükmeden başka bir düzeni dilediği zaman var edebileceğini göstermektedir.

Vasfı kabil olmayan bu kudret ve şefkat sahibinin huzurunda durup ululanmadan yalvarmak, kulluk görevlerini yerine getirmek ve yaratana muhalefetten kaçınmak akıl ve fıtratın emridir.

İnsanın farklı aşamalardan geçip bu kabiliyet ve akıl seviyesine yücelmesi, Allah'ın kudretiyle olmuştur. O hâlde O'nu unutmak doğru mudur?

Allah'ı hakkıyla tanıyan, her şeyi bildiğini, güç ve kudretin tek sahibi olduğunu kavrayabilen bir insan, hiçbir zorluktan korkmaz. Böyle bir insana göre uhdesinden gelinmeyecek bir zorluk ve sıkıntı yoktur. Allah'a imandan kaynaklanan bu sarsılmaz azimle hedefine ulaşmaya çalışır ve hiçbir engelden korkmaz. Çünkü böyle bir insan kendisini, zorluklar karşısında başarıya taşıyabilecek büyük bir kudretin gölgesinde görür.

Yüce İslâm Peygamberi, Allah'a ve sınırsız kudretine iman ederek güçlü kabileler ve büyük zorluklar karşısında tek başına mücadeleyi başlattı, böylece de tevhit inancının ve erdem mektebinin temelini attı.

Âlemleri yaratana bütün kalbiyle iman eden ve Allah aşkını ruhunda yaşatan bir insan, asla kendini yalnız, ümitsiz hissetmez ve kalbinin her noktası Allah'ın nuru ile aydınlanır.

Böyle bir insan, olanca şuur, azim ve ciddiyetle mücadelesini sürdürür.

11.DERS

SADECE ALLAH'A KULLUK

İnsan yeryüzüne ayak bastığı günden beri varlıkların varoluş neden ve kaynağını anlamaya çalışmıştır. İnsanın tertemiz yaratılış ve fıtratı, bu araştırmayı ve varlığın kaynağına tapmayı gerektirmektedir.

Toplumun gürültüsünden, atalarının âdet ve geleneklerinden uzak yaşayan bir insan, etrafına dikkatle baktığında ilk önce yer ve göğü, gündüz ve geceyi, güneşi, ayı ve yıldızları, onların doğuş ve batışını, rüzgârın esişini, yağmurun yağışını, mevsimlerin değişimini, bitki ve ağaçların ürün verişini, farklı farklı hayvanları ve onların hareketlerini, canlıların büyüme, beslenme ve doğup çoğalmalarını ve yaşayabilmek için gerekli olan donanımlara sahip olduklarını... görecektir.

Bir de dönüp kendine bakacak ve yaşamın bekası için kaçınılmaz olan el, ayak, göz, kulak, burun, ağız, diş... gibi organlarla donatılmış olduğunu görecektir.

Sonra bu organların birbiriyle uyum içinde olduğunu görecek ve sonuç olarak da aynı hedef doğrultusunda ve belli bir düzenin egemenliğiyle hareket eden bir bütün olduğunu anlayacaktır. Bu bağlamda dikkat çeken bazı hususlar söz konusudur:

a) Tesadüf eseri olamayacak bu şaşkınlık veren düzen ve uyumu yaratan bir güç olmalıdır.

b) Bir bütün olarak evren ve her bir parçası -insan da dahil olmak üzere- boşuna değil, belli bir hedefe odaklı olarak yaratılmıştır.

c) Böyle bir düzeni yaratan kudret ve azamet sahibini ululamak, huzurunda alçak gönüllülükle durmak ve kulluk sunmak gerekir.

d) Bu yüce yaratan, evrenin her zerresinden ve kul-ların amel ve davranışları da dahil her gelişmeden haberdardır ve her şeyi kuşatandır.

Bu açıdan bakıldığında, yaratana kulluk sunmak için hiçbir aracıya ihtiyaç duyulmamalı ve kulluk doğrudan Allah'a yöneltilmelidir. Melekler, yıldızlar, putlar, evliyalar ve salih kullar... gibi aracılara tapmak ve kulluk sunmak doğru değildir.

Tevhitten Sapmanın Nedenleri

Bunlar, yanlış örf ve gelenekler, taklit, ailedeki kötü eğitim etkisinde kalmamış ve fıtratı bozulmamış bir insanın kabul edebileceği gerçeklerdir. "Tevhit inancı, her insanın yaratılış ve fıtratının gereğidir." ifadesi de aynı manaya dönüktür. Eğer insan fıtrat yolundan sapıp şirk çıkmazına düşüyorsa bu, farklı nedenlere dayanmaktadır. Şimdi bu nedenlerin bazısına deyineceğiz:

1- Bazı putperestler şöyle diyorlardı: "Allah, akıl ve düşüncemizin kapsamı dışındadır ve belli bir yönü de yoktur ki o yöne durarak kulluk sunalım; bundan ötürü Allah katında değerli olan insan veya cisimlere tapıyoruz ki onları razı edelim ve onlar da Allah ile bizim aramızda aracı olmakla bizi Allah'a yakın kılsınlar."

Bu düşüncenin yanlış olan yanı şundan ibaret: Her ne kadar Allah belli bir yönde değil ise de, her yeri kuşatıcı olduğundan dolayı hangi tarafa yönelecek olsak aracısız olarak O'nun zat-ı pakıyla karşılaşacak ve huzurunda kulluk sunabileceğiz.

"Doğu da Allah'ındır, batı da. Nereye dönerseniz Allah'ın yönü o tarafa doğrudur. Şüphesiz, Allah'ın kudreti her şeyi kapsar, O her şeyi bilir."[25]

2- Bazen de bir kabile nezdinde itibar ve saygınlığı olan kabile reisinin ölümünden sonra, hatırlanması ve saygıyla anılması için heykeli yapılır ve Allah'a ibadet edilirken heykel de göz önünde bulundurulurdu. Bu durum, Allah'a yönelmesi gereken dikkatin heykele yönelmesine sebep oluyor ve böylece de heykele saygı, ibadet şekli alıyordu. Nihayette de bu saygı putperestliğe dönüşüyordu.

Kabil Oğulları, kendi büyüklerinin anısına ve hatta adına (Vedd) bir heykel yapmışlardı. Ne ilginçtir ki heykele saygı, artık heykelin karşısında durup ona tapmaya ve secdeye dönüşmüştü. Bu, tarihin tanıklık ettiği bir gerçektir.[26]

3- İnsan, kendisi için yarar sağlayan bazı varlıklara saygı gösteriyor ve Allah'ı bu varlıklarda tecelli etmiş sayıyordu. Bu saygı da zamanla ibadete dönüşüyordu. Aryaların (eski İran ve Hint topluluklarından) güneş ve ateşe tapmaları bu türden idi. Şirk ve putperestliğin dünyaya yayılmasının nedeni bu ve benzeri hususlardı. Sonraki nesiller de, atalarının düşünce ve inançlarında dikkat etmedikleri ve düşünmedikleri için tevhit fıtratından çıkıp şirk çıkmazına düştüler.

Şirk İle Mücadele

İnsanları şirk çıkmazından kurtarıp tevhit yoluna döndürmek, semavî dinlerin önemli hedeflerindendir. Kur'ân-ı Kerim, büyük peygamberlerin şirki yıkma ve

insanları Allah'ın yoluna döndürme noktasındaki sürekli çalışmalarından övgüyle yâd etmiştir.

Kur'ân-ı Kerim Hz. İbrahim (a.s) hakkında şöyle buyurur: İbrahim kendi halkına şöyle dedi:

"Taptığınız bu heykeller nedir?"

"Biz atalarımızı bu yol üzere bulduk ve bu yolun takipçileriyiz." dediler.

İbrahim buyurdu: "Siz ve atalarınız apaçık bir sapıklıktasınız."

Bu geri zekâlıların işitsel ve görsel eğitim yoluyla hidayet edilmesi gerektiğini düşündü. Bir gün putların bulunduğu mabede girdi ve baltasıyla putları darmadağın etti. Bunu öğrenen insanlar öfkelenerek şöyle dediler:

"Bunu sen mi yaptın bizim ilâhlarımıza?"

İbrahim onların inanç ve düşüncelerinin yanlış olduğunu kanıtlamak için, "Onların kendisinden sorun!" dedi.

Bu cevabı duyunca bir an düşündüler ve sonra utançla şöyle dediler: "Kendin de biliyorsun ki bunlar konuşamazlar."

İbrahim buyurdu: "O hâlde, neden kendilerini savunamayan bu putlara tapıyorsunuz? Neden doğru düşünmüyorsunuz?"[27]

Bu büyük önderlerin insanlığa çağrısı, hiçbir vasıta olmaksızın her yer ve durumda Allah ile bağlantı kurulabileceği, ibadetin sadece Allah'a sunulması gerektiği, ibadet ederken hiçbir kimseye ve hiçbir şeye ne unvanla olursa olsun itina edilemeyeceği, hem Allah ve hem de başkası için yapılan ibadetin bir zerresinin dahi Allah katında kabul edilmeyeceği yöndedir

Tevhidin Getirdikleri

1-Özgürlük ve kişilik:

Allah'ın birliğine, her şeye güç yetirdiğine ve her şeyden haberdar olduğuna iman eden ve bütün varlıkları Allah'ın eseri bilen bir insan asla şaklabanlık etmez, hiçbir güç ve maddî çıkar karşısında köleliği ve aşağılanmayı seçmez. Böyle bir insan ancak ve ancak Allah'a teslim olur ve O'na secde eder.

Eski İranlılar, diktatör ve başına buyruk padişahları Allah'ın tecellisi olarak görür, onların karşısında tam manasıyla teslim olur ve böylece de bireysel ve sosyal özgürlükten yoksun kalırlardı.

Kadisiye[28] Savaşında Arapların elçisi İran komutanıyla görüşür. Arap elçi bu görüşmede, İranlıların gelenek ve teşrifatına hiçbir şekilde aldırış etmeden yere oturur ve İranlı komutanın sorusunu şöyle yanıtlar: "İnsanları kula kulluktan Allah'a kulluğa, dünyanın sıkıntısından özgürlüğün ferahlığına ve (batıl) dinlerin zulmünden İslâm'ın adaletine davet etmek için Allah bizi görevlendirmiştir..."

2-Gerçek ve evrensel adalet:

Allah'ın birliğine iman edenler, hikmet ve adalet doğrultusunda ön görülen ilâhî kanunlara uymak zorundadır. Çünkü Allah'ın kanunlarına itaat etmek, gerçek adaletin yayılmasına neden olacak, her tür zulüm ve haksızlığı ortadan kaldıracaktır.

Putperestler ve müşriklere gelince; onların gerçek adaleti kendi aralarında uygulayabilmeleri asla düşünülemez. Çünkü her kavim farklı ilâhlar edinecek ve onun ilâhlığına dayanarak başkalarına saldırma cüretini kendinde görecektir. Böylece de gerçek adaletin yerini bilgisizlik, anlaşmazlık, zulüm ve haksızlık alacaktır.

Kısaca özetlemek gerekirse: İnsanın özgür, sağduyulu, huzurlu, birlikten yana bir yapı kazanması ve de zulüm, saldırı ve anlaşmazlık kıskacından kurtulması ancak -gerçek manasıyla- tevhit inancı sayesinde gerçekleşir.

Bütün bunların sırrı, samimî kalp ile söylenecek şu sözde yatmaktadır:

"Allah'tan başka bir ilâh yoktur deyin, kurtuluşa erin."

12.DERS

DÜALİZM

İyilikler ve Kötülükler

Düalizm inancına göre evrendeki varlıklar hayır ve şer diye iki başlık altında toplanmış ve her birinin farklı bir kaynağı vardır. Hayrı yaratan iyilikler tanrısı, şerri yaratan ise kötülükler tanrısı olarak bilinir.

Her ne kadar bu inanışın ana nedeni, Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmek ise de, realitede bir yandan şirke düşülmüş ve diğer yandan da evrendeki varlıkların hayır ve şer diye ikiye bölünmesiyle hata edilmiştir. Çünkü evrene hâkim genel düzen göz önünde bulundurulacak olsa, kötü ve şer diye bir şeyin olmadığı ve mevcut olan her şeyin olması gerektiği yerde bulunduğu anlaşılacaktır.

Bu inanışa göre, kötü ya da iyi kabul edilen şeyler arasında bir farklılık olduğu esas alınmış ve her birinin farklı kaynağı olduğu sonucuna varılmıştır: İyilikler tanrısı ve

kötülükler tanrısı.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, iyi ya da kötü olarak algılanan şeylerin büyük bir bölümü aslında hiç de farklı şeyler değildir. Tarım ve ziraat için iyi ve gerekli kabul edilen yağmur, bazen çok yüzeysel bir düşünce tarzıyla, "Zavallı insanların çamurdan evlerinin yıkılmasının sebebidir" türünden bir vehimle kötü olarak da algılanabilir.

O hâlde düalizmin önerdiği çözüm, dile getirilen sorunu çözmede yetersizdir. Çünkü iyi ya da kötü olarak algılanan yağmur iki farklı varlık değildir. Hâliyle "iyi" yağmurun kaynağının Allah, "kötü" yağmurun kaynağının ise farklı bir şey olduğu söylenemez.

İslâm dininin temel kaynaklarının (Kur'ân ve hadis) sunduğu ve aklıselimin de onayladığı alternatif çözüm şöyledir: Yüzeysel bir bakış açısıyla "iyi" olarak tanımlanmayan susuzluk, açlık, olumsuzluklar, sinirsel duyarlılıklar, soğukluk, sıcaklık, yılan, karınca... gibi şeyler tek başına değil, evrenin uyumlu düzeninin parçaları olarak mercek altına alınacak olsa, bunların tümünün iyi ve gerekli şeyler olduğunu anlaşılacaktır.

Konuya giriş niteliğinde ifade edilen bu kısa açıklamayı, şimdi daha etraflıca ele almak düşüncesindeyiz.

Tehlikeden Korunma Etkenleri

İnsanın bedeni, tehlikeler karşısında hiçbir güvencesi olmayan et ve kemik yığınıdır; kısa bir süre ateşte kalmakla küle dönüşecek, kesici ve kırıcı aletler karşısında dayanamayacak ve de bir kaza ve çarpışma sonucu parçalanacak niteliktedir.

Büyük tehlikelerden korunabilmek için yüce Allah insan bedeninde birtakım etkenler yaratmıştır.

1- İlk bakışta "iyi" olarak tanımlanmayan susuzluk ve açlık, insan bedeninde önemli bir rol üstlenmiştir. Açlık ve susuzluk hissi, milyarlarca canlı hücrenin hayat garantisidir. Eğer bu güdü olmasaydı, su ve gıda maddeleri eksikliği sonucu insan bedenindeki hücreler çok kısa bir sürede canlılığını kaybedecek ve insanı kesin ölüm eşiğine demir atacaktı.

2- Acı duyma ve sinirlerin duyarlılığı, yaratılış nimetlerinden biridir. İnsanın sinir sistemi, çok zarif bir haberleşme ağıdır, en ufak bir rahatsızlık hissetmekle alarma geçer, çare bulunması ve önlem alınması için uyarı gönderir. Hastaların tedavi fikrine koyulmaları, acı hissine sahip olduklarından dolayıdır... Sinirlerin duyarlılığı olmasaydı, insan ateşle teması sonucu yanıp kül olabilirdi...

Sonuç olarak şöyle diyebiliriz: Bu hisler yaklaşmakta olan tehlikeyi bildiren alarm gibidir ve aynı zamanda hayatın bekasının teminatıdır.

Zorluklar ve İnsanın Olgunlaşması

Bilim adamlarına göre yaşamakta olduğumuz dünya, hareket ve tekâmül dünyasıdır. Hareket ve tekâmül ise zorluklar ve sıkıntılarla bağlantılıdır. Çünkü zorluklar ve olumsuzluklar, ruhu güçlendiren ve insanın vücudunu dayanıklı kılan etkenlerdir. Sıkıntılar küresinde pişmekle dehalar belirir.

Refah içinde bulunan insan, zorluk görmedikçe ürün vermez ve insanî kemaline ulaşamaz. Ün kazanmış insanların yaşantısı inişlerle, çıkışlarla, zorluklarla ve olumsuzluklarla doludur. "Öd ağacı yanmadıkça sakladığı güzel kokusunu vermez."

"Yanan kalpten çıkar güzel söz, ki öd / Yandığında âlem, muattar olur."

Napolyon şöyle söylüyordu:

"Acılar ve sıkıntılar sonucu insanın zihni açılır ve meyve vermeye başlar."

Zorluklar ve acılar, insanın uyuyan güçlerini uyandıran, harekete geçiren ve de maddî, manevî, bilimsel, teknolojik... alanlarda yepyeni başarılara imza atmasını sağlayan etkenlerden biridir.

İnsanlığa mal olmuş büyük insanların çoğunun, küçük ve mütevazı bir evde yetişmesi, o tür bir yaşamın olumsuzluklarını ve zorluklarını göğüslemekle ve bunun neticesinde de düşünce gücünün daha çok çalışmasıyla ilintilidir.

"İnsan zorluk çekmedikçe kâmil olur mu? / Gelmedikçe rüzgâr ve yağmur, gül nasıl kokar?"

Beşerî bilim ve uygarlığın, sıkıntılar ve zorluklar sonucunda ilerleme kaydettiği ortadadır. Çünkü bu zorluklar, insanı çare arayışına ve daha iyi bir durumda olmak için çaba sarf etmeye iter. Öyleyse sıkıntıların ve zorlukların varlık felsefesini bilmeyen ve bununla birlikte onları "kötü" nitelemekten geri durmayan insanlar büyük bir yanılgı içindedirler.

İyilik ve Kötülüklerin Ölçüsü

Eski İranlılar ve Arilerin bu hataya düşmelerinin tek nedeni soğukluk, sıcaklık, yılan, karınca... gibi varlıkları iyi ya da kötü olarak algılamada kendi durumlarını ölçü almalarıydı. Oysa ki insanın yarar veya zarardan etkilenmesi, iyilik ya da kötülüğün ölçüsü olamazdı. Bu bağlamda ölçü alınabilecek tek şey, bu tür varlıkların, evrenin düzeninde ne gibi bir rol üstlendiğidir.

Arilerin yüzeysel görüşünde "kötü" diye nitelenen soğukluk veya sıcaklık, bütün bir dünyayı göz önünde bulunduran bir biyoloji uzmanı açısından çok faydalı ve de hayvanların, bitkilerin ve insanların tekâmülü için gerekli görülmektedir.

Kendi yarar ve zararını, varlıkların iyilik ya da kötülük ölçüsü olarak kabul eden insanların bu düşünce tarzıyla karıncaların, insan ve ürettiği şeyler hakkında "İnsanların bizi ayak altında ezmesinden başka bir faydası yoktur." veya "Uçak ve taşıtların bize hiçbir yararı yoktur, bu yüzden de onlar faydasız veya zararlıdır." demeleri arasında bir paralellik vardır.

Karıncaların, insan ve buluşları hakkında böyle düşünmesi doğru mudur? Doğru değilse bu yanlışlık nereden kaynaklanıyor? Teşhis bağlamında, kişisel durumun veya insanla bağlantılı olan şeylerin durumunun ölçü kabul edilmesinden kaynaklanmıyor mu bu?

Hint Okyanusu sahilinde yaşayanlar, yöredeki sıcak havadan ve nem oranından etkilenerek okyanusun buharlaşması hakkında, "Bu buharlaşma hayatımızı felce uğratmış ve çalışmamızı engellemiştir." derlerse, bu değerlendirme doğru olabilir mi?

Buharın, deniz sahilinden kalkan bir rüzgârla harekete geçtiği, çöllerin kurak ve yakıcı bölgelerini suladığı, susuz ağaçlara canlılık verdiği, hava sıcaklığını ayarlayarak canlı varlıkların hayatını teminat altına aldığı bilinmektedir.

Sahil insanlarının böyle düşünmeleri, sadece kendi durumlarını göz önünde bulundurmalarından ve âleminin genel düzeninden gaflet etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Bu ayrıntılı açıklamalarla almak istediğimiz sonuç şundan ibaret: Yüzeysel bir bakışla, her şeyin yararsız olduğunu söylemek doğru değildir. Geçmişi, bugünü ve de geleceği ile evreni bir bütün olarak nazar-ı dikkate almak ve her varlığın bu bütün içindeki yer ve özelliğini incelemek gerekir.

İyilik ve Kötülük Tanrısı

Arilerdeki iyilik ve kötülük tanrısı inancı, evrendeki varlıkların iki tür -iyi ve kötü- oluşundan kaynaklanan yanlış bir inanıştır. Çünkü varlıklar, varoluş felsefesi bilinmeksizin ve yaratılış düzeni göz önünde bulundurulmaksızın hayır ve şer -iyilik ve kötülük- diye ikiye bölünmüş, her birini farklı tanrıların yarattığı düşünülmüş, iyilik ve kötülük tanrısı arasında sürekli bir savaşın varolduğu savunulmuştur.[29]

Bu inanç mensupları, insanları devlerle ve kötü ruhlarla korkutuyorlardı. Ölüm devinin suda bulunduğuna ve insanın elini-ayağını bağlayarak boğduğuna inanırlardı. Bu alanda birçok hurafelerden söz edilmekteydi. Yaşam korkunç ve dehşet verici bir şey olarak tanıtılmıştı.[30]

Vatan sevgisinden dem vuran ve milliyetçiliği savunan aşırı nasyonalist kesimin, düalizm savunuculuğuna so-yunarak bu inancı ihya etme ve yeniden İran halkına yükleme çabası gerçekten çok üzücüdür.

Elbette ki millî ve manevî değerlerimizi korumak zorundayız, ancak bu, geçmiş nesillerin saptırıcı inançlarını kabul etmemizi gerektirmemelidir. Akıl ve mantığı bir yana iterek onlara uymak doğru mudur?

İslâm dini ile müşerref olan, bu inançla düşünce ufku genişleyen ve aydınlanan İran halkının geri dönmesi ve hurafelere kanması düşünülemez bile. İslâm inancında, ateş de diğer varlıklar gibi Allah'ın yaratmış olduğu bir var-lıktır. Bu dine inanan insanlar, düalizmin efsanevî devlerinden asla korkmamaktadır. Müslüman insan, evrendeki her zerrenin birbiriyle uyumlu ve iyi olduğuna inanır. Bağışlayan ve esirgeyen Allah'tır bütün varlıkları yaratan.

Ancak mitolojik bağlamda geçmiş nesillerin düşünce ve inançları ekseninde yapılan araştırmaları, bilimsel yapıt olmaları hasebiyle kabullenmek ve araştırmacıları da katlandıkları zahmetler dolayısıyla kutlamak gerekir...

Usul-i Din Usul-i Din

2.BÖLÜM ADALET

13.DERS ADİL ALLAH

Geçen Derslerin Özeti

Geçen derslerde öğrendiğimiz hususlar:

1- Evren ve sırlarla dolu düzeni, ilim ve kudret sahibi bir yaratıcının varlığına somut bir delildir.

2- Düşünce ve aklımızın sınırlı oluşundan dolayı Allah'ın ilim ve kudretini anlayabilmemiz mümkün değildir. Allah'ın evrendeki eşsiz ilim ve kudretinden algılayabildiklerimiz de, O'nun sınırsız kudret ve ilminin bir göstergesidir ancak.

3- İstisnasız olarak bütün varlıklar her şeyi ile Allah'a muhtaçtır, O ise hiçbir şeye muhtaç değildir ve mutlak manada müstağnidir.

4- Sonsuz şefkat ve merhamet sahibi olan Allah, kullarına rızk vermekte ve nimetlerini bağışlamaktadır. Kur'ân-ı Kerim şöyle buyurmaktadır: "Yeri sizin için yerleşim alanı, göğü de bir bina kılan, size şekil verip de şeklinizi güzel yapan ve size temiz rızklar veren, Allah'tır. İşte Allah, sizin Rabbinizdir. Âlemlerin Rabbi Allah, yücelerden yücedir!"[31]

Kullarının faydalanması için her türlü nimeti yaratan Allah'ın zalim olabileceğini akıl nasıl kabul eder? Zulüm bilgisizlik, güçsüzlük ve makam sevdalısı olmak... gibi şeylerin sonuçlarındandır. Allah'ın zat-ı pakı bütün bunlardan münezzehtir.

Zulmün kökeni araştırılacak olsa, elde edilecek nedenler şunlardan ibaret olacaktır:

1- Çöküş korkusu: Başka bir fabrikanın açılmasıyla kendi çıkarlarını tehlikede görüp olası iflastan korkan bir fabrikatör, uyanık bir vicdana ve sağlam bir imana sahip değilse şayet, var gücünü kullanarak rakibini ezmeye çalışacaktır.

2- Mahrumiyet: Hakkını almak için birçok zahmetlere katlanan ancak hakkını gaspçıdan alamayan bir insan, aşırı bir tutum içine girerek karşı tarafı dize getirme uğraşı verecek ve amacına ulaşmak için de her türlü yola başvuracaktır.

Mahrumiyet tepkisi bazı insanlarda, cinayette acımasızlık şeklinde kendini gösterir. Bu tür insanlar, hor görülme ve zilletten kurtularak bir makam elde edince âdeta kudururlar, mazlum kitleyi katletmekten, her şeyi yakıp yıkmaktan zevk alırlar. Mazlum insanların yürek tırmalayan iniltisi, bu insanlar açısından doyumu olmayan bir haz ve neşedir.

3- Bilgisizlik: İnsan düşüncesinin ürünü olan kanun ve yasalar, çoğu yerlerde zulüm ve adaletsizliğin sebebi olmuştur. Bu, sırlar ve meçhullerle dolu bir evrende çevrili olan insanın bilgisinin sınırlı oluşundandır. Zencilere reva görülen tüyler ürpertici zulüm ve haksızlıkların bir bölümü, kendini beğenmiş bir grup azınlığın, fazilet ve üstünlüğün deri rengiyle bağlantılı olduğu vehmine kapılmasından kaynaklanmıştır. Halbuki fazilet ve üstünlüğün ölçüsü, bilgi ve yüce insanî vasıflardan ibarettir. Bu bağlamda siyah ya da beyaz olmanın hiçbir etkisi yoktur.

Bilgisizlik, mahrumiyet ve güçsüzlük gibi nedenlerden doğan veya daha farklı sebeplere dayanan bu tür olguların yüce Allah hakkında düşünülmesi asla mümkün değildir. Çünkü O, sonsuz ilim ve kudret sahibidir, kaybetmekten korkacağı hiçbir şeye muhtaç değildir ve de mutlak müstağnidir. Öyleyse zulüm ve haksızlık etmesi düşünülemez.

Bu çok net ve açık bir konudur. Bu hususta kuşkusu olanlar, ya bu açıklamalara dikkat etmemişler ya da adaletin manasını tam ve doğru olarak anlayamamışlardır.

Adaletin Tanımı

Adalet, herkesin hakkının gözetilmesi ve bireyler arasında, nedensiz olarak ayrım yapılmamasıdır.

Bunu şöyle açıklayabiliriz: Bir sınıfın öğrencileri arasında yapılan sınav sonucu not

ortalaması iyi olan her öğrenci bir üst sınıfa geçmeye hak kazanmıştır. Okul müdürü, öğrenciler arasında sebepsiz olarak ayrımcılık yapamaz ve bazılarını bir üst sınıfa gönderip diğer bazılarını da kazanmış oldukları haktan mahrum edemez. Bir üst sınıfta okumaya hak kazanmış öğrenciler arasında yapılan ayrımcılık zulüm ve haksızlıktır.

Hakkın söz konusu olmadığı ve ihsan yoluyla birilerine bağış yapıldığı durumlarda, fertler arasında ayrımcılığa gitmek ne zulümdür, ne de haksızlık.

Bunu da başka bir örnekle şöyle açıklayabiliriz: Yoksulları yemeğe davet etmek isteyen bir insanın, ne davet ederken onlar arasında seçim yapması, ne de ağırlama açısından ayrım yapması haksızlık değildir. Çünkü bu davranışla kimsenin hakkı zayi edilmemiştir. Burada yapılan tek şey, yoksulların bir kısmının yemeğe davet edilmesi veya özel muamele görmesidir.

Eşitlik ve adaletin gözetilmesi, ancak herkesin ortak bir hakka sahip olduğu durumlarda gereklidir. Herhangi bir hakkın söz konusu olmadığı durumlarda ise eşit davranmak gerekli olmadığı gibi ayrım yapmak da haksızlık ve zulüm değildir.

Varlıkların yaratılışındaki farklılığı görerek, "Neden Allah herkesi eşit yaratmamış ve herkese aynı muamelede bulunmamıştır?" şeklinde eleştiride bulunanlar ve bunun, Allah'ın adaletiyle çeliştiğini zannedenler büyük bir yanılgıda ve adaletin gerçek anlamından da gaflettedirler.

Varlıklar, O'nun üzerinde hiçbir hak sahibi değildirler. Bu yüzden de varlıkların yaratılışındaki veya diğer alanlardaki farklılıklar adaletsizlik de değildir, zulüm de. Allah'ın varlıklar arasında ayrım yapmasıyla veya birini hiç yaratmamış olmasıyla kimsenin hakkı zayi olmamıştır.

İlim ve hikmet sahibi olan Allah, hikmetsiz bir iş yapmayacağına göre, varlıklar arasında görülen farklılıkların nedenini sormak ve araştırmak yerinde bir davranış olacaktır.

Varlıklar arasındaki bu farklılıkların olması gerekli midir? Bu farklılıklar olmasaydı daha iyi olmaz mıydı?

Bir sonraki derste bu soruları yanıtlamaya çalışacağız.

14.DERS İNSAN HAYATINDAKİ FARKLILIKLAR

Varlıkların Farklılığı

İnsanın bilim ve teknoloji alanındaki baş döndürücü ilerlemesinin bir örneği olan uzay gemisi Apollo'nun adını duymuşsunuzdur mutlaka. Bu uzay gemisi, insanı bulutlar ötesine taşıdı, atmosferi aştı ve insanın adımını Ay'ın sırtına ulaştırarak

meçhul bir âlemin kapısını araladı.

İrili ufaklı cihazlar yığını olan bu gemi kumanda modülü, servis modülü, Ay modülü, koruyucu modül, Ay'a inen yedek tüp, inen motor, yakıt ve enerji depoları, alıcılar, vericiler, yönlendirici cihazlar, elektrik jeneratörleri, güvenlik cihazları... gibi bölmelere sahip ve aygıtlarla donatılmıştır. Bu cihazlar olmasaydı veya amacına hizmet etmeseydi veyahut da cihazlar arasında uyum olmasaydı, ne Apollo var olurdu, ne de insan Ay'a çıkardı.

Bu örnek, öğeleri arasında bağlantı olan bir bütünün parçaları arasında farklılık ve değişiklik olmasının kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Bu örnekten hareketle, evrendeki varlıkların farlılığının da abes ve nedensiz olmadığını anlamış bulunuyoruz. Kuşkusuz evrende gördüğümüz bu güzellik, varlıkların farklılığından kaynaklanmaktadır. Eğer her şey aynı renk ve aynı tür olsaydı ve gözleri okşayan bu renklilik olmasaydı, artık birçok şeyin manası olmayacaktı.

İnsanın varolmasının, su içmesinin, sebzeleri pişirip yemesinin, coşkun dalgalardan hareketlilik ve canlılığı, yalçın kayaların sessizliğinden vakar ve metaneti, ilkbaharın beyaz çiçeklerinden filizlenmeyi, çiçeklerin yapraklarına konan şebnemlerden temizliği, havuzlardan ve göllerden huzur ve sükûneti, gümüş renkli şelâlelerden alçak gö-nüllülüğü... öğrenmesinin de bir anlamı olmayacaktı.

Evrende görülen güzelliğin, bu çeşitlilik ve farklılıklardan kaynaklandığı ortadadır. Bu değişikliğe ne abes, ne de adaletsizlik denebilir. Çünkü adaletsizlik, eşit olmayan kanunlar koymaktan ibarettir.

Herkesin eşit olarak bir şeyden yararlanmaya hak kazandığı bir durumda, bireyler arasında ayrımcılık yapmanın zulüm olduğuna vurgu yapmıştık. Evrendeki varlıklar Allah tarafından yaratıldıklarına ve hiçbir şekilde bir şeye hak kazanmadıklarına göre, varlıklar arasındaki çeşitlilik ve farklılık adaletsizlik değildir.

Aslında evreni oluşturan şeyin "farklılık ve çeşitlilik" ilkesi olduğu söylenebilir. Eğer bu çeşitlilik ve tek öğe dışında hiçbir şey olmasaydı, evren de varolmayacaktı. Atomların, gezegenlerin, Samanyollarının, ağaçların, bitkilerin ve hayvanların meydana gelmesi yaratılıştaki çeşitlilikten kaynaklanmıştır. İnsanlar arasında görülen çeşitlilik ve farklılıklar da değindiğimiz çeşitlilik ilkesinin dışında değildir. İnsanların doğa, zekâ ve hafızalarındaki farklılığı eşitsizlik olarak algılayan ve eleştiren insanların, öncelikle bitkilerin ve cansız varlıkların zekâdan yoksun oluşlarını eleştirmeleri gerekmez mi? Gerçek şu ki ne insanlar, ne de bitkiler hakkında bu eleştiriye yer yoktur. Çünkü ne kazanılmış bir hak vardır ortada, ne de bu farklılık ve çeşitlilikle bir hak zayi edilmiştir. Bu durumda, adaletsizlik söz konusu olamaz.

Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken bir başka husus da yüce Allah'ın, herkese kendi kabiliyet ve gücü miktarınca sorumluluk yüklemiş olduğudur. Kimse bedensel ve zihinsel gücünün üstünde bir mesuliyet taşımamaktadır. Adaletin özü de budur zaten.

Bir lise müdürü, üçüncü sınıfın sınav sorularını birinci sınıf öğrencisine soracak olsa, kesinlikle o öğrenciye zulüm ve haksızlık etmiş olur. Ama eğer birinci sınıf öğrencisine, görmüş olduğu matematik dersinden bir soru ve üçüncü sınıf öğrencisine de okumuş olduğu cebir ve trigonometri derslerinden bir soru soracak olsa, aklî dengesi yerinde olan biri tarafından haksızlık yapmakla itham edilemez ve hatta adalete uygun davranışta bulunduğu için takdir edilir.

Evrendeki varlıkların durumu da aynıdır. Eğer varlıkların tümüne aynı gözle bakılmış ve hepsine aynı sorumluluk yüklenmiş olsaydı, şüphesiz varlıkların yaratılışındaki farklılık adaletsizlik olarak yorumlanacaktı. Ancak fertlerin kabiliyet ve imkânları ölçüsünde sorumluluk taşıdığı herkes tarafından bilinmektedir. Öyleyse ortada ne bir zulüm ve ne de bir haksızlık vardır.

Bir iş makinesindeki küçük bir vidadan beklenen görev, büyük bir tekerleğinin yüklendiği görevin aynısı ise ortada bir adaletsizliğin olduğu kesinlik kazanır. Her parçadan, kapasitesi ölçüsünde bir görev beklendiği durumda da adalet gerçekleşmiş olur. Hikmet sahibi olan yüce Allah'ın, hikmet ve maslahattan yoksun bir iş yapmayacağını biliyor ve evrendeki her zerrenin de kendine has bir düzen ve hesap üzere yaratıldığına inanıyoruz.

Evrendeki hiçbir varlığın faydasız olmadığı konusunu geçen derslerde etraflıca açıklamıştık. İlk bakışta faydasız görülen varlıklar dahi, her ne kadar sınırlı akıllarımızla anlayamasak da evrenin düzeni dahilinde kendi yerini almıştır. Ayrıca unutmamak gerekir ki bazı varlıkların faydasını anlamamak, onların faydasız olduğunu göstermez.

Bu gerçekleri göz önünde bulundurmakla, bu farklılıkların maslahat gereği olduğunu kesin bir bilgi ile anlayacağız. Yaratılış düzeni bütününde her şey yararlı ve yüzde yüz gereklidir.

Bu hususta şöyle bir soru sorulmuştur: "Her insan farklı tabiatların tümüne sahip olmakla birlikte, gerek görüldüğü durumlarda iş bölümü yapsalardı olmaz mıydı?"

Bu soru şöyle yanıtlanabilir:

"Böyle bir durumda insanlar hem kolay, hem de gözde meslekleri seçeceklerdi. Ağır, zahmetli ve basit mesleklere kimse el atmayacaktı. Aynı düzeyde olan ve aynı şekilde düşünen insanlar, bol paralı ve şöhretli meslekler varken, basit işlere itina bile etmeyeceklerdi."

Hayatın İniş Çıkışları

Ahlâkî güzellikleri kabullenme ve olgunlaşma hususunda ruhun özel bir durumu vardır. İnsan ruhu, zorluk ve rahatlığı görerek, hayatın acı ve tatlı yanlarını tadarak olgunlaşır. Hayatın bu inişli-çıkışlı yolunda sabretmeği öğrenir... Bazen nimet ve refahın doruğunu yaşar, bazen de yoksulluk ve düşkünlük çukurunun diplerine kadar iner. Mutlu insan, bulunduğu her durumdan yararlanarak ruhunun olgunlaşması için çaba gösteren insandır.

Varlıklı insan, yoksullara yardım ve öksüzlere şefkatle olgunlaşma alanında mesafe alır, yüce ve insan sever bir ruha sahip olur. Ancak aynı insan, bütün servetini zevkleri doğrultusunda harcayarak manevî yönde her türlü olgunluktan mahrum da kalabilir.

Fakir insan, başkalarının malına ve hakkına saldırmak yerine, varolanla yetinmek ve yoksulluğa katlanmakla izzetini korumuş olur. Böylece de yolu üzerindeki engelleri azim ve sabırla aşmış olur.

Kısacası hayatın inişi-çıkışı, dar geçitleri, geniş yolları ve her yönü, olgunlaşma aracı olarak kullanılabilir. Bu sözden, "Kendimizi zorluk ve yoksulluk girdabına atmalı ve orada kalmalıyız." anlamı çıkarılmamalı. Çünkü bu durumda, Allah'ın bahşetmiş olduğu yetenek ve kabiliyetten yararlanmamakla çirkin bir davranış sergilemiş oluruz.

Anlatmak istediğimiz şu: Yoksulluktan kurtulmak için çalışır da bir yere varamazsak veya refahın zirvesinde bulunduğumuz hâlde düşkünlük uçurumuna yuvarlanırsak, kendimizi zavallı görmemeliyiz. Bulunduğumuz her durumu, ruhumuzun manevra yapması gereken yeni bir alan kabul etmeliyiz. Ruhumuzun tekâmül ve olgunluğu için zorluklara karşı direnmeli, savaşmalı, azimle gayret etmeli ve de aklımızı kullanmalıyız.

Bu mantıkla hareket eden insan, hayatın hiçbir tezahür ve aşamasını maslahat dışı ve adalete aykırı bulmamakla birlikte, kendini başarılı görür.

Kur'ân-ı Kerim konuyla ilgili olarak şöyle buyurmaktadır: "Sizi yeryüzünün halifeleri kılan, size verdiği (nimetler) hususunda sizi denemek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O'dur."[32]

Ayette geçen "denemek" ifadesiyle, mevcut durumdan yararlanmak kastedilmiştir. O hâlde insanın karşılaşabileceği her olay ve durum, ruhun olgunlaşması yönünde bir malzeme olarak kullanılabilir. Bu da lütuf ve adaletin ta kendisidir.

Adalet ilkesiyle hiçbir şekilde çelişmeyen farklılıkların, hayat yolundaki iniş-çıkışların felsefesi bundan ibarettir.

Dünyamızda gerçekleşen bazı olayların felsefesini anlayamıyorsak, zulüm ve haksızlık olarak niteleme hakkına sahip değiliz. Dünyanın öyle güçlü bir yaratıcısı vardır ki, zulme iten sebep ve etkenlerin hiçbiri O'nun hakkında söz konusu değildir. Hakkımızda irade ettiği her şey lütuf ve muhabbetinden kaynaklanmıştır. Bu gerçeği hem kendi hakkımızda, hem de başkalarının hakkında defalarca görmüşüzdür. Bazen bir olayın zararlı olduğu kanaatini taşımış ve bir süre sonra aynı olayın zararlı olmadığını ve hatta faydalı olduğunu görmüşüzdür.

Kur'ân-ı Kerim şöyle buyurmakta:

"...Sizin için daha hayırlı olduğu hâlde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu hâlde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz."[33]

3.BÖLÜM NÜBÜVVET

15.DERS İNSANIN HİDAYETİNDE

PEYGAMBERLERİN ROLÜ

İnsanın Yaratılış Felsefesi

Yüce Allah, üretim çarkında bir dişli vazifesi görsün diye mi yaratmıştır insanı?

İnsan her türlü zevki tatması için mi yaratılmıştır?

Maddî isteklerini elde etmek için açık ya da gizli yollardan daha çok servet biriktirmesi için mi yaratılmıştır?

Yoksa daha kutsal ve yüce bir hedef uğruna mı yaratılmıştır?

İnsanın gerçek ve hakikatini doğru bir şekilde değerlendirememiş ve kavrayamamış kesimler, insanın sadece maddî boyutuna bakmış ve bu değerli madalyonun öbür yüzünden gaflet etmişlerdir.

Sağduyu sahibi olan insan bilimciler, insanın üç önemli boyutu olduğuna dikkat çekmişlerdir:

1- Bireysel maddî yaşamı

2- Toplumsal yaşamı

3- Ruh ve mana dünyası

Sadece birinci boyuta kilitlenerek insanın mutlak manada özgür -bu özgürlük zarar doğursa bile- olması gerektiğini savunanlar, yüce insanî kişilikten gaflet etmiş ve

diğer iki boyutunu gözden kaçırmışlardır.

Birinci ve ikinci boyutlara odaklanıp üçüncü boyuta itina etmeyenlerin oluşturacağı çevre ise ahlâkî ve manevî değerlerden yoksun bir çevre olacaktır.

İngiliz sosyolog ve meşhur tarihçi Noyen Bie, Life dergisindeki uzunca röportajında şöyle demiştir:

"Biz kendimizi, maddeye ve tabiata teslim ederek maddî duyum yönünden her türlü ihtiyacımızı karşıladık, manevî açıdan ise muhtaç ve fakir kaldık. Bu yanlış yoldan geriye dönüp dine yönelmemiz için henüz geç olmadığına inanıyorum."[34]

Gerçekleri ve ileriyi görme yetisine sahip olan bir araştırmacı, insanın maddî ve sosyal boyutunun ötesini de görerek, insanı her "üç boyutuyla" değerlendirir. Çünkü insan gerçeği ve mahiyeti üç boyutludur. Aksi durumda insanı olduğu gibi tanımak mümkün olmayacaktır. Üstelik, insanın bireysel ve sosyal yaşamında nasıl bir yaklaşım sergilemesi gerektiğini insana öğreten bu üçüncü boyuttur. Öyleyse insan, her açıdan olgunluk kazanmanın yolunu öğrenmeli ve bu yönde gayret göstermelidir. Zaten insanın yaratılış felsefesi de bundan ibarettir.

Şimdi bakalım; acaba vicdan ve fıtrat, her üç boyutuyla insanı olgunluğa taşıyabilir mi? Bu soruyu yanıtlamak için meseleyi iyice açmak gerekmektedir:

Vicdan ve Fıtrat

Kimi psikologlar, vicdan ve fıtrat diye adlandırılan şeyin, çocukluk dönemindeki eğitimin ürünü olduğunu vehmederek vicdanı inkâra kalkışmışlardır.

Jean Jacques Rousseau[35] gibi bilginler ise karşıt görüşü savunmuş, iyilikleri ve kötülükleri birbirinden ayırt edebilen bir gücün insanda varolduğuna inandıklarını bildirmişlerdir. Bulundukları toplum ve çevreden etkilenmemiş ve vicdanı sapmamış çocuklar bile iyilik ve kötülüklerin bir hakikati olduğunu ve göreceli olgular türünden olmadığını anlamaktadırlar.

İyilik ya da kötülük olarak bilinen bazı olguların gelenek ve göreneklere bağlı olduğunu yalanlama gayesinde değiliz. Bir tür giysi, bir çeşit yemek... bir toplumda ve bir zamanda "iyi" kabul edildiği hâlde, başka bir toplum ve başka bir zamanda pekâlâ "kötü" kabul edilebilir.

Akıldan payını alan ve görüş yularını aklının eline veren insanlar, her iyilik ve kötülüğün bu türden olmadığını bilmektedir. Emanet, adalet, ahde vefa, yoksullara yardım, topluma hizmet, kardeşlik, eşitlik... gibi iyiliklerin bâtınî ve vicdanî kökleri vardır.

Zulüm, vefasızlık, hıyanet, ululanma... gibi kötülükler de karşıt kutupta yer alan,

her toplumda ve her zaman diliminde kötü kabul edilen hususlardandır. Şimdi kalkıp da bu tür kötülük ve çirkinliklerin göreceli olduğunu savunmak mümkün değildir.

Öyleyse vicdan ve fıtratın var olduğunu kabullenmek gerekir. Ancak, hemen belirtelim ki, insanın tam anlamıyla yol bulmasında vicdan yeterli değildir. Çünkü vicdan ve fıtrat, arınmaya muhtaç, değerli madenler gibidir; önce keşfedilmeli ve sonra da bazı aşamalardan geçirilmelidir. Eğitim ve tezkiyeden yoksun kalan vicdan ve fıtrat, bozulmuş ve sağlıksız çevreden etkilenerek öyle bir değişim geçirir ki, psikolog unvanı taşıyan insanlar bile onu tanıyamaz hâle gelip inkâra kalkışabiliyorlar. İnsanın masum peygamberlere muhtaç olmasının bir nedeni de burada yatmaktadır.

Beşerî İdeolojiler

Milattan birkaç yüzyıl önceden başlayarak bugüne kadar toplum ve bireyin eğitimi alanında farklı görüşler öne sürülmüştür. Ancak insan, maddî ve manevî mutluluğu her yönüyle temin edecek etkenlere vâkıf olmadığından dolayı, insan fıtratının isteklerini yanıtlayabilecek bir görüş de ileri sürememiştir.

Dr. Philer Berwez Einstein'den şöyle nakleder: "Bilim, varolan şeylerden haber verir; din (vahiy) ise olması gereken şeyleri öğretir."[36]

Viktor Hugo ise şöyle der: "İnsan ilerledikçe dine olan ihtiyacı da artar."[37]

Beşerî ideolojiler karşısındaki bir başka önemli sorun da, aklın anladıklarının, tamamen doğru varsayılsa bile icra garantöründen yoksun oluşudur. Çoğu insanlar alkol, kumar, hırsızlık, cinayet... gibi şeylerin çirkinliğini mantıksal ve bilimsel olarak anladığı hâlde bunlardan vazgeçmemektedir.

120 ülke üzerinde üyesi olan Birleşmiş Milletler'in birçok alanlarda âciz kaldığını ve çoğu önerilerinin de kağıt üzerinde kalmaktan öteye geçmediğini ibret ve hayretle bizzat görmekteyiz. Bunun nedeni, insanın düşünsel olarak bizzat kabullendiği şeylere pratikte bağlı kalmamasıdır.

İlâhî yasa ve kanunlara gelince, onlarda herhangi bir hata ve eksikliğin bulunması mümkün değildir. Bu yasaların ezelî ve ebedî bir ilimden kaynaklanmış olması ve de peygamberlerin tertemiz kalplerine vahiy yoluyla inmiş olması, bu yasaların insanlar üzerindeki etkisini kat kat artırmıştır. Ayrıca bu ilâhî yasaların gereğini yerine getirenlere mükâfatın, muhalefet edenlere de cezanın öngörülmüş olması, onları yapılabilir kılmıştır. Ortaya çıkan sonuç şundan ibaret: Akıl ve düşünce, icra garantöründen mahrum olduğuna göre, aklın algıladıklarının gaybî bir güç tarafından desteklenmesi gerekecektir.

Vicdan ve düşüncenin yalnız başına insanı mutluluğa taşıyamamasının sebebi

budur. Akıl ve vicdan, ancak peygamberler tarafından duyurulan ilâhî öğretiler çerçevesinde eğitilmekle mutluluk vesilesi olabilir.

Hz. Ali (a.s), Nehc'ül-Belâğa'nın ilk hutbesinde peygamberlerin gönderiliş nedenini şöyle açıklamaktadır: "Al-lah, unutulan nimetleri hatırlasınlar, gizli kabiliyet ve yetenekleri aşikâr etsinler diye peygamberleri gönderdi."[38]

İnsanın doğru ve mükemmel bir ideoloji üretebileceği varsayılsa bile, dünyamızdaki zorbalar ve haydutlar, hak ile batılın tanınmasına engel olacaklardır. Makaleler yazarak, kitaplar yayınlayarak... varsayılan ideolojiyi karalayacak, gerçek yüzünü gizleyecek ve böylece de insanların seçme hakkına müdahale edeceklerdir.

Kanunların Allah tarafından gönderilmesi durumunda, insanlar, peygamberlerin gerçekleştirdiği mucizeleri görmekle onun hak olduğunu anlar ve iman ederler. Böylelikle de Allah'ın hücceti, muhalefet edenler de dahil olmak üzere herkese tamamlanmış olur ve kimse "hakkı tanıyamadım" bahanesi arkasına saklanamaz.

Peygamberlerin Gönderilmesinin Gerekliliği

İnsanın bireysel, sosyal ve manevî yönlerden olgunlaşması, yaratılışının hedeflerinden biridir.

Fıtrat ve vicdan, insanın gerçek olgunluğa taşımada yeterli değildir.

Beşerî ideolojiler, insanın fıtratında yatan isteklerin tümünü yanıtlayacak nitelikte değildir ve yeterliliği varsayılsa bile icra garantöründen yoksundur.

Peygamberlerin gelmesiyle ve mucizeler göstererek peygamberliklerini kanıtlamasıyla herkes hakkı batıldan ayırt edebilecek ve kimse "hakkı tanıyamadım" bahanesi arkasına saklanamayacaktır.

Bütün bunlar, peygamberlerin gönderilmesini gerekli kılmaktadır.

Peygamberler, insanların olgunlaşma yönünde ihtiyaç duydukları şeyleri öğretmekle, gerçek mutluluğa ulaşmalarını sağlamak için gönderilmiştir.

Hikmet sahibi Allah'ın, insanları bu dünyada başıboş bırakmış olabileceği, onlar için bir yaşam programı öngörmemiş olabileceği veya istedikleri doğrultuda yönlendirsinler diye zalimlerin emrine sürmüş olabileceği asla düşünülemez.

İbn-i Sina "Şifa" adlı eserinde şöyle yazar:

"İnsanın bekası ve varlıksal olgunluklarını kazanması bağlamında peygamberlerin gönderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu, kirpik ve kaşın varlığına, ayak altlarının

içeri doğru girintili olmasına duyulan ihtiyaçtan kesinlikle daha önemlidir."[39]

İnsanın yaratılış hedefi doğrultusunda hareket etmesi, maddî ve manevî açıdan olgunlaşması için peygamberlerin gönderilmesi kaçınılmazdır. İnsanların bu ihtiyacından dolayı yüce Allah da, insanların hidayet bulması için peygamberler seçmiş ve onlara vahiy indirmiştir.

Hişam b. Hakem şöyle rivayet eder:

İnkârcılardan biri İmam Sadık'ın (a.s) huzuruna gelip sordu: "Peygamberlerin gönderilmesini gerekli kılan ve Allah katından geldiklerini kanıtlayan delil nedir?"

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu:

"Bütün mahluklardan (sıfatlarından) münezzeh, hikmet sahibi, (yaratıkların her türlü niteliğinden) üstün ve yüce, insanların göremeyeceği, dokunamayacağı, kendisiyle konuşamayacakları (ve görevlerini direkt olarak kendisinden soramayacakları) bir yaratıcının varlığı kanıtlandıktan sonra, bu yaratıcının insanlar arasında elçilerinin olması gerektiği de kendiliğinden kanıtlanmış olacaktır. Bu elçiler, yaratan ile kulları arasında aracı konumundadırlar. Kulların yarar ve maslahatına olan şeyleri öğretir, helâk edici etkenler hususunda da uyarıda bulunurlar."

"O hâlde, ilim ve hikmet sahibi Allah tarafından gönderilen, iyiliğe emreden ve kötülükten sakındıran elçilerin insanlar arasında olması kaçınılmazdır. İşte bu elçiler, Allah'ın hikmetiyle eğitilen ve aynı hikmet üzere gönderilen peygamberlerden ibarettir. Peygamberler diğer insanlarla aynı yaratılışı paylaşmalarına rağmen, ruhsal özellikler bakımından insanlarla hiçbir ortak yönleri yoktur. İlim ve hikmet sahibi Allah, (sürekli olarak) peygamberlerini kendi hikmetiyle desteklemiştir (her türlü hata ve günahtan korumuştur)."

"Peygamberleri tanımanın ve peygamberlik iddiasında doğru olduklarını anlamanın yolu, getirdikleri deliller, kanıtlar ve doğruluk alâmetleridir (mucizelerdir). Böylece yeryüzü (getirdiği ayet ve mucizelerle sözünün doğruluğunu ve tutumunun adilâne olduğunu kanıtlayan) gerçek hüccetten boş kalmaz."[40]

İlâhî dinlerin öngördüğü yaşam programı, belli bir eksene odaklanmamış ve yaşamın her alanında yol göstericidir. Yönetim, adalet, ekonomi, hikmet, temizlik, saygınlık, sevgi, kardeşlik, eşitlik, hidayet, eğitim, ilim, kudret, bireysel ve sosyal sorumluluklar, ibadet ve detay konuları açıklayan genel kurallar... semavî dinlerin hedeflediği hususlardandır.

İlâhî dinler, bu öğretiler doğrultusunda insanı eğiterek her üç boyutunda olgunlaşmasını sağlar.[41]

İlâhî dinlerin bir diğer özelliği de, sadece belli bir sınıfa değil, toplumun her tabakasına hitap etmesi ve bütün insanların haklarını savunmasıdır.

"Feodal veya kapital toplumlar, kendi çıkarlarını korumak için dini üretmişlerdir." düşüncesinde olanlar büyük bir yanılgı içindedirler. Bu düşüncede olan kesimler, ne dini anlamış ve ne de dinin öğretilerini dikkatle incelemişlerdir. İnsanlık tarihi, peygamberlerin başlattığı hareketlerde, zengin ve elit tabakanın hiçbir katkısı olmadığının ve hatta bu ilâhî hareketlerin, feodalizm ve kapitalizmin zulüm ve saldırılarına karşı savaştığının canlı tanığıdır.

Yönetici, bilgin, köylü, yoksul... tabakalarının dine eğilim göstermesinin tek nedeni, yaratılışsal ve duygusal isteklerinin, dinlerin öngördüğü yaşam programında yanıt bulduğunu görmeleri ve de bu dinlerin eğitimi sayesinde gerçek olgunluğa tırmanabileceklerine inanmalarıdır. İnsanların dine eğilimlerinin bundan başka bir nedeni yoktur.

Bugün dinin değerinin bilim adamlarınca daha iyi anlaşılmış olması ve gerçek huzurun, Allah'a iman sayesinde elde edilebileceği kanaatine varılmış olması sevindirici bir gelişmedir.

Mucizenin Gerekliliği

İnsan, ancak peygamberlerin kılavuzlukları sayesinde her yönlü mutluluğa erişebileceğini ve onların getirmiş oldukları yaşam programları çerçevesinde olgunlaşabileceğini anladıktan sonra, ister istemez o hayırsever eğiticilerin, o fedakâr ve masum önderlerin sevgisini kalbinde besler ve onlara iman eder.

İnsan bu sevgi ve iman sonucu öyle bir yere varır ki, peygamberlerin hedeflerini gerçekleştirmek için hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz ve hatta onların isteklerini kendi isteklerinden önde tutar.

Peygamberlerin kalplere hükmedişini, insanların peygamberlere karşı besledikleri sevgiyi gören bazı çıkarcı insanlar, çirkin emellerine ulaşmak ve insanların sevgisini kazanmak için peygamberlik iddiasında bulunmuşlardır. Böylesi bir olumsuzluğa düşmemek için araştırmadan iman etmemek gerekir.

Allah katından görevlendirilen elçilerle sahte elçilerin ayırt edilmesi için peygamberlik iddiasında bulunan birinin, iddiasını doğrulayıcı kanıt ve ayet sunması bir zorunluluktur.

Gerçek peygamberlerin tanınmasını sağlayan bu kanıt ve ayete "mucize" denir. Kulların yanılmaması, sahte elçilerin tuzağına düşmemesi ve hakkın gizli kalmaması için yüce Allah bütün peygamberlerini "mucize" ile desteklemiştir.

Peygamberler, Allah tarafından gönderildiklerini kanıtlamak ve insanların güvenini

kazanmak için mucize sahibi olmalıdırlar. Bu mucizeleri gören insanlar da gönül rahatlığıyla elçilere ve getirdikleri öğretilere iman ederek uygulayacaklardır.

Mucize Nedir?

Mucize, peygamberliğin kanıtıdır; başkalarının kesinlikle yapamayacağı ve peygamberlerin de ancak Allah'ın irade ve izniyle gerçekleştirebildikleri birtakım harikulâde işlerdir. Mucize, sadece peygamberliğin kanıtlanması alanında kullanılan bir araçtır. Bahane peşinde koşan insanlar, bazen düşmanlıklarını duyurmak amacıyla peygamberlerin huzuruna gelerek mucize göstermelerini - hatta bazen aklen mümkün olmayan işler yapmalarını- istiyorlardı. Peygamberler ise, peygamberliklerinin ispatı için gereken mucizeyi gösterdiklerinden dolayı bu isteği geri çeviriyor ve hidayet etmekle, müjdelemek ve uyarmakla görevli olduklarını duyuruyorlardı.

Kur'ân-ı Kerim bu tür insanlara şöyle cevap vermekte:

"De ki: Mucizeler ancak Allah'ın katındadır. Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım."[42]

"Hiçbir peygamber, Allah'ın izni olmaksızın herhangi bir ayeti (mucize) kendiliğinden getiremez."[43]

16.DERS PEYGAMBERLERİN MASUMLUĞU

Rahîm ve Hakîm Allah, peygamberler gönderdi ki insanlar, onların önderlik ve hidayetiyle doğru yolu tanıyarak gerçek şerefin, olgunluğun ve en güzel sıfatların zirvesine ulaşabilsinler.

Bunun içindir ki yüce Allah, gönderdiği peygamberleri her tür günah ve hatadan korumuştur. Bunu şöyle açıklayabiliriz: Peygamberlerin masum kılınışının sebebi, hiçbir hata ve yanlışlık yapmadan insanları gerçek ve her yönlü olgunluğa yönlendirmek ve Allah'ın emirlerine boyun eğmelerini sağlamaktır.

Daha açıkçası şu ki, elçilerin gönderilmesini gerekli kılan delil, onların her tür günah, yanlışlık ve hatadan masum ve korunmuş olmasını da gerekli kılmaktadır. Çünkü peygamberlerin gönderiliş amacı, insanları doğru ve güzel bir şekilde eğitmekle hak yola yönlendirmektir. Bu amacın gerçekleşmesi, peygamberlerin masum olmasına bağlıdır. Çünkü peygamberlerin kötü ve çirkin işleri yapması, günaha ve hataya düşmesi, insanların nefretini uyandıracak ve güven kaybına neden olacaktır. Böylece de ulaşılmak istenen amacın tam karşıt istikametinde hareket edilmiş olacaktır.

Hâlbuki akıl sahibi hiçbir varlık kendi amacına aykırı bir tutum içinde olmaz ve

amaca hizmet edebilecek her malzemeyi istihdam eder.

Bunu şöyle örneklendirebiliriz: Toplumun tanınmış insanlarını, düzenleyeceği toplantıya davet etmek isteyen bir insan, hem davetiyeleri kabul görecek bir şekilde düzenler ve hem de onların hoşlandığı biriyle davetiyeleri gönderir. Aksi takdirde akılsızlık ve hikmetsizlikle suçlanır, yaptığı iş de kötülük ve çirkinlikle nitelendirilir.

Yüce Allah da insanların hidayet ve eğitimi bağlamında ana etkenleri gözetmiş ve halkların, heves düşkünü günahkârların istekleri yönünde hareket edip yaratılışsal tekâmülünden uzaklaşmasını, geri kalmasını irade buyurmamıştır. Bundan ötürü de toplumun en iyi şekilde hidayet edilmesi ve eğitilmesi için masum peygamberler göndermiştir.

Şimdi peygamberlerin neden masum olmaları gerektiğini daha geniş olarak açıklayacağız.

1- Eğitim ilkesi: Peygamberlerin gönderiliş nedeninin eğitim olduğunu geçen derslerde belirtmiştik. Eğitmenin amelî yönü, sözlü kılavuzluklarından çok daha etkilidir. Eğitmenin huy ve davranışları, insanlarda derin bir değişim meydana getirir. Çünkü insan -kesin psikolojik ilkelerden biri olan- "taklit" ilkesi gereği kendini, eğitmeninin ahlâk ve davranışlarına uydurmaya çalışacak ve üzerinde bulunan gökyüzünün görüntüsünü yansıtan temiz ve berrak göller gibi olacaktır.

Sadece sözle yetinerek eğitimin sağlanamayacağı bilinen bir gerçektir. Öyleyse ümmetin peygamberler tarafından eğitilebilmesi için bu ilâhî önderlerin güzel huy ve sıfatlarla desteklenmeleri, günah ve hatalardan korunmuş olmaları bir zorunluluktur. Ancak bu durumda peygamberliğin amacına ulaşılması mümkün olacaktır.

Kimsenin göremeyeceği bir yerde olsa bile günah işleyebilen birinin, insanların ruhunda köklü bir değişim yaratabileceği söz konusu olamaz.

İçki içen birinin, başkalarını içkiden menetme çaba ve gayretleri kesinlikle ciddiye alınmayacak ve bu mücadelesinde gerçekçi addedilmeyecektir.

İnsanların günah işlemeleri karşısında genelde peygamberlerin ve özelde de yüce İslâm Peygamberinin vasfı olanaksız bir üzüntü içinde kıvranmaları, onların her tür günahtan, samimiyetle uzak olduklarını gösteren en güzel kanıttır.

Peygamberlerin tebliğ ve davalarında başarılı olmalarının önemli nedenlerinden biri, söz ve davranışlarının birbiriyle uyumlu olmasıdır. İnsanların düşüncesinde devrim oluşturabilecek ve toplumları olgunlaşmaya taşıyabilecek en önemli etkenlerden biri, işte bu söz ve davranış birliğidir.

2- Kabul ve güven: İnsanlar birine ne kadar inansa ve güvense, aynı oranda onun sözlerini kabul edeceklerdir; bunun aksi de aynı oranda geçerlidir.

Bundan dolayıdır ki ilâhî emirleri duyuran ve insanları günah ve pisliklerden korumaya çalışan peygamberlerin kendisi öncelikli olarak en yüce ve en güzel sıfatlara sahip olmalı ve de günah, hata ve yanılgının her türünden korunmuş olmalıdırlar. Bu durumda insanların peygamberlere olan iman ve güveni daha da artacak, sözleri ve kılavuzlukları kabul görecek, ilâhî emirlerinin uygulanması noktasında gayret uyandıracak ve kalplere hüküm süren önderler ve imamlar olarak tanınacaklardır. Böylece de insanların her yönlü tekâmülünden ibaret olan peygamberliğin amacı gerçekleşmiş olacaktır; aksi takdirde ne bu amaç gerçekleşecek ve ne de böyle bir şey Allah'ın hikmetiyle bağdaşacaktır.

Zaten insanlarla peygamberler arasında gönül bağının oluşmasını sağlayan etken de peygamberlerin masumluğu ve fevkalâde liyakatleri olmuştur. Bu gönül bağı öyle bir yere varmıştır ki bazı insanlar peygamberlere aşık olmuş ve emirlerine itaat noktasında her türlü fedakârlıkta bulunmuşlardır.

Şimdi de bir insanın günah ve hatalar karşısında nasıl masum olabileceği konusunu incelemeye alacağız.

a) Gerçek sevgi: Peygamberler kesin bilgi ve derin görüşleriyle Allah'ı herkesten daha iyi tanıyan, O'nu her şeyden daha yüce gören, sevgi ve itaat için sadece O'nu lâyık bulan, O'nun rızasından başka bir şeyi aramayan, O'ndan başkasına ümit bağlamayan, O'nun için her şeyi feda eden ve kime kulluk sunduklarını çok iyi bilen Allah aşığı kullardı.

Bundan dolayı da Allah'ın dinini tebliğ yolunda her türlü musibet ve zorluklara göğüs geriyor, en sıkıntılı durumlarda bile güler yüzle Allah'a yöneliyor ve gerçek sevgilileri uğrunda bu acıları çekiyor olmakla mutluluk duyuyorlardı.

Hem bu yüce insanların ve hidayet öncülerinin gayretleri ve hem de insanların onlara karşı kötü davranışları tarihte kayda geçmiştir. Allah aşkı olmaksızın bu acılara katlanmak mümkün mü veya bu acılara katlanmanın başka bir sebebi olabilir mi?

Sevgili uğrunda her türlü fedakârlığa katlanan, O'nun rızası dışında hiçbir şey söylemeyen, gönül ve ruhlarının her köşesini O'nun düşüncesiyle dolduran bu insanların günah işleyebilecekleri nasıl düşünülebilir?

Yüce İslâm Peygamberine şöyle dediler: "Tertemiz ve masum kılındığın hâlde -ibadet etmede- niçin bu kadar kendine zahmet veriyorsun?"

Peygamber şöyle buyurdu: "Niçin Allah'ın şükreden kulu olmayayım?"[44]

Hz. Emir'ül-Müminin Ali (a.s) İslâm Peygamberinin yüce sıfatlarına değinirken şöyle buyurmaktadır:

"Allah, Muhammed'i (s.a.a) insanlara tanık, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberliğe seçti. Çocukluk çağında herkesten daha iyi ve yaşlılıkta herkesten daha seçkin, huy ve yapısı herkesten daha temiz, cömertlik ve eli açıklıkta ise herkesten daha cömertti."[45]

İmam Ali (a.s) bir başka yerde ise şöyle buyurmuştur:

"O, takva edinenlerin önderi ve hidayeti seçenlerin yol aydınlatıcısıdır."[46]

Peygamberlerin masumluğu, ancak ve ancak Allah hakkındaki yüce marifet ve gerçek aşkları sayesinde oluşmuştur. Onlar günah işlememekle kalmaz, günahı düşünmekten bile kaçınırlar.

b) Kesin ve sarsılmaz bilgi: Veba mikrobunun bir su tasında bulunduğunu ve veba hastalığının tehlikeli sonuçlarını bilen biri, su tasına elini bile sürmez. Mikrobun ne olduğunu bilmeyen biriyse, su tasının görünüş güzelliğine kanarak içindeki suyu içebilir. İyiyi kötüden ayırt edemeyen bir çocuğun da pis ve mikroplu şeyleri yemesi olasılık dahilindedir. İyiyi kötüden ayırt etme gücüne sahip olan birininse, böyle bir işe girişmesi mümkün değildir.

Bazı insanlar vardır ki aniden gelecek zararlardan korktukları için önlem aldıkları hâlde, zamana yayılmış tedricî zararlara pek de önem vermezler. Çürük dişini çektirmek hususunda tembellik edip diş doktoruna görünmeyen bir insan düşünün. Bu insan, çürük dişini çektirmemekle diğer sağlam dişlerinin de bozulmasına ve hatta daha başka rahatsızlıklarla karşılaşmasına neden olacaktır. Ama aynı insan, apandis hastalığıyla karşılaştığında, hemen bir cerraha görünecektir...

Uzman bir doktor da, alkolün manevî ve ruhsal zararlarını tam olarak bilmediğinden ve de nefsî isteklerine uyarak alkolün tedricî zararlarını göz ardı ettiğinden dolayı alkol bağımlısı olabilir.

Normal insanlar, günahın maddî ve manevî, cismî ve ruhî boyutlardaki etkisine dikkat etmezler ve çok yüzeysel bir bakış açısına sahiptirler. Peygamberler ise üstün bir güç yardımıyla hakikatleri görüyor ve biliyor olma yönünden diğer insanlardan farklı ve üstündürler. Bu güç ve bilgi yardımıyla günahın bütün etkileri hakkında sarsılmaz bir ruh hâline sahiptirler. Günahın ahiret âleminde somut hâlini, gönül gözüyle görmektedirler ve bundan dolayı da nefislerine uyarak günaha düşmez ve hatta düşüncesine dahi kalplerinde yer vermezler.

Peygamberler, günahın berzah ve ahiret âlemindeki etkilerini görüp insanlara açıklıyorlardı. Konuyla ilgili olarak yüce İslâm Peygamberinden rivayet edilmiş hadislerden birkaç örnek sunmak istiyoruz.

Müminlerin Emiri Ali (a.s) şöyle rivayet eder:

Fatıma (a.s) ile birlikte Peygamberin (s.a.a) huzuruna vardık ve şiddetle ağladığını gördük.

Dedim:"Anam-babam feda olsun sana, niçin ağlıyorsun?"

Peygamber buyurdu: "Miraç gecesinde, ümmetimden bir grup kadının elemli bir azapta olduğunu gördüm. Saçlarından asılan ve ateşin şiddetinden beyni kaynayan bir kadın gördüm. Biri dilinden asılmıştı ve boğazına kaynar su dökülüyordu... Biri kendi etini yiyordu ve ayağının altından ateş çıkıyordu. Birinin eli-ayağı bağlanmış, yılan ve akreplerin içine atılmıştı... Birinin bedeni ateşten makaslarla doğranıyordu... Biri köpek şekline girmişti, ateş altından girip ağzından çıkıyordu ve de azap melekleri, ateşten topuzlarıyla onun baş ve bedenine vuruyorlardı..."

Fatıma (a.s) dedi: "Bu kadınlar ne yapmıştı ki, Allah tarafından böyle azap görüyorlardı?"

Hz. Peygamber cevap verdi: "Biri dünya hayatında saçını namahremden saklamadığı için saçından asılmıştı. Biri kocasına eziyet ettiği için dilinden asılmıştı. Namahrem için kendini süsleyen kadın kendi etini yiyordu. Biri abdestine, elbisesinin temizliğine, cenabet ve hayız guslüne önem vermediğinden ve de namazı hafife aldığından dolayı eli-ayağı bağlanarak yılanların ve akreplerin içine atılmıştı. Biri kendini namahrem erkeklere teslim ettiği için ateşten makaslarla doğranıyordu. Şarkı diyerek başkalarını eğlendiren kadın ise köpek şekline girmişti ve ateş altından girip ağzından çıkıyordu..."

Hz. Peygamber buyurdu: "Kocasını öfkelendiren kadının vay hâline! Ve ne mutlu kocasını razı eden kadına!"[47]

Hz. Peygamber şöyle devam etti: "Ateşli kancalara asılan bir grup gördüm. Cebrail'e, kim olduklarını sordum."

Cebrail dedi:"Bunlar, Allah'ın verdiği helâl ile yetinmeyip harama yönelenlerdir."

Peygamberimiz miraç gecesi gördüklerine şunları da ekledi: "Bedenlerinin derisi ateşten iplerle dikilen birilerini gördüm ve kim olduklarını sordum."

Cebrail cevap verdi: "Bunlar, kızlarla gayr-i meşru ilişkide bulunanlardır."[48]

Hz. Peygamber şöyle devam etti: "Yüce Allah faiz yiyenlerin karnını, yediği faiz miktarınca cehennem ateşiyle dolduracaktır."[49]

İslâm Peygamberi, içki içenler ve diğer günahlara bulaşanlar hakkında da açıklamalarda bulundu.

Bütün bunlar, insanların günah işlemesine engel olabilecek sözlerdir. Bu sözler normal insanları günah işlemekten alıkoyabilecekken, bunları söyleyen ve günahın berzah ve ahiret âlemlerindeki hakikatini gören ve somut hâlini bilen peygamberleri ve özelde de İslâm Peygamberini günahtan alıkoymaz mı?

Kesinlikle bu yüce insanlar ne günah işler ve ne de günah işlemeyi düşünürler. Peygamberleri günaha karşı koruyan en önemli etken ahireti hatırlamaları ve günahın ahiret âlemindeki dönüşümünü görmeleridir.

"(Ey Muhammed!) Kuvvetli ve basiretli kullarımız İbrahim, İshak ve Yakub'u da an. Biz onları özellikle ahiret yurdunu düşünen gönülden bağlı kullar kıldık. Doğrusu, onlar bizim katımızda seçkin iyi kimselerdendir."[50]

17.DERS MUSA(a.s)KELİMULLAH

Hz. Musa'nın (a.s) dünyaya geldiği dönemde, "Kıbtîler ve Sıbtîler" adında iki büyük kabile Mısır'da yaşıyordu. Mısır'a hüküm süren firavunlar[51] Kıbtîlerdendi. Sıbtîler ise Hz. Yakub'un soyundandı ve "İsrailoğulları" olarak tanınmaktaydı. İsrailoğullarının ilk doğum yeri ve ana vatanı "Ken'an" idi. İsrailoğullarından olan Hz. Yusuf'un (a.s) Mısır'da büyük bir makama gelmesinden sonra onlar da Mısır'a gelip yerleştiler. Önceleri nüfus bakımından azınlıkta idiler, zamanla çoğaldı ve söz sahibi oldular.

Hz. Yusuf'un ölümüyle eş zamanlı olarak ve de haksız muhalefetleri sonucu izzet ve saygınlıklarını kaybettiler. Kıbtîlerin egemenliği altında yaşamak zorunda kaldılar, sömürüldüler ve ağır işlerde çalıştırıldılar. Kıbtîlerin yönetimi boyunca İsrailoğullarına yapılmadık zulüm ve işkence kalmadı.

Kıbtîlerden olan "Firavun" lakaplı Mısır sultanı, Sıbtîlerin kanına susamıştı. Kuvvet ve kudretin doruğundaydı ve ona karşı savaşmak hayal edilecek türden bile değildi. Aşırı bencilliğinden dolayı kendisinin "Tanrı" olduğunu söylüyor ve insanların da kendisine tapmasını istiyordu.

Allah'ın, insanları hidayet nurundan mahrum bırakmayacağından gafil idi Firavun. İnsanların cehalet, zulüm ve haksızlıktan kurtarılması için Allah'ın peygamberler gönderdiğini bilmiyordu. Gayb âleminden bir elin uzanıp bir şeyler yapabileceğini olası görmüyordu.

İsrailoğullarından birçocuğun, yakın bir zamanda dün-yaya geleceği ve Firavun'un saltanatını sarsacağı haberi bir kâhin tarafından Firavun'a bildirildi. Firavun öfkelenerek İsrailoğulları mensubu olan bütün erkek çocuklarının derhal öldürülmesini emretti. Buna rağmen Hz. Musa'nın (a.s) dünyaya gelişine engel olamadı.

Musa'nın hayatı tehlikedeydi ve annesi, Allah'tan gelen emrin gereği olarak canı

kadar sevdiği yavrusunu bir sepete koydu ve Nil nehrinin dalgalarına bıraktı.

Firavun ve eşi, Nil nehrinin kıyısındaki saray bahçesinde oturup etrafı seyrediyorlardı. Birden hırçın dalgaların sırtında hareket eden bir sepet gördüler. Bir çocuk uyuyordu içinde. Firavun'un eşi o küçük ve masum yüzü görünce, dalgalar sırtında kalmasına vicdanı razı olmadı. Çocuğa sevgi duyduğunu anladı ve bundan ötürü de sarayda besleyip büyütmesi ve evlâtlık olarak alması için Firavun'dan izin istedi. Firavun da bu evlâtlığın bir gün işine yarayacağını düşünerek olumlu karşıladı.

Bu bebeğin hiçbir süt annesinden süt emmemesi sorun olmuştu. Musa (a.s) için süt annesi aranırken, Musa'nın (a.s) annesi, göğüsleri sütle dolu olarak Firavun sarayına geldi ve Musa'yı (a.s) bağrına basıp emzirdi.

Çok ilginç bir durumdu. Firavun kendi düşmanını kendi kucağında büyütüyordu... Hz. Musa (a.s) büyüdü, olgunlaştı. Allah, Musa'ya (a.s) ilim ve hikmet verdi. Firavunun saltanatındaki zulüm ve haksızlıkları görebiliyordu. Musa (a.s) kat'î suretle görmekte olduğu zulme ortak olmuyor ve hatta işlenen zulmü görüyor olmakla üzülüyordu ve bir çare peşindeydi.

Bir gün bir olaya şahit oldu. Kıbtîlerden biri, İsrail-oğullarından birinin yakasına yapışmıştı, eziyet ediyordu. İsrailoğulları mensubu şahıs, Musa'yı (a.s) görünce yardıma çağırdı. Musa (a.s) yardım için ilerledi ve Kıbtîye sert bir yumruk vurdu. Kıbtî aldığı yumruk darbesiyle oracıkta öldü.

Musa (a.s) hemen uzaklaştı. Bir gün sonra başka bir Kıbtî ile yaka paça olan aynı adamı gördü. Dünkü adam yine Hz. Musa'dan yardım istedi. Musa (a.s) üzüntüsünü dile getirmek amacıyla, "Sen dalâlette olan birisin!"[52] dedi ve onları ayırmak için ilerledi. Musa'dan (a.s) yardım isteyen Sıbtî, Hz. Musa'nın (a.s) kendisini vurmak istediğini düşünerek, "Beni de dünkü adam gibi öldürmek mi istiyorsun?" dedi.

Musa (a.s) bu olaydan sonra endişe içindeydi ve sürekli olarak kendini kollamaya çalışıyordu. Olay yayılmıştı ve Kıbtîler, katilin Musa (a.s) olduğunu öğrenmişti. Bu olayın ardından Firavun, Hz. Musa'yı (a.s) öldürmeye karar verdi. Firavun'un askerleri Musa'nın (a.s) izini sürüyorlardı.

Musa (a.s) korku ve endişe içindeydi. Allah'a iman etmiş olan bir hayırsever, Musa'ya (a.s) gelerek olup bitenleri anlattı ve "En kısa zamanda şehri terk et. Firavun ve adamları seni öldürmeğe kararlılar." dedi.

Hz. Musa (a.s) mahzun bir hâlde Mısır'dan ayrıldı. Zalimlerden kurtulması için Allah'tan yardım diledi ve Medyen'e doğru yola koyuldu.

"Rabbim! Beni zalimler güruhundan kurtar!"[53]

Nitekim Musa (a.s) Medyen'e vardı ve dinlenmek için bir su kuyusunun yanında durdu. Kuyunun etrafında, hayvanlarını sulayan insanlar gördü. Bu insanlardan biraz ötede koyunlarıyla bekleyen iki kız gördü. Hz. Musa (a.s) onlara yardım etmek için ilerledi ve niçin beklediklerini sordu. Kızlar, "Babamız yaşlıdır diye mecburen biz koyunları suluyoruz. Şimdi de koyunlarımızı sulamak için şu insanların ayrılıp gitmesini bekliyoruz." dediler.

Hz. Musa (a.s) kızların koyunlarını alıp suladı. Kızlar koyunlarını alıp gittiler. Musa (a.s) çok aç ve çok da yorgun bir hâlde bir gölgeye çekildi ve Allah'tan açlığını gidermesini istedi:

"Bunun üzerine Musa, onların yerine (davarlarını) sulayıverdi. Sonra gölgeye çekildi ve 'Rabbim, doğrusu bana indireceğin her hayra muhtacım.' dedi."[54]

Çok geçmeden iki kızdan biri utana utana yürür bir hâlde döndü ve Hz. Musa'ya (a.s), "Babam, bizim yerimize sulamanın karşılığı nı ödemek için seni çağırıyor."[55] dedi.

Kızların babası, Allah'ın peygamberi Hz. Şuayb (a.s) idi. Hz. Musa (a.s) kalkıp o kızla birlikte yürüdü. Yolda kızın, kendisinden öne geçmemesini istedi ve "Sen arkadan yolu göster. Çünkü ben, kadınların vücuduna arkadan da olsa bakmayan bir soydanım (enbiya soyundan)." dedi.

Hz. Musa, Hz. Şuayb'in yanına gelip başından geçen olayı anlattı. Şuayb (a.s) ona teselli vererek, "Korkma, artık zalimlerin elinden kurtulmuşsun."[56] dedi.

Hz. Musa'yı çağırmaya giden kız, "Babacığım, onu ücretle tut. Çünkü ücretle istihdam edeceğin en iyi kimse, güçlü ve güvenilir olandır."[57] dedi.

Hz. Şuayb (a.s), Musa'nın (a.s) güvenilir ve dürüst olduğunu öğrenince iki kızından birini Musa ile evlendirdi. Musa (a.s), Hz. Şuayb (a.s) ile yaptığı anlaşma gereği on yıl orada kaldı. Bu süre zarfında, Hz. Şuayb'in işlerini yapmakla, daha çok çobanlıkla ve hayvanları korumakla meşgul oldu.[58]

On yıl bittikten sonra Musa (a.s) ailesi ile birlikte Mısır'a doğru hareket etti. Karanlık ve soğuk bir gecede yolunu kaybetti. Her yer zifiri karanlıktı. Musa (a.s) hangi yöne gideceğini ve ne yapacağını bilmiyordu; şaşırıp kalmıştı. Hz. Musa bir ateş gördü. "Ailesine, 'Siz (burada) bekleyin; ben bir ateş gördüm, belki oradan size bir haber yahut ısınmanız için bir ateş parçası getiririm.' dedi."[59] ve de hızla ateşe doğru yürüdü. Oraya varınca, ağacın tarafından bir ses yükseldi:

"Ey Musa! Şüphesiz, ben âlemlerin Rabbi olan Allah'ım."[60]

"Ben seni seçtim. Şimdi vahyedilene kulak ver!"[61]

"Muhakkak ki ben, yalnızca ben Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Bana kulluk et; beni anmak için namaz kıl. Kıyamet günü mutlaka gelecektir. Herkes peşine koştuğu şeyin karşılığını bulsun diye neredeyse onu gizleyeceğim."[62]

Hz. Musa'nın (a.s) elinde bir ağaç vardı, onu hem asa yerine kullanıyor, hem de onunla koyunları için ağaç dallarından yaprak döküyordu. Aldığı bu vahiyde, asasını yere atması için emir verildi. Hz. Musa da asasını yere attı. Aniden asa bir ejderhaya dönüştü. Hz. Musa (a.s) korkup kaçtı. Korkudan arkasına bile bakmıyordu.

"Dön, korkma ve sakin ol." diye ses geldi. Musa'nın (a.s) kalbi huzur buldu. Allah'ın emriyle dönüp elini uzattı ve ejderhayı aldı. Ejderha, Allah'ın iradesiyle yeniden asaya dönüşmüştü.

Musa (a.s), elini koynuna sokması ve sonra çıkarması için emir aldı. Böyle edince elini ışıldayan hâlde gördü. Elinin her tarafından gözü rahatsız etmeyen beyaz bir ışık yayılıyordu. Bunlar, Firavun ve adamlarının yalanlamasına karşı peygamberlik kanıtı olsun diye Musa'ya (a.s) verilen mucizelerdi.

Firavun'a gitmesi için Allah'tan aldığı emirle Musa'nın (a.s) peygamberliği de başlamış oldu.

Hz. Musa (a.s) önce güzel sözlerle peygamberliğini Firavun'a duyurdu, onu kendi ilâhına kulluğa davet etti ve Firavun'a sordu: "Yakışır ve temiz bir ruha sahip olmak ister misin? İster misin ki seni ilâhının yoluna hidayet edeyim?"

Firavun sordu: "Senin ilâhın kimdir?"

Hz. Musa (a.s) dedi: "Benim ilâhım; yeri, göğü ve ikisi arasında olan her şeyi yaratandır."

Firavun bu cevaba öfkelenerek dedi: "Ben, sizin için kendimden başka bir ilâh tanımıyorum. Bana kulluk etmez ve bana tapmaz isen, cezalandırılacaksın ey Musa, bilesin."

Musa (a.s) dedi: "Allah'ın bana verdiği peygamberlik kanıtını göstersem, ne dersin?"

Firavun sordu: "Hani nerede kanıtın, nerede ayetin? Doğru söylüyorsan göster."

Musa (a.s) elindeki asayı yere attı ve asa ejderhaya dönüştü; sonra elini koynuna soktu ve çıkardığında bembeyaz bir ışık yayılmaktaydı.

Firavun ne yapacağını bilemiyordu. Bir yanda Musa (a.s), Musa'nın ilâhı ve peygamberlik ayetleri vardı ve diğer bir yanda da Mısır ve halkı üzerindeki

egemenliği. İşte bu tekebbür ve ululanmaydı Firavun'un Musa'ya (a.s) teslim olmasını engelleyen husus. Bu kanıt ve ayetler karşısında da sersemlemiş, çaresiz kalmıştı ve ne yapacağını bilemiyordu. Bir an kendi kendine, "Ona sihirbaz ve büyücü dersem nasıl olur?" diye söylendi. Sonra da aynı düşünceyle etrafındaki şaşkın adamlarına dedi: "Bu büyücü, sizi kendi vatanınızdan çıkarıp, sizin yerinizde oturmak istiyor. Ne dersiniz?"

Firavun'un adamları dedi: "Musa'yı bırakma ve büyücüleri çağır ki gelip Musa'nın büyüsünü çözsün ve rezil etsinler."

Firavun bunu kabul etti ve etrafa saldığı haberle büyücülüğün öncülerini bir araya topladı. Bütün şehir halkı oraya toplanmıştı âdeta. Firavun büyücülere, "Eğer Musa'ya üstün gelirseniz, istediğiniz her şeyi veririm." vaadinde bulundu.

Büyücüler, Musa'nın (a.s) büyüsünü çözüp onu rezil edeceklerini düşünerek Firavun'un yanında büyük bir makam sahibi olduklarını şimdiden görüyor gibiydiler. Sopalarını ve iplerini yere attılar. Yaptıkları sihirle bu sopa ve ipler, yürüyen yılanlar olarak göründü insanlara. Şaşkınlıktan halkın ağzı açık kalmıştı. Bütün bunlar olurken Musa (a.s) Allah ileydi. Daha doğrusu, yüce Allah Musa ileydi. Şimdi de gösteri sırası ona gelmişti. Hz. Musa asasını, Firavun'un büyücüleri tarafından gösterilen yılanların tarafına attı. Asanın büyük bir ejderhaya dönüştüğünü ve büyücülerin bütün yaptıklarını yuttuğunu herkes gördü. Hiçbir şey yapılmamıştı sanki.

Herkesten önce bu büyücüler iman ettiler Musa'ya (a.s). Hepsi aynı anda "Âlemlerin Rabbi olan Musa'nın ve Harun'un[63] ilâhına iman ettik." diyerek tövbe edip secdeye kapandı. Firavun, büyücüleri tehdit etmekle de öfkesini dindirememişti ve kudurmak üzereydi.

Büyücüler, büyü ile mucizenin farkını herkesten daha iyi bildikleri için Musa'nın (a.s) büyücü olmadığını ve Allah tarafından desteklendiğini anladılar. Bu nedenle de Firavun'un tehditlerine aldırış bile etmediler.

Firavun onlara, "Ben size izin vermeden ne cüretle Musa'nın Allah'ına iman ettiniz? El ve ayaklarınızı keseceğim. Sizi hurma dallarına asacağım." diyordu.

Zavallı Firavun, Mısır halkının neye inanıp neye inanmayacağı hakkında gelip de kendisinden izin almaları gerektiği vehmindeydi. Büyücüler, "Seni, bizi yaratan Allah'a tercih etmeyeceğiz. Biz kendi Rabbimize dönüyoruz. Biz Musa'ya iman eden ilk grup olduğumuzdan dolayı, Rabbimizden bağışlanmamızı diliyoruz, sen dilediğini yap. Çünkü bu dünyanın kalıcı olmadığını biliyoruz." dediler.

Bu samimî itiraflar, ne Firavun'un ve ne de adamlarının katı kalplerini etkilemedi. Onlar, makama ve güçlerinin görünüşüne aldanmışlardı. Onlar, İsrailoğullarını köle gibi çalıştırıyorlardı; erkek çocuklarını ve gençlerini öldürüyor ve kadınları

tehlikesiz gördükleri için onları çalıştırıyorlardı.

Yüce Allah, ibret almaları için Firavun ve adamlarının hor ve hakir olduğunu defalarca aşikâr etti. Onlar, bir belâ geldiğinde, Allah'ın bu belâyı defetmesi hâlinde iman edeceklerine dair Musa'ya (a.s) söz veriyorlardı. Belânın giderilmesiyle birlikte vermiş oldukları sözü unutuyor ve yeniden zulme devam ediyorlardı.

Firavun kavmine şöyle dedi: "Bırakın Musa'yı öldüreyim, dininizi sizden alacağından korkuyorum ve bu memlekette karışıklık çıkaracağından ve fitne doğuracağından endişedeyim."

Musa (a.s) ise buna cevap olarak "Ben ahirete inanmayan ve haddini aşanlardan Allah'a sığınırım." dedi.

Bu hengâmede, o zamana dek imanını gizleyen biri, gaflette olan insanlara şöyle seslendi: "Rabbim Allah'tır diyen birini öldürmek mi istiyorsunuz? Yanında bulundurduğu Allah'ın ayetlerini görmüyor musunuz?"

Firavun, "Dediğim olacaktır." dedi.

İmanını saklayan şahıs tekrar insanları uyarma ihtiyacı hissederek şöyle haykırdı: "Ben sizin de Nuh, Âd ve Semud kavminin kaderine duçar olacağınızdan korkarım. Kendinizi cehennem ateşine atıyorsunuz ve kimse de sizi Allah'ın azabından kurtaramayacaktır."

Firavun bu uyarılara aldırmadı bile ve alaylı bir eda ile veziri Haman'a şöyle dedi: "Bana yüksek bir kule yap da üstüne çıkarak gökyüzünün yollarından haberdar olayım, orada Musa'nın ilâhını da bulurum belki."

Musa, Allah'a olan sarsılmaz imanına dayanarak sözlerini tekrarlıyordu: "Bana uyun, ben size doğru yolu göstereceğim. Ey benim kavmim! Bu dünya hayatı kalıcı değildir, onunla mağrur olmayın. Kalıcı olan ahiret yurdudur. İnsanın bütün amelleri orada incelenecek; kötülükte bulunan azap görecek, iyi ameller işleyen mükâfat alacaktır. İyiliklerin mükâfatı ise ebedî cennettir. Ey kavmim! Ben sizi kurtuluşa çağırdığım hâlde, sizin beni ateşe çağırmanızın sebebi nedir? Siz, eşi ve benzeri olmayan Allah'ı inkâr etmemi ve O'na şirk koşmamı istiyorsunuz. Ben ise sizi bağışlayan ve üstünlük sahibi olan Allah'a davet ediyorum. Hepimizin dönüşü O'nadır, bilesiniz. Hakkı bildiği ve tanıdığı hâlde teslim olmayan herkes ateşe atılacaktır. Çok geçmeyecek ve siz bu söylediklerimi göreceksiniz."

Ne Firavun ve ne de yardakçıları bu sözlerden etkilenmedi ve tuttukları yoldan dönmediler. Yüce Allah, o vakte dek imanını gizleyen cesur kulunu korumaya aldı ve Kıbtîlere belâ indirdi. Musa'ya da, ezilen ve sömürülen İsrailoğullarını geceleyin Mısır'dan çıkarmasını emretti.

Hz. Musa (a.s) aldığı emir üzerine İsrailoğullarını da yanına alarak karanlıkta Kızıldeniz'e doğru ilerliyor ve Firavun'un askerleri tarafından takip edilmekten korkuyordu. Nitekim korktukları şey başlarına geldi. Firavun, ordusuyla birlikte Hz. Musa'yı takibe koyuldu. İsrailoğul-ları o büyük orduyu görüp telâşa kapıldılar. Çaresiz kalmışlardı; bir tarafta deniz, diğer tarafta büyük bir orduyla Firavun vardı. Allah'a sığınarak yardım dileyen Musa'ya (a.s), "Asanı deniz vur ve sudan geç!" emri verildi. Bu asa bir kez daha ilâhî gücü yansıttı. Hz. Musa (a.s) asasını suya vurdu, aniden kuru ve dümdüz bir yol açıldı. İsrailoğulları, Hz. Musa'nın (a.s) ardından açılan yola girdiler. Yolun her iki tarafındai su duvar gibi birbirinin üzerine yığılmıştı ve asla dökülmüyordu. İsrailoğulları sudan geçtikten sonra Firavun ordusuyla birlikte nehrin kıyısına gelip çattı. Firavun, ne yapması gerektiğini düşünüyordu; dönmeli mi, yoksa nehirden geçmeli miydi? Hz. Musa ve kavminin sudan geçip sağ salim nehrin öteki yakasına varmış olduklarını görüyor, ancak bu apaçık mucizeye iman etmiyordu.

Firavun, kendi ordusunun da Musa'nın kavmi gibi sudan geçmelerini emretti. Bunun üzerine ordu emre itaat ederek nehre girdi. Musa ve kavmini ele geçirmek için hızla ilerliyordu. Ululuk ve bencillik sarhoşu olmuşlardı âdeta. Aniden su duvarlarının bitişmesiyle yol kayboldu. Bu durum karşısında kendini çaresiz gören Firavun iman ettiyse de çok geç olmuştu. Böylece Firavun ve ordusu nehirde boğuldu, yok oldu ve unutuldular.

Kur'ân-ı Kerim Firavun'un son anlarını şöyle açıklamaktadır:

"Biz, İsrailoğullarını denizden geçirdik. Ama Firavun ve askerleri zulmetmek ve saldırmak üzere onları takip etti. Nihayet (denizde) boğulma hâline gelince, (Firavun:) 'Gerçekten İsrailoğullarının inandığı tanrıdan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim, teslim oldum.' dedi."

"Şimdi mi (iman ettin?)! Hâlbuki daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun."

"(Ey Firavun!) Senden sonra geleceklere ibret olman için, bugün senin bedenini (cansız olarak) kurtaracağız. İşte insanlardan birçoğu hakikaten ayetlerimizden gafildirler."[64]

Hz. Musa (a.s) İsrailoğullarını nehirden geçirerek Fi-ravun'un zulmünden kurtardı. Şimdi de Hz. Musa'nın (a.s) en büyük sorunu, İsrailoğullarının bilgisizliği ve bahaneciliği olmuştu.

İsrailoğulları, nehrin diğer yakasında putperest bir millet gördüler. Putperestlikte de başkalarından eksik olmasınlar diye bir put yapmasını istediler Hz. Musa'dan (a.s). Bu talep karşısında Hz. Musa (a.s) duyduğu üzüntüyü şöyle dile getirdi: "Ne kadar da cahilsiniz, sizi Firavun'-un pençesinden kurtaran Allah'tan başka bir ilâh

peşinde olmamı mı bekliyorsunuz?!"

Yüce Allah, Hz. Musa'yı (a.s) otuz gece halktan uzaklaştırıp ibadete çağırdı. Hz. Musa (a.s), kavmini yönetmesi için kardeşi Harun'u (a.s) kendine halife tayin etti. Yüce Allah bu otuz geceye on gece daha ekledi. Kırk günün bitmesiyle de Hz. Musa'ya (a.s), Yahudi kavmini hidayet etmesi için Tevrat verildi.

Hz. Musa'nın (a.s) birkaç günlük yokluğunu fırsat bilen Samirî adında bir sahtekâr, İsrailoğullarının altınlarını toplayarak altından bir put yaptı. Büyük bir ustalıkla yapmış olduğu bu put, buzağı sesi çıkarıyordu. Samirî, akılları gözlerinde olan İsrailoğullarına şöyle dedi: "Bu buzağı Musa'nın ve sizin tanrınızdır, buna tapmalısınız."

İsrailoğulları, Allah'ın cisim olmadığını, yer ve zamanla sınırlandırılamayacağını ve de hidayetin Allah'ın elinde olduğunu unutmuşlardı. İsrailoğulları, Hz. Musa'nın emirlerini ayak altına alıp kimseye ne yarar, ne de zarar dokundurmayan Samirî'nin putunu tanrı kabul ettiler. Bu putun tek özelliği buzağı gibi ses çıkarıyor olasıydı.

İsrailoğulları Harun'un (a.s) nasihatlerine kulak asmadılar ve böylece yoldan çıktılar. Hz. Musa (a.s) dönüp apaçık sapıklığı görünce, yüreği parçalandı ve Samirî'ye şöyle bağırdı: "Yaptığın ilâhın başına neler getireceğimi şimdi görürsün! Onu yakıp külünü denize dökeceğim. Çünkü sizin gerçek ilâhınız her şeyi gören, her şeyi bilen bir tek Allah'tır; O'ndan başka da ilâh yoktur."

Hz. Musa (a.s) bunları dedikten sonra Samirî'nin yapmış olduğu putu paramparça etti. Hz. Musa'nın (a.s) ne bu davranışı ve ne de sözleri, İsrailoğullarını hiçbir şekilde etkilemedi. İsrailoğulları sürekli olarak bahane peşinde koşuyor ve vermiş oldukları sözleri ayak altına alıyorlardı.

İsrailoğulları, Hz. Musa'dan (a.s) sonra gelen peygamberlerin de sözüne fazla itina etmediler. Bununla yetinmedi ve gelen elçilere zulüm etmeye başladılar ve hatta bazı peygamberleri öldürdüler. Kutsal kitaplarını tahrif etti ve "semavî" denemeyecek bir hâle getirdiler.

Usul-i Din Usul-i Din

18.DERS

ALLAH'IN KULU VE PEYGAMBERİ İSA (a.s)

İsa'nın(a.s)Annesi Meryem

İmran'ın karısı kısırdı. Allah'ın kudret ve izniyle ölüleri diriltecek ve hastalara şifa verecek bir oğul sahibi olacağını kocasından duymuştu.[65]

Yüce Allah'ın bunu yapabileceğine iman eden İmran'-ın karısı, bir evlât vermesini istedi Allah'tan. Allah duasını kabul etti ve İmran'ın karısı hamile kaldı. Bu büyük nimete şükür amacıyla, dünyaya gelecek olan çocuğunu Allah'ın evine (Beyt'ül-Makdis) adadı.[66]

Ne var ki dünyaya gelen çocuk kızdı. İmran'ın karısı durumu görünce şöyle dedi: "Rabbim! Ben onu kız doğurdum. Oysa erkek, kız gibi değildir. Ona Meryem[67] adını verdim. Kovulmuş şeytana karşı onu ve soyunu senin korumanı diliyorum."[68]

İmran'ın karısı, kızı Meryem'i Allah'ın evine götürerek görevlilerine teslim etti. Onların önderi İmran'ın kızıydı, Meryem. Önderleri İmran'ın kızını eğitme onuruna sahip olmak için herkes birbiriyle yarışıyordu ve bu da bir anlaşmazlığın çıkmasına sebep olmuştu. Ortaya çıkan anlaşmazlığın giderilmesi için kura çekmeye karar verdiler.

Kura, Beyt'ül-Makdis görevlileri arasından Hz. Zeke-riya'nın (a.s) adına çıktı. Böylece Meryem'in eğitimi Hz. Zekeriya'ya (a.s) bırakıldı.[69] Meryem gün geçtikçe büyüyordu ve bütün gününü ibadetle ve de Allah'ın evine hizmetle geçiriyordu. Meryem, ihlâs ve kullukta büyük bir makama ulaşmıştı.

"Zekeriya, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve 'Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?' der; o da, 'Bu Allah'ın katındandır. Allah, dilediğine sayısız rızk verir.' derdi."[70]

Zekeriya(a.s)ve Yahya (a.s)

Zekeriya'nın karısı da Meryem'in annesi gibi kısırdı. Bu nedenle Zekeriya (a.s) yaşlanıncaya kadar evlâtsız kaldı. Zekeriya (a.s), Meryem'in manevî makamını ve Allah'ın ona karşı sonsuz rahmetini görünce, Meryem gibi liyakatli bir evlâda sahip olmayı arzuladı. Bu nedenle de Allah'a el açıp yalvardı:

"Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir nesil bağışla. Şüphesiz, sen duayı hakkıyla işitensin, dedi."[71]

"Zekeriya (a.s) mâbette durmuş namaz kılarken, melekler ona şöyle nida ettiler: Allah sana, kendisi tarafından gelen bir kelimeyi tasdik edici, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya'yı müjdeler."[72]

Zekeriya (a.s) yaşlılığını ve karısının da kısırlığını göz önünde bulundurarak (ki bu koşullarda beklenmedik bir nimetti çocuk sahibi olması) şaşkınlıkla şöyle dedi:

"Rabbim! Bana ihtiyarlık gelip çattığına, üstelik karım da kısır olduğuna göre benim nasıl oğlum olabilir? Allah şöyle buyurdu: İşte böyledir; Allah dilediğini yapar."[73]

Böylece Zekeriya (a.s), Allah tarafından Yahya olarak adlandırılan bir oğul sahibi oldu.

Yahya (a.s), Allah tarafından peygamber olarak seçildi ve ömrü boyunca da insanları imana ve saadete davet etti. Yahya'nın (a.s) zamanındaki İsrailoğulları kralı, Allah'ın hükmünü ayak altına alarak kendi kardeşinin kızıyla evlenmek isteyince, Yahya (a.s) buna engel olmaya çalıştı ve bu sebeple de aynı kral tarafından şehit edildi.[74]

Meryem Oğlu İsa (a.s)

Çocukluğunu Allah'ın evinde geçiren, orada büyüyen ve Zekeriya (a.s) gibi büyük bir peygamber tarafından eğitilen Meryem, bir gün ibadet halindeyken insan şeklinde bir melek ona göründü. Meryem, gördüğünü insan sanıp korkuyla Allah'a sığındı. Ancak gördüğü insan değil bir melekti ve Meryem'e şöyle diyordu:

"Ben, yalnızca, sana tertemiz bir erkek çocuk bağışlamam için Rabbinin bir elçisiyim."

"Meryem dedi: Bana bir insan eli değmediği, iffetsiz de olmadığım hâlde, benim nasıl çocuğum olur?!"

"Melek dedi: Öyledir, (ama) Rabbin buyurdu ki: Bu bana kolaydır. Çünkü biz, onu insanlara bir delil ve kendimizden bir rahmet kılacağız. Bu, hüküm ve karara bağlanmış bir iş."[75]

Meryem, kocası olmadığı hâlde hamile kalınca bazı dedikoducular, onun hakkında rahatsız edici sözler söylemeye başladılar.

Meryem duyduğu sıkıntıdan kurtulmak için toplumdan ayrılıp uzak bir yere gitmek zorunda kaldı. Gittiği yerde çocuğunun doğumu için günleri sayıyordu.

Nitekim doğum zamanı gelip çattı ve Meryem doğum sancısıyla, çölde kurumuş bir hurma ağacına sığındı; ne bir dost vardı yanında, ne de bir ebe. Böyle bir durumda çocuğu dünyaya geldi. Bir yandan yalnızlığı ve ağrıları, diğer yandan da namus korkusu ve iffetli olduğunu nasıl kanıtlayabileceği endişesi büsbütün kahrediyordu Meryem'i ve şöyle diyordu kendi kendine:

"Keşke, bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!"[76]

Tam bu esnada teselli edici bir ses duydu:

"Tasalanma! Rabbin ayağının altında tatlı bir su arkı akıtmıştır. Hurma dalını kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün. Ye, iç. Gözün aydın olsun! Eğer insanlardan birini görürsen, de ki: Ben, çok merhametli olan Allah'a

oruç adadım; artık bugün hiçbir insanla konuşmayacağım."[77]

Birbirini takip eden mucizeler ve gaybî yardımlar, Meryem'in kalbine güç vermişti. Olanca huzurla çocuğunu alıp kavmine döndü. Kavmi, kucağında bir çocukla onu görünce itiraza ve sataşmaya başladı:

"Ey Meryem! Hakikaten sen iğrenç bir şey yaptın!"

"Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir insan değildi; annen de iffetsiz değildi. Bunun üzerine Meryem çocuğu gösterdi. 'Biz, beşikteki bir bebekle nasıl konuşuruz?' dediler."

"Çocuk şöyle dedi: Ben, Allah'ın kuluyum. O, bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber yaptı. Nerede olursam olayım, O beni mübarek kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekâtı emretti. Beni anneme saygılı kıldı; beni bedbaht bir zorba yapmadı..."[78]

Bu bebeğin konuşmasıyla şaşkına döndüler. Bu büyük mucize, onların Meryem hakkındaki iftira ve kötü zanlarını giderdi ve Allah'ın emriyle babasız olarak dünyaya gelen bu çocuğun büyük bir makama ulaşacağını böylece anlamış oldular.

İsa'nın (a.s) Peygamberliği Öncesinde İnsanların Durumu

Hz. İsa (a.s) doğmadan önce Filistin toprakları, Rumların işgalindeydi ve Filistin'in halkı, her türlü destekten mahrum olmalarına rağmen Rumlara karşı kurtuluş savaşı vermekteydi. Bitmek bilmeyen bu savaş, halkın ve Filistin'in durumunu perişan etmişti. İnsanlar bir yandan yokluk içinde yaşamaya çalışırken, diğer yandan da yönetimin getirmiş olduğu ağır ve haksız vergiler, durumu çıkılmaz hale getirmişti. Özgür insanlar, ya endişe içinde ve esaret altındaydılar ya da savaşta ömür geçirmekteydiler. Hayat bitmişti âdeta ve her şey amacını yitirmişti. Beklenen çöküşün eşiğine gelinmişti. Yahudilerin imanında bir sarsılma meydana gelmişti ve dinin emirleri önemini kaybetmişti artık.

Bu iman zayıflığı, belki de Rum sömürüsünün Filistin halkına getirmiş olduğu armağandı. Sömürü odakları her zaman için bu taktiği kullanmışlardır. Çünkü bu tür mücadelede, düşman silâha gerek duymayacaktır. İmanını kaybeden bir millet, hiç farkında olmadan zamanla yok olmaya mahkûmdur. Böyle bir ortamda ve bu koşullar altında, dalâlete düşen halkı yeniden yola getirerek yapılandırılacak ve sefaletten kurtaracak ilâhî bir önderin varlığına tam anlamıyla ihtiyaç duyulmaktaydı.

Yüce Allah'ın merhametinin gereği Hz. İsa dünyaya geldi. İşte bu ilâhî önder, toplumu yeniden yapılandırmak, insanları eğitmek ve sığınağı olmayan insanları barındırmakla görevlendirilmişti. İsa'nın (a.s) dünyaya gelişi hususundaki mucizeler bunu gösteriyordu ve insanlar da İsa'nın (a.s) makamının yüceliğini anlamış ve

itiraf etmişti.

Hz.İsa'nın (a.s) Risaleti

İnsanların hidayeti için İncil'in indirilmesiyle birlikte Hz. İsa (a.s), peygamberliğini duyurdu ve her yönlü faaliyetini başlattı. Yahudilerin hidayeti ve de azgınlıklarına sebep olan etkenleri ortadan kaldırmak için nice zorluklara göğüs gerdi, nice fedakârlıklarda bulundu.

Makam sevdalısı olan ve İsa'nın (a.s) gelmesiyle makamlarını kaybetme korkusu taşıyan Yahudilerin önde gelenleri, bir araya gelerek İsa'nın ilerleyişine engel olabilmek için ne yapmaları gerektiği etrafında istişare etti ve sonuç olarak toplumda kargaşa çıkarmanın ve halkı ayaklandırmanın kaçınılmaz olduğu yönünde ittifak sağladılar.

Hz. İsa (a.s), bu komplolar karşısında dağ gibi dayandı ve insanların hidayetinden el çekmedi. Bir yandan Hz. Musa'nın (a.s) getirmiş olduğu dine yakıştırılmaya çalışılan hurafeleri ve ortaya çıkarılan tahrifleri açıklıyor ve öte yandan da eşi ve benzeri olmayan Allah katından görevlendirildiğini, Allah'ın elçisi olduğunu kanıtlamak için Allah'ın izni ile hastalara şifa veriyor veya ölüleri diriltiyordu.

Hz.İsa'nın (a.s) Akıbeti

Hz. İsa'ya (a.s) inananlar her gün biraz daha çoğalıyordu, onların çoğalmasıyla birlikte Yahudilerin önde gelenleri tarafından uygulanan baskılar da artıyordu. Artık Hz. İsa'yı (a.s) öldürmeye karar vermişlerdi.

Yüce Allah, İsa'yı (a.s) onların gözünden sakladı ve onlar İsa'ya (a.s) benzeyen birini astılar ve böylece de İsa'yı (a.s) astıklarını sandılar. Kur'ân-ı Kerim bu gerçeğe şöyle vurgu yapmıştır: "Hâlbuki onu ne öldürdüler, ne de astılar; fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi. Onun hakkında ihtilâfa düşenler, bundan dolayı tam bir kararsızlık içindedirler; bu hususta zanna uymak dışında hiçbir (sağlam) bilgileri yoktur ve kesin olarak onu öldürmediler. Bilâkis, Allah onu kendi katına kaldırmıştır. Allah izzet ve hikmet sahibidir."[79]

Hz. İsa (a.s) öldürülmediğine göre "haç" meselesinin ve ona ekledikleri mantık dışı iftiraların hiçbir gerçek yanı ve bilimsel dayanağı yoktur. Günümüz Hıristiyanlarının, "İnsanlar, ömürleri boyunca herhangi bir günah işlemeseler dahi yaratılış olarak günahkârdırlar!" veya "Hz. İsa (a.s) insanları cehennem azabından kurtarmak için onların yerine asılmıştır." gibi yakıştırmaları da aynı türdendir.

Allah'ın Kulu İsa (a.s)

İsa'nın (a.s), daima kendini Allah'ın kulu olarak tanıttığı, O'na ibadet ettiği ve insanları tevhide çağırdığı hem Kur'ân-ı Kerim'den ve hem de bugünkü mevcut

bazı İncillerden[80] anlaşılmaktadır. Hz. İsa (a.s) şöyle diyordu: "Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte bu doğru yoldur."[81]

Hz. İsa asla ilâhlık iddiasında bulunmamıştır; onun tanrı olduğuna inanmak, tümüyle uyduruk ve hurafedir.

Cavaharlal Nehru "Dünya Tarihine Bakış" adlı kitabında şöyle yazar: "İsa (a.s) her ne kadar ilâhlık iddiasında bulunmadı ise de insanlar, büyüklerini ilâhlaştırmak isterler."[82]

Hz. İsa (a.s) da diğer peygamberler gibi Allah'tan vahiy almış, insanların hidayet ve saadetini temin etmekle görevlendirilmiş bir insandır. Diğer peygamberler de İsa (a.s) gibi mucizeler göstermiştir. Babasız dünyaya gelmiş olması, onun tanrılığına sebep olamaz. Hz. Âdem (a.s) hem babasız, hem de anasız olarak yaratıldığı hâlde hiçbir Hıristiyan, Âdem'i (a.s) Allah'ın oğlu kabul etmemiştir.

Kur'ân-ı Kerim şöyle buyurmaktadır: "Meryem oğlu Mesih ancak bir resuldür; ondan önce de resuller gelip geçmiştir. Anası da çok doğru bir kadındır. Her ikisi de yemek yerlerdi..."[83]

Bu ayette İsa'nın (a.s) da, anası Meryem'in de diğer insanlar gibi yaşam gereksinimlerine muhtaç oldukları vurgulanmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'in vurgu yaptığı bu gerçek mantık ve akıl ile de uyum halindedir. Çünkü herkes gibi kendinden hiçbir kudreti olmayan, insanlar ve diğer peygamberler gibi yemek, uyku... gibi yaşamın gereksinimlerine muhtaç olan bir insan, ibadete lâyık olamaz. Bu, aklın hükmüdür. Öyleyse, aklî delillere, Kur'ân-ı Kerim'in ayetlerine, Hıristiyanların elinde bulunan İncil'e -Markus İncili- ve de büyük tarihçilerin itirafına dayanarak şöyle denebilir:

Hz. İsa (a.s) Allah'ın kul ve peygamberidir; kesinlikle de ilâhlık iddiasında bulunmamıştır.

Ne var ki Hz. İsa'nın (a.s) gök âlemine çekilişinden sonra getirmiş olduğu ilâhî din de tahrifler sonucu özgünlüğünü kaybetti, şirke ve putperestliğe bulaştı. Will Dourant "Uygarlık Tarihi" adlı eserinde şöyle yazar: "Hıristiyanlık şirki yok etmemiş, bilâkis kabul etmiştir."[84]

Hıristiyanlık inançları üzerinde araştırma yapan herkes, bu tarihçinin bir gerçeğe parmak bastığını onaylayacaktır. Bu tür inançların bugün dahi Hıristiyanların arasında yaygın ve geçerli olduğu ortadadır. Bunu şöyle örneklendirebiliriz:

1- İsa (a.s), Allah'ın zatından ayrılmıştır, yaratılmış değildir ve Allah'ın oğlu diye adlandırılır.[85]

2- İsa (a.s), her ne kadar insan idiyse de, Allah ona hulul etmiş ve sinmişti.[86]

3- İsa (a.s), insan şekline girmiş Allah'ın kendisidir.[87]

Allah'ın yer kaplamadığını, bir parçasının ayrılarak Allah'ın oğlu şeklinde adlandırılamayacağını, herhangi bir şeye sinemeyeceğini, insan şekline bürünemeyeceğini ve kısacası Allah'ın cisim olmadığını aklen anlamış bulunmaktayız. Ayrıca, mutlak müstağni olan Allah'ın yiyecek ve giyeceğe muhtaç olması nasıl düşünülebilir?

Hıristiyanlar doğru düşünecek olsa, Hz. İsa'nın (a.s) da -diğer bütün peygamberler gibi- Allah'ın kulu olduğunu ve ilâhlık yakıştırmasının gerçeği yansıtmadığını anlayacaklardır. Kur'ân-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz, 'Allah, Meryem oğlu Mesih'tir.' diyenler kâfir olmuşlardır. De ki: Öyleyse Allah, Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yeryüzündekilerin hepsini imha etmek isterse, Allah'a kim bir şey yapabilecektir? Göklerde, yerde ve ikisi arasında ne varsa hepsinin mülkiyeti Allah'a aittir. O, dilediğini yaratır ve Allah her şeye kadirdir."[88]

İsa'nın(a.s) Kalbe Oturan Sözleri

Peygamber efendimiz (s.a.a) şöyle buyurdu: "Havarîler İsa'ya (a.s) sordular: 'Kimlerle dostluk edelim?' İsa (a.s) buyurdu: Görünüşüyle size Allah'ı hatırlatan, konuşmasıyla bilginizi artıran ve davranışıyla da ahirete olan ilgi ve alakanızı çoğaltan kimseler ile dostluk edin."[89]

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: "Havarîler, Hz. İsa'nın (a.s) kendileri için nasihatte bulunmasını istediler. İsa (a.s) şöyle buyurdu: Musa Kelimullah (a.s), yalan yere Allah'a ant içmemenizi istedi sizden; ben ise hatta doğru bir olay hakkında da Allah'a ant içmemenizi istiyorum."

"Havarîlerin daha çok nasihat istemesi üzerine İsa (a.s) buyurdu: Allah'ın peygamberi Musa (a.s), zina etmemenizi istedi sizden; ben ise zinanın düşüncesinde bile olmamanızı istiyorum. Çünkü zinayı düşünen biri, boyanmış bir evde ateş yakana benzer; bu ateş evi yakmasa dahi dumanıyla odayı karartacaktır."[90]

Müminlerin Emiri Ali (a.s) buyurdu: "Meryem oğlu Mesih (a.s) şöyle demiştir: Suskunluğu düşünceden, bakışı ibretten kaynaklanan... kötü amellerine ağlayan, insanlara ne eliyle ve ne de diliyle zarar dokundurmayana ne mutlu!"[91]

İmam Sadık (a.s) buyurdu:

"İsa (a.s) havarîlerine şöyle diyordu: Ey Âdemoğulları! Dünyadan Allah'a doğru

kaçın ve dünyaya gönül vermeyin. Çünkü ne sadece dünya için yaratılmışsınız ve ne de dünya size lâyıktır; ne dünyada ebedî olarak kalacaksınız ve ne de dünya sizin için kalacaktır. Dünya nicelerini gafil avlayıp mahvetmiştir, dünyaya iyimser olan ve güvenen herkes zarar etmiştir. Ona gönül veren ve peşinde koşan herkes helâk olacaktır."[92]

İmam Sadık'tan (a.s) rivayet edilen bir başka hadis de şöyledir: "Hz. İsa (a.s) havarîlerine buyurdu: Başkalarının namusuna bakmaktan sakının. Çünkü bu, insanın kalbine serpilen acı (zehirli) şehvet tohumudur ve insanın helâk olması için de yeterli bir nedendir. Dünya zevk ve sefasını amaç edinen ve günah işleyenlere yazıklar olsun! Yarın kıyamet günü Allah'ın huzurunda nasıl rezil olacalarını bilir misiniz?"[93]

19.DERS

MUHAMMED(S.A.A),KARANLIKLARDA PARLAYAN NUR

İslâm Öncesi Dünya

İslâm dininin doğuşundan önce dünyamız fesat, zulüm, cinayet ve putperestlikle çalkalanmaktaydı ve bu olumsuzluklar tüm çıplaklığıyla tarihin aynasında görülmektedir. İnsanlık çöküş noktasına gelmiş ve her an yokluk uçurumuna yuvarlanacağı korkusu duyuluyordu âdeta.

İnsanların Din Ve İnançları

Arabistan Yarımadasındaki Durum: Cahiliyet dönemindeki Araplar putperestliğe yönelmişlerdi, gördükleri her şeyin putunu dikip secdeye kapanıyorlar ve hatta tarım ürünlerinden putlara pay çıkarıyorlardı.[94] Dünya ötesinde bir hayatın olmadığına inanıyorlardı.[95]

İlâh edindikleri putların zelilliğini görmeyen insanların, ahiret hayatını ve hakikatini anlayamayacaklarına göre, İbrahim'in (a.s), Allah'ın emri ile ve O'nun adına inşa ettiği Kâbe'yi putları için merkez seçmelerine de şaşmamak lâzım.[96]

İran'daki Durum: İran'da da çeşitli dinler vardı, ancak halkın çoğu Zerdüştlük dinine mensup idi ve aynı zamanda İran'ın resmî diniydi. Zerdüşt'ün peygamber olduğu ve tevhide dayalı bir din getirdiği kabul edilecek olsa bile, getirmiş olduğu dinin ve tebliğini ettiği ilâhî öğretilerin zaman akışıyla tahrife uğradığı da inkâr edilemez bir gerçektir. Bu inanış, egemen sınıfın çıkarları doğrultusunda yönünü değiştirmiş ve hatta şekil ve mahiyetini bile yitirmişti.

Böylece bu inanç sisteminin genel ve anlamlı sloganları, Mecusî din adamları tarafından kendi ve egemen sınıfın çıkarları için maske olarak kullanılır olmuş ve tevhit inancı da şirke dönüşmüştü. İnancın dinamiklerinden ibaret olan özgün ve tertemiz öğretiler yok olmuş ve geriye bir tek görüntü ve kabuk kalmıştı.

Arilerin mitolojik tanrıları şimdi bir kez daha Mecusîlerin arasında hortlamıştı.

Johann Nass şöyle yazar: "Arilerin tanrıları olan Yaza-talar, yeniden Yasht'ın kitabında -Avesta-[97] kendini gösterdi. Vayu, rüzgâr tanrısıdır. Tanrılar arasında en önemli ve yüce olanı ise Mithra (aşk tanrısı) olup Aves-ta'nın son metinlerinde yücelikle anılmıştır. Mithra, avam halkın gözünde doğru konuşanlara mükâfat veren, yardım dileyenlere yardım eden yüce ışık tanrısıdır. Zerdüştler, Ahura-mazda'nın bile Mithra'nın huzuruna yaklaşma gereği duy-duğunu dile getiriyorlardı... İran halkı Ahuramazda'ya şerik koşmakla yetinmemiş Ari atalarının inanç sınırlarını da aşmışlardı.

Güneş ve ateş gibi doğa unsurlarına tapmak, Zerdüştîler arasında çok yaygındı. Bu nedenleydi ki Sasanîler, Hıristiyan din adamlarını din değiştirmeye zorladıklarında, eski tanrılarının yerine güneşe tapmalarını şart koşuyorlardı. Nitekim Süryanî şahitlerin mektuplarında bu noktaya birçok kez vurgu yapılmıştır.

İkinci Şahpur da Simon Bursei'ye, güneşe tapma şartıyla canını bağışlayacağına dair söz vermişti.[98]

Juan, ateşe tapma hakkında şöyle yazar: "Ateşe tapmak, İranlıların mitolojik örf ve geleneklerindendi ve özel bir önem taşımaktaydı."[99]

Ateş -tanrılar arasında- tanrı olmakla birlikte Ahura-mazda'nın (bilgelik tanrısı) oğulluğu makamına da ulaşmıştı.[100]

Zerdüştîlerin dinî hükümlerini açıklayan "Sedder" adlı kitapta şöyle yazar: "Zerdüştîlerin günde üç defa güneşe ibadet etmeleri gereklidir... Ay ve ateşe de aynı şekilde ibadet edilmelidir. Demek ki Zerdüştîlikte bunların hepsine ibadet etmek gerekir."

Roma'daki Durum: Roma'da da dinin durumu İran'dakinden farklı değildi. Hıristiyanlık özgünlüğünü yitirmiş, üç uknumlu tanrıya tapınmakla şirke düşülmüştü. Fransa, İngiltere ve İspanya'da da tek tanrıcılık geçerli din olarak kabul edilmiyordu.

Hindistan ise farklı farklı dinlere ev sahipliği yapıyordu ve putperestlik ilk sırada yer alıyordu.

Sınıfsal Farklılık ve Irk Ayrımı

İran'da insanlar farklı sınıflara bölünmüştü ve her sınıf belirlenmiş sınırlar içinde birtakım haklara sahipti. Egemen sınıf mensupları daha çok hak ve ayrıcalıklara sahipti.

Meşhur tarihçi Taberî şöyle yazar: "Anuşirevan'ın zamanında bile toplumun her sınıfı okuma-yazma hakkına sahip değildi; zahmet keş çiftçi ve işçi sınıfı bu haktan mahrumdu. Bu ayrımcılık, öyle çarpıcı bir şekilde uygulanıyor ve öyle gayr-i insanî bir düzeydeydi ki, Anuşire-van'ın ilim sever ve adaletli olduğunu duyarak İran'a sığınan Rum filozoflarını incitiyor ve İran'ı terk etmek zorunda bırakıyordu.[101]

Anuşirevan döneminde yaşanan kargaşayı sergileyen çok net tablolar Firdevsî'nin Şehname'sinde göze çarpmaktadır. Bu tablolar arasında en çarpıcı olanı ise yaşlı kunduracının öyküsüdür.

Anuşirevan, "Amuriye" ile "Halep" arasında, Rum ordusuna karşı amansız ve çetin bir savaşa girişmişti. Savaşın alevleri, İran ordusunun karargâhına dayanmıştı ve üç yüz bin kişilik İran ordusu para, yiyecek ve silâh sıkıntısı yaşıyordu. Şehname'nin rivayetine göre İran ordusu sıkıntısını şöyle dile getiriyordu:

"Orduya hem para, hem silâh gerek / Atlar, zırhlar, Rumî tolgalar gerek."

Anuşirevan, ordusunun ihtiyaçlarını düşünmekten has-talanmıştı, Bozorgmehr'i yanına çağırıp şöyle dedi: "Hemen Mazenderan'a[102] git ve bulabildiğince para, silâh ve yiyecek topla getir."

Bozorgmehr, Mazenderan'ı uzak ve yenilgiyi de bir adım ötede gördüğünden dolayı Anuşirevan'a şöyle dedi:

"Yol uzaktır İran hazinesine doğru / Hem eli boş, hem de işsiz kalmıştır ordu."

Sonra da, bu sorunun millî borçlanma ile çözümlenmesini önerdi.

Padişah bu öneriyi uygun buldu ve bir an önce teşebbüse geçmesini emretti. Bozorgmehr, akıllı ve hoş simalı birini seçerek en yakın şehrin zenginlerinden yiyecek ve silâh toplamak üzere yola koydu.

Elçi şehrin zenginlerini ararken, emekçi sınıftan bir kunduracıyla karşılaştı. Kunduracı, ordunun ihtiyaçlarını tek başına ve memnuniyetle karşılayabileceğini ve buna karşılık da egemen sınıfa özgü olan "okuma-yazma" hakkının kendi oğluna da tanınmasını istedi.

"Kunduracı: Ey hoş simalı, dedi ona

Padişaha söyle zahmet olmazsa

Benim bir çocuğum var, bugünlerde

Ağırlık eder ıstırabı kalbime

Bakarsın ki âlem padişahı bir de

Şu gönlümü şad eder de

Hocalara teslim ederim oğlumu

Kabiliyet, isteği var onun çünkü."

Elçi geri dönüp kunduracının mesajını iletti: Bozorg-mehr, Padişah Anuşirevan'ın yanına gidip şöyle dedi:

"Elçi diyor ki: Şöyle demiş kunduracı:

-Âlemin şahı, eksik olmasın zekâsı-

Bugün büyümüş, bir çocuğum var

Hem öğrenmek için hocaya ihtiyacı var

Padişah olursa yardımcı bana

Bu temiz çocuk olursa hoca

Allah'tan dilerim şahın hakkında

O lâyık makamı ebedî ola."

Anuşirevan, en muhtaç anında bile bu dileği büyük bir hayâsızlık ve de sınıfsal ayrım geleneğine ihanet kabul ederek kunduracının orduya yardımını geri çevirdi ve Bozorgmehr'e şöyle dedi:

"Şah ona etti hitap bre akıllı

Dev o gözlerini niye kamaştırdı

Hemencecik git, geri çevir deveyi

İstemeyiz ondan ne gümüş, ne de inci

Tüccarın çocuğu olursa hoca eğer

Yetenekli, bilgili ve tahsildar

Bizim evlâdımız oturduğunda tahta

Karşısına dikilse böyle talihli hoca

O çizme satandan sanat öğrenecek

Ona dikecek gözünü, kulak verecek

Bu sınıfın akıllısının elinde o zaman

Başka bir şey kalmaz hasretten, soğuk rüzgârdan

Öldükten sonra bize lânet olur

Çünkü bugünün âdeti budur.

Verginin dışında rızk istemeyiz kimseden

Yorma zihnini, dirhem isteme ondan

Hemen geri çevir, deveyi yoldan

İsteme asla dirhem çizme dikicilerden".[103]

Roma ve Hindistan'da da sınıfsal ayrışım egemendi. Toprağa mülkiyet hakkı, tüccarlık ve indirimli vergiler, toplumun ileri gelenlerine tahsis edilmişti.

O günün dünyasında insanlar, birbirlerine karşı ırklarıyla gururlanıyor ve mensup olduğu ırkın üstünlüğünden dem vuruyorlardı.

İslâm Öncesi Toplumlarda Kadının Konumu

Arap toplumunda kadın; babanın, kocanın veya oğlun servetinden sayılan bir eşyaydı, miras bırakılabiliyor veya alınabiliyordu.[104] Dünyaya gelen çocukların kız olması, utanç vesilesi kabul ediliyordu ve bundan ötürü de bazı kabileler bu lekeyi(!) kendi elleriyle temizliyor ve kız çocuklarını diri diri toprağa gömüyorlardı.[105]

İran'da da, hüküm süren çirkin sınıfsal ayrışım düzeni, kadın için daha iyi bir konum ön germemişti.

Yunanistan'da kadın ebediyen alçak, şeytanın doğurduğu ve hayvan seviyesinde bir varlık olarak görülüyordu.

Hindistan'da ise kadın, ömrü boyunca babanın, kocanın veya oğlun gözetimi altındaydı; kocasına "tanrı, efendi ve han" diye hitap etmeliydi. Hindistan'da

mülkiyet açısından kölelerle kadınlar aynı konumdaydı ve kocaları öldükten sonra yeniden evlenme hakkına sahip değillerdi. Kocaları ölmüş dul kadınların, kocalarının cesediyle birlikte yakılması da bu düzenin iğrenç ve yerleşik geleneklerinden biriydi.

Japonya'da kadınlar ömür boyunca baba, koca veya oğlun gözetiminde tutulurdu ve kızlara mirastan pay verilmezdi.

Çin'de ise ailenin babası kendi karısını ve çocuklarını cariye ve köle olarak satabiliyor ve hatta öldürebiliyordu.

Will Dourant, Çinli kadınların çile dolu hayatını çok eski bir Çin şairi dilinden şöyle anlatır:

"...Ne de kahredicidir kadın olmak! / Yerde bundan da değersiz bir şey var mı? Hiç sanmam.

...Bir kız dünyaya geldi mi, kimsenin / ne dudağında, ne de yüzünde neşe goncası açılmaz."[106]

Çin toplumunda, kız çocuğunun hiçbir değeri yoktu ve hatta kız çocuklarının yabanî domuzların önüne atıldığı da oluyordu.[107]

Rumların gözünde kadın, kötülük tanrısının ve kötü ruhların tam göstergesiydi ve bir çocuk gibi göz altında tutulurdu.

O günün bütün toplumları her yönlü bir karanlığa, fesada ve zulme gömülmüştü. Koskoca dünyada bir aydınlık ve ışık noktası göze çarpmıyordu. Bazı insanların fıtratında hâlen doğruluk ve iyiliğe az bir eğilim var idiyse de, hâlen bazı gönüllerde doğruluk ve iyilikten donuk ve mat bir renk kalmış idiyse de, bu da bir yandan kötülük, şehvet ve zulmün karanlığında, diğer yandan ise yoksulluk ve düşkünlüğün daha had bir safhaya çıkışıyla kaybolmuştu. Sonuç olarak aydınlık, temizlik ve saadet dileyen insanların yoluna ışık tutacak düzeyde değildi, bu donuk renkli doğruluk ve iyilik eğilimi. İstisnasız, dönemin bütün toplumlarının yaşam semasını zifiri karanlık ve simsiyah bir bulut kütlesi kaplamıştı. Ancak ışıl ışıl bir güneşin doğuşuyla bu karanlık yok olabilirdi.

Arabistan'da hüküm süren karanlıklar daha belirgindi; alçaklık ve fesadın derinliklerine kadar gömülmüşlerdi âdeta.

İnsanların en hayırlısı Ali (a.s) o günün durumunu şöyle tanımlamakta: "Siz Arap toplumu en kötü bir yol- yordam tutmuştunuz ve en kötü bir yeri yurt edinmiştiniz. Sarp taşlar, kayalar vardı yörenizde ve zehirli yılanlar vardı çevrenizde. Bulanık sular içmedeydiniz; kötü yemekler yemekteydiniz; birbirinizin kanını döküyordunuz; akrabalık ve yakınlık bile gözetmiyordunuz. Aranızda putlar

dikilmişti, tapıyordunuz; suçlar işliyordunuz, çekinmiyordunuz."[108]

İslâm Peygamberi Muhammed'in (s.a.a) Doğumu

Hz. Muhammed (s.a.a), Hicret'ten önce 53 yılında (Miladî 570 yılında), rabiyülevvel ayının 17'sinde cuma günü Mekke şehrinde dünyaya geldi. Babası Hz. İsmail'in (a.s) oğullarından Abdullah'tı. Abdullah çocuğunu görmeden vefat etmişti. Annesi ise dönemin takvalı kadınlarından olan Amine idi.

"Halime" adındaki iffetli bir kadın, Muhammed'in (s.a.a) bakım ve emzirilmesini üstlenmişti. Henüz dört yaşını doldurmayan Muhammed (s.a.a), bir gün süt kardeşleri ile birlikte sahraya gitmek için süt annesi Halime'den izin ister. Olayın devamını Halime şöyle anlatır: "Bir gün sonra Muhammed'i (s.a.a) yıkandırdım, saçlarına yağ ve gözlerine sürme sürdüm. Sahra devinden de bir zarar görmesin diye bir ipe Yemen boncuğu[109] takıp boynuna astım. Muhammed (s.a.a), taktığım boncuğu boynundan çıkardı ve «Anneciğim, hiç üzülme Allah benimledir, benim koruyucumdur.» dedi."[110]

Muhammed (s.a.a) çocukluğundan beri Allah'ın lütuf ve inayeti altındaydı, sürekli olarak da Allah'ın ilhamı ve meleklerin yardımıyla doğru yolda hareket etti. Muhammed'in (s.a.a) çocukluğundaki tutum ve davranışları herkesin dikkat ve beğenisini toplamıştı. Gençlik döneminde de toplumun bulaştığı kötülüklere asla yaklaşmamış, eğilim bile göstermemişti. O gün revaçta olan gazel okuma ve oynama şenliklerine katılmıyor, içki içmiyordu. Muhammed (s.a.a) putlardan nefret ediyordu; doğru ve emin biriydi. Peygamberliğinden yıllarca önce insanlar, "Emin" diye hitap ediyordu Muhammed'e (s.a.a).

Tertemiz bir kalbi, apaydın bir düşüncesi, ilâhî bir yapısı vardı. Her yıl "Hira" mağarasına gider ve bir ay boyunca Allah'a ibadete kapanırdı. Bir ay bittikten sonra önce Kâbe'ye gider, yedi defa veya daha çok tavaf eder ve daha sonra evine dönerdi.

Muhammed (s.a.a) kırk yaşındaydı ve bir gün Hira mağarasında ibadet hâlinde iken peygamberliğe seçildi. İslâm Peygamberi üç yıl boyunca, insanları açık bir şekilde davet etmekle görevlendirilmedi. Bu süre zarfında, sadece birkaç kişi İslâm Peygamberine iman etmişti. Erkeklerden ilk iman eden, Ali (a.s) ve kadınlardan ise, Hz. Hatice idi.[111]

Üç yılın bitimiyle açık davet için emir aldı. Önce kendi yakın akrabalarını misafirliğe çağırdı. Akrabalardan kırk kişi civarında toplanmıştı. Peygamberin hazırlattığı yemek, bir kişinin yiyeceği miktardan fazla değildi. Allah'ın izniyle bir kişilik yemek herkesi doyurmuştu ve bu da misafirlerin hayret etmesine neden olmuştu. Ebu Leheb ne dediğinin farkında olmaksızın, "Muhammed büyücüdür!" demişti.

O gün akrabalar dağılmış ve İslâm Peygamberi konuşma fırsatı bulamamıştı. Başka

bir gün yine akrabalarını davet etti. Yemekten sonra Peygamber şöyle buyurdu:

"Ey Abdulmuttalib oğulları! Hiçbir genç kendi kavmine, benim size getirdiğimden daha hayırlı bir şey getirmemiştir. Dünya ve ahiretiniz için en hayırlı olan şeyi sizlere getirmişimdir. Allah, sizi O'nun yoluna davet etmem için beni görevlendirmiştir. Bu doğrultuda her kim bana yardım ederse, o benim kardeşim ve halifem olacaktır?"

Ali'den (a.s) başka olumlu cevap veren olmadı. Muhammed (s.a.a), elini Ali'nin (a.s) omuzuna koyup şöyle buyurdu:

"Bu, sizin aranızda benim kardeşim ve halifemdir; sözünü tutun ve emrine uyun."[112]

Muhammed-i Emin (s.a.a) bir gün de Safa tepesine çıkarak insanları yanına çağırdı ve şöyle dedi: "Ey insanlar! Düşmanlarınızın bugün, sabah veya akşam size saldıracağını söylersem, bana inanır mısınız?"

Herkes bir ağızdan, "Evet." dedi.

Peygamber şöyle devam etti: "Ben, çok yakında inecek elemli bir azap hakkında sizi uyarıyorum."

Ebu Lehep bu sözlerin kalplerde yer edeceğinden korkarak sessizliği bozdu ve şöyle dedi: "Bunları söylemek için mi bizi buraya topladın?"

İslâm Peygamberi tevhit şiarıyla davetine başlayarak tevhidi diğer inançların temeli kıldı. İnsana kendisinden daha yakın olan Allah'ı tanıttı insanlara. Şirk ve putperestliğin her türünü reddetti. Mekke topraklarında büyük bir değişim yaratarak davetini ettiği inanç sistemi, düşüncelerin odak noktası hâline geldi. Kureyş kabilesinin ileri gelenleri, İslâm Peygamberinin hızla ilerlemesinden rahatsız olmuş ve bu tebliğ ve davetin önünü almak için onu öldürmek pahasına bile olsa, bütün imkânlarını seferber etmişti.

Allah'ın yardımı ve İslâm Peygamberinin de tedbiri sonucu, Kureyş'in plânı suya düşmüştü; ne işkence ve ne de baskılar çare olmamıştı. Ne İslâmî davet engellenebiliyordu ve ne de halkın onu kabulü. Mekke dışından gelenler de bu ilâhî davetten etkileniyor ve canını ortaya koyarak ona bağlanıyordu.

Hz. Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğinin on birinci yılında, "Hazreç" kabilesine mensup birkaç kişi hac farizasını yerine getirmek için Medine'den Mekke'ye gelmişti. İslâm Peygamberi onları İslâm'a davet etti. Onlar da iman etti ve "Şehrimize döndüğümüzde, halkımızı senin dinine davet edeceğiz." dediler. Bu insanlar Medine'ye döndüklerinde İslâm Peygamberinin davetini yaymaya koyuldular. Ertesi yıl on kişi Medine'den gelip, "Allah'a şirk koşmayacaklarına,

hırsızlık ve zina suçuna bulaşmayacaklarına, kesinlikle çocuklarını öldürmeyeceklerine, kimseye iftira etmeyeceklerine, Peygamberin emirlerine kat'î suretle itaat edeceklerine ve de ihmalkâr davranmayacaklarına" dair Akabe'de İslâm Peygamberine biat ettiler. Peygamber de "Mus'ab" adında birini, Kur'ân öğretmesi için onlarla birlikte Medine'ye gönderdi. Böylece Medine'nin büyük kabilelerinden biri, İslâm Peygamberine iman etmiş oldu.

Medine'ye Hicret

Hz. Muhammed (s.a.a) peygamberliğinin 13. yılına kadar Mekke'de insanları İslâm'a davet etmekteydi ve de Kureyş'in baskı ve eziyetleri karşısında direniyordu. Kureyş'in çok tehlikeli bir plân hazırladığını ve onlar tarafından öldürüleceğini öğrenince, Allah'ın emriyle Ali'yi (a.s) kendi yatağına yatırıp aynı gece Mekke'den ayrıldı. İzini süren Mekke müşriklerinin şerrinden korunmak için önce bir mağaraya sığındı ve oradan da Medine'ye hicret etti.

İslâm tarihinde, Peygamberin hicretiyle yepyeni bir sayfa açtı. Bu, İslâm'ın baş döndürücü ilerlemesinin başlama dönemiydi. Bu nedenle de Peygamberin hicreti, İslâm tarihinin başlangıcı olarak kabul edilmiştir.

Peygamberin Medine'ye teşrifi ve İslâmî öğretiler sayesinde Evs ve Hazreç kabileleri, aralarındaki düşmanlığı bir kenara atıp kardeşçe, sefa ve samimiyet üzere yaşamaya başladılar.

Hz. Muhammed'in (s.a.a) doğruluk üzere davranışı, ruhsal ve ahlâkî özellikleri, getirdiği dinin insan fıtratıyla uyum içinde olması, insanların gruplar hâlinde İslâm'a yönelmesine ve iman etmesine neden oldu. İslâm Peygamberi halktan biriydi, halkın yanındaydı ve onlarla arasında mesafe yoktu. İnsanların iyi ya da kötü gününde onlara ortak oluyordu, yapılan zulüm ve haksızlığı şiddetle kınıyor ve engel oluyordu. Kadın haklarının ve konumunun geliştirilmesinde yarar sağlayacak etkenlere vurgu yapıyordu. İslâm öncesi kadınlara yapıla gelen zulümlerin tekrarlanmasına engel oluyordu ve aynı zamanda da kadınların iffete aykırı davranışlarına şiddetle karşı çıkıyordu. Çünkü İslâm Peygamberi, İslâm kanunları doğrultusunda kadınların gerçek olgunluğa ulaşmasını amaçlıyordu.

Kölelerin haklarını savunuyor ve özgürlüklerini kazanma yönünde çok yönlü programlarını yürürlüğe koyuyordu. İslâm Peygamberi beyazla siyahın, zenginle fakirin ve küçükle büyüğün eşit olduğu ve "insan olma" yönünden herkesin aynı haklardan yararlanabileceği bir toplum oluşturmuştu. Bu toplumda "ırk ayrımı" diye bir sorun söz konusu değildi; üstünlüğün ölçüsü ilim, takva, insanî erdemler ve ahlâkî güzelliklerdi.

İslâm Peygamberinin topluma sunduğu yüce öğretilerin genel halk üzerinde yarattığı etkinin bir örneğini aktarmak istiyoruz şimdi:

"Cüveybir" fakir ve çirkince bir gençti. İslâm'a olan sevgisiyle Medine'ye gelmiş ve İslâm'ı kabul etmişti.

İslâm Peygamberi önce camide, sonra da kendi emriyle yapılan ve "Suffe" diye adlandırılan bölümde ona yer vermişti ve arada bir de ziyaretine gidiyordu. Bir gün Cüveybir'e şöyle buyurdu: "İffetini koruyabilmen ve yaşamını düzene koyabilmen için evlenmen iyi olur."

Cüveybir: "Babam-anam feda olsun sana, ben fakir, çirkin ve yurtsuz-yuvasız avarenin biriyim; kim benimle evlenir? Hele hele asîl bir soydan da değilim."

Peygamber şöyle buyurdu: "Cüveybir! İslâm'ın gelişiyle cahiliyet dönemindeki büyüklük ölçüsü geçersiz kılınmıştır. Siyah da, beyaz da; Arap da, Arap olmayan da Âdem'in sulbünden dünyaya gelmiştir; Âdem ise balçıktan. Öyleyse derinin rengi üstünlük vesilesi olamaz... Allah katında insanların en değerlisi, takvalı olanıdır. Bugünden tezi yok, Ziyad'ın evine git ve kızı Zelfa'yı benim tarafımdan kendine iste."

Cüveybir, Peygamberin emrettiğini aynen uyguladı. Ensarın büyüklerinden olan Ziyad, bunu inandırıcı bulmadı ve şöyle dedi: "(Peygamberin de bildiği üzere) biz kızlarımızı, bizimle eşit ve denk olan kimselere veririz. Sen gidebilirsin, ben kendim Allah'ın elçisinin huzuruna çıkar ve mazeretimi bildiririm."

Cüveybir dönerken öfkelenmiş ve kendi kendine, "Andolsun Allah'a, ne Kur'ân ve ne de Peygamber, soy ve servet yönünden eşit olan kimselere kız vermek gerektiğini söylememiştir." diye mırıldanıyordu.

Zelfa, Cüveybir'in ne dediğini işitmişti ve bundan dolayı babasına sordu: "Bu genci öfkelendirecek ne dedin?"

Ziyad: "Peygamber tarafından gönderildiğini ve seninle evlenmek istediğini söyledi."

Zelfa: "Cüveybir yalan söylemiyor baba, onu geri çevir ve emin olman için Peygamberin yanına git."

Ziyad, kızının dediğini yaptı. Cüveybir'i geri çağırdı ve özür diledi. Sonra da Peygamberin huzuruna varıp arz etti: "Cüveybir sizden taraf bir haber getirdi. Huzurunuza gelişimin sebebi, bir noktayı aydınlatmaktır. Biz Ensar taifesi (Medineli Müslümanlar), kendimizle denk ve de Ensardan olmayan birine kız vermeyiz."

Peygamber: "Cüveybir inançlı ve imanlı biridir. İmanlı bir erkek, imanlı kadınla denk ve eşittir. Kızını onunla evlendir!"

Ziyad eve dönüp Peygamberin emrini kızına anlattı.

Zelfa: "Babacığım! Peygamberin emrine muhalefet et-mek küfürdür, bilesin. Ben kendi isteğimle evlenmeye hazırım; Cüveybir'i damatlığa kabul et."

Ziyad, Cüveybir'i alıp kabilesinin yanına döndü ve İslâm'ın emri uyarınca kızını onunla evlendirdi. Kızı Zelfa'-nın mehrini kendi malından verdi, rahat ve mutlu olmaları için de onlara dayalı-döşeli bir ev tahsis etti.[113]

Bu göz kamaştırıcı parlaklık ve sıcaklık bahşeden bu nur kaynağı, kalplerdeki karanlıkları söküp attı ve tevhit nuruyla aydınlattı. Böylece o günün karanlıklarından bıkmış ve bitkin düşmüş insanlar, kelebekler gibi bu hidayet meşalesine doğru uçuştular ve Kur'ân'ın değerli öğretileri etkisiyle İslâm'a akın ettiler...

Yunus Veyli Beh şöyle yazar: "Muhammed (s.a.a), bütün âlemlere tertemiz bir din getirdi. O, Allah'ın lütuf ve inayetinin temsilcisiydi. Yüce bilgi sahibi Allah, sapıklığa düşen Hıristiyanları bilgilendirmesi, putları yok etmesi ve İranlıları tevhide çağırması için Muhammed'i (s.a.a) peygamberliğe seçti. O, tek tanrıcılık dinini Çin duvarlarından İspanya sahillerine kadar yaydı.

Muhammed'in (s.a.a) getirdiği din tam anlamıyla akılla uyumludur ve bu nedenle de onun tebliği yolunda kılıç ve zor kullanmaya gerek bile yoktur. İnsanların canı gönülden bu dine bağlanması için onun öğretilerini anlatmak yeterlidir. Bu dinin, yarım asırdan da az bir süre içinde yeryüzü insanlarının yarısının kalbinde yer etmiş olması, akıl ile uyum içinde olduğunu göstermektedir.[114]

20.DERS

MUHAMMED(s.a.a),ÖNCEDEN

TANINAN PEYGAMBER

Bekleyiş Ve Ümit Çağı

Peygamberler -Allah'ın salât ve selâmı hepsinin üzerine olsun- özellikle de Hz. Musa (a.s) ve Hz. İsa (a.s), ümmetlerini İslâm'ın doğuşuyla müjdelemişlerdi. Hatta İslâm Peygamberinin bazı özellikleri, onların semavî kitaplarında anılmıştı. Bu yüzden Yahudiler, Nasraniler ve diğer din mensupları, yelkenleri parçalanan ve lengeri kırılan gemilerinin batmak üzere olduğunu görenler gibi, geleceğin kurtuluş sahiline göz dikerek İslâm'ın doğuşunu beklemekteydi.[115]

Hatta Yahudilerin bir grubu, kendi kitaplarında "İslâm devletinin merkezi" diye adlandırılan Ayr ve Uhud[116] dağları arasındaki yeri arayıp bulmuş, oraya yerleşmiş ve İslâm'ın doğuşunu beklemeye koyulmuşlardı.[117]

İncil ve Tevrat'ta, İslâm Peygamberinin zuhuru müjdelenmiştir ve Kur'ân bunu doğrulamaktadır:

"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmî peygambere uyanlar, (Allah'ın rahmeti kapsamındalar.) O peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten men eder, onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O peygambere inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nura uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır."[118]

"Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ekincilerin de hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelendirir.[119] Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat vadetmiştir."[120]

"Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti. Ama o, kendilerine açık deliller getirince: Bu apaçık bir büyüdür, dediler."[121]

"Kendinize kitap verdiklerimiz onu, öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir grup bile bile gerçeği gizler."[122]

"Kendilerine kitap verdiklerimiz onu, kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Kendilerini ziyan edenler var ya, işte onlar inanmazlar."[123]

İslâm Peygamberinden önceki peygamberlerin, kendi ümmetlerini Hz. Muhammed'in (s.a.a) gelmesiyle müjdeledikleri, özelliklerini açıkladıkları ve bunun, getirmiş oldukları semavî kitaplarda kayıtlı olduğu çok net olarak bu ayetlerden anlaşılmaktadır. Zaten Hz. Muhammed'in peygamberliğe seçilmesinden ve İslâm dinini getirmesinden sonra da kitap ehlinin bu hususta hiçbir şüphesi yoktu.

Eğer Nasranî ve Yahudilerin kitaplarında bu müjdeler olmasaydı, Hz. Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğini kanıtlamak için kitap ehline, "Benim adım ve vasıflarım elinizdeki Tevrat ve İncil'de bildirilmiştir." demesi bir şey ifade etmeyecekti. Hatta Hz. Muhammed'in (s.a.a) düşmanları, onun peygamberliğini belgelerle yalanlamak amacıyla İncil ve Tevrat'ın bütün nüshalarını toplar ve bahsi edilen müjdelerin bu kitaplarda olmadığını ortaya çıkarırlardı.

İslâm Peygamberinin düşmanları, muhalefet amacıyla mümkün olan her yolu denedi ve hatta savaşa bile giriştiler, ancak söz konusu müjdelerin olmadığını

kanıtlamak için bu kestirme yola başvurmadılar. Tarih bu gerçeği doğrulayan en açık tanıktır. Bu, İslâm Peygamberi hakkındaki müjdelerin kutsal kitaplarda olduğu anlamınadır.

Tarihten Kanıtlar

İslâm'ın doğuşundan önce iki kavim Medine'de yaşamaktaydı:

1- İslâm Peygamberinin zuhuruna şahit olabilmek için ana vatanlarından ve doğdukları topraklardan ayrılarak Medine'ye göçen Yahudiler.[124]

2- Yemen Padişahı Tübbe'in yerleştirdiği Evs ve Haz-reç kabileleri. Tübbe Medine'ye girdiğinde, İslâm Peygamberinin buraya hicret edeceğini ve İslâm devletini burada kuracağını anlayınca, "Siz burada kalın ve İslâm peygamberi zuhur ettiğinde ona yardım edin, eğer o zamana kadar yaşayacak olsam ben de yardım edeceğim." dediği iki kabiledir.[125]

Böylece Evs ve Hazreç kabileleri Medine'de ikamet ettiler. Gün geçtikçe çoğalarak çekinmeden Yahudilerin mallarına ve haklarına saldıracak kadar güçlendiler. Atalarının Medine'ye gelip yerleşmelerinin nedenini de unuttular.

Yahudiler ise bu iki kabileye güç yetiremez durumda olduklarından dolayı İslâm Peygamberinin zuhur etmesiyle bu saldırılardan kurtulacaklarını birbirlerine müjdeliyorlardı. İslâm dininin doğuşundan önce Yahudilerin temennisini Kur'ân-ı Kerim şöyle aktarmaktadır:

"Daha önce kâfirlere karşı zafer isterlerken kendilerine Allah katından ellerindeki (Tevrat'ı) doğrulayan bir kitap gelip de (Tevrat'tan) bilip öğrendikleri gerçekler karşılarına dikilince onu inkâr ettiler. İşte Allah'ın laneti böyle inkârcılaradır."[126]

Yahudî din âlimlerinden "İbn-i Havvaş", İslâm Peygamberini görmek şevkiyle Şam'dan ayrılıp Medine'ye yerleşmişti. Yaşadığı sürece Hz. Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğe seçilmesini bekleye durdu. Öleceği sırada Yahudilere şöyle dedi: "Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğini görme aşkıyla Şam'daki refah içindeki yaşantımı terk ederek gelip buraya yerleştim ve burada yiyeceğim ekmekle hurmaya razı oldum. Yazık ki arzularımın gerçekleşmesini göremeden bu dünyadan göçmek üzereyim! Bilmiş olun ki Muhammed (s.a.a) Mekke'de peygamberliğe seçilecek ve buraya hicret edecektir. O çok alçak gönüllü biridir; bir parça ekmek ve hurmayla yetinecek, eyersiz merkebe binecek, burada devletini kuracak ve baş döndürücü bir hızla hüküm sürdüğü toprakları genişletecek, kimseden korkmayacak, doğruluk ve hak yolu üzerinde bulunan engelleri ortadan kaldıracaktır."[127]

Hicazlı Zeyd b. Amr, Hz. İbrahim'in (a.s) tertemiz dinini aramaya koyuldu. Bu amaçla Mekke'den Şam ve Musul'a kadar ilerledi, her ne kadar gayret sarf ettiyse

de aradığını bulamadı. Nihayet, Hıristiyan din bilginlerinden biri şöyle dedi: "Bugün temiz dinden bir eser kalmamıştır, fakat bugünlerde senin kendi yurdunda bir peygamber zuhur edecektir ki, onun dininde ve sözlerinde İbrahim'in dinini bulabilirsin."

Zeyd, Mekke'ye dönerken yolda öldürüldü. İslâm Peygamberi, onu hayırla anıyor ve şöyle buyuruyordu: "Zeyd, Allah'ın dinine ulaşmak için araştırma yaparken öldürüldü."[128]

Hıristiyan âlimlerinden Bahira, Muhammed'i (s.a.a) çocukluk döneminde görmüş, kutsal kitaplarda okuduğu alâmetlerle de tanımıştı ve Muhammed'i (s.a.a) göstererek Ebu Talib'e; "O peygamber olacaktır, onu korumaya çalış ve hemen vatanına gönder." demişti.[129]

Nastur adında Hıristiyan âlimi, Muhammed'i (s.a.a) gençliğinde görünce onun peygamber olacağını müjdeleyerek şöyle demişti: "O, ahir zaman peygamberidir."[130]

Kutsal kitapların gelecekten verdiği haberler üzerine insanların bir kısmı, herhangi bir zorlamayla karşılaşmadan İslâm Peygamberine iman etmiş ve Müslümanlığı seçmişti.

Medine Halkının İslâm'a Eğilimi

İslâm Peygamberi insanları, getirmiş olduğu dine davet etmek için Allah tarafından emir alınca, insanlarla hac mevsiminde bağlantı kurmaya ve böylece de İslâm'a davete başladı. Bir gün Hazreç kabilesine mensup birkaç kişiyle Mina'da karşılaştı. Onlara şöyle buyurdu:

— Hangi kabiledensiniz?

— Hazreç'ten.

— Biraz oturup konuşmaya ne dersiniz?

— Elbette ki konuşabiliriz.

— Sizi bir tek Allah'a davet ediyorum.

Bunun ardından İslâm Peygamberi, onlar için Allah'ın tatlı kelâmından birkaç ayet okudu. Bu ayetleri dinleyince, Kur'ân'ın cazibesine kapıldı ve farkında olmaksızın birbirlerine şöyle dediler: "Yemin ederiz ki bu, Yahudilerin, geleceğiyle bizi korkuttukları peygamberin kendisidir. Yahudilerden erken davranıp önce biz iman etmeliyiz."

Böylece hepsi Müslümanlığı seçti ve Medine'ye döndükten sonra İslâm'ı tebliğ etmeye başladılar. Peygamber de onlara Kur'ân öğretmesi ve Medine halkını İslâm'a davet etmesi için Mus'ab b. Umeyr'i Medine'ye gönderdi.

Mus'ab Medine'de birçok insanın Müslüman olmasına vesile oldu. Evs kabilesinin büyüklerinden olan Üseyd'in Müslüman olmasına sebep olan da Mus'ab olmuştu. Üseyd kendi kabilesine, "Yahudilerin, sürekli olarak geleceğini duyurduğu şahıs Muhammed'in (s.a.a) özüdür." demişti.

Böylece Evs kabilesi de Müslüman olmuştu ve İslâm dini Medine'ye yayılıp kök salmıştı. Mekke Müslümanlarından bir grubun da Medine'ye göçmesiyle Müslümanlar daha da güçlenmişti. Ve sonunda, İslâm Peygamberi Medine'ye hicret etmiş ve İslâm hükümetini kurmuştu.

Selman'ın İslâm'a Yönelme Öyküsü

Selman, İranlı bir köylü çocuğuydu. Anne ve babası Zerdüşt mabedinde hizmetçilik yapan birer ateşperestti. Anne ve babası -o zaman adı Ruzbeh olan- Selman'ı çok seviyor, dinî inançlarını ona öğretiyor ve kimseyle de ilişki kurmasını istemiyorlardı.

Bir gün babasının isteği üzere uzak bir tarlayı gözetlemek için yola koyulmuştu. Yol esnasında bir kilise gördü. Bir grup insan kiliseye toplanmış, Allah'a ibadet ediyor ve namaz kılıyordu. Bir düşünce deryasıydı Ruzbeh'ın kapıldığı... Güneşin batışına kadar onların yanında kalıp öylece düşündü. Nitekim bu dini, kendi baba ve atalarının dininden daha üstün buldu. Oradaki insanlara, bu dinin merkezinin neresi olduğunu sorup öğrendi. Bu dinin merkezi Şam'dı.

Ruzbeh'in gecikmesine sinirlenen babası, oğlunun peşine birini gönderdi. Ruzbeh eve dönünce babası, gecikmesinin sebebini sordu. O da olup bitenleri anlattı. Babası, "Atalarının dini çok daha iyidir." dedi.

Ruzbeh cevap verdi: "Ben kendi aklımla onların dininin daha iyi olduğunu anladım."

Babası bu cevaba daha da öfkelenerek Ruzbeh'i azarladı ve eve hapsetti.

Ruzbeh, yeni tanıştığı Hıristiyanların yanına birini gizlice gönderdi ve Şam'dan gelen tüccarlar işlerini bitirip geri dönmek istedikleri zaman kendisine de haber ulaştırmalarını istedi.

Nitekim Ruzbeh'e haber geldi ve o da gizlice evden çıkıp Şam tüccarlarının kafilesiyle birlikte Şam'a gitti. Şam'a vardıktan sonra büyük Hıristiyan âlimlerinden birinin yanına gidip kendisine hizmetçilik yapmak istediğini, bu vesileyle de kendisinden ilim ve Allah'a ibadet tarzını öğrenebileceğini söyledi. Hıristiyan âlim

Ruzbeh'in talebini kabul etti. O âlimin ölümünden sonra, yine onun tavsiyesi üzere o günün büyük Hıristiyanlarından birkaçının yanında sırayla kaldı.

Ruzbeh'in ilim öğrendiği en son âlim Şam'ın Amuriye bölgesinde yaşıyordu. Bu âlim de ölmek üzereydi ve Ruzbeh, kendisine başka birini tavsiye etmesini istedi bu âlimden. Ölmek üzere olan Hıristiyan din âlimi şöyle dedi: "Benim tanıdığım başka biri yok, ama çok yakın zamanda Arabistan'da bir peygamberin zuhur edeceğini biliyorum. O kendi doğum yerinden hicret edecek ve iki çölün arasında hurma ağaçlarıyla kaplı bir yere yerleşecektir.

Onu yüce erdemlerinden ve özel huylarından tanıyabilirsin. Saygı ve tazim amaçlı sunulan hediyeleri kabul eder, acıma hissiyle verilen yemek ve sadakalardan yüz çevirir. Omuzları arasında da peygamberlik mührü vardır; gidebilirsen oraya git."

Ruzbeh ticaret için Arabistan'a giden kervanlardan birine, kendisini de götürmelerini rica etti. Ruzbeh'in isteği kabul edildi, ancak Ruzbeh yolun yarısında hıyanete uğrayıp Kurayza Oğullarına mensup Yahudilerden birine köle olarak satıldı. Onu satın alan Yahudi, çalıştırmak için onu zorla Medine'nin dışına götürdü.

Ruzbeh çalışacağı yere varınca orayı tanıdığını anladı. Hıristiyan âlimin tanıttığı yerdi burası. Bu yüzden de Yahudi efendisinin hurma bahçesinde hoşnutlukla çalışmaya koyuldu. Muhammed'in (s.a.a) zuhurunu bekliyordu. Köle olduğu için fazlaca da araştıramıyordu.

Nitekim kavuşma günü gelip çatmıştı. İslâm Peygamberinin, ashabından birkaçı ile birlikte Medine'nin yakınındaki bir yere gideceklerinden haberdar olmuştu Ruz-beh. Kendi kendine, "Kaybettiğimi bulabilmem için, Hıristiyan âlimden duyduklarımı uygulayabilmem için bundan daha iyi bir fırsat olamaz." dedi.

Düşündüklerini gerçekleştirmek için bir miktar yiyecek alıp Muhammed'in (s.a.a) huzuruna vardı ve dedi: "Bu yiyecek, fakirlere mahsus olan sadakadır; sizin beraberinizde bulunanlar da fakir olduğu için bunu kabul etmenizi rica ediyorum."

Peygamber Ruzbeh'in verdiği yiyeceği alıp ashabına verdi ve kendisi ağzına bile sürmedi. Olup bitenleri dikkatle izleyen Ruzbeh, sevinçten ne yapacağını bilemiyordu. Duyduğu alâmetlerden biri doğru çıkmıştı. Ruzbeh ayırdığı yemeği hazırladı ve Peygambere takdim ederek "Bu hediyeyi kabul etmenizi rica ediyorum." dedi. Peygamber güler yüzle hediyeyi kabul etti ve yemeğe başladı. Ruzbeh bunu görünce sevinçle dolup taştı. Çünkü ikinci alâmet de gerçekleşmişti.

Ruzbeh'in aradığı bir alâmet daha vardı; peygamberlik mührü. Bu amaçla da Peygamberin etrafında dönüp duruyordu. Ruzbeh'in amacına vâkıf olan Peygamber, üzerindeki elbisesini omzundan aşağı doğru biraz sarkıttı. Peygamberlik mührünü de gören Ruzbeh, artık mutluluğun doruğundaydı. Hemen oracıkta Müslümanlığı seçti. Adı Selman olarak değiştirildi ve azat edilmesi için

gerekenlerin yapılması kararlaştırıldı.

Artık Selman da İslâm Peygamberinin yakın ashabı arasında yer almıştı. Selman, imanı ve dünya görüşü sayesinde çok kısa bir sürede, İslâm Peygamberinin en büyük öğrencilerinden biri olmayı başardı."[131]

Dönemin kuru ve yakıcı toplumunda bağrı yanık ve hakikate susamış insanlar, kutsal kitaplarda okudukları veya duydukları alâmetleri yüce İslâm Peygamberinde görünce, ab-ı hayatı buldu ve hiçbir şeye aldırış etmeden ruhlarını ve düşüncelerini bu ab-ı hayatla yıkadılar. İslâm dinine gönülden bağlandılar, Hz. Muhammed'in (s.a.a) etrafında toplandılar.

Kur'ân'ı Kerim bu durumu şöyle izah eder:

"Allah'ın yardımı ve zaferi gelip de insanların bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit Rabbine hamd ederek O'nu tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir."[132]

Bu hakikat sevdalılarının karşısında bir grup Yahudiler, Nasranî ve bağnazlıklarının esiri olan diğer bir grup insan, çıkar ve makamlarını tehlikede gördüklerinden dolayı hak olarak kabul ettikleri yüce İslâm Peygamberine iman etmediler. Kurtuluş pınarını bildikleri hâlde inatla seraba kanıp ebedî saadetten mahrum kaldılar.

"...bildikleri kendilerine gelince onu inkâr ettiler. Allah'ın lâneti inkârcıların üzerine olsun."[133]

Bunu da örneklendirmek yerinde olur kanaatindeyiz:

Hay b. Ahtab'ın kızı Safiye şöyle anlatır: Muhammed (s.a.a) Medine'ye hicret edip Kuba'da inmişti. Babam ile amcam (Ebu Yasir) sabahın alaca karanlığında Peygamberin yanına gitti ve gün batımında geri döndüler. Çocuksu bir sevinçle yanlarına gittim, çok yorgun görünüyorlardı ve her zamankinin aksine benimle hiç ilgilenmediler. Amcam babama şöyle diyordu:

— Acaba o muydu?

— Evet, andolsun Allah'a oydu!

— Tanıyabildin mi?

— Evet...

— Onun hakkında ne düşünüyorsun?

— Andolsun Allah'a yaşadığım sürece onunla düşmanlık edeceğim![134]

İslâm Peygamberi (s.a.a) bir gün Kâ'b b. Esed'e şöyle buyurdu: "-Şam'dan Medine'ye gelen Hıristiyan- din bilgini İbn-i Havvaş'ın söylediklerini hatırlamıyor musun, seni hiç etkilemedi mi?"

Kâ'b dedi: "Hatırlıyorum. Eğer Yahudiler tarafından 'Kâ'b öldürülmekten korktuğu için iman etti.' türünden bir kınanmanın hedefi olma korkusu taşımasaydım, sana iman ederdim. Yahudilerin diline düşmemek ve bu kınamanın muhatabı olmamak için Yahudilerin dininde kalıyorum, ölünceye kadar da dinimden ayrılmayacağım."[135]

Kur'ân-ı Kerim, saadet yolunu kendilerine kapatan bu taş kalplileri zararlı unsurlar olarak tanıtıp şöyle buyurmakta:

"Allah'ın kullarından dilediğine peygamberlik ihsan etmesini kıskandıkları için Allah'ın indirdiğini inkâr ederek kendilerini harcamaları ne de kötü bir şeydir! Böylece onlar, gazap üstüne gazaba uğradılar. Ayrıca kâfirler için alçaltıcı bir azap vardır."[136]

21.DERS

İSLâM'IN EBEDÎ MUCİZESİ KUR'ÂN

Peygamberler ve Mucize

Peygamberler, Allah tarafından görevlendirildiklerini kanıtlayan açık ayet ve nişanelerle desteklenmişlerdir. Ay-nalar kadar temiz ve pınarlar kadar şeffaf gönül sahibi insanlar, bu ayet ve nişaneleri görmekle gönülden bağlanıyor ve iman ediyorlardı. Firavun'un büyücülerinin, Hz. Musa'nın (a.s) mucizesini (asanın ejderhaya dönüşmesini) görmek ve insan kudreti fevkinde olduğunu anlamakla iman etmeleri bunun bir örneğidir. Onlar Firavun tarafından tehdit edilmelerine ve öldürüleceklerini bilmelerine rağmen Hz. Musa'ya (a.s) iman etmişlerdi.

Havarîler de, Allah'ın izniyle ölüleri dirilten İsa'nın (a.s) mucizesine şahit olmakla iman etmişlerdi. İsa'ya (a.s) iman etmekle de ölü ruhlarına ebedî bir hayat kazandırmaları, bu alandaki bir başka örnektir.

Peygamberlerin sonuncusu, efendisi ve en yücesi olan İslâm Peygamberi (s.a.a), ilâhî dinleri tamamlayan ve kıyamete kadar geçerli olan bir din getirmiştir. İslâm Peygamberi de diğer peygamberler gibi mucizelerle desteklenmiş ve getirmiş olduğu dinin hakkaniyetini açık delillerle kanıtlamıştır.

Usul-i Din Usul-i Din

Kur'ân Ebedî Mucize

Kur'ân-ı Kerim'in, beşerî düşünce ufkunda İslâm'ın ebedî belgesi olarak parlaması böyle gelişti. Muhammed'in (s.a.a) yüce dininin doruğunda ebediyen ışık saçacak bir meşale olan Kur'ân-ı Kerim, en parlak ve en aydın beşerî düşüncelerin ötesindedir. Dünya var oldukça ve güneş doğudan yükseldikçe bu meşale nur yayacaktır. Hakikat itibariyle Allah'ın emirleri nurdur ve bunun sağladığı aydınlık, bütün çağlarda ve sonsuza dek her insan sınıfının yaşamının devamı ve saadetinin temini için güneşin ışığı gibi zarurî ve kaçınılmazdır.

İnsanların hidayeti için gerekli olan her şey, temeli ve ana hatlarıyla Kur'ân'da mevcuttur. İnanç temelleri, insan ile Allah ilişkileri, bu ilişkiyi sağlamlaştırmanın yolları, nehir yataklarındaki berrak suların yumuşaklığı ve sarsılmaz dağların sağlamlığı kadar çekici, fasih ve sağlam bir anlatım tarzıyla açıklanmıştır.

Kur'ân-ı Kerim, insanların sosyal sorumluluklarını belirlemiş, muaşeret tarzı ve kurallarını öğretmiştir. Sınıfsal farklılıkları ve dengesizlik ürünü olan ayrışımları reddetmiştir. İnsanın üstünlüğünden, kardeşçe yaşamasından, eşitliğinden ve eğitilmesinden yana olduğunu duyurmuştur.

Eşsiz Fesahat ve Belâgat

Kelimeleri kavramak ve hatırda tutmak fazlaca zor bir iş değildir. Fesahat ve belâgat kurallarına uyarak sözcüklerin dizimini yapmak, düzene sokmak, cümle yapısının anlaşılır türden olmasıyla birlikte mükemmelliğini sağlamak ancak ve ancak edebî kuralların gözetilmesiyle ve üstün beceriyle mümkün olur.

Fesahat ve belâgat hakkında şöyle denmiştir: Söz ve yazının fesahat ve belâgatını sağlayan üç ana unsur vardır:

1- Kelimeleri ve anlamlarını kuşatmak

2- Düşünce gücü ve duygu inceliği

3- Söylem veya yazım gücü

Unutmamak gerekir ki, fesahat ve belâgat kurallarının tümüyle gözetildiği söylem veya yazımın her zaman için en mükemmel olduğu, eşi ve benzerinin kimse tarafından yazılamayacağı veya söylenemeyeceği kesinlikle iddia edilemez.

Sonsuz ilim ve kudret sahibi olan yüce Allah'ın Kur'ân-ı Kerim'deki sözleri ise, kelimelerin dizimi ve düzeni yönünden mükemmel olmakla birlikte öylesine inceliklerle bezenmiştir ki en fasih ve beliğ insanların dahi benzeri bir ifadede bulunması mümkün değildir. Kur'ân'ın ebedîliğinin ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğinin ezelî mucizesi oluşunun sırrı işte burada saklıdır.

Edebiyat alanında Arapların zirveye tırmandığı, edebiyatın dahilerinden sayılan

İmre'ul Kays ve Lübeyd... gibi şair ve hatiplerin baş döndürücü güzellikteki şiir ve konuşmalarının bir perdeye veya altın levhaya yazılarak Kâbe'nin duvarına asıldığı bir dönemde Kur'ân'ın ışıdığına tarih tanıklık etmektedir.

Kur'ân güneşinin doğuşuyla birlikte bu edebî yapıtlar da yıldızlar gibi renk yitirip kayboldular. Belâgatın öncüsü Araplar, Kur'ân'ın belâgatı karşısında şaşıp kalmışlardı. Muhammed'i (s.a.a) ve dinini yok etmek için kılıca sarılan İslâm'ın ve Muhammed'in (s.a.a) azılı düşmanları bile, yıpratıcı çalışmalarına rağmen Kur'ân'ın dil ve beyanında bir hata veya en azından bir kusur bulamamanın üzüntüsünü yaşıyorlardı.

Düşmanların Yargısı

"Dilberlerin vasfı ne de güzeldir

Düşmanın dilinden duyulsa eğer."

Hac mevsimiydi.[137] İnsanlar her yerden Mekke'ye akın başlatmıştı. Kureyş ise Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğini duyurmasıyla bu gelen insanları etkileyebileceği korkusuyla derin bir hüzün içindeydi. Bu korkulan duruma düşülmemesi için Velid'in organizesiyle Kureyş kabilesine mensup bir grup insan, Peygambere kötü isnatlarda bulunarak Kâbe'ye gelen insanların Peygamberle görüşmesine engel olmak istiyordu. Nasıl iftirada bulunacakları bağlamında onlardan biri dedi: "Bu kâhindir, diyelim."

Velid: "Bu inandırıcı olmaz; çünkü onun söyledikleri kâhinlerin sözüne benzemiyor."

Başka biri: "Bu adam delidir, diyelim."

Velid: "Bu da kabul görmez; çünkü ne söyledikleri ve ne de davranışları delilerinkiyle uyuşmuyor."

Bir başkası: "Şairdir, diyelim."

Velid: "Bunun da beğenisi olmaz; çünkü Araplar şiirin her türünü tanıyor. Onun sözleri ile şiir arasında benzerlik yoktur."

Dediler: "Büyücüdür, diyelim."

Velid: "Büyücülerin ip düğümlemek ve üflemek gibi özel yöntemleri vardır. Muhammed ise bu tür şeyler yapmamaktadır."

Velid'in önerisi daha farklıydı ve önerisini şöyle açıkladı: "Andolsun Allah'a, onun sözlerinin özel bir albenisi ve çekiciliği vardır. Onun sözleri, sağlam ve derin kökler üzerinde yükselen ve yükseldikçe de meyvelerinin bolluğundan dalları eğilen bir

ağaca benzer. Öyleyse insanlara, Muhammed'in sözlerinin büyülü olduğunu söyleyelim. Çünkü onun sözleri baba ile oğlun, karı ile kocanın ve kardeş ile kardeşin ayrılığına neden olmaktadır."[138]

Arap olmayan milletler fesahat ve belâgat hakkında bilgi sahibi olmak ve de Kur'ân'ın, fesahat ve belâgatın zirvesinde olduğunu anlamak istiyorlarsa, -tarihte kayıtlı olan- o dönemin Arap edebiyatçılarının sözlerine, günümüz uzmanlarının bu alandaki yazılarına ve de edebiyat dalında otorite olan kişilerin itiraflarına bakabilirler.

Arap edebiyatı ve belâgatı dalında uzman kişiler, İslâm Peygamberinin (s.a.a) döneminden bugüne kadar Kur'ân'ın fesahat ve belâgatın zirvesinde olduğunu ve kendilerinin de âciz olduklarını itiraf etmişlerdir.

Muasır ve meşhur Arap yazarlarından olan Abdulfet-tah Tabbare şöyle yazar:

"Her çağın bilginleri, edebiyatçıları ve yazarları, Kur'-ân'ın mucize olduğunu itiraf etmiş ve bunun karşısında kendi âcizliklerini kabullenmişlerdir. Arap tarihi, şiir veya düz yazıda özel bir beceri ve üstünlük sahibi İbn-i Mukaf-fa, Cahiz, İbn-i Amid, Ferezdak, Beşşar, Ebu Ne-vas, Ebu Temam... gibi meşhur insanları tanıtmakla birlikte, tümünün Kur'ân karşısında tazim ettiğine ve aziz Kur'ân'ın insan sözü türünden olmadığını ve ancak ilâhî vahiy olduğunu itiraf etmek zorunda kaldıklarına da vurgu yapmıştır."[139]

Eşsiz Üslûp

Mısırlı büyük ve güçlü muasır edebiyatçı Dr. Tâhâ Hüseyin şöyle diyor: "Kur'ân, nazım ve nesir sınırının ötesindedir. Çünkü hiçbir nazım ve nesirde bulunmayan özelliklere sahiptir. O hâlde Kur'ân'a, ne nazım ve ne de nesir demek olmaz; o, Kur'ân'dır ancak."[140]

Bu benzersizlik ve eşsizlik, Kur'ân'ın dil, anlatım tarzı ve üslûbunun ürünüdür.

Söylem ve Üslûp Uyumu

Söz ve yazıda üstün yetenek ve beceri sahibi olan insanların söylem veya yazımı, değişik koşul ve hallerde yazılmış olması hasebiyle her zaman aynı kalitede olmayacaktır. Her yazarın topluma sunmuş olduğu ilk eseri, birçok tecrübeler sonrasında kaleme aldığı eserleriyle, kalite yönünden çok farklı olagelmiştir.

Kur'ân-ı Kerim ise yirmi üç yıl zarfında ve farklı koşullarda inmiş olmasına rağmen çakıl yataklarından, kumsallardan, boğazlardan, derelerden ve çöllerden geçen uzun bir ırmak gibi akışını sürdürmüş, beklenmedik olayları geride bırakmış ve bütün bunlarla birlikte pınar başı gibi berrak kalmıştır. Kur'ân'ın sözlerinin uyum ve ahengi, üslup, şive ve beyanı şaşırtıcıdır. Kur'ân'ın farklı alanlardan söz etmesine

rağmen, anlatım tarzı ve yönünün değişmediğini ve olduğu gibi kaldığını görmekle bu şaşkınlık doruğa tırmanacaktır.

Belli bir dalda uzmanlaşmış kişilerin, uzmanlık dalında sunacağı eserle, uzmanlık alanı olmayan diğer alanlardaki denemeleri arasında uçurumlar oluşacağı kaçınılmazdır. Kur'ân-ı Kerim ise her konuda ve her dalda zirveyi sahiplenmiştir.

Kur'ân'ın Bilimsel Mucizeleri

Kur'ân'ın tek ve asıl amacı, kendisinin de vurguladığı gibi insanları dünyevî ve uhrevî saadet yoluna hidayet etmek olmasına rağmen, yer yer doğa bilimleri, fizyoloji ve astronomi... gibi alanlara değinmiş ve birçok gerçeklere ışık tutmuştur. Kur'ân'ın mucize olduğunun bir başka versiyonudur bu. Çünkü İslâm Peygamberi, kesin tarihî belgelerin tanıklığıyla ümmî idi, (edebiyat hariç) diğer beşerî bilimlerden mahrumdu ve de o günün Yunan, Roma, İran gibi bilim merkezlerinden uzak bir toplumda yaşıyordu. Şimdi Kur'ân'ın bilimsel mucizelerine örnekler sunmak istiyoruz:

1- Meteoroloji: Meteoroloji, fazla bir geçmişi olmayan bir bilim dalıdır. Önceleri bulut, rüzgâr, yağmur ve karın oluşumu hakkındaki veriler tümüyle tahmine dayanıyordu ve genel olarak bilimsel dayanaktan yoksundu. Her ne kadar denizciler veya çiftçiler, rüzgâr ve yağmurun durumundan haber verebiliyorlardı ise de, bunu birtakım belirtilere dayandırıyor, ancak bunların nasıl oluştuğu hakkında bilgi sahibi değillerdi. Bu minval üzere binlerce yıl geçmişti.

17. yüzyılda (Miladî) termometre, 19. yüzyılda telgraf ve zamanla da meteoroloji alanında gerekli olan diğer şeyler keşfedildi. Nihayet, Böylece bilim adamlarının araştırmalarının ilerlemesiyle 20. yüzyılın ilk yarısında Norveçli bilim adamı "Byerkness", bulutların oluşumu ve kümeler hâlinde hareketi, fırtınaların ve yağmurların oluşumu hakkındaki genel yasayı keşfetmeyi başardı. Daha sonra bulutların buharlaşma ve yoğunlaşma süreci, yağmurun bulutlardan ayrılması, dolunun şekillenmesi ve yere düşüşü, yıldırım, şimşek ve gök gürültüsü, sıcak iklim fırtınaları, yerküre çapındaki genel rüzgârlar... gibi hususlar keşfedilmiş oldu.[141]

Kur'ân'ın Görüşü

Kur'ân'ın on dört asır önce, rüzgâr, yağmur... hakkındaki sözleri, meteorolojinin bugünkü buluşlarından farksızdır. Bugün şu gerçek kanıtlanmıştır: Bulutlar, rüzgârın deniz üzerinden getirdiği görülmeyen tuz zerreleriyle aşılanmadığı takdirde, damıtma durumunda olsa bile damıtama gerçekleşmeyecek veya gerçekleşse bile zerreler hâlinde havada asılı kalacak ve yere düşmeyecektir.

Havadaki rutubetin, çok yükseklerde kalıplaşan ve rüzgâr aracılığı ile serpilen billurlaşmış kar kümesi etrafında toplanması ve öncül küçük yağmur tanelerinin, rüzgârların karışımı, çarpışımı ve yayılımı sonucu birbirine katılımı ve git gide

büyüyerek ağırlığının nispeten artmasıyla bulut kümelerinin arasından geçip düşmesi daha ilgi çekicidir.[142]

Meteorolojinin bugün ulaştığı bu gerçeği Kur'ân-ı Kerim on dört asır önce şöyle ifade etmiştir: "Biz, rüzgârları aşılayıcı olarak gönderdik ve gökten bir su indirdik de onunla su ihtiyacınızı karşıladık."[143]

2- Buz İğnelerinden Oluşan Dağlar: Uçağın keşfedilmesiyle birlikte insanın bilgisi de, buz iğnelerinden oluşan ve buz iğneleriyle örtülü bulutların ötesine ulaştı. Uçağın keşfinden önce, buz iğnelerinden oluşan dağların gökyüzündeki varlığından kimse haberdar değildi.[144]

Kur'ân-ı Kerim bu gerçeği şöyle açıklamıştır:

"Görmez misin ki Allah, birtakım bulutları sürüyor; sonra onları bir araya getirip üst üste yığıyor. İşte görüyorsun ki bunlar arasından yağmur çıkıyor. O, gökten, oradaki buz dağlarından (kar, dolu ve yağmur) indirir..."[145]

3- Kürelerdeki Canlı Varlıklar: İnsan uzay bilimleri yardımıyla Ay'a ayak basmasına rağmen, gökyüzü kürelerindeki canlıların varlığı henüz varsayımdan öteye geçmemiştir. Bazı kürelerde hayvan ya da insan gibi canlıların varlığı, bir ihtimal olarak değerlendirilmiştir ve bu alandaki kanıtlar ise sadece birtakım ip uçlarıdır.

Kur'ân ise kesin bir ifadeyle şöyle buyurmuştur:

"Gökleri, yeri ve bu ikisi içinde yayıp ürettiği canlıları yaratması da, O'nun delillerindendir. O dileyince bunları bir araya toplamaya da kadirdir."[146]

4- Bitkilerin Çiftler Hâlinde Yaratılışı: Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Yerin yetiştirdiklerinden, insanların kendilerinden ve henüz mahiyetini bilmedikleri şeylerden bütün çiftleri yaratan Allah'ı tesbih ve takdis ederim."[147]

Yine Kur'ân buyurmaktadır:

"O, yeri size beşik yapan ve onda size yollar açan, gökten de su indirendir. Onunla biz çeşitli bitkilerden çiftler çıkardık."[148]

Bitkilerin çiftler hâlinde yaratıldığının keşfedilmediği bir dönemde büyük İslâm tefsircileri, Kur'ân'da bahsedilen "çiftlik" ifadesini sınıf, tür, sûret, madde... gibi Kur'ân'ın bahsettiği anlamda alâkası olmayan felsefî kavramlarla açıklamaya çalışıyorlardı.

Ancak bugün yapılan araştırmalar sonucu, bitkilerin de insanlar ve hayvanlar gibi, çiftler hâlinde yaratıldığı sonucuna varılmıştır.

Dünyamızın esrarengiz olgularından biri, bitkilerin döllenme ve aşılanmasıdır. Bu konu tabiat bilgisi konulu kitaplarda ele alınmıştır.

Kur'ân Meydan Okuyor

Kur'ân-ı Kerim sadece fesahat ve belâgat yönünden değil, düşünsel ve sosyal alanların tümünde ve toplumun her sınıfı için mucizedir.

Fesih ve beliğ insanlar için fesahat ve belâgat yönünden, filozoflar için felsefe yönünden, bilim adamları için bilimsel açıklamaları... yönünden mucizedir.

Bu nedenle Kur'ân-ı Kerim bütün topluluklara şöyle hitap ediyor: Bu kitabın insan sözü olduğunu söylüyorsanız, o hâlde onun bir benzerini getirin.

1- "De ki: Andolsun, bu Kur'ân'ın bir benzerini ortaya koymak üzere insanlar ve cinler bir araya gelseler, birbirlerine destek de olsalar, onun benzerini ortaya koyamazlar."[149]

2- "Yoksa, onu kendisi uydurdu mu diyorlar? De ki: Eğer doğru iseniz, Allah'tan başka çağırabildiklerinizi çağırın da, siz de onun gibi uydurulmuş on sure getirin. Eğer size cevap veremiyorlarsa, bilin ki, o ancak Allah'ın ilmiyle indirilmiştir ve O'ndan başka tanrı yoktur."[150]

3- "Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sure getirin. Eğer iddianızda doğru iseniz, Allah'tan gayri şahitlerinizi de (yardıma) çağırın."[151]

Tarih şu gerçeğe şahitlik etmektedir ki, o günden bugüne kimse böyle bir şeye cüret edememiştir. İslâm Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.a) zamanında ve sonrasında Müseyleme, Seccah ve İbn-i Ebi'l-Avcâ gibileri, her ne kadar böyle bir girişimde bulunarak karşıt cepheyi güçlendirmek istedi iseler de, sonuçta âcizliklerini itiraf etmek zorunda kaldılar. Peygambere karşı mücadele yolunda Müslümanlara işkence etmek, ekonomik ambargo uygulamak ve Muhammed'i (s.a.a) öldürmek... gibi en zor yolları deneyen İslâm düşmanları, "Kur'ân'a benzer bir sure getirmek" gibi kolay bir işe (!) kalkışmadılar.

İslâm'ı yok etmek için milyarlarca dolar harcayan günümüzün yeminli düşmanları güç yetirebilselerdi, mutlaka bu masrafsız ve kolay yolu (Kur'ân suresi gibi bir sure getirme yolunu) seçerek İslâm'a karşı savaş açacak ve haberini de dünyanın her noktasındaki iletişim ağından yararlanarak zafer çığlıkları atarak duyuracaklardı.

Ne mutlu ki, bugün bilim adamları dinin değerini daha iyi anlamış, gerçek huzur ve kâmil yaşamın, din ve Allah'a iman sayesinde elde edilebileceği kanaatine varmışlardır.

Mucize ve Yabancı Bilginlerin İtirafı

Avrupalı bilim adamları, insanın baş döndürücü ilerlemeler kaydettiği çağımızda Kur'ân'ın mucize olduğunu itiraf etmişlerdir. Napoli Üniversitesi hocalarından İtalyan asıllı bir bayan bilim adamı şöyle der:

"İslâm'ın semavî kitabı mucizelerle doludur... Onu taklit edilemez. Arap edebiyatının geçmişinde, onun üslûp ve metoduna rastlamak mümkün değildir. Bu kitabın insan ruhunu etkisi altına alması, onun ayrıcalık ve üstünlüğünden kaynaklanmaktadır... Böyle bir kitabın, Muhammed'in eseri olduğu nasıl düşünülebilir? Oysa ki o, tahsil görmemiş, ders okumamış bir Arap'tı..."

"En büyük filozof ve politikacıların zekâ kapasitesinin ötesinde bulunan ilim hazineleri görmekteyiz bu kitapta. Bu tür delillere dayanarak rahatlıkla söyleyebiliriz ki Kur'ân, tahsil görmüş insanların bile eseri olamaz."[152]

Bir başka bilim adamı şöyle der:

"Kuşkusuz Kur'ân, herkes için geçerli ve mükemmel bir kanundur ve batıl hiçbir yönden ona sızamaz. O hâlde Kur'ân'ın evrenselliği tartışma götürmez bir hakikattir. Eğer Müslümanlar gerektiği şekilde ve lâyıkıyla ona sarılacak olsalar, mazideki üstünlüklerine kavuşacakları muhakkaktır." [153]

Juan William Droper ise aynı alanda şöyle demektedir:

"Kur'ân'ın birçok ahlâkî tavsiyeleri var. Bunların yazılım üslubu da öyle bir şekilde düzenlenmiştir ki her sayfasında, herkesin beğeneceği ifadelerin yazılı olduğu açıkça görülmektedir. Kısa bölmeler şeklinde ortaya çıkan bu özel temel, kendiliğinde bir kemal taşıyan ve bütün insanlar için ve de yaşamın her aşamasında, iniş-çıkışlarında yararlanabilecek konular, şiarlar ve kanunlardan ibarettir."[154]

Son olarak üzücü, esef verici ve hasret yüklü şu noktaya da vurgu yapmak zorundayız:

Eğer Kur'ân'ı daha iyi tanıyacak olsak, yüce ve dakik hüküm ve programlarına uyacak olsak, kesinlikle üstünlük ve yücelik bizden yana olacaktır.

Bu semavî kitabın hükümlerine uymadığımız ve emirleriyle amel etmediğimiz için yüceliğimizi kaybettik ve bu nedenle de horlandık, hakir görüldük.

Biz Müslümanlar İslâm'ın adıyla ve nüfus cüzdanlarımızdaki "Müslüman" yazısıyla yetindik ve bu da bir üzüntü ve "öz" hasreti doğurdu.

Tuttuğumuz bu yanlış yoldan dönüp öze yöneldiğimizde, Kur'ân'ı kalp ve

aklımızdan üstün tuttuğumuzda, onun hükümlerini yaşam tarzı olarak seçtiğimizde kaybettiğimiz yüceliğe yeniden kavuşacağımız muhakkaktır. Çünkü İslâm Peygamberi (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

"Fitneler, karanlık gecenin parçaları gibi üzerinize çullandığında Kur'ân'a sarılmalısınız."[155]

22.DERS İSLÂM DİNİNİN MİSYONU

İslâm dininin misyonu "Allah'tan başka ilâh yoktur." şiarında özetlenmiştir; İslâm dininin ruhudur, bu şiar. Aynı zamanda İslâm ağacının gelişmesi, ürün vermesi ve terütaze kalması bu şiar sayesin gerçekleşmiştir.

İslâm dini bir ağaca benzer, ideolojisi de tohum veya köküne. Bu ağacın sağlam olması ve meyve vermesi, onun tohum veya kökünün sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır.

"Allah'tan başka ilâh yoktur." şiarının da yansıttığı gibi İslâmî ideolojinin alt yapısının ne kadar dayanıklı ve çelik yapılı olduğunu görmekteyiz.

Mutluluk ve İman Arasındaki Bağlılık

Beşerî isteklerin tümü madde kökenli olsaydı ve insanoğlu, ruhunun derinliklerinde madde ötesine ihtiyaç duy-masaydı, her yönlü saadet maddiyatla elde edilebilecekti.

Lâkin biliyor ve görüyoruz ki insan, ruhunun diliyle teknik, sanat ve maddiyatın derinliklerinden haykırmaktadır: Maddî imkânlar arttıkça ruhun susuzluğu da artmakta ve toplumun manevî ihtiyaçlarının ateşi de daha bir yükselmekte. Toplumun isyan ve düzensizliklerinde bunu çok net olarak görmek mümkündür. Yirminci yüz yılın başlamasıyla birlikte gelişmiş toplumlara egemen olan kayıtsızlık ve ruhsal bunalımın özellikle de genç nesillerde kontrol edilemeyişi bunun kanıtıdır.

Rus psikolog ve sosyolog Sorokin'in bu bağlamdaki analizi şöyledir: "İnsan, maddî gelişim kültüründe sadece canlı bir organizmadır ve asla değerlerin, mutlak iyiliğin, güzelliğin ve bilgeliğin mesaj taşıyıcısı değildir. Bu kültürde insanın manevî olgunluğa ulaşması ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için herhangi bir yol göz önünde bulundurulmamıştır."

İnsanın yüce ruhu, dağların tepelerinde uçan kartallar gibi, insanlık doruğunda uçmadıkça ve erdemler çeşmesinden kana kana içmedikçe azgınlık ve taşkınlıktan vazgeçmeyecektir. Bunca fitneler ve zevk düşkünlüğü, kontrolden çıkmış birtakım içgüdülerin dalgalarıdır ve kurtuluş sahiline ayak basmadıkça da sakinleşmeyecek, huzur bulmayacaktır. Kurtuluş sahili ise sınırsız bir kudrete, sonsuz ilme ve mutlak

kemale iman etmek ve de uyduruk ilâhlardan beri olmaktır. Ancak böyle bir kudreti anmak ve sadakatle iman etmekle kalpler huzur bulacaktır.

Kur'ân-ı Kerim bu hakikati çok kısa bir cümle ile açıklamıştır: "Bilmiş olun ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur."[156]

Kalplerin huzur bulması ancak Allah'ı anmakla gerçekleşebilir. İnsanın içgüdülerini dengeleyecek ve mutluluk yoluna kılavuzlayacak etken de ancak Allah'a inanmaktır. İslâm dini, insanın değerini bu kıstas ile değerlendirir ve bunu şöyle dile getirmiştir:

"Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır."[157]

İslâm dininin amacı, insana daha üstün ve yüce ufukları göstermek, onu çirkin maddiyat ve şehvetler çöplüğünden kurtarmak, kalıcı manevî lezzetleri ona tanıtmak ve onun maddiyatın geçitlerinde zorlanarak yürümek yerine gerçek mutluluğu yolunda adım atmasını sağlamaktır.

"Ey inananlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Resulüne uyun..."[158]

İnsanın ölü ruhu ve uyuşmuş kabiliyetleri İslâm öğretileriyle dirilir, büyür, gelişir. İşte bu hayat İslâm'ın kanunları sayesinde ve hedefleri doğrultusunda bir değer kazanır.

Şimdi bu öğretilerden bazısı hakkında kısa bilgiler sunmak istiyoruz:

1- İslâmî kardeşlik

2- Genel gözetim

3- İlmin önemi

4- İş ve çalışmak

5-Evlilik

İslâmî Kardeşlik: İslâmî kardeşlik her türlü kof ve yüzeysel teşrifattan uzak ve en yüce insanî değer ve erdemlere dayandırılmıştır. İslâmî kardeşlik, Müslüman kişinin fedakârlık boyutunu güçlendiren, samimiyet ve iman ruhunu canlı tutan bir hakikattir aynı zamanda. Her yönüyle insan hayatında sorumluluk hissini oluşturmak ve acıların paylaşımını sağlamak doğrudan doğruya İslâmî kardeşliğin pratik sonuçlarındandır.

Sadr-ı İslâm'da samimiyetle gerçekleşen fakirlerle zenginlerin kardeşliği, İslâmî kardeşliğin en güzel örneğidir. İmam Sadık (a.s) İslâmî kardeşliği sade ve geniş

anlamda şöyle beyan eder: "Müminler birbirleriyle kardeş ve bir bedenin azaları gibidirler; bir azanın ağrı duymasıyla diğer azalar da ağrıdan etkilenecektir."[159]

Bir başka buyruğu ise şöyledir:

"Sen tok iken Müslüman kardeşin aç ve susuz olmamalıdır. Kendin için sevdiğini onun için de sevmelisin. O seni desteklediği gibi sen de onu desteklemelisin. O yolculukta iken mal ve namusunu korumalısın, yolculuktan döndüğünde ise ziyaretine gitmeli ve saygılı davranmalısın. Çünkü sen ondansın ve o da sendendir. Ona bir nimet verildiği zaman, bundan dolayı sevinmeli ve Allah'a şükretmelisin; bir sıkıntıya düştüğünde ise yardım etmelisin."[160]

Bunlar İslâmî kardeşliğin gerekleridir.

Genel Gözetim: Yüce Allah insanların vücudunda akyuvarlar yaratmıştır. Bunlar, -sağlık düşmanları- mikropların her yönlü saldırısı karşısında insan vücudunu koruyan ve insan mizacında herhangi bir aksaklığın meydana gelmesini önleyen uyanık muhafızlar gibidirler.

Müslümanların kendi toplumlarında meydana gelen olaylar karşısında zeki ve uyanık gözcüler olmaları, batıl ve riyakâr güçlerin pençesine esir düşmüş manevî değerleri, doğruluk ve dürüstlüğü canları pahasına bile olsa kurtarmaya çalışmaları için güzel bir örnektir bu. Aksi takdirde toplum ruhunu yitirmiş bir beden olarak kalacaktır. Eğer insanlar her zulüm ve küstahlık karşısında sessiz kalacak olsa, bu durumda toplum, kurtçuk ve sülüklerin barınağı olan durgun bir göle dönüşecek ve çok geçmeden de yaratılışlarının berrak ve saf suları kokuşacaktır. Öyleyse pislikler ve çirkinliklerin dışarı atılması için daima coşan denizlerin hırçın dalgaları kadar faal olmak gerekir.

İslâm dini, dinamik bir toplum oluşturmak ve canlılığını da garanti altına almak için genel gözetim ve denetimi farz kılmış ve Müslümanların en zarurî görevlerinden biri olduğunu duyurmuştur. İslâm dini açısından sosyal sorumluluklarla bireysel sorumluluklar aynı paraleldedir ve Müslümanlar sosyal sorumluluklarını yerine getirme hususunda da dinamik olmak zorundadırlar. Kur'ân-ı Kerim'in bu bağlamdaki iki pratik önerisi şöyledir:

1- İyiliği emretmek (emr-i bi'l-maruf)

2- Kötülükten sakındırmak (nehy-i ani'l-münker)[161]

İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmaktadır: "İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak önemli bir sorumluluktur; diğer farzların ayakta kalması da ona bağlıdır." [162]

Müslüman bir toplum, bu iki büyük sorumluluğu unutmakla yücelik ve azametini

kaybetmiş olacaktır. Aşağıda belirtilen bazı söylem ve ifadeler İslâm mantığıyla tamamen çelişmektedir:

— Beni senin kabrine, seni de benim kabrime koymayacaklar.

— İsa kendi dinine ve Musa kendi dinine.

— Rezil olmak istemiyorsan topluma katıl.

Sonuç olarak şu noktayı bir kez daha vurgulamak faydalı olacaktır: İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak hayatî önem taşıyan bir sorumluluktur ve ancak bu emrin yerine getirilmesiyle toplum dinamizm ve esenliğini korumuş olacaktır.

İlmin Önemi: İslâm öncesi dönemlerde ancak egemen sınıf, toplumun ileri gelenleri ve şehzadeler ilim öğrenme hakkına sahipti. Bu zümre dışındakiler tümüyle ilim tahsilinden mahrumdu. Bu durum, yönetim şekli sınıfsal düzene dayalı olan ülkelerde daha açık bir şekilde görülmekteydi. Diğer ülkelere oranla uygarlık ve kültür düzeyi daha alt seviyede olan Arap halkı içerisinde, bu mesele daha had bir safhadaydı. İslâm'ın zuhur ettiği günlerde bütün Hicaz'da okuma yazma bilenler parmakla sayılabilecek kadar azdı. Böyle bir zamanda ve böyle bir halk arasında, İslâm dini ilim öğrenimini ön plâna alarak farz kılacak bir seviyeye taşıdı. Kur'ân-ı Kerim o semavî ve tatlı nidasıyla yer yer ilim öğrenenleri üstün tutup yüce bir makamla ödüllendirmektedir.[163]

İslâm Peygamberi (s.a.a) şöyle buyurmaktadır: "İlim öğrenmek, her Müslümana farzdır. Allah, ilim öğrenenleri sever."[164]

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurur: "İlim öğrenmek farzdır."[165]

İmam Bâkır (a.s) şöyle buyuruyordu: "Malın zekâtı, onun bir kısmını Allah yolunda vermektir; ilmin zekâtı da onu başkalarına öğretmektir." [166]

İslâm tarihi, bu ilim perverliğin canlı şahididir. İslâm dininin ilim öğrenme alanındaki sürekli tavsiyeleri sonucu Müslümanlar, özellikle Avrupa'nın cehalet karanlığına gömüldüğü orta çağlarda ilim ve uygarlığın öncüsü olmuşlardır.

Bu bağlamda gözden ırak tutulmaması gereken nokta, Müslümanların, Allah'a imanla birlikte ve maneviyata eğilimli olarak ilim öğrendikleri ve sadece ilmin dünyevî faydalarına göz dikmedikleri gerçeğidir.

Müslümanlar bu samimî ilerleyiş sonrasındaki asırlarda, aydınlık ve saadet getiren İslâm'ın emirlerine uymadıkları için gözden düştü ve insanlığın ilerleme kervanından geri kaldılar.

İş ve Çalışmak: Çalışmak, tabiat ve yaratılış yasaları dahilindedir. Yüce Allah, ilerlemenin sırrını faaliyet ve hareketle ilintili kılmıştır.

Tabiatın faaliyet ve diriliş mevsimi ilkbaharın gelmesi, ırmakların, nehirlerin akması, pınarların kaynaması, kuşların yuva yapması, sabah rüzgârlarının esintisi, rüzgârların okşamasıyla göllerin hafiften dalgalanması, esintinin terennüm ve işaretiyle dalların, güllerin ve yaprakların raksa durması, bitkilerin yeşerme ve büyümesi, katar katar kuşların bir yerden bir yere göçüşü... doğanın, insanı tembellikten kurtaracak, zinde tutacak, ferahlatacak, hareket ve gayrete yöneltecek, potansiyel güçlerini fiiliyata dönüştürecek, göz doldurucu, imalı ve zarif armağanlarıdır insana.

İslâm dini, bu doğal yasalarla insanı hareket ve faaliyete davet etmektedir. İmam Ali (a.s) bir hadisinde şöyle buyurur: "Su ve toprağı olup da -bu iki büyük sermayeden yararlanmayan ve- fakir olarak yaşam sürdüren birine Allah'ın lâneti olsun."[167]

İmam Sadık'tan (a.s) rivayettir: "Allah hiçbir mesleği çiftçilik -faydalı üretim- kadar sevmez."[168]

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmakta: "Çiftçiler insanların hazineleridir."[169]

İmam Ali (a.s) buyurmakta: "Ticaretin farklı dallarında uğraş verin. Çünkü Allah, işinde emin ve dürüst olan insanları sever."[170]

Yine İmam Cafer Sadık (a.s) buyurmuştur: "İnsanın izzet ve yüceliği, onun uğraş ve mesleğinde saklıdır."[171]

İmam Musa Kâzım (a.s) buyurmuştur: "Allah boş gezen bir kuldan hoşlanmaz."[172]

İmam Muhammed Bâkır (a.s) çok sıcak bir yaz gününde, -tarladaki işlerini yapmak için- Medine dışındaki tarlasına gitmişti. Çalışır hâlde ve ter içinde İmam Bâkır'ı (a.s) gören ve İslâm açısından çalışmanın utanç vesilesi olduğunu sanan biri, hayret ve üzüntüsünü gizleyemedi ve İmam Bakır'a (a.s) yaklaşarak şöyle dedi:

"Siz, Kureyş'in efendilerinden ve büyüklerindensiniz; dünyaya bu kadar değer veriyor olmanızın sebebi nedir? Bu sıcak havada ter içinde buralara kadar gelmenizin sebebi nedir? Şimdi bu hâlde ölürseniz ne yaparsınız?"

İmam Bâkır (a.s) buyurdu: "Bu hâlde ölürsem Allah'a ibadet ve itaat hâlinde ölmüş olurum. Ailemin geçimini temin etmek için sana ve senin gibilerine el açmamak için buralara kadar gelmişim. İnsan asıl Allah'ın emirlerine muhalefet ettiği ve günah işlediği bir hâlde ölmekten korkmalıdır."

Adam dedi: "Sizi nasihat etmek isterken kendim öğüt aldım."[173]

İslâm dini, her ne kadar ticaret, çiftçilik... gibi işleri önemseyerek ibadet sayıyor ise de[174] çalışma alanındaki aşırılığı desteklememektedir.

İslâm'ın emri şöyledir:

Günün birkaç saatini çalışın ve bunun dışındaki saatlerde yaşamın maddî ve manevî yönlerinden yararlanmaya bakın.[175]

Çalışma dışındaki saatlerde yapılabilecek şeyleri şöyle örneklendirebiliriz: Dinlenme, ailevî durumu gözden geçirme, dinî hükümleri ve İslâmî sorumlulukları öğrenme, namaz kılma, Kur'ân okuma, dostlarla ve akrabalarla görüşme...

Evlilik: Doğal yasalardan biri de evlenmektir. Bitkiler bile ürün ve meyve vermeleri için bir nevi evliliğe muhtaçtırlar.

Bazılarına göre evlilik tamamen bireysel boyutludur. Oysa ki bu bir vehimden öteye değildir; çünkü evliliğin tam anlamıyla sosyal sonuçları vardır. İnsan neslinin, toplumun ve milliyetin bekası ve de bazı amaçların temini evliliğe bağlıdır. Çünkü yaşamlarında takip ettikleri yüce insanî ve içtimaî amaçlarının sürdürülmesini gelecek nesle tevdi eden insanların varlığı inkâr edilemez bir gerçektir.

Şunu da eklemek gerekir ki, bazı insanî içgüdülerin dengelenmesi ve insanın bazı günahlar karşısında korunması, evlilikle gerçekleşebilir ancak. Bu nedenledir ki evliliğin temeli, cinsellik eğilimi gibi güçlü bir içgüdüye dayandırılmış, böylece insanların, evliliğin yaralarına teveccühleri olmasa dahi, içgüdüsel bir meyille evliliğe yaklaşmaları sağlanmıştır.

Ancak bu içgüdüsel eğilimin, dinî tavsiye ve emirlerle kontrol edilmesi bir zorunluluktur. Aksi takdirde, yasaları çiğneyen şoförsüz güçlü bir araç durumuna düşecektir. Bunun doğal sonucu ise felâketlere sebep olmaktır. Bu nedenle İslâm dini, hem evliliğe ve hem de koşullarının zorlaştırılmamasına büyük önem vermiştir.

Kur'ân şöyle buyurmaktadır: "Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet oluşturması da, O'nun (varlığının) delillerindendir."[176]

İslâm Peygamberi (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Evlenmek ve yuva kurmak, benim sünnetimdendir."[177]

Bir başka hadisinde de şöyle buyurmuştur: "Huy ve dine bağlılığını beğendiğiniz biri sizinle evlenmek isterse evlenmeyi kabul edin; aksi hâlde yeryüzü fitne ve fesatla dolar."[178]

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur: "Peygamber (s.a.a) kendi kızlarının ve hanımların mehrini beş yüz dirhemin üzerinde tutmazdı. O günün zengin aileleri arasında bu mehir çok az sayılırdı."[179]

Bu ayet ve hadislerden anlaşılan şudur: Cinsel isteklerin dizginlenmesi ve kontrolü için İslâm dini evliliği önermiş ve şartlarını da kolaylaştırmıştır. Ayrıca, evlilikte sınıfsal ayrıcalıklarla ciddî bir şekilde mücadele etmiş, yersiz ve yanlış gelenekleri de reddetmiştir.

Mikdat, kalbi imanla dolu, İslâmî düşünce noktasında faal, ama fakir bir Müslümandı. Zübaa ise Abdulmutta-lib'in torunu, İslâm Peygamberinin (s.a.a) amcası kızı ve Kureyş kabilesindendi. Mikdat ve Zübaa kendi istekleri ve Peygamberin de uygun görmesi üzere evlendiler. Bu asilzade kadın, bir ömür Mikdad'ın fakir yuvasını sevgisinin sıcaklığı ile aydınlattı.

İmam Sadık (a.s) bu evliliğin felsefesini şöyle açıklar:

"İslâm Peygamberi (s.a.a), evliliği sınıfsal teşrifat çerçevesinden kurtarmak, diğer insanların kendine uymasını sağlamak ve de Allah katında en değerli insanların, en çok Allah'tan korkanlar olduğunu göstermek için bunu yapmıştı."[180]

Bunun bir diğer örneği İmam Seccad'ın (a.s) hayatında görülmektedir:

Abdulmelik-i Mervan, İmam Seccad'ın (a.s) kendi cariyesini azat ettiğini ve sonra da onunla evlendiğini duydu. Abdulmelik-i Mervan bunu İmama yakıştıramıyordu. Bu davranışı eleştiren bir mektup yazıp İmama gönderdi.

İmam(a.s)cevaben şöyle yazdılar:

"Mektubunu aldım.. Benim Kureyş kadınlarıyla evlenmemin kıvanç ve onur verici olduğunu mu sanıyorsun? Yanılıyorsun, böyle bir şey yanlıştır. Çünkü İslâm Peygamberinden (s.a.a) daha üstün biri yoktur ve ben de onun soyundanım. Ben kendi cariyemle evlenmekle din açısından temiz ve doğru olanı yaptım. Allah, İslâm'ın bereketiyle hurafeleri, bağnazlıkları ve ayrıcalıkları ortadan kaldırmıştır. -Çünkü değerlerin ölçüsü, iman ve takvadır.- Bu bana yönelttiklerin, cahiliyet devrinde ve İslâm öncesinde yaygın olan eleştirilerdir. Vesselâm..." [181]

23.DERS

SON PEYGAMBER VE SON MİSYON

İslâm dini, ilk günden beri son ilâhî misyon olarak ortaya çıkmış, Müslümanlar da ilk başta buna böyle inanmış, İslâm dinini vahyin ve peygamberliğin en son tecellisi ve önceki ilâhî dinlerin tamamlayıcısı olarak kabul etmişlerdir. Aynı şekilde, bütün Müslümanlar, çok sayıdaki Kur'ân ayetlerine ve hadislere dayanarak

İslâm Peygamberinin, insanların hidayetini üstlenen son ilâhî elçi olduğuna inanmaktadırlar.

Kur'ân, birçok ayette apaçık bir dille İslâm dininin kâmilliğinden ve Muhammed'in (s.a.a) Allah'ın son elçisi olduğundan bahsetmektedir:

"Muhammed içinizden herhangi bir adamın babası değil; O, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilendir."[182]

Bir hadiste, Peygamber (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştur: "Sen bana göre her yönden, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin. (Harun, Musa'nın kardeşi olduğu gibi, ben de seni kendime kardeş seçtim. Harun, Musa'nın halifesi olduğu gibi, sen de benim halifemsin.) Şu farkla ki, Musa son peygamber değildi; ama ben son peygamberim."[183]

Yine şöyle buyurmuştur: "Ben nübüvvet binasının son tuğlasıyım; benim gelmem ile peygamberler son buldular."[184]

Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "İslâm Peygamberi -Muhammed (s.a.a)- ile vahiy son buldu."[185]

Ehlibeyt İmamlarının sekizinci, Hz. İmam Rıza (a.s) şöyle buyuruyor: "Muhammed'in (s.a.a) dini kıyamete kadar geçerliliğini koruyacak ve ondan sonra bir peygamber gelmeyecektir."[186]

Bu saydıklarımız, onlarca hadisten birkaç örnekti sadece. Bu hadislerde İslâm Peygamberinin son peygamber ve getirdiği dinin son din oluşu açıkça ve hiçbir tereddüde yer bırakmayacak şekilde kesin bir dille ifade edilmiştir.

İslâm Dininin Kapsamlılığı

İslâm dininin ebedîliğinin en büyük sırlarından biri, onun her yönlü oluşu ve kapsamlılığıdır. İslâm dini, insanın fıtratı temeline dayandırılan kapsamlı bir programdır ki insan yaşamının bireysel, toplumsal, maddî, manevî, itikadî, duygusal, iktisadî ve hukukî... bütün yönlerini kapsamakta ve bu yönlerle ilgili ilke ve prensipleri güzel bir üslûp ve gerçekçi bir bakış ile bütün asırlar ve bütün nesiller için beyan etmektedir. Bu nedenledir ki, İslâm üzerinde araştırma yapan Batılı bilim adamlarının her biri, kendi perspektifinden ve incelemesinin el verdiği ölçüde İslâm hükümlerinin her yönlü ve kapsamlı olduğunu ifade etmiştir.[187] İşte bu kapsamlılıktan bazı örnekler:

Allah İnancı

İslâm açısından Allah, bütün âlemlerin Rabbi ve tanrısıdır; bir ulus ve bir kabilenin özel tanrısı değildir.

Namaz kılarken, "Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur."[188] diyoruz.

"Her an, her yerde, her ne istese var eder ve O'nun zatında hiçbir sınırlılık yoktur. O, bütün varlıkların yetki sahibidir."[189]

"Açığı ve gizliyi, geçmişi ve geleceği, her şeyi, hatta kalplerimizden geçenleri bilendir."[190]

"O'nunla olmak" her yerde ve her zamanda mümkündür. O'nunla olmak için uzun yolları kat etmeye, kapıcıyı görmeye gerek yoktur. O, bize her şeyden daha yakındır.[191] Eşsiz, benzersiz bir hakikattir. Tahrife uğramış dinlerin tanıttığı gibi, insana ve yaratılmışa benzeyen bir tanrı değildir. Böylece O'nun mekânı yoktur; mekânı yaratan O'dur çünkü.

Zamana sığmaz; zamanı yaratan O'dur çünkü.

Daima var idi ve vardır; evveli ve sonu yoktur. Böylece eşi ve benzeri yoktur.[192]

O'nun zatı, uykunun, yorgunluğun, pişmanlığın, yanlış yapmanın ve diğer noksanlıkların ötesindedir.[193]

Eşsiz bir Tek'tir; oğul, baba ve anası yoktur; ortağı ve yardımcısı bulunmamaktadır. Bunlar, Müslümanların her çeşit şirkten kaçınmak için günde beş defa namazda okudukları Tevhid (İhlâs) suresindeki hakikatlerdir.[194]

İslâm'ın tanıttığı Allah, Kur'ân'ın tatlı dilinden aktardığımız bu sıfatlara sahip bir Allah'tır. Yaratılan akılların kavrayamayacağı kadar azametli, insan düşüncesine sığmayacak genişlikte, müstağni ve ortağı olmayan, galip ve yakın, üstün ve merhametli ve herkesin istediğin an kendisine ulaşabileceği, istediği zaman kendisine ibadet edebileceği, kendisine yalvarabileceği, kendisinden bir şey isteyebileceği şefkatli ve merhametli bir Allah ki, kullarının yararına olan her şeyi onlar için hazırlamıştır. Kendisi buyuruyor ki: "Allah sizlere pek şefkatli, pek merhametlidir."[195]

Genel Eşitlik İlkesi

Irksal özellikler ve ayrıcalıkların İslâm'da hiçbir yeri yoktur. İnsanların eşitliği, İslâm dininin kesin ilkelerinden biridir. İslâm'ın bu konudaki gerçekçi görüşü şudur: "Bütün insanlar eşittirler, herkes bir baba ve anadandır ve bütün insanlar bir ailenin üyesidirler; soy sop, şerafet ve asillik bakımından ortaktırlar. Kimsenin kimseye, takvalı ve iffetli olmanın dışında bir üstünlüğü yoktur."[196]

İslâm ve Fikir Özgürlüğü

İslâm dini, mantık ve istidlâl taraftarı ve düşünce özgürlüğünün bir numaralı

savunucusudur. Düşünce ve inancı zorla kabullendirme İslâm'da yoktur.

"Din (seçmek)de zorlama yoktur; çünkü doğru yanlıştan iyice ayrılmıştır."[197]

İslâm'da inanç temellerini (iman esaslarını) incelemek, her ferdin görevidir. İslâm'a göre hiçbir kimse delil ve burhan olmaksızın bir inancı kabul etmemelidir. Bu arada, bazı İslâmî hüküm ve emirlerin hikmet ve gerekçesi sorulmadan kabul edilmesi gerekiyorsa, bu şundan dolayıdır ki, bu hüküm ve emirler, hiçbir hata ve yanılgının söz konusu olmadığı vahiy kaynağından gelmekte, Resul-i Ekrem (s.a.a) ve On İki İmam (a.s) gibi pak ve emin insanlar aracılığı ile beyan edilmektedir.

İslâm, körü körüne atalarının inançlarına bağlanan kimseleri yererek şöyle emrediyor: "Kendiniz düşünün, hem de derin düşünün. Asılsız ve köksüz düşüncelere kapılmayın, onlara gönül bağlamayın. Sadece ve sadece ilmin ve yakinin takipçisi olun."[198]

İslâm dini, muhaliflerinin ilmî toplantılarda görüşlerini açıklamalarına, delillerini ileri sürmelerine ve eleştirilerini yapmalarına izin veriyor.

"De ki: Eğer doğru iseniz delillerinizi getirin."[199]

Bu nedenle Yahudiler, Hıristiyanlar ve İslâm'a muhalif olan diğer grupların, Peygamberin ya da Ehlibeyt İmamlarının huzurlarına gelip din hakkında tartıştıkları çok olurdu.

Daha sonraki asırlar ve çağlarda da aynı şey devam etti; dinî azınlıklar, İslâm âlimlerinin toplantılarına katılıyor, çeşitli konularda onlarla tartışıyorlardı. Tarih, bunun örnekleriyle doludur.

Dr. Gustav Le Bon "İslâm ve Arap Uygarlığı" kitabında şöyle yazıyor:

"...Bağdat'ta toplantılar düzenleniyor, Yahudiler, Hıristiyanlar, Hindular, Mecusîler ve Dehrîlerin (Materyalistlerin) temsilcileri o toplantılara katılıyor ve özgürce konuşuyorlardı. Hepsinin de sözü dikkatle dinleniyordu. Onlardan istenen tek şey, tartışmalarda aklî delillere dayanmaları idi."

Dr.Gustav Le Bon daha sonra şunları ekliyor:

"...Dikkat edilecek olursa, bin yıllık çetin ve vahşice savaşlardan, hevesperestçe düşmanlıklardan, acımasızca kan dökmelerden sonra dahi, hâlâ Avrupa'da bu derecede hoşgörü ve özgürlüğün olmadığı görülecektir..."[200]

Tefekküre ve İlim Öğrenmeye Davet

İslâm dini, düşünmeye çok değer ve önem vermektedir. Akıl sahiplerinden

yaratılış, zaman, gece, gündüz, gök, yer, hayvan, insan, dünya ve dünyada olanlar hakkında düşünmelerini istemektedir.[201]

İnsanları, yaşamlarını geçmişlerin düştükleri felâket uçurumlarından kurtarmaları için onların yaşamları hakkında düşünmeye, çöküş ve düşüş nedenlerini incelemeye davet etmektedir.[202]

Kısaca İslâm dini, insanın kendi varlığından daha iyi yararlanması için derin ve özgür düşünerek düşünce ve bilim ufuklarını aşmasını istemektedir. Bu nedenle İslâm, insanlığa hizmet eden bilimsel ilerlemelere ve buluşlara değer vermektedir. İslâm bilginleri, İslâm'ın doğuşundan sonraki asırlar boyunca, ilmî çalışmaları ile uygarlığa büyük hizmetler etmişlerdir. Onların isimleri, ilim tarihinin doruk noktasında sonsuza dek parlayacaktır.[203]

Hıristiyan bilgin George Zeydan "İslâm Uygarlığı Tarihi" kitabında şöyle yazıyor: "İslâm uygarlığı yerleşip yeni ilimler Müslümanlar arasında yayılınca, düşünceleri, bazı ilim dallarının kurucularından daha üstün Müslüman bilginler ortaya çıktı. Hakikatte o ilimler, İslâm âlimlerinin yeni araştırmaları sonucunda daha ileri boyutlar kazanıp İslâmî uygarlığa uygun bir şekilde ilerledi."[204]

Mösyö Liberi şöyle yazıyor: "Tarih çarkında İslâm halkası olmasaydı, Avrupa'nın bilimsel gelişmesi birkaç asır gecikecekti."[205]

İslâm ve Yaşam

İslâm açısından, maddî ve manevî yaşam, dünya ve din arasında bir çelişki yoktur. İslâm açısından, dünya hayatını ihmal eden, dünyada çalışmayan kimseler sevilmeyen kişilerdir. Nitekim kendi şahsî çıkarlarından, yiyip içme, gezip dolaşma ve rahatlarından başka bir şey düşünmeyen kimseler de iğrenç kimselerdir.

Ehlibeyt İmamlarının altıncısı Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: "Dünyasını ahireti için terk eden -yani zahitlik adına yaşam faaliyetlerini terk eden- biri ve de ahiretini dünyası için terk eden biri bizden değildir."[206]

O hâlde şöyle diyebiliriz: İslâm dini bu konuda Müslümanları eşit bir şekilde hem dünyaları için çalışıp ondan akıllıca yararlanmaya, hem de manevî hayatlarına önem verip kendilerini o yönde eğitip geliştirmeye teşvik etmiştir. Buna göre, İslâm'da ruhbaniyet ve topluma yük olmak, bir köşeye çekilmek, bireysellik ve inziva yoktur. Peygamber efendimiz (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Bizde ruh-baniyet yoktur, ümmetimin ruhbaniyeti, Allah yolunda cihat etmektir."[207]

Usul-i Din Usul-i Din

İslâm Hükümleri ve Çağdaşlaşma

Yaşam araçlarının değişmesi ve gelişmesi, uygarlık etkenlerinin ilerlemesi, İslâm hükümlerinin sonsuzluğu ve ebedîliği ile çelişmez. Çünkü bir kanunun bu gibi ilerlemelerle bağdaşmazlığı, ancak o kanunun ilkel araçlara ve özel etkenlere dayandığı takdirde söz konusu olur. Meselâ bir kanun, "Yazmak için daima ve sadece elden, yolculuk için sadece merkepten... yararlanmak gerekir." derse, bu kanun ilim ve medeniyetin ilerlemesine ayak uyduramaz.

Ama eğer bir kanun özel araçlara dayanmayıp, kanun tasarlandığı sırada o araçları sadece örnek olarak gösterirse, yeni araçların çıkmasıyla geçerliliğini yitirmez, uygarlığın ilerlemesiyle çelişmez.

İslâm dini aynen böyledir. İlke ve prensiplerini bir asrın araçlarına özgü kılmaz. Meselâ İslâm diyor ki: "Kendi hayatî ve insanî haklarınızı savunmak için yabancıların karşısında güçlü olmanız gerekir."

Bu kanun, kılıç ve at asrında vaz olunmasına rağmen, asla o zamanın savaş araçlarına dayandırılmamıştır. Yani, "Cihat, kılıçla yapılmalıdır." dememiştir. O hâlde bu kanun, bugün için de geçerlidir.

Muameleler, kazanç, iş ve... konusunda da durum aynıdır. Bu nedenle uygarlık her ne kadar ilerlese, araç-gereçler her ne kadar gelişse de İslâm kanunlarının kapsam alanının dışına çıkmayacaktır. İslâm'ın ölümsüzlüğünün, sonsuzluğunun nedenlerinden biri budur işte.

Ünlü İngiliz filozof ve bilgin Bernad Show şöyle diyor: "İnsanoğlunun hayatının bütün devirleriyle bağdaşan ve her kuşağı cezbetme liyakati olan tek din, İslâmdır."[208]

Günümüzdeki Düzen ve İdeolojiler, İhtiyaçlarımızı Giderebilir Mi?

İnsanoğlunun, bilim yolunda çok ilerlediği şüphesizdir. Ancak bilim adamlarının kendileri, bildiklerinin yaratılış âlemindeki bilmediklerine oranla kıyaslanamayacak kadar az olduğunu itiraf etmişlerdir. Esasen onların görüşü sınırlı olduğundan, âlemin bütün sırlarını ve insanın bütün zatî ve fıtrî ihtiyaçlarını anlayamazlar.

Ayrıca, insan her ne kadar ilerlese de hata ve yanılgıdan masum değildir. O hâlde, insanın istekleri ve ihtiyaçları konusunda, herhangi bir zaman diliminde sunulan her şey, yüzde yüz güvenilir olmayacaktır. Çünkü çevre ve diğer etkenler, farkında olmadan insanoğlunun düşünce ve görüşlerinde etkili olup onu gerçeklerden uzaklaştırabilir.

Fakat İslâm'ın insanlık için öngördüğü asil programlar vahiy kaynağından geldiği için hata ihtimali olmayan ve her zaman güvenle uygulanabilecek programlardır.

Elbette, bunun bir şartı var. O da şu ki, İslâm'ın temiz kanunlarını başka eğri

sistemler içerisinde onlara karıştırmamak gerekir. Aksi hâlde, gerektiği gibi ondan yararlanılamaz.

Gaybî Yardımlar Devam Ediyor

Bazıları, peygamberliğin son bulmasının, gayb âlemiyle olan bağlantının kesilmesi anlamına geldiğini sanıyorlar. Bu, yanlış bir düşüncedir. Çünkü peygamberliğin son buluşu, sadece İslâm Peygamberinden sonra başka bir peygamber ve de başka bir dinin gelmeyeceği anlamınadır. Bu da gayb âlemiyle olan bağlantının tamamen kesildiği anlamına gelmez. Çünkü, On İki Masum İmamın imamet ve velâyetine inanan Şiîler açısından bu bağlantı, her zaman için o masum imamlar yoluyla devam edecektir. Bu inanç, aynı zamanda Şia mezhebinin büyük ayrıcalıklarından birini teşkil etmektedir.[209]

Sadr'ul-Müteellihin "Mefatih'ul-Gayb" adlı kitabında şöyle yazıyor: "Meleğin görevlendirme ve elçilik maksadıyla inmesi anlamında vahiy kesilmiştir; ama ilham ve işrak kapısı asla kapanmamış ve kapanmayacak ve bu kapının kapanması mümkün değildir."

Günümüz Dünyasında İslâm Nasıl Yaşanabilir?

Günümüz dünyasında her geçen gün fesat daha bir artıyor ve bir çığ misali zaman tünelinde yuvarlandıkça daha da büyüyor ve sonuçta daha yıkıcı ve yakıcı oluyor. Ancak unutmamalıyız ki yüce karakter ve büyük ruha sahip insanlar, zor şartlarda ve çetin belâlarda yetişirler. Bu nedenle kişilik ve bağımsızlığımız, zamanenin fesat ve bozukluklarıyla mücadele etmemizi gerektiriyor. Esasen, çevremizin denetim ve ıslâhı bizim büyük vazifelerimizden sayılır. Peygamberler, kendi yaşantılarıyla zamanın fesatlarıyla savaşmayı da bize öğretmişlerdir. Onlar, çevrelerinin saptırıcı isteklerine, toplumlarının muhtelif ve cazibeli heveslerine asla uymamışlardır. Hatta sürdürdükleri mücadeleleriyle onlar çevreyi değiştiriyorlardı, çevre onları değil. İslâm Peygamberi (s.a.a) cahiliyetin bozuk âdet ve gelenekleriyle mücadele etmede çok direndi. Nihayet, toplum ve çevreyi değiştirdi. Kitlesel ayrımcılık, kadınların küçümsenmesi, putperestlik, kabile savaşları ve daha nice bozukluklar, o günün halkının âdet, gelenek ve inançlarındandı. Ama yüce İslâm Peygamberinin direnmesiyle hepsi ortadan kalktı.

Aralarında Utbe'nin de bulunduğu Kureyş büyüklerinden bir grup, Peygamberin tutum ve davranışından oldukça rahatsız olmuşlardı. Bu nedenle bir toplantı düzenleyip sorunu görüşüp tartıştılar. Sonunda onu vaat ya da tehdit ile yolundan vazgeçirmeye karar verdiler. Ancak Peygamber onlara şöyle cevap verdi: "Bu, benim görevimdir. Andolsun Allah'a, eğer güneşi bir elime ve ayı diğer elime koysalar, yine de yolumdan dönmeyeceğim, imanımdan vazgeçmeyeceğim ve zafere ya da ölüme dek inancımda direneceğim."[210]

O hâlde, o çelik iradeli Allah'ın Elçisi öndere uyarak:

"Gel de bu yol için azık alalım / Dönülmez bir yola adım atalım."

Ve zamanı olması gerektiği gibi ıslâh edelim, kendimizi olduğu gibi zamana teslim edip de ona bağlanmayalım.

4.BÖLÜM İMAMET

24.DERS

PEYGAMBERİN HALİFELİĞİ VEYA ÜMMETİN İMAMETİ

Sonunda, iman edenlerin düşünmek bile istemedikleri o acı olay gerçekleşti. İslâm Peygamberinin ruhu ebediyet yurduna doğru kanat açtı... "Ölmemiş ve ölmeyecek, Allah'tır ancak."[211]

Peygamberin ölümüyle İslâm âleminin sakin okyanusunda bir fırtınanın kopacağı, dalgaların ortalığı birbirine katacağı ve fırsat gözetleyenlerin bu fırtına ve kargaşa ortamından faydalanarak bulanık sudan balık tutmaya çalışacakları belli idi. Öte yandan, bilindiği gibi, kitlelerin akılları gözlerindedir. Bu, hep böyle olmuş, böyle devam edecektir. Kitleler her zaman birilerinin yaktığı ateşe odun olmuşlardır... Kitleler, sürekli bir terbiye, daimî bir gözetime muhtaçtırlar. Bu nedenle bir eğitici olmadan olgunlaşamazlar.

Şimdi soruyoruz: Böyle bir toplumun, bu şartlarda Resulullah'ın (s.a.a) zahmetleri hiçe gitmesin diye yerine oturup işleri yürütecek bir öndere ihtiyacı yok mu? İlâhî kanunları tamamen bilen, halkı doğru yola kılavuzlaya-bilecek ilmî ve siyasî bir makamın varlığı gerekli değil mi?

Bu konuda Şia'nın görüşü şudur: Yüce Allah'ın engin lütuf ve inayeti ve de sonsuz hikmeti, Peygamberden sonra da, görüş ve davranışlarının hatasızlığı garantilenmiş, yüce Allah tarafından seçilen kâmil bir insanın örneği olan masum ve bilgili bir önderin, İslâm toplumunun başında bulunmasını ve İslâm Peygamberinden esinlendiği engin ve hatasız bilgi ve görüşüyle halkı hakka yönlendirmesini gerektiriyor.

Çünkü, İslâm Peygamberinin zamanındaki toplumu düşünen Allah'ın, birden görüşünü değiştirip lütfunu esirgemesinin bir anlamı, bir nedeni yoktur, olmaz da.

Vücudumuzun korunması ve gelişmesi için binlerce incelik ve zariflik icat eden, alnın tuzlu, acı ve tozlu-topraklı terinin gözü incitmemesi için üstünde kaş yaratan, kirpikleri yaratmakla gözün hem daha güzel, hem de daha korunmasını sağlayan ve bildiğimiz veya bilmediğimiz daha nice şeyleri öngörüp yaratan bir Allah'ın, Peygambere lâyık bir halife tayin etmemesi nasıl mümkün olur?!

İslâm toplumu, ilâhî bir düzen ve önder olmaksızın saadet ve mutluluğa erişebilir mi?!

O hâlde, ilâhî ve masum bir önder gerekli ise ve İslâmî toplum ilâhî bir eğitici ve gözetici gerektiriyorsa, İslâm'ın bu mevzua ehemmiyet vermediği ve halkı kendi başına bırakmış olduğu nasıl söylenebilir?

Sözün kısası: Peygamberin gönderilmesini gerektiren hikmetin aynısı, Peygamberin halifesinin de Allah tarafından belirlenip insanlara tanıtılmasını gerektirir.

İslâm Peygamberi ömrünün sonlarında şöyle buyuruyordu:

"Ey insanlar! Andolsun Allah'a sizi cennete (saadete) yaklaştıran ve ateşten (dalâletten) uzaklaştıran her şeyi sizlere bildirdim."[212]

Buna rağmen İslâm Peygamberinin, kendinden hemen sonraki halifesini tayin etmediği söylenebilir mi?

Kur'ân Yeterli Değil Mi?

Her çeşit İslâmî tefekkürün asıl kaynağı, Kur'ân-ı Ke-rim'dir. Kur'ân, büyük bir kaya gibidir ki, İslâmî ilimlerin tamamı onun üzerine bina edilmiştir. Veya saf bir kaynak gibidir ki, düşünce ırmaklarının tümü ondan coşup kaynıyor...

Diğer dinî kaynaklar da itibarını ondan almaktadır. Ancak sayacağımız delillerle, İslâmî toplumlara önderlik etmede ve ihtilâflarının çözümünde ve Müslüman kitlelerin ihtiyaçlarını gidermede yalnız Kur'ân-ı Kerim'le yetini-lemez:

1- Kur'ân ve onun yüce içeriği tefsir ve açıklamaya muhtaçtır. Çünkü bütün ayetler zuhur ve açıklık bakımından aynı değildir. Yolun aşinası olmayan yolcular, daha ilk başta yolu kaybedebilir ve maksatlarına varmayabilirler. Dolayısıyla Peygamberin kendisi veya onun tarafından görevlendirilen ve bu âlemin ötesiyle manevî bağlantısı bulunan kimselerin, bu sahada da önderlik yapıp Kur'ân ayetlerini Allah'ın kastettiği gibi tefsir etmeleri ve açıklamaları gerekir. Aksi takdirde normal insanlar Kur'ân'ı çoğu zaman yanlış tefsir ederek onun hakikatinden uzaklaşacaklardır.[213]

Tarihte şöyle okuyoruz:

Kur'ân'da belirlenen şer'î haddi (cezayı) uygulamak üzere bir hırsızı, Abbasî halifelerinden Mu'tasım'ın düzenlediği toplantıya getirdiler.

Kur'ân'ın buyruğu şöyledir: "Hırsızın elini kesin."

Fakat Mu'tasım, elin neresinden kesileceğini bilmiyordu. Ehlisünnet âlimlerine

sordu.

Biri, "Bilekten kesin." dedi. Başka biri, "Dirsekten kesin." dedi.

Mu'tasım ikna olmadı. Mecburen mecliste bulunan İmam Cevad'a (a.s) sordu.

İmam şöyle buyurdu:

— Dört parmak kesilmelidir.

— Neden?

— Çünkü Allah Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: "Secde yerleri (mescidler) Allah'a mahsustur."[214]

Yani elin ayası da dahil, secde hâlinde yere bırakılan vücudun yedi azası Allah'a mahsus olup kesilmemelidir. Herkes kabul etti ve İmam'ın istidlâliyle ikna oldu.[215]

Hakikatte bu tür tefsir, Kur'ân'ı Kur'ân ile tefsir etmek metodudur ve Peygambere ve Ehlibeyti'ne mahsustur. Tefsir ilminde biri her ne kadar maharetli olsa da, Ehlibeyt'e gönül vermedikçe, onların yolunu örnek edinmedikçe, tam olarak böyle bir tefsiri yapamaz.

2- Gerçek tefsirin gerekliliği konusunda değindiğimiz şey, sadece madalyonun bir tarafı olup, Kur'ân'ın zahirî hükümleriyle ilgilidir.

Oysa ki bu kelimelerin ve zahirî manaların altında, özellikle maarif, itikat ve ahlâk bölümünde, oldukça derin, geniş ve köklü manevî maksatlar saklıdır.

Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Kur'ân'ın güzel bir zahiri ve derin bir batını var."[216]

Yine nakledilmiştir ki: "Kur'ân'ın batını var ve batınının da batını var; yedi batına kadar böyledir."[217]

Esasen, büyük müfessirlerin de dediği gibi, Kur'ân'ın tamamının tevil ve batını var ki, sadece düşünme ve araştırma ile ona ulaşmak mümkün değildir.

Kelime yoluyla da herkese beyan edilemez. Çünkü bazılarının onu idrak etmeye ve uygulamaya gücü yetmez.

Sadece Allah'ın velileri olan masum kimseler onu idrak edebilir ve insanların ihtilâfları ve sorunlarını çözmek için ondan yararlanabilir, daha sonra da hata ve yanlışlıktan korunmuş olmaları hasebiyle onu başkalarına öğretebilirler.

Bu Allah dostları masum kullar, Peygamber ve Eh-libeyti'dir ki, Kur'ân-ı Kerim onların hakkında şöyle buyuruyor:

"Allah ancak siz Ehlibeyt'ten her türlü kusuru giderip sizi tertemiz yapmak ister."[218]

Bir hadiste de şöyle deniyor: "Kur'ân'ın bütün gerçeklerini, ancak asıl muhatapları -olan Peygamber ve Ehlibeyti- anlayabilirler."[219]

Kur'ân ve Ehlibeyt arasındaki bu ayrılmazlıktan dolayı Peygamber ömrünün son günlerinde halka şöyle buyuruyordu: "Sizin aranızda iki ağır emanet bırakıyorum: Allah'ın kitabını ve Ehlibeytimi. Bu ikisine sarılırsanız, ebediyen sapmaz, dalâlete düşmezsiniz."[220]

3- Kur'ân'ı uygulayacak makamın masum olması gerekmektedir. Kur'ân bir anayasa gibidir. Dolayısıyla uygulanmasını, hayâta geçirilmesini garantiye alacak bir makama, bir yürütme gücüne muhtaçtır. Ne var ki, onun emirlerini ve kanunlarını ancak Peygamber gibi hataya karşı masum olan ve de Kur'ân'ı lâyıkıyla anlayan, bilen bir hâkim uygulayabilir.

Bu özellikler münhasıran Ehlibeyt İmamlarında mevcuttur. Bunun en iyi şahidi, adillerin adili Hz. Ali'nin (a.s) birkaç yıllık hükümetidir. O, bu kısa süreli hükümetinde onca zorluklara rağmen, İslâm'ın yüce ve nurlu kanunlarını tavizsiz ve çok dakik bir şekilde uyguladı.

Son olarak, bu dersin özü ve özeti olarak İmam Sadık (a.s) mektebinin öğrencilerinden birinin, İmam'ın huzurunda bir Ehlisünnet ile tartışmasını aktarıyoruz:

Şam şehrinden bir adam İmam Sadık'ın (a.s) huzuruna varıp, "Öğrencilerin ile tartışmak için geldim." dedi.

İmam'ın emri ile onu, İmam'ın en genç öğrencisi Hişam'a tanıttılar.

Şamlı dedi: "Ey çocuk! Bu adamın (İmam Sadık -a.s-) imameti hakkında benden soracağın varsa, sor."

Hişam, onun edepsizliğinden çok öfkelendi. Ama öfkesini gizleyip şöyle dedi:

— Allah mı kullarına daha merhametlidir, yoksa onların kendileri mi?

— Allah.

— Merhamet ve şefkat sahibi Allah kulları için ne yapmıştır?

— Onları ihtilâf ve tefrikadan korumak, aralarında birlik ve beraberlik icat etmek ve

dinî vazifelerini onlara açıklamak üzere apaçık bir önder ve delil belirlemiştir.

— O önder kimdir?

— Peygamber.

— Peygamber öldükten sonra kimdir?

— Allah'ın kitabı -Kur'ân- ve Resulullah'ın sünneti.

— Allah'ın kitabı ve Peygamberin sünneti bugün bizim ihtilâfımızı önleyebilir mi?

— Evet.

— O hâlde -her ikimiz de Müslüman olduğumuz hâlde- neden birbirimizle tartışıyoruz? Sen bu ihtilâflardan dolayı Şam'dan buraya gelmemiş misin?

Şamlı hiçbir şey söyleyemedi, sustu kaldı.

İmam Sadık (a.s) Şamlı adama, "Niye konuşmuyorsun?" buyurdu.

"Ne söyleyeyim? dedi, ihtilâfımız yoktur desem, yalan söylemiş olurum. Allah'ın kitabı ve Peygamberin sünnetinin ihtilâfları ortadan kaldırabileceğini söylesem, yine de yalan söylemiş olurum. Çünkü -birçok konuda- Allah'ın kitabının ve Peygamberin sünnetinin ihtilâfı giderebilecek açık bir beyanı yoktur..."

Daha sonra Şamlı adam, "Bu soruyu, ben Hişam'a sormak istiyorum." dedi.

İmam, "Sor." dedi.

Şamlı:

— Ey Hişam! İnsanlara karşı kim daha merhametlidir. Allah mı, yoksa halkın kendisi mi?

— Allah.

— O Müslümanların birlik ve beraberliğini koruması, hatalarını önlemesi ve hak ve batılı onlara beyan etmesi için birini göndermiş mi?

— Peygamberin zamanını mı söylüyorsun, yoksa bugünü mü?

— Resulullah'ın zamanında onun kendisi idi. Bugünü söyle.

Hişam,İmam Sadık'ı (a.s) göstererek:

— Bugün burada oturan bu şahıstır ki, insanlar her taraftan ona yöneliyor ve o gökyüzünden -ve yerden- bize haber veriyor. Bu ilim ve bilgiyi, Resulullah'a kadar atalarından miras almışlardır.

— Bu iddianı nasıl kabul edebilirim?

— Şimdi istediğin her şeyi ona sorabilirsin.

— Buna göre artık bir mazeretim kalmadı; şimdi bana sadece sormak düşer.

Bunun üzerine İmam Sadık (a.s) onun yolculuğunun nasıl geçtiğini haber verdi. Kendisinden başka kimsenin bilmediği, yolda başından geçenleri ayrıntılarıyla anlattı. Öyle ki, artık adamın hiçbir tereddüdü kalmadı ve İmam Sadık'ın (a.s) imametine iman etti...[221]

25.DERS

İMAMIN MANEVÎ VE BÂTINÎ ÖNDERLİĞİ

Peygamberin hayatı, tutum ve davranışları, gerçek anlamda İslâm'ın temel prensip ve programlarının göstergesidir. O, İslâm toplumunun siyasî lideri ve hükümdarı olmakla birlikte, Allah tarafından gelen İslâm hükümleri ve kanunlarını vahiy elçisi aracılığı ile alıp İslâm hükümetinde uyguluyordu. Onun uygulamaları somutlaşmış kanun, davranışları yüce ahlâk, emirleri yol gösterici, ufuk açıcı ve akıl-hikmet dolu idi... Nasihat ve öğüt vermekle yetinmezdi; gerçek adalete dayalı örnek bir toplum teşkil etmeye gayret ederdi.

İslâm dini, toplumun saadetini temin etmek için dünyevî yaptırımlar da öngörmüştür. İslâm, işlediği suçlarla toplumun saadetini zedeleyen kimselerin cezasını sadece ahirete bırakmamıştır. Uhrevî cezanın yanında bu dünyada da onlar için birtakım cezalar belirlemiştir. Böylece dinî önderliğin yanında siyasî ve sosyal önderliğin de Peygamberin faaliyet alanlarından biri olduğu anlaşılmaktadır.

Ancak İslâm'ın, onu dünyadaki diğer hükümet sistemlerinden ayıran bir ayrıcalığı vardır. Şöyle ki: İslâm, verdiği bütün emirlerde insanın öteki yönünü de nazar-ı dikkate almış, onu manevî ve insanî erdemleri kazanmaya özendirmiştir. Nitekim günümüz uygarlığında en çok unutulan ve gün geçtikçe de kötü ve çirkin sonuçlar doğuran şey, "insaniyet, manevî değerler ve ahiret inancıdır."

Fakat İslâm, bu önemli konuya özel bir özen göstermiştir. İnsanların "manevî terbiyesi" İslâm önderlerinin birinci derecede önem verdiği kanunlar arasında gelir.

İnsanların çoğu, sahip oldukları yüce insanî cevherin farkında değillerdir. Çünkü bu cevher, öyle latif ve zariftir ki, basiret ehli kimselerden başkaları onu göremezler... Şimdi her insanın öz benliğinde mevcut olan bu cevherin varlığından gafil olan

kimseler bu konuda nasıl önder olabilirler?! Asırlar geçtikten sonra hâlâ kendi vücudunun fiziksel faaliyet ve tepkilerinin yarısını bile tanıyamamış bir insanın, onun metafiziksel yönünü tanımasını ve o ufka varması için plân ve program yapmasını beklemek doğru olabilir mi acaba?

Şu hâlde, hiç tartışmasız bu konuda ancak varlık cevheri metafizik âlemiyle bağlantılı olan, o âlemin aşinası ve mahremi olan, onu tanıyan ve o vadinin bütün meçhul ve uzun yollarını kat etmiş olan bir kimse önder olmalıdır... Çünkü, "Kendin kat etmediğin bir yolda başkasına kılavuzluk yapamazsın." demişler.

Sahi; acaba insanın manevî kaderine ilgisiz kalmamız doğru mudur? Onun manevî kabiliyetini ve yüce cevherini görmezlikten gelmemiz yakışır mı? Onu bir hayvanla eşit bilmemiz ve bir haşere gibi hayvanî ihtiyaçlarını temin etmesi için onu yemek, uyku, gazap ve şehvet dünyasında kendi hâline terk etmemiz doğru mudur?

Hayır, kesinlikle! Bu, insanın yüce makamına yakışmaz... İnsan, manevî ve yüce ihtiyaçlarıyla ve Allah'ın bu hususta onun fıtratında koymuş olduğu özel kabiliyeti ile, yaratılışın şaheseri ve hilkat âleminin güneşidir. Öyleyse dünyayı aydınlatan güneş gibi yükseklerde olmalı ve güneş gibi bütün ufuklara ısı ve hararet yaymalıdır...

Çünkü bu seçkin varlık, yaratılış sisteminde başıboşuna hedefsiz bir parça değildir. Yaratılış âleminin küçük bir zerresidir ama, yüce rububiyet güneşinin nurundan ona yansımıştır ve yaratıklar içinde Allah'ın özel lütfu ve kerametine mazhar olmuştur.

Allah'ın insana olan bu lütfu, tarih boyunca peygamberlerin gönderilmesi şeklinde tecelli etmiştir. Allah bu lütfu ve merhameti esasınca peygamberleri göndermiş ki insanlara önderlik etsinler, insanların yüce ve coşkun ruhlarını o yüce kurtuluş ve izzet sahiline ulaştırsınlar.

Kur'ân-ı Kerim'de bu gerçeğe değinen ayetler sayılmayacak kadar çoktur. Meselâ, İbrahim Peygamberin (a.s) Allah'a duasını içeren şu ayet gibi: "Rabbimiz! İçlerinden onlara senin ayetlerini okuyan, kitabı ve hikmeti öğreten, onları kötülüklerden arıtan bir peygamber gönder. Hiç şüphesiz, sen güçlü ve hikmet sahibisin."[222]

Açıkça görüldüğü gibi bu ayette ilim, hikmet ve hidayetin yanında manevî eğitim, yani nefsin terbiye ve tezkiyesi, peygamberlerin davetinin temel unsurlarından biri olarak sayılmıştır.

Değerli İslâm Peygamberinin eğitim mektebinde çok sayıda insan, bu özel terbiyeden geçerek hayret verici ve göz kamaştırıcı bir olgunluğa erişmiştir. Selman, Ebuzer, Mikdad, Ammar, Meysem, Üveys-i Karanî ve daha niceleri bu seçkin gruptandırlar.

Bu insanların varlıkları, temizlik ve doğruluk kaynağı idi... Bütün kötülüklerden arınmışlardı... Allah'tan başkasını istemez, Allah'tan başkasını görmezlerdi... Bütün varlıklarına, canlarına, kalplerine, ruhlarına ve bedenlerine sadece Allah hüküm sürmekteydi...

Bu nedenle, her biri kâmil bir insanın örneği olan bu yüce insanlar, toplumlarının fertlerini yüceltmek doğrultusunda nice büyük hizmetlerin kaynağı olmuşlardır.

Bütün bunlardan şu sonuca varıyoruz: Ahlâk ve ruhun kötülüklerden arındırılması konusu, asla, ilgisiz kalabileceğimiz ve sadece hayatın bütün problemlerinden feragat ettiğimiz zaman keyfimiz çekerse, ilgileneceğimiz bir lüks değildir. Tam tersine; ahlâk, hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır, hatta ondan çok daha önemlidir.

Akıl ve duygunun tanıklığıyla yüce ahlâkî sıfatlar ve ruhun temizliği öyle yüce ve öyle derin bir hakikattir ki, insan onun sayesinde suret ve zahiri aşıp, manevî hayata kavuşur, "görülmezleri görmeye başlar".[223]

İnsanın Manevî Hayatına Kur'ân'dan İşaretler

"Erkek olsun, kadın olsun, kim inanmış olarak iyi işler işlerse, ona hoş bir hayat yaşatacağız..."[224]

"Ey inananlar, Allah ve Peygamberi, sizi, size hayat verecek bir şeye çağırdığı zaman icabet edin."[225]

Açıktır ki, yukarıdaki ayetlerde sözü edilen hayat, bildiğimiz şu zahirî hayat değildir. Bu hayat, iyi işler işleme ve nefsi kötülüklerden arındırma sonucu elde edilen manevî hayat ve gerçek insanî yaşamdan başka bir şey değildir.[226]

Manevî Hayat Nasıl Oluşur?

Diğer olgularda da olduğu gibi, manevî hayatın oluşması için birtakım şartlar gereklidir. Manevî hayat, insanın tutum ve davranışlarının tavrının ürünüdür. İnsanın tutum ve davranışları derken, doğru ve sağlam hakikî öğretimle şekillenen ve semavî eğiticilerden öğrenilen tutum ve davranışları kastediyoruz.

Teşri, yani Allah'ın emir ve yasakları, tekvin ile, yani yaratılış ve varlık âleminin gerçekleri ve hakikatleriyle tam bir irtibat ve bağlantı hâlindedir. Bilgimizin kısıtlı olması hasebiyle, âlemin gerçeklerinden ve olayların yarar ve zararlarından haberdar olmadığımız için, manevî hayatımızı oluşturacak unsurların neler olduğundan da habersiziz. Ancak imam, insanın bütün menfaat ve maslahatlarının içeren o yüce ve ulvî gerçekleri bilgili ve şefkatli bir öğretmen gibi çok açık bir beyan ile açıklar ki, manevî hayata ulaşıp ebedî mutluluğa kavuşalım.

Şu hâlde din, iç dünyamızda manevî hayatı oluşturmak, ebedî saadetimizi temin etmek amacıyla yüce Allah'ın, Peygamber ve onun temiz ve masum halifeleri aracılığıyla bildirdiği ve bizim idrakimizin çok üstünde olan birtakım hakikatler ve bilgiler bütünüdür.

Eğer biz bu dine uyarsak, kurtuluşa eririz; aksi hâlde hüsrana uğrarız. Tıpkı eğitime tâbi tutulmuş, eğiticiden emirler ve yasaklar duyan, hikmet ve felsefesini bilmese de kendisinden istenen işleri yapan bir çocuk gibi... Bu çocuk, eğitim dönemini bitirdikten sonra batınında oluşan ahlâk ve karakterler sayesinde mutlu bir hayat yaşayacaktır. Ama eğer eğiticisinin emirlerini umursamaz, söylediklerini tutmazsa, daha sonralar büyük kayıpları olduğunu anlayacaktır.

Hayat Kılavuzu

Şimdi bakalım, mutlak suretle kılavuza ihtiyaç duyulan bu manevî hayatın temin ve tekâmülü kiminle mümkündür? Acaba normal bir insan bunun üstesinden gelebilir mi? Yoksa bunu gerçekleştirecek kişinin, sözleri güvenilir ve garantili, davranışları hatasız (masum), manevî ha-yatın doruğunda birisi mi olması gerekir?

Açıktır ki, normal bir insan böyle önemli bir misyonu üstlenemez, bunun üstesinden gelemez. Çünkü Allah, kendi tamamen hidayet olmayan birine, başkalarını hidayet etme görevini yüklemez.[227]

Özellikle imamet makamı için böyle bir şey söz konusu olamaz. Çünkü imamet normal bir hidayet, bir yol gösterme anlamında değildir. Bu anlamdaki hidayet, her Müslümanın görevidir ve imama mahsus değildir.

Bu hidayet, "İlâhî emir ile hidayet"tir. Bu manadaki hidayet görevini üstlenenler, bizzat manevî hayata ermedikçe ve âlemin hakikatleri kendileri için aşikâr olmadıkça bu vazifeyi ifa edemezler.

"İmamet" ve "hidayet" konusunda Kur'ân'ın ayetlerini incelediğimizde, çoğunlukla "imamet" kelimesinin zikrinden sonra "ilâhî emir ile hidayet" ifadesinin de onun tefsiri ve açıklaması olarak zikredildiğini görmekteyiz.

İlâhî Emirle Hidayet Ne Demektir?

İmam (a.s) zahirî hidayet misyonuyla insanlara dinin hükümlerini öğretir, eğriyi ve doğruyu anlatır. Buna ilâveten İmam'ın bir de bâtınî velâyet ve hidayet yönü vardır. İmam bu yönüyle kabiliyetli ve lâyık insanların elinden tutup onları kemale doğru götürür.

Bu hidayet, manevî feyiz ve bâtınî makamlar esasınca gerçekleştirildiği için ona "ilâhî emir ile hidayet" denir.

Bâtınî hidayet, büyük peygamberlerin, peygamberlik makamından sonra vardıkları yüce bir makamdır. Nitekim yüce Allah, Hz. İbrahim'i (a.s) peygamberlik makamından sonra imamet ve bâtınî hidayet makamına ulaştırdı. Hani şöyle buyuruyor:

"Doğrusu ben, seni insanlara imam kıldım."[228]

İmam, velâyet ve ilâhî emir ile hidayet makamına eriştiğinde, sıradan insanların gözünde hayret verici ve imkânsız olarak görülen şeyleri yapabilir. Kur'ân'ın tanıklığıyla, Hz. Süleyman'ın (a.s) vasilerinden biri olan Asıf b. Berhiya, Sebe' Kraliçesi'nin tahtını, onun kendisi Hz. Süleyman'ın (a.s) huzuruna varmadan önce, bir göz kırpma süresinden daha kısa bir sürede getirmeyi başarmıştır. Bu, onun tabiat üstü âlemle bağlantılı ve bu âlemin örtülü bazı hakikatlerini biliyor olmasından kaynaklanıyordu.

Bizim masum önder ve imamlarımız, Asıf'dan çok daha yüce bir makama sahiptiler. Değerli İmamlarımızın manevî hidayetleri ve bâtınî velâyetleriyle ilgili çok sayıda örnekler zikredilen sahih tarih ve asîl hadis kaynakları bu hakikate tanıklık etmektedir.

İmamın kendisi manevî hayatın doruğunda olduğu için, kabiliyetli insanların kalplerinde etkili olabilecek, onlarda tasarruf edebilecek ve onları kemale doğru götürebilecek bir tür manevî hidayet ve cezbeye sahiptir... Nitekim tarihte, İmamlarımızın öğrencilerinden öyle yüce şahsiyetlerle karşılaşıyoruz ki, bizzat tarih onların varlığıyla övünmekte, onur duymaktadır.

Bu şahsiyetlerden birkaç örnek:

1-Şamlı Adam

Ali b. Halid, Zeydî idi. Yani dördüncü İmam Hz. Zeynelabidin'den (a.s) sonraki imamları kabul etmiyordu. Dokuzuncu İmam Hz. Cevad'ın (a.s) zamanında yaşıyordu. O diyor ki: Samerra şehrinde idim. Peygamberlik iddiasında bulunan Şamlı bir adamı esir olarak getirip burada hapse attıklarını bana haber verdiler. Onu görmeye gittim.

— Nasılsın ve başından geçen macera nedir? diye sordum. Dedi:

— Şam'da, Şehit İmam Hüseyin'in (a.s) mukaddes ve mübarek başının bırakıldığı söylenen bir yerde ibadetle meşgul idim. Bir gece ansızın, "Kalk!" diyen birini karşımda buldum... İstemeksizin kalktım. Biraz onunla yürüdük... Ama kendimi Kûfe Camiinde buldum."

— Bu camiyi tanıyor musun? dedi.

— Evet, Kûfe Camiidir, dedim

Sonra O namaz kılmaya başladı. Ben de onunla birlikte namaz kıldım. Daha sonra yola koyulduk... Biraz yürüdükten sonra kendimi Medine Camiinde gördüm. O, Resulullah'a selâm etti ve her ikimiz orada namaz kıldık. Sonra kalkıp yeniden yola koyulduk... Kısa bir süre sonra kendimi Mekke'de buldum... Tavaf ettik... Sonra, çıkıp birkaç adım yürüdükten sonra kendimi Şam'daki ilk yerimde buldum... Ve o şahıs gözümden kayboldu. Bir esinti gibi yüzümü okşayıp geçmişti...

Bu olaydan iki yıl geçti... Bir sonraki yıl yine aynı kişiyi gördüm. Çok sevindim. Beni tekrar geçen yılki yolculuklara davet etti. Ve aynen önceki seferimizde olduğu gibi, o mukaddes yerlerin tümünü ziyaret edip geri döndük... Ayrılmak istediği sırada ona dedim:

— Bu gücü sana verene yemin verdiriyorum, kendini bana tanıt!

— Ben, Muhammed b. Ali b. Musa b. Cafer'im, yani dokuzuncu imamım, dedi. Ben bu hadiseyi, gördüğüm herkese anlattım. Ta ki bu haber Muhammed b. Abdülmelik-i Zeyyat'ın kulağına çatıncaya kadar. Onun emriyle beni yakaladılar ve peygamberlik iddiasında bulunmakla suçladılar... Ve şimdi gördüğün gibi zindandayım.

Ona dedim: "Durumunu Muhammed b. Abdülmlik'e yazmamı ister misin?"

Dedi: "Yaz."

Ben de yazdım; ama Abdulmelik cevabımda şöyle yazdı:

"Ona de ki: Onu bir gecede Şam'dan Kûfe'ye ve sonra Medine'ye ve Mekke'ye götürüp daha sonra Şam'a geri çeviren kimseden, bu zindandan onu kurtarmasını istesin."

Bu cevaba üzüldüm. Mektubun cevabını ona iletmek için bir gün sonra zindana gittim. Ama zindanın etrafında çok sayıda askerin ve halkın gelip gittiğini gördüm. Ne olduğunu sordum.

Dediler: "Peygamberlik iddiasında bulunan sanık zindandan kaçmış. Yere mi girdi, yoksa bir kuş olup göğe mi çıktı, bilmiyoruz."

Ali b. Halid diyor ki: "Bu olayı gördükten sonra, kendi mezhebim olan Zeydîlikten el çekip dokuzuncu imam Hz. Cevad'ın (a.s) Şiîlerinden oldum."[229]

2-Meysem-i Temmar

Hz. Ali (a.s), -bir köle olan- Meysem'i satın alıp azat etti ve ona sordu:

— Adın ne?

— Salim.

— Ama ben Peygamber'den senin -asıl- adının Meysem olduğunu duydum.

— Sevgili Peygamberim doğru buyurmuşlardır, siz de doğru söylüyorsunuz; benim -asıl- adım Meysem'dir.

— O hâlde Peygamberin buyurduğu isimde kal, başka bir isim kullanma.

Hz. Ali (a.s) böylece bir köleyi satın alıp özgürlüğüne kavuşturdu, ama ömrünün sonuna kadar taşıyacağı bir sevgi ipi attı onun boynuna... Ölüm bile bu ipi onun boynundan çözemedi...

Meysem, özgürlüğüne kavuştuktan sonra sahip olduğu üstün yeteneğiyle Hz. Ali'nin (a.s) mektebinde saygın bir yere gelerek Hazretin özel ashabının zümresinde yer aldı. İncelikleri kavradı hakikatleri anladı. Susuz bitkinin yağmura aşık olduğu gibi Ali'ye (a.s) aşık oldu. Ondan ilham alıyor ve onunla yaşıyordu. Onda âdeta kaybolmuştu ve ondan kalbine nur, ruhuna sevinç alıp ekliyordu. Ve bu lezzeti dünyanın hiçbir servetiyle değişmeye hazır değildi.

Bir gün Hz. Ali (a.s) ona buyurdu:

— Benden sonra darağacına asılacaksın. Bir darbe ile vücudunu yaralayacaklar ve üçüncü gün sakalın, burnunun ve ağzının kanına boyanacak. Seni, Amr b. Hureys'in evinin yanında asacaklar. seninle birlikte senden başka dokuz kişiyi daha asacaklar... Senin asılacağın ağaç, hepsininkinden kısa olacak. Gel gidelim, dalına asılacağın o hurma ağacını sana göstereyim...

Hz. Ali (a.s) o ağacı Meysem'e gösterdi. Aradan yıllar geçti. Hz. Ali şehit edildi. Ümeyye Oğulları halka musallat oldu...

Meysem, sık sık o ağacın yanına gidiyor, namaz kılıyor ve onunla sohbet ediyordu: "Ey ağaç! Allah sana bereket versin, ben senin için yaratılmışım ve sen de benim için büyüyorsun."

Meysem, şehit edileceği yıl Allah'ın evini ziyaretle müşerref oldu ve Ümmü Seleme ile görüştü. Ümmü Seleme ona dedi: "Peygamber'den, Ali'ye (a.s) seni vasiyet ederken ismini duyardım."

Meysem, Ümmü Seleme'ye İmam Hüseyin'i (a.s) sordu. Onun şehrin dışına çıktığını duyunca şöyle dedi: "Ona selâmımı söyle ve çok geçmeden onunla öbür dünyada Allah'ın huzurunda buluşacağımızı söyle."

Ümmü Seleme, Meysem'in sakalının muattar edilmesi için ıtır getirilmesini emretti. Daha sonra ona dedi: "Yakında sakalın (Peygamber ve Ehlibeyti uğrunda) kanınla boyanacak."

Meysem, Kûfe'ye girdi. İbn-i Ziyad'ın askerleri onu yakalayıp İbn-i Ziyad'ın yanına götürdüler. Onların arasında bu sözler geçti:

— Senin Tanrın nerededir?

— Zalimlerin pususunda! Ve sen de onlardan birisin.

— Mevlân Ali (a.s) benimle senin hakkında ne demişti?

— Beni, başka dokuz şehit ile birlikte asacağını ve benim asıldığım ağacın hepsinden kısa olacağını bana haber vermiştir...

— Ben, mevlâna muhalefet edip başka bir şekilde seni öldürmek istiyorum.

— Bunu nasıl yapabilirsin?! Hâlbuki o, Peygamberden ve Peygamber de Allah'tan vermiştir bu haberi. Allah'a muhalefet edebilir misin?! Ben şahadet yerimi dahi biliyorum ve ağzına gem vurulacak ilk Müslüman olacağımı da.

Abdullah b. Ziyad büyük bir öfkeyle, "Şimdilik onu zindana götürün!" dedi... Meysem, bu zindanda, Muhtar Sakafî'ye kurtulacağını müjdeleyip şöyle dedi:

— Sen Hz. Seyyid'üş-Şühedâ'nın (a.s) intikamı uğrunda İbn-i Ziyad'ı öldüreceksin. (Nitekim öyle de odu.)

Bilahare Meysem'i kurbangâha götürdüler... Manevî yüceliş üssüne... İnsan ruhunu en yüksek ve en değerli yere yükseltebilecek şahadet üssüne... Onu, Amr b. Hureys'in evinin yanındaki, önceden tanıdığı ağaca astılar... Halk, etrafına toplandı... O, darağacında Hz. Ali'nin (a.s) faziletlerini beyan etmek için münasip bir fırsat buldu... Konuşmaya başladı; insanların gönüllerini fethetti ve bir grubu aydınlattı.

İbn-i Ziyad'a, Meysem seni rezil etti diye haber götürdüler... Konuşamasın diye, ağzına vurmalarını emretti... Ve bir darbe ile vücudunu yaraladılar -Hz. Ali'nin (a.s) haber verdiği gibi-. Ve o "Allahu Ekber" diyordu...

Üçüncü günün sonunda ağız ve burnundan kan aktı ve sakalını kanlara boyadı... Allah'ın selâmı ona olsun.[230]

3-Üveys-i Karanî

Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurdu: "Karan tarafından cennet kokusu geliyor. Ey Üveys-i Karanî! Sana ne kadar da müştakım! Onu gören olursa, selâmımı ona iletsin."[231]

Zigar bölgesinde halk Hz. Ali'ye (a.s) biat ederlerken, şöyle buyurdu: "Kûfe tarafından tam bin asker -ne az ve ne de çok- gelecek ve bana biat edecek."

Gelip çattıklarında, İbn-i Abbas askerleri sayıp 999 kişi olduğunu gördü. "Neden biri azdır?" diye hayret etti.

Çok geçmeden, yünlü (sert) bir elbise giyinmiş olan bir adam kılıç, kalkan ve diğer savaş araçlarıyla birlikte çıkagelip Hz. Ali'nin (a.s) yanına vararak şöyle dedi:

— Ölümüne size biat etmek istiyorum.

Hz.Ali (a.s) sordu:

— Adın nedir?

— Üveys.

— Sen Üveys-i Karanî misin?

— Evet.

— Allahu Ekber... Allah'ın selâmı ona olsun, habibim Resulullah, ümmetinden Allah'ın ve Resulünün hizbinden olan Üveys-i Karanî adında birini göreceğimi, kendisinin şehit olacağını ve büyük bir gruba şefaat edeceğini bana haber vermişti.[232] Nitekim öyle de oldu ve Üveys Hz. Ali'nin (a.s) ordusuna katılıp şahadete erdi.[233]

Üveys, manevî açıdan makam yüceliği ile meşhurdur. İbadet etmekten lezzet alırdı ve dünyevî lezzetlere ilgi duymazdı.[234] Üveys'in sözlerinde, onun yüce manevî hayatının ana işaretlerini bulmak mümkündür:

"Andolsun Allah'a, ölümü hatırlamak ve son günün korkusunu taşımak, imanlı birinin dünyada sevinçli olmasına müsaade etmez."

"İyiliği emrettiğimiz ve kötülükten sakındırdığımız için bize küfrediyor ve iftira atıyorlar. Ama buna rağmen biz hak üzre kıyam edeceğiz."[235]

4-Kamber

Kamber de, Peygamber (s.a.a) ve Ali'nin (a.s) manevî gücünün nuruyla oldukça yüce bir makama eren bir yiğittir. Gerçekleri söylemekten ve hak yolunda yürümekten korkmazdı. Dünyaya kul olanların gözünde zahirde bir köle olmasına rağmen, manevî makam seyrinde Ali'nin (a.s) sırlarına mahrem olabilecek bir yere ulaşmıştı.

Bu çelik iradeli adamın, -cinayet ve kan dökme sadistliği olan tarihin hunhar cellâdı- Haccac b. Yusuf'un karşısında söylediği canlı, ezici ve ateşli sözleri oldukça meşhurdur.

Haccac sordu:

— Ali'nin hizmetinde ne yapıyordun?

— Abdest suyunu hazırlıyordum.

— Abdesti bitince ne diyordu?

— Şu ayeti okuyordu: "Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında onlara her şeyin kapısını açtık; kendilerine verilene sevinince ansızın onları yakaladık da umutsuz kalıverdiler. Âlemlerin Rabbi Allah'a hamdol-sun ki, zulmeden milletin kökü böylece kesildi."[236]

— Zannedersem, bu ayeti bize tevil ediyordu?

Kamber, takdire şayan bir cesaretle şöyle dedi:

— Evet.

— Eğer seni öldürürsem ne yaparsın?

— Ben saadete erişirim, sen hüsrana uğrayanlardan olursun.[237]

— Efendin Ali'den (a.s) el çek, teberri et.

— Onun dininden teberri edersem, beni daha iyi bir dine kılavuzlayacak mısın?

(Haccac bu soruya cevap vermekten kaçınıp şöyle dedi:)

— Ben seni öldüreceğim; nasıl ölmek istersen, söyle de öyle öldüreyim seni.

— Bu seçimi sana bırakıyorum.

— Neden?

— Çünkü beni nasıl öldürsen, ben de seni -ahirette- öyle öldüreceğim. Efendim ve mevlâm Ali (a.s), zulümle ve haksız yere başımın kesileceğini bana haber vermiştir.

Haccac emir verdi, başını kestiler.[238]

26.DERS

RESULULLAH'IN (s.a.a)TAYİN ETTİĞİ HALİFESİ, EMİR'ÜL-MÜMİNİN ALİ (a.s)

Peygamberin Halifesi

On İki İmam Şia'sı, Resulullah'tan (s.a.a) sonra İslâm âleminin önderliğinin, Emir'ül-Müminin Ali'nin (a.s) ve ondan sonra on bir masum evlâdının hakkı olduğuna inanmaktadır. Şia'nın elinde bu görüş ve inancını kanıtlayacak güneş kadar aydın delilleri vardır. Bu deliller garezsiz ve marazsız kimselere sunulduğunda hiçbir şüpheye yer bırakmayacak niteliktedir.[239]

Peygamberin yakın sahabîlerinden olan Cabir b. Abdullah şöyle söylüyor:

"Allah'a, Resulüne ve Ulü'l-emr'e itaat etmenin farz olduğunu bildiren ayet[240] indiği gün, Peygambere sordum: Allah'ı ve Resulünü tanıyoruz da Ulü'l-emr kimlerdir?"

Şöyle buyurdu:

"Onlar, benim halifelerim olan imamlardır. Onların ilki Ali b. Ebu Talip'tir; ondan sonra da sırayla şunlardır: Hasan, Hüseyin, Ali b. Hüseyin, Muhammed b. Ali -ki Tevrat'ta Bâkır (a.s) diye anılmıştır ve sen onu göreceksin; gördüğünde benim selâmımı ona iletirsin-, ondan sonra Cafer b. Muhammed es-Sadık, Musa b. Cafer, Ali b. Musa, Muhammed b. Ali, Ali b. Muhammed, Hasan b. Ali ve en sonu ise ismi ve künyesi[241] benim isim ve künyemin[242] aynısı olan Hasan b. Ali'nin oğludur."[243]

İlk İmam

Hiçbir toplum, hiçbir zaman ve hiçbir mekân diliminde öndersiz ve lidersiz yaşamını sürdüremez. Bu konu, herkesin kabul ettiği bir meseledir. Bu gerçekten esinlenerek şu hatırlatmada bulunmamız yerinde olur:

Bir toplumun önderi ve hükümdarı, o toplumun bekasını ve saadetini istiyorsa, onu korumak için çaba göstermeli, bilgisi, gücü ve uzak görüşlülüğü oranında toplumun

halıhazırını, yakın ve çok uzak geleceğini düşünmeli, ebedî saadetleri için plân ve projesi olmalıdır.

Bu esas ve bu zaruret gereğincedir ki, hükümdarlar ve yöneticiler, kısa bir yolculuğa çıktıklarında bile birini kendi yerlerine vekil tayin ediyorlar. Bu mesele yöneticiliğin bütün alanlarında geçerlidir.

Bir aile reisi, bir okul müdürü, bir fabrikadaki ustabaşı, birkaç saatlik gıyaplarında dahi kendi yerlerine birini seçiyor, kendileri yok iken, diğerlerinin onun emirlerine uymalarını istiyorlar. Bu mesele o kadar açıktır ki, delile bile gerek yoktur.

Şefkatli ve Uzak Görüşlü Peygamber

Evrensel İslâm toplumunun değerli önderi Peygamberimiz de, bu doğrultuda hareket ediyordu.İslâm nuru bir yere yansıdığı zaman, o yer küçük bir yer de olsaydı, işleri yönetmesi için oraya ehliyetli bir yönetici atıyordu.

Cihat için gönderdiği her orduya bir ordu komutanı tayin ediyordu. Bazen de komutan öldürülürse, ordu komutansız kalmasın diye birkaç kişiyi sırayla onun yardımcısı olarak atıyordu.

Bir süre için Medine'den ayrılmak istediğinde, Medine yöneticisiz kalmasın diye kendi yerine tayin ettiği nicelerini biliyoruz.[244]

Şimdi soruyoruz:

Aşağıda sayacağımız ihtimallerden hangisini akıl kabul ediyor?

a) Peygamberin ölümünden sonra artık İslâm toplumunun öndere ihtiyacı yoktu.

b) Peygamber, kendinden sonraki İslâm toplumuna önem vermiyordu.

c) Şefkat ve tedbirini yitirmişti.

d) Liyakatli bir halife bulamıyordu.

Bu saydığımız ihtimallerden hangisi akıl ve mantığa uyuyor? Müslümanların yaşamında A'den Z'ye her konuda önderlik yapıp ne yapılması gerektiğini söyleyen, engin bir şefkate sahip yüce Peygamberimizin, böylesi önemli ve hayatî bir konuda bir şey söylememesi, Müslümanların mükellefiyetlerini belirtmemiş olması mümkün mü?

İmamiyye Şiası, bu gerçekleri dikkate alarak İslâm'ın ilk ve temel metinleri ve belgelerini araştırmaya koyuluyor ve bu araştırmada dopdolu kaynaklarla karşılaşıyor. Sonunda hilâfet konusunda Peygamberin açık, yeterli ve kesin emirler bıraktığı sonucuna varıyor. Örneğin, Velâyet Ayeti, Gadir Hadisi, Sefine Hadisi,

Sekaleyn Hadisi, Hakk Hadisi, Menzilet Hadisi, Aşireti Davet Hadisi ve büyük kitaplarda etraflıca incelenen, tahkik edilen diğer şeyler gibi. Biz bunlardan sadece Gadir Hadisini seçiyor ve insafınızı hakem kılmaya çağırıyoruz.

Tarihî Gadir Hadisi

Sevgili İslâm Peygamberi, hac farizesini yerine getirmek için Hicret'in onuncu yılında Mekke'ye doğru yola çıktı. Bu hac, İslâm Peygamberinin ömrünün son yılında yapıldı. Bu nedenle tarihte ona Haccet'ül-Veda, yani Veda Haccı denir.

Peygamber efendimizle yolculuk etmek olmak, onu görmek ve doğru bir şekilde hac ibadetini öğrenmek şevki ile onunla hacca gidenlerin sayısını 120 bin kişiye kadar yazmışlardır. Bir grup da Mekke'de Peygambere katıldı. Hac amellerini yerine getirdikten sonra Medine'ye dönerken, zilhicce ayının on sekizinci gününde "Gadir-i Hum" denilen yerde[245] şu ayet indi:

"Ey Elçi! Rabbinden sana indirileni tebliğ et; bunu yapmazsan, onun elçiliğini yapmamış olursun. Allah, seni insanlardan -zararlarından- koruyacaktır..."[246]

Böylece Allah tarafından büyük bir emir Peygambere ulaşıyor. Kafiledekiler birbirlerine fısıldamaya başlıyorlar: Allah bir emir vermiş...

Ve herkes o emri bekliyor...

Bu sırada Peygamber, kafilelerin durmasını, geride kalanların yetişmesi için beklemelerini emrediyor.

Öyle yapıyorlar... Bütün yolcular Rasulullah'ın emriyle bu önemli haberi duymak için duruyorlar. Durdukları yer, susuz ve sıcaktan kavrulmuş bir çöl, Gadir-i Hum adında.

Öğlen vaktidir ve güneşin yakıcı sıcaklığı ortalığı kavurmakta... Haber nedir ki Peygamber böyle bir vakitte ve böyle bir yerde halkı ayakta bekletiyor?...

Bu esnada ezan sesi kulaklara geliyor; Peygamber hacılarla namaz kılıyor. Develerin eğerleriyle yüksek bir yer yapılıyor ve Peygamber onun üstüne çıkıyor. Nefesler göğüslerde hapsolmuş ve halk, çölün kumları gibi sessiz haberi işitmeyi bekliyor.

Peygamber söze başlıyor; sözleri şelâleden havaya yayılan su parçaları gibi okşayıcı ve ferahlatıcı olup, güneşin hararetini bastırıyor; güneşin altındaki susamış insanlar can kulaklarıyla onu içiyor ve dinliyorlar.

Peygamber, Allah'a hamd ve senadan sonra şöyle devam ediyor:

— Ben de sorumluyum, siz de sorumlusunuz.[247] Ne diyorsunuz?

— Bize tebliğ ettiğine ve bu yolda ne kadar çok çalıştığına şahidiz, Allah mükâfatların en iyisini sana versin.

— Allah'ın birliğine ve kulu Muhammed'in peygamberliğine şahitlik etmiyor musunuz? Cennet ve cehennemin, ölüm ve kıyametin, ölümden sonraki hayatın hak olduğuna da...?

— Şahadet ediyoruz.

— Allah'ım, şahit ol!

Sonra halka yönelip şöyle devam ediyor:

— Ey insanlar! Kevser'in yanında birbirimizi göreceğiz. Benden sonra aranızda bıraktığım iki değerli mücevhere karşı nasıl davranacağınıza dikkat edin.

— Ey Allah'ın Resulü! Nedir o iki mücevher?

— Allah'ın kitabı ve benim Ehlibeytim. Allah, bana haber vermiştir ki, bu ikisi asla birbirinden ayrılmazlar; ta ki Kevser'in yanında bana kavuşurlar... Onlardan öne geçmeyin, helâk olursunuz. Onlardan geri de kalmayın, yine helâk olursunuz.

Bu sırada herkesin görüp tanıyabilmesi için Emir'ül-Müminin Hz. Ali'nin (a.s) elini kaldırarak olduğu yerde kendi halifesi hakkında inen semavî bildiriyi okuyor:

Ey insanlar! Müminler üzerinde kendilerinden daha ziyade yetki sahibi olan kimdir?

— Allah ve Peygamberi daha iyi bilirler.

— Allah'ın benim üzerimde, benim de müminler üzerinde velâyetim, yetkim var. Ben inananlar üzerinde kendilerinden daha yetkiliyim; o hâlde: Ben kimin mevlâsı ve velisi isem, Ali de onun mevlâsı ve velisidir.[248] Allahım! Onu sevenleri sev, düşmanlarına düşman ol. Ona yardım edene yardım et, onunla savaşanı kahret. Burada hazır bulunanlar, hazır bulunmayanlara da bunu iletsinler.

Peygamber bu sözleri söyledikten sonra insanlar henüz dağılmamışken şu ayet iniyor:

"Bugün size dininizi kâmil ettim, size nimetimi tamamladım ve size din olarak İslâm'ı beğendim."[249]

Sonra Peygamber yüksek sesle şöyle buyurdu:

Allahu Ekber! Allah'ın dini kâmil oldu, Allah benim peygamberliğimi ve benden

sonra Ali'nin (a.s) imametini beğendi.

Bu merasimden sonra Müslümanlar, Müminlerin Emiri Hz. Ali'yi (a.s) tebrik ettiler. Ebubekir ve Ömer, Ali'yi (a.s) ilk kutlayanlardandılar. Kutlarken şöyle dediler:

"Ne mutlu sana ya Ali! Benim ve erkek-kadın inanan herkesin mevlâsı oldun."[250]

Gadir Hadisinin Senedi

Bu hadis, rivayet zincirinde yer alan raviler açısından öyle sağlamdır ki, benzeri çok az bulunur.

Gadir'de bulunan Peygamberin ashabından 110 kişi[251] bu hadisi vasıtasız olarak Peygamberden nakletmiştir. Tabiînden[252] de seksen dört kişi bu hadisi nakletmiştir.

Bilgili ve garazsız Ehlisünnet âlimlerinden gerek tarihçiler, gerek müfessirler ve gerekse başkaları, Gadir hadisesini çok sayıdaki belgeleriyle birlikte kendi kitaplarında kaydetmişlerdir. Bunlardan 350 kişinin ismi "el-Gadir" kitabında verilmiştir.

Bu konuda çok sayıda büyük İslâm âlimleri, müstakil kitaplar yazmışlardır. Onlardan yirmi altısının adı, kitaplarının özellikleriyle birlikte "el-Gadir" kitabında zikredilmiştir. Lugat bilginleri de "Gadir" veya "Mevlâ" kelimelerine geldiklerinde, Gadir olayını nakletmişlerdir.

Evet, Gadir hadisinin senedinde en küçük bir kuşku ve en az bir inkâr gölgesi yoktur. Güneşin ışığında durup sıcaklığını derisinde hisseden, ama yine de bir ışık ve enerji yoktur diyenler hariç.

Gadir Hadisinin Anlamı Üzerine Kısa Bir İnceleme

Gadir hadisi, içinde ve dışında barındırdığı karinelerle öyle göz doldurucudur ki, insaf sahibi herkesin dikkatini kendine çekiyor ve Müminlerin Emiri Hz. Ali'nin (a.s) İslâm Peygamberinin ilk halifesi olduğu hususunda hiçbir tereddüde yer bırakmıyor. Şimdi o karine ve şahitlerden bazısını açıklamaya başlıyoruz:

1- Bu hadiste göze çarpan "mevlâ" kelimesi, bu konuda kullanılan en açık kelimelerdendir. Bu hadisteki "mevlâ" kelimesi, velâyet ve imamet makamına sahip, emir ve ferman verme yetkisi bulunan, isteği bütün isteklere mukaddem olan kimse anlamındadır. Peygamber, "Ben kimin mevlâsı isem..." cümlesinden önce şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Müminlere kendilerinden daha evlâ (müminler üzeriden daha ziyade yetki sahibi) olan kimdir?"

Peygamberin evlâ olmasının manası, onun isteğinin halkın isteklerinden önde

gelmesi, söylediği ve yaptığı her şeyin halka hüccet (delil) olmasıdır. Gerçekte, insanlar üzerinde velâyet ve yöneticiliği olmasıdır.

Şimdi söylüyoruz: Önceki cümlede Peygamberin öncelik ve velâyeti konu edildiği gibi, sonraki cümlede de, önceki ve sonraki cümlenin birbiriyle olan manevî bağlılığı korunsun diye, aynı anlamı taşıyan velâyet ve önceliğin söz konusu olması gerekir. Buna göre bu birkaç cümleden elde edilen doğru ve kâmil mana şudur: Peygamber buyurdu: "Ben size, kendinizden daha evlâ, sizin üzerinizde kendinizden daha çok yetki hakkına sahip değil miyim?" Herkes, "Evet." dedi. O sırada İslâm Peygamberi şöyle buyurdu: "Benim size olan bu öncelik ve önderliğim, sizin üzerinizde olan bu yetkim, aynen Ali için de sabittir ve benden sonra o, bütün Müslümanların mevlâsı ve benim halifemdir."

O hâlde, bu hadisteki "mevlâ" kelimesi öncelik, velâyet ve imamet manasından başka bir mana taşımaktadır ve diğer manalar burada tamamen uyumsuzdur.

Şu noktaya da dikkat etmek gerekir: İslâm Peygamberinin o sıcak havada o kadar insanı ayakta bekletmesi, bu tarihî olayın özel bir ehemmiyeti olduğunu vurgulamaktadır. Aksi hâlde, Peygamberin o şartlarda onca insanı, örneğin sadece "Ali benim dostumdur." gibi cüzî bir konuyu hatırlatmak için bekletmiş olabileceğine hiçbir akıllı insan inanmaz.

2- İslâm Peygamberi, daha sonraki cümlede şöyle buyuruyor: "Allah'ım! Ali'ye yardım edene yardım et ve Ali'ye yardım etmekten sakınanı kendi rahmetinden uzaklaştır."

Peygamber, kendisinden sonra Hz. Ali'nin (a.s) İslâm'ın kök salması için kuvvet ve orduya sahip olması, halkın ona yardım etmesi gerektiğini biliyordu. Çünkü İslâm hükümeti adil ve sözü dinlenen komutanlara muhtaçtı ve Peygamberin halifesine itaat edilmesi gerekiyordu. Bu yüzden Peygamber Ali'ye yardım edecek olanlara dua ve muhaliflerine ise lânet etti. Bu yoldan Hz. Ali'ye (a.s) düşmanlık yapanın, Allah'ın gazabına ve Peygamberin lânetine duçar olacağını halka anlatmak istedi.

3- Peygamber hutbeye başlarken şöyle buyurdu: "Allah'ın birliğine ve kulu Muhammed'in peygamberliğine şahitlik etmiyor musunuz? "Ediyoruz." diye cevap verdiler. O sırada şöyle buyurdu: "Sizin veli ve mevlânız kimdir?" Daha sonra tekrar buyurdu: "Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır."

Allah'ın birliğine ve Peygamberin risalet ve velâyetine şahitlik ettikten sonra Hz. Ali'nin velâyetinden maksadın, imamet olduğu açıktır. Çünkü maksat bu olmazsa, cümleler arasındaki bağlantı bozulur. Oysa ki Peygamberin herkesten daha beliğ ve daha fasih konuştuğunu biliyoruz.

4- Merasimden sonra, herkes Müminlerin Emiri Hz. Ali'yi (a.s) kutladılar. Bu tebrik etme, Hz. Ali'nin (a.s) o gün Allah ve Peygamber tarafından yüce bir makama

getirilmesi hâlinde anlam kazanır. Bunun dışında kutlanmanın anlamı olmaz.

5- "Ey Peygamber! Rabbin tarafından sana indirilen mesajı duyur. Eğer bunu yapmazsan, O'nun elçisi olma görevini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Allah kâfirleri doğru yola iletmez."[253]

Ehlisünnet âlimlerinin de teslim ettiği gibi, bu ayet Gadir günü, Hz. Ali'nin (a.s) hilafeti hakkında inmiştir.[254]

Örnek olarak Ehlisünnet'in büyük müfessir ve tarihçisi Hafız Ebu Cafer Muhammed b. Cerir-i Taberî'nin sözünü naklediyoruz: "...Bu ayet Gadir-i Hum'da indikten sonra Peygamber şöyle buyurdu: Cebrail, burada durup bütün hacılara, Ebu Talip oğlu Ali'nin benim kardeşim, vasim, halifem ve benden sonra imam olduğunu duyurmam için Allah tarafından emir getirdi..."[255]

6- O günden bugüne, bütün asırların şair ve ediplerinin, Gadir-i Hum ve Müminlerin Emiri Ali'nin (a.s) halifeliği hakkında söylemiş oldukları yüce görkemli şiirleri, edebî açıdan taşıdıkları değerin yanında, konumuz için de sağlam bir delil oluşturmaktadır. Çünkü bu şiirlerde Gadir-i Hum hutbesinin velâyet ve imamet hakkında olduğu dile getirilmiştir. Bu şairlerin isim ve şiirleri kaydedilmiştir. Arap edebiyatını bilenler, değerli "el-Gadir" kitabına bakabilirler.

Bu değerli kitapta Hicrî birinci yüzyıldan, sonraki yüzyıllara kadar "Gadir-i Hum" mevzusu hakkında şiir yazan çok sayıda şairin isim ve şiirleri kronik sırayla kaydedilmiş ve yer yer inceleme ve eleştiriye tâbi tutulmuştur.

7- Büyük Peygamberimiz (s.a.a) ve değerli İmamlarımız, Gadir meselesi her yıl anılsın ve unutulmasın diye zilhicce ayının on sekizinci gününü Müslümanların resmî bayramlarından biri olarak ilân etmişlerdir.

Hicrî beşinci yüzyılın bilginlerinden meşhur İranlı bilgin Ebu Reyhan Birunî "el-Âsâr'ul-Bakiye" adlı kitabında ve de İbn-i Talha Şafiî "Metalib'us-Seul" adlı kitabında Gadir gününü İslâmî bayramlardan biri olarak saymışlardır. Meşhur şair ve bilgin Ebu Mansur Sealibî de "Simar'ul-Kulub" kitabında Gadir gecesini büyük İslâmî gecelerden biri olarak kabul etmiştir.

8- Gadir Hadisinin hasma karşı delil olarak ileri sürülmesi: Emir'ü'l-Müminin Ali (a.s) ve diğer imamlar "Gadir Hadisi" ile ihticac edip muhalifler karşısında onu delil olarak gösterdiklerinde, kimse onun manası ve Müminlerin Emiri Hz. Ali'nin (a.s) imamet ve hilâfeti hakkında olduğunda şüphe etmemiş ve ona karşı çıkmamıştır.[256]

Emir'ül-Müminin Ali (a.s) bir gün Kûfe'de hutbe okurken şöyle buyurdu: "Allah aşkına, sizlerden Gadir'de hazır bulunup kulağıyla Peygamberin beni halife seçtiğini işitenler ayağa kalksınlar! Gadir'de hazır bulunmayıp baş-kalarından

işitenler değil." Bir grup ayağa kalktı.

Hanbelî mezhebinin büyük imamı Ahmed b. Hanbel şöyle diyor: "O gün ayağa kalkıp Gadir Hadisini kendi kulaklarıyla işittiklerine dair şahitlik edenler otuz kişi idi."

Şunu da bilmek gerekir ki o tarihte, Gadir olayından yirmi beş yıl geçmişti. Peygamberin ashabının hepsi Kû-fe'de değildi veya bir kısmı o tarihten önce ölmüştü, ya da bazıları, birtakım garazlardan dolayı şahitlik etmekten çekinmişlerdi.

Özgürlerin imamı Hz. Hüseyin (a.s) de Müslümanların hac için Mekke'de toplandığı sırada ashap ve tâbiînden[257] oluşan yedi yüz kişiye hitaben şöyle buyurdu:

"Allah'ı şahit tutarak söyleyin bakayım, Peygamberin Gadir gününde Ali'yi (a.s) halife ve veli seçip 'Duyanlar duymayanlara iletsin.' buyurduğunu biliyor musunuz?"

Hepsi, "Allah şahittir ki öyle idi..." dediler.[258]

Bu konunun sonunda, Haleb şehrinin Sünnî cuma imamı ve dinî önderi Şeyh Muhammed Dehduh'un el-Gadir kitabına yazdığı takrizden bir kesit ile sözümüzü noktalamak istiyoruz:

"...el-Gadir kitabı, bazı gerçekleri sağlamlaştırdı ve bazı hurafelerin de kökünü kazıdı. Bilmediğimiz bazı şey-leri ispat etti ve bilmediğimizden dolayı asırlarca gönül vermiş olduğumuz bazı sözlerin de temelsiz olduğunu ortaya koydu."

"Tarihteki olaylar bize öyle bir şekilde anlatılmıştı ki, 'Onların menşeini bilmiyoruz' diyorduk ve onların nedenleri ve gerekçeleri hakkında düşünüyorduk. Oysa ki olaylardan dersler çıkarmamız ve tarihî olayların etüdünü tahkik ve araştırma temeli üzerinde yapmamız gerekirdi..."

Gördüğümüz gibi "el-Gadir" kitabından önce, Ehlisünnetin tarihî Gadir olayıyla ilgili genel bilgisi bu miktarla sınırlıydı. Ancak şu anda ve "el-Gadir" kitabı yayımlandıktan sonra, artık karşılarında yeterli delil, apaçık kanıt ve ışık saçan bilgi ile dolu, engin ve coşkunlu bir deniz görüyorlar.

el-Gadir'de sergilenenler, "Güneşin nuru örtülemez" gerçeğinin bir örneğidir.

Usul-i Din Usul-i Din

27.DERS ŞÛRA(DANIŞMA) MESELESİ

Müslümanlar, İslâm Peygamberinin günah ve hatalara karşı masum olduğuna ve

sözlerinin hak ve Allah'ın iradesi ile örtüştüğüne kesinlikle inanmaktadırlar. Bunun en bariz delili, Allah'ın mutlak bir şekilde ona itaat etmeyi emretmesidir. Buna binaen onun emri Allah'ın emri sayılmakta ve herkesin ona itaat etmesini gerektirmektedir.

Buna aşağıdaki ayetlerin esas aldığı hususları da eklediğimizde, Resulullah'ın (s.a.a) insanlara hakimiyet hakkı olduğunu ve onun emirlerinin herkesin görüş ve düşüncesinin önünde olduğunu görmekte ve ister içtimaî, ister diğer meselelerde onun emirlerinin icrasının farz olduğunu anlamaktayız.

"Peygamber müminlere nisbet, kendilerinden evlâdır."[259]

"Allah ve Peygamberi bir şeye hükmettiği zaman, inanan erkek ve kadına artık işlerinde başka yolu seçmek yaraşmaz."[260]

Bu ayetin anlamı ve onunla ilgili yapılan tefsirlerin bize düşündürdüğü husus şu ki, Resulullah'ın (s.a.a) sözleri ister şahsî hâllerde, isterse geneli ilgilendiren konularda Allah tarafından tenfiz edilmiştir Çünkü mezkur ayetin, şahsî hâller zemininde yani Zeyd ile Zeyneb'in evlenme meselesinde indiği bir gerçektir.[261]

İslâm Peygamberi zenginler ve ileri gelenlerden başkalarıyla evlenmekten çekinme gibi bir cahiliye geleneğine son vermek amacıyla Zeyneb'e Zeyd ile evlenmesini emretti. Cahiliyet çağının mirası olan bu sebepsiz gurur ve kibir, Zeyneb'in Zeyd ile evlenmesine engel oluyordu. Ama bu ayetten, şahsî hâllerde bile Resulullah'ın (s.a.a) sözlerinin bağlayıcı olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Zeyneb de öyle yaptı ve bu evliliğe razı oldu.[262]

Bir başka ayette ise şöyle buyuruyor yüce Allah: "Hayır; Rabbine andolsun ki, aralarında ekiştirdikleri şeylerde seni hakem tayin edip, sonra senin verdiğin hükmü içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe iman etmiş olmazlar."[263]

Resulullah'ı (s.a.a) Çoğunluğun Görüşüne Mahkum Saymak

Ehlisünnetten bazıları şöyle diyor: "İçtimai meselelerde ekseriyetin görüşü hakim olup Peygamberin (s.a.a) kendisi bile ona uymalıdır!"

Geçen ayetlere dikkatlice bakılırsa, bu görüşün yanlış olduğu açığa kavuşur. Şimdi onların delil ve sözlerini teker teker inceleyip cevap verelim.

Onların gösterdikleri delillerden biri Âl-i İmrân suresinin 159. ayetidir. "Allah'ın rahmetinden dolayı, sen onlara karşı -böyle- yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlar için mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verince, Allah'a güven -ve yap-, doğrusu Allah O'na güvenenleri sever."

Cevabında şöyle diyoruz:

Bu ayette Peygamberin (s.a.a), ekseriyetin görüşüne uymaya mahkum olmadığına dair apaçık bir işaret vardır. Yani sosyal meselelerde dahi söz hakkı Peygamberindir ve o hazret çevresindekilere danıştıktan sonra başkalarının görüşüyle değil, kendi görüşüyle amel etmekle görevlidir.

Çünkü ayette şöyle buyuruluyor: "...Onlarla danış ve kendin -bir işe- karar verdiğinde Allah'a güven -ve onu yap-..." Oysa ki başkalarının (çoğunluğun) görüşüne uyması gerektiğini söyleseydi, şöyle buyurması gerekirdi: "...Halk bir konuda görüş birliğine vardığında, sen de onu kabul et ve yap..." Halbuki ayetin böyle bir şey belirtmediği ortadadır.

Ayrıca, Ehlisünnet'ten bazılarının görüşünün yanlışlığına şahitlik eden tarihî olaylardan biri de Hudeybiye sulhudur.[264]

İslâm Peygamberi, Kâbe'nin ziyareti için Medine'den çıktı. Mekke'nin yakınında Kureyş'li kâfirlerin elçisi o hazretin yanına gelip şöyle dedi:

"Kureyşliler, senin Mekke'ye girmeni engellemek görüşündedirler." Buyurdu: "Biz savaş için değil sadece ziyaret için gelmişiz."

Bir hayli konuştuktan sonra Kureyşliler sulh ettiler ve Peygamber bazı koşullarla sulhu kabul etti. Oysa ki Müslümanlar bu sulhtan hoşnut olmayıp, zorla Mekke'ye girmeyi düşünüyorlardı.[265]

Peygamber (s.a.a), Müslümanlara hitaben şöyle buyurdu: "Ben Allah'ın kulu ve peygamberiyim, Allah'ın buyruğuna asla itaatsizlik etmem, O da beni kendi başıma bırakmaz."[266]

Burada doğrudan şu soru akla geliyor: O hâlde Peygamberin halka danışmasının ne gibi bir yararı vardır? Cevabına gelince söylemek gerekir ki; Allah Resulünün istişareleri bir tedbir olmakla birlikte, hem halkın görüşüne ihtiram gösterip, değer verdiğini gösteriyor, hem de İslâm'ın ilerlemesi yolunda akıl, fikir ve insiyatiflerin kullanılmasını sağlıyordu. Ayrıyeten bazı kabile elebaşlarının birtakım asiliklerini de engellemeyi amaçlıyordu. Çünkü kendilerini müşavereye muhatap görmekle, yapılan işleri sahiplenip isyan ve bozgunculuktan çekinmek zorunda bırakılıyorlardı. Ama o hazret, bu gibi danışma ve istişarelerinde çoğunluğun görüşüne mahkum değildi. Eğer birinin veya bir gurubun görüşüne dikkat ediyor idiyse, gerçekte kendi görüşünün aynısı olduğu için idi. Ve hiçbir sağlam kaynak ve belgede o hazretin çoğunluğun görüşünü ölçü ve esas aldığına dair bir delil yoktur.

Resulullah'tan (s.a.a) Sonra Bir Şûra yapıldı mı?

Hz. Peygamberin görüş ve sözleri herkesin -çoğunluk olsalar bile- önünde ve

üstünde olduğunu öğrenip ispatladıktan sonra Hz. Ali'nin halifeliği hem Gadir günü, hem de başka zamanlarda gerçekleşen hadiselere dayanarak, Peygamber efendimizin kesin ve kat'î görüşlerinden biri olduğuna da inanmaktayız.

O hâlde Peygamberden (s.a.a) sonra halife seçmek için kurulan şûra; Allah'ın ve Resûlünün (s.a.a) var olan ve beyan edilmiş görüşüne itaatsizlik olmakla birlikte asla geçerli sayılmaz ve bir değer taşımaz.

Her şeye rağmen yine de biz bu hususta Peygamberden sonra aslında bir şûranın teşkil olup olmadığını ve eğer olduysa çoğunluğun görüş ve isteklerini yansıtıp yansıtmadığını öğrenmeye çalışacağız.

Bu meseleyi gözler önüne sermek için, önce sağlam kaynaklar açısından "Sakife-i Benî Sâide" olayını ve tarihin olayla ilgili bazı bölümlerini gözden geçirmeliyiz.

Sakife'nin Tarihçesi

Resulullah (s.a.a), şefkat dolu gözünü dünyaya kapatınca, Ensar "Sakife-i Benî Sâide" adındaki bir mahelde toplanıp şöyle dediler:

"Peygamberden sonra hükümet ve velâyeti Sa'd b. Ubade'ye teslim edelim." Sâ'd ise hasta olmasına rağmen bu toplantıya katılıp, Allah'a hamd ettikten sonra şöyle dedi:

"...Ey Ensar! Sizin İslâm'la elde ettiğiniz üstünlük kimsede yoktur. Çünkü Peygamber on üç yıl Kureyş'in içinde olup onlara putperestliği ve şirki terk etmeleri ve bir Allah'a tapmaları için davet ve tebliğ ettiyse de çok az bir gurubun dışında kimse ona iman etmedi. Ona iman edenler de onu ve görüşünü savunup dinine hizmet edip azamet kazandıracak bir güçte değillerdi. Nitekim Allah bu saadet için sizleri seçti. Peygambere ve dinine iman etmekle sizleri rızıklandırdı. Onu ve dinini himaye etmeyi, size havale etti. Siz de daima, o sizden hoşnut bir hâlde dünyadan göçünceye kadar bu ahdinizde kalıp direndiniz. Şimdi var gücünüzle, ona halife olmak sırasını başkalarına vermemeye çalışın. Çünkü bu size ait bir haktır..."

Ensar dedi: "Çok yerli bir söz dedin ey Sa'd, o hâlde hükümet ve hilafeti ele almalısın."

Bazıları da şöyle dedi: "Eğer Kureyşliler ihtilâf ederse ne yapmalıyız?" Diğer bir gurup cevabında şöyle dediler: "Siz kendi aranızdan birini seçin biz de kendi aramızdan." deriz.

Sa'd, "Bu, ilk darbe ve yenilgidir bize" dedi. Bu esnada Ömer toplantı haberini alır almaz, Ebubekr'in peşine birisini gönderdi. O Ali (a.s) ile Peygamberin evinde olduğu için "ben burada meşgulüm" cevabını yolladı. Ömer yeniden "Yeni bir olay olmuş ve senin burada bulunman gereklidir" haberini gönderdi. Ebu Bekir, Ali'nin

(a.s) defın için hazırlamaya meşgul olduğu Peygamberin mübarek cenazesinin yanından kalkıp çıktı. Ömer ona dedi: "En-sarın, Sakife'de bir araya gelip Sâ'd'ı halife seçmek istediklerini bilmiyor musun?

Bu nedenle her ikisi de hiç vakit kaybetmeden oraya koştular. Yolda Ebu Ubeyde Cerrah'ı gördüler. Onu da kendileri ile götürdüler. Sakife'ye varınca, Ebubekir konuşmaya başladı: "Allah'a hamd ve Peygamberine selâm olsun... Tek bir Allah'a tapsınlar diye, Allah insanlara peygamber gönderdi. Oysa ki onlar birkaç ilâha tapıyorlardı ve onları, kendilerine şefaatçı ve faydalı sanıyorlardı. Atalarının dinini terketmek Araplar için pahalıya mal oluyordu..."

"Nitekim Allah, Peygamberin dinine iman etmek ve o hazretle zorluklar karşısında sabretmek faziletini ilk muhacirlere verdi. O hâlde Peygamberden sonra onlar bu meseleye daha lâyıktırlar. Ey Ensar! Sizin dinde olan üstünlüğünüzü kimse inkâr etmiyor. Muhacirlerden başka kimse sizinle eşit olamaz. Öyleyse hükümdar biziz ve siz vezir ve müşavirsiniz; sizin görüşünüzü almadan bir iş yapmayız..."

Hübab b. Münzir yerinden kalkarak şöyle dedi: "Ey Ensar! Dikkatli olun ve işlerinizin yetkisini kendi elinizde bulundurun. Çünkü halk size sığınmıştı ve kimse sizinle savaşmaya kadir değildir. Birbirinizle muhalefet edip işi bozmayın. Bunlar bizim hüküm sürmemizi istemiyorlar. O hâlde biz kendimize, onlar da kendilerine bir hakim seçsinler."

Ömer dedi: "Asla böyle olmayacak ve Araplar, sizin hüküm sürmenize teslim olmayacak, boyun eğmeyecekler. Çünkü Peygamber sizden değildir."

Hübab yeniden kalktı: "Ey Ensar! Yetkinizi elinizde bulundurun, bu adam ve dostlarının sözünü dinlemeyin, yoksa tamamen hakkınız elden gider ve eğer bırakmazlarsa, onları bu şehirden çıkarın ve hükümeti elinize alın ki andolsun Allah'a siz bu makama daha lâyıksınız.

Ömer: "Allah öldürsün seni." dedi. Hübab da, "Seni öldürsün." dedi.

Ebu Ubeyde arabuluculuk için ayağa kalkıp dedi: "Ey Ensar! Siz yardım ve iman eden ilk grup idiniz; o hâlde ilk değişen de siz olmayın."

Bu sırada Beşir b. Sâ'd kalkıp dedi: "Ey Ensar! Andol-sun Allah'a, eğer müşriklerle cihat etmekte üstün isek ve bu dinde önceliğimiz var ise de, Allah'ın rızasından başka bir şey gözümüzde değil..."

Ebu Bekir dedi: "İşte bu Ömer ve bu da Ebu Ubeyde Cerrah. Hangisini istiyorsanız ona biat edin..."

Ömer ve Ebu Ubeyde Cerrah da şöyle dedi: "Hayır, andolsun Allah'a, muhacirlerin en üstünü sensin, sen varken biz bu makama lâyık değiliz. Ver elini sana biat

edelim..."

Ömer ve Ebu Ubeyde, Ebu Bekir'e biat etmek isterlerken Ensardan ve Evs kabilesinden olan[267] Beşir b. Sâ d, onlardan öne geçip biat etti...

Evs kabilesinden olanlar Beşir'in seddi yıktığını ve Kureyş'in kendini evla gördüklerini ve Hazrec'in de Sa'd b. Ubade'yi halife tayin etmek istediklerini görünce birbirlerine şöyle dediler: "Andolsun Allah'a, eğer Hazrec hakim olursa, bu meziyet daima onların payı olacak, o hâlde kalkın Ebubekir'e biat edelim."

Bu arada Ömer, Sâd b. Ubade ile yaka-paça oldu ve halka şöyle dedi: Bunu öldürün!... Ve Sâ'd ömrünün sonuna dek biat etmedi.[268]

Siz Hükmedin!

Aşağıda sıralayacağımız nedenlerden dolayı, Sakife olayının Müslümanların şurası olmamakla kalmayıp Hz. Ali'nin hilafet hakkını gasbetmek ve bazılarının hükümeti ele geçirmek için düzenlediği bir komplo toplantı ve tezgahı olduğunu okuyucularımız anlayacaklardır.

Birincisi: Ömer, Sakife'ye gideceği sırada, sadece Ebubekir'e haber yolladı. Ebubekir ise Peygamberin evinde ve ashabın büyüklerinin yanında Ali (a.s) ile birlikte olmasına rağmen, kimseye haber vermeden sessizce, Peygamberin ölüm acısını unutup, o hazretin mübarek naşını terk ederek Sakife'ye koştu. Gerçekten, bir plân düzenlenmemiş idiyse, neden Ebubekir, Ömer'e; "Haşimoğulla-rına ve Peygamberin ashabına da haber verelim ve şimdi hiçbir şey yapmadan Peygamberin mübarek naşını toprağa verip hepimiz birlikte halife seçmeye gideriz." demedi?

Acaba buna şura diyebilir miyiz? Üç kişinin, halifenin kendilerinden olmasını isteyen bir kabilenin arasına gidip yağlı dil, tehdit ve diğer yollar ile aldatmaları, aralarında bölücülük çıkararak zorla ve kötü dil ile hadiseyi kendi çıkarlarıyla noktalamaları, itimat edilen kimselere bile haber vermemeleri, muhalefet eden herkesi de bastırıp, "Ümmetin icması ve İslâm âleminin menfaatlarına muhalefet ediyor" diyerek onu bozguncu tanıtmaları, kanını helâl bilmeleri ve bu bahaneler ile idam veya sürgün etmeleri şurayla yapıldı diyebilir miyiz?

Böyle büyük ve önemli bir meselede şûra yapılırken, en azından başta Hz. Ali (a.s) olmak üzere ashaba ve Ha-şimoğullarına haber vermeleri gerekmez miydi?

İkincisi: Sakife olayı şûradan çok bir futbol sahasını andırıyordu ki, ister istemez dudaklara acı bir gülümseme getirmekteydi.

Ebubekir, yağlı dillerden ve kendine yağdırdığı övgülerden sonra Ensara şöyle diyor: "İşte bu Ömer, bu da Ubeyde, hangisini istiyorsanız biat edin." Sanki neden

bu ikisinden biri, mutlaka halife olmalıdır? sorusuna gerek yokmuş gibi hilafet topunu o ikisine atıyor. Onlar ise önceden danışıklılarmış gibi hilafeti bir top gibi tekrar Ebubekir'e pas veriyor; "Sen varken biz kimiz" diyorlar.

Ne yazık ki, bu çocukça top oyununa bir kesim tarafından "ümmetin icması ve şurası" adı veriliyor.

Üçüncüsü: Sakife olayından birkaç yıl sonra Ömer'in bizzat kendisi o olayın "şura" olmadığını açıkça söylüyor. Ömer, kendi hilafetinde minberde şöyle dedi: "Sizden birinin 'Ömer öldükten sonra fılan ile biat edeceğim.' demiş olduğunu duydum. Ama kimse şura kurulmadan, danışılmadan Ebubekir'e biat edildi, sözüyle kendine teselli vermesin. Ebubekir'e biat etmenin bir anda olması, düşünülmeden ve hesaplanmamış oldu ise de, Allah onun şerrini defetti. Ama ne var ki sizin aranızda, kabile reislerinin itaat edeceği Ebubekir gibi biri yoktur."[269]

Eğer gerçekten ortada bir şûra ve danışma hadisesi olsaydı, Peygamberin ashabı ve ümmetin ileri gelenleri özgürce oy vermiş olsalardı, Ebubekir'e biat etme olayı, bir anda hesaplanmamış ve düşünülmeden yapılan bir biat olarak nitelenmez ve bu sözler ile meşhur olmazdı.

Dördüncüsü: Ömer, "Peygamberden sonra Ali (a.s), Zübeyr ve onların yakınları Fatımâ'nın evinde toplanarak bizimle muhalefet ettiler."[270] diyor. Özellikle Ömer'in itirafındaki söz konusu ettiği bu bariz muhalefetin göz ardı edilmesi mümkün mü? Soruyoruz? İcmânın manası bu mu?

Beşincisi: Eğer hilafet meselesinin çözümünde, danışma (şura)nın esas alınması gerekli olsaydı, yüce Peygamber ölümünden önce onun tarzını ve özelliklerini mutlaka açıklayarak bildirir veya en azından ima ederdi. İslâm'ın hüküm ve kararları en küçük ayrıntılarına kadar Peygamber tarafından beyan edilmesi, onun yanında hilafet gibi büyük bir mesele hakkında hiçbir tavsiyede bulunmaması akıl ve mantık ölçüleriyle uyuşmamaktadır?

Hilafet Nasıl Gasbedildi?

Beşerî topluluklarda, mümkün olan her türlü yolla hükümeti ele geçirip halka hükmetmek isteyen bazı güç odakları mutlaka vardır. Bu odaklar her fırsatta kendi amaç ve heveslerine kavuşmak peşindedirler, her ne kadar Allah ve Elçisinin istekleri dışlansa bile.

İslâm Peygamberinin hilafet meselesi ile ilgili tarihinde araştırma yapan her araştırmacı, bu hususta birtakım izlere rastlayabilir.

Ve Sakife'de toplanıp İslâm ve ıslahtan dem vuran ve İslâm dininin taşını göğüsleyenler de bu gruptan idiler.

Şimdi yeniden Peygamberin hastalığı ve ölümü ile aynı zamana denk gelen vakıaların bazı bölümlerini bir kez daha gözden geçirelim.

1-Usame'nin Ordusu

Peygamber efendimiz (s.a.a), hayatının son anlarında hasta iken genç ama takvalı ve lâyık biri olan Usame b. Zeyd'in komutanlığında, bir orduya Mute'ye[271] doğru hareket etmesi için emir verdi. O'nun ordusunu Ebubekir, Ömer, Ebu Ubeyde Cerrah ve... diğerleri de dahil birçok Muhacir ve Ensar oluşturmaktaydı.

Peygamber efendimiz (s.a.a), bu cephenin kesinlikle terk edilmemesini çok ısrarla vurguluyordu. Hatta Usame sorunca: "Allah size şifa inayet buyuruncaya kadar burada kalmamıza izin buyurmaz mısınız?" Buyurdu: "Şehirden çıkın ve Allah'ın adıyla hareket edin."

Usame: "Siz böyle hasta iken ordu çıkarırsam, gönlüm rahat etmez ve üzülürüm."

Buyurdu: "Zafere ve kurtuluşa doğru hareket et."

Usame: "Sizin haber ve durumunuzu yolculardan duymak istemiyorum."

Buyurdu: "Emrettiğimi yap."

O sırada bayıldı ve kendine gelince şöyle buyurdu:

"Usame'nin ordusundan ayrılıp onu terk edene Allah lânet etsin."[272]

Ama buna rağmen Ebubekir ve Ömer, Usame'nin ordusunu terk edip Medine'ye döndüler.

2-Kalem ve Devat Meselesi

Peygamber efendimiz (s.a.a) ölümünün son günlerinde hasta iken bir kağıt ve mürekkep getirmelerini emretti ve "benden sonra delalete düşüp sapmayasınız diye bir yazı yazmak istiyorum." buyurdu.

Ama bazıları, "Peygamber sayıklıyor." diye bu yazının yazılmasını engellediler.[273] İbn-i Abbas şöyle nakleder: Hilafetinin ilk günlerinde Ömer'e uğradım.

Ömer sordu:

O(Ali a.s) hâlen kendini halife mi biliyor?

— Evet.

— Halife olduğunu, Peygamberin açıkladığını mı sanıyor?

— Evet. Ama ondan daha önce ve sarih bir şekilde, babamdan sorduğumda, "Ali doğru söylüyor." demiş idi.

Ömer dedi: "Peygamber hasta iken, onun adını belirtmek istiyordu; ama ben bırakmadım."[274]

Ömer'den nakledilen yukarıdaki ifade "Yakışıksız sayıklama sıfatını" kimin Peygambere isnat etmiş olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Cevabı aranan soru şu ki; Ömer'in bu vasiyeti engellemesinin gerekçesi, acaba Peygamberden (s.a.a) daha üstün bir ilim ve zekâya mı sahip idi Ömer. Yoksa İslâm ve ümmetin menfaetlerini Peygamberden daha çok kavramakta ve gözetmekte idi.

Bu netice ile sözü noktalamak istiyoruz: Peygamberin hilafet makamını gasp edip hile ve desise ile onu elde eden kimseler, efendimiz öldüğü sırada hatta daha öncelerden beri halife seçme plânları yapmakta idiler; sayılan bunca olayların tümü makam perestliğin ve riyaset arzusunun belirtileridir.

Bu makam perestlik hırsı, bunların yolu üstündeki engel ve dikenleri kaldırmalarını gerektiriyordu. Ebubekir'in halife olmasına muhalif olup ona biat etmediği için Sa'd b. Ubade'yi öldürüp ve "onu cin öldürdü" şayiaları yaydıkları gibi. Aynı şekilde salih ve iman sahibi kişilerden olup Peygamberin onun hakkında "cennet efendilerinden birini görmek isteyen Malik'in yüzüne baksın" buyurduğu Malik b. Nüveyre, Peygamberin Hz. Ali'yi (a.s) halife tayin ettiğinin tanıklarından olduğu için, Peygamberin ölümünden sonra Medine'ye gelip hilafetin haksız yere gasp edildiğini görünce muhalefete kalkıştı. Bunun için Halid b. Velid onu öldürüp namusuna tecavüz etti. Bununla birlikte halife tarafından da cezalandırılmadı.

Riyaset arzularına ulaşıp makamlarını sağlamlaştırmak için yaptıkları diğer icraatlardan biri de, Fedek bağlarını gasp etmeleri idi.

Fedek, yemyeşil bağlıklarla dolu ve çok verimli bir mıntıka olup., yüce Peygamberin yegane evlâdı olan kızı. Hz. Fatımâ nın (a.s) mülkiyetinde idi.

Ebubekir, ona el koyarak Hz. Fatıma'nın (a.s) işçilerini oradan kovdu. Hz. Fatıma (a.s) Ebubekir ile tartışıp onu alt edince, Ebubekir, Fedek'in ona ait olduğuna ve iade edilmesine dair bir senet verdi. Ama Ömer bundan haberdar olur olmaz, o senedi alıp yırttı.[275] Ve Ebubekir tarafından, yaptığı işten ötürü sorguya dahi çekilmedi. (Bu başlı başına üzerinde konuşulması gereken bir meseledir) Ve Ebubekir yeni bir sened de vermedi.

Evet, tarihte bu söylenen ve yaşananlardan çıkan sonuç şu ki, insanoğlunun

gözünü makam perestlik ve bencillik bürüdü mü yapamayacağı kötülük ve alçaklık kalmaz.

28.DERS

ON İKİNCİ İMAM İLÂHÎ VE GAYBÎ ADİL

Adaletin öncüsü Hz. İmam. Mehdi (a.s) Hicrî 255 yılında, şaban ayının on beşinde[276] Samirra (Surre Men Rea) şehrinde dünyaya geldi ve 260 yılında babası dünyadan göçtüğünde, yüce imamet makamına erdi. O hazretin künye ve adı, değerli İslâm Peygamberinin künye ve adıdır. Babası, Ehlibeyt İmamlarının on birincisi Hz. İmam Hasan Askeri (a.s) ve annesi yüce şahsiyetli "Nergis" hatundur.

İmam Mehdi, ilk günlerden beri bazı nedenlerden dolayı umuma görünmüyor ve halk yetmiş yıl civarında o hazretin özel naipleri aracılığıyla onunla bağlantı kuruyordu. İmamın naipleri sırayla şunlardan ibaret idiler:

1- Osman b. Said

2- Muhammed b. Osman

3- Hüseyin b. Ruh

4- Ali b. Muhammed Semurî.

Bu yetmiş yıllık döneme Gaybet-i Suğra (Küçük Gaybet) diyorlar ve ondan bu tarafa Gaybet-i Kübra (Büyük Gaybet) başlıyor.

Gaybet-i Kübra zamanından zuhur zamanına kadar, kimse artık özel naiplik unvanıyla tayin olmamış ve olmayacak. Halk, dinî işlerde ihtisas sahibi olan fakihlere ve hadis rivayet eden âlimlere müracaat etmekle mükelleftirler.

Hz.Mehdi (a.s) ve Evrensel İslaha İnanmak

Hz. Mehdi Müntazar'ın[277] (a.s) varlığına ve evrensel bir muslihin zuhuruna inanmak, Şia'ya has bir görüş olmayıp, diğer İslâm mezheplerinin ve hatta Yahudîler, Hristiyanlar ve dünyanın bir çok büyük bilgini de büyük bir gaybî muslihin (ıslah edici) zuhuruna ve geleceğine inanmaktadırlar. Hz. Davud'un (a.s) Zebur kitabında şöyle yazılmaktadır:

"...Ama Allah'ın bekleyicileri yeryüzünün varisi olacaklar... Sabırlılar yeryüzünün varisi olacak ve çok sağlıklı olacaklar... Allah salihleri teyit edecek... Allah kâmil kimselerin günlerini biliyor ve onların mirası ebedi olacaktır... Ondan bereket alanlar, yeryüzünün varisi olacaklar; ama lanetlenenler yeryüzünden kazılacaklar... Salihler, yeryüzünün varisi ve sonsuza dek kalıcı olacaklar."[278]

Kur'ân ve Hz. Mehdi (a.s)

Kur'ân-ı Kerim'de hakka tapanların, âlemdeki lâyık insanların evrensel güç ve hükümeti ele alacakları ve yüce İslâm dininin dünyadaki bütün dinlere üstün geleceği vaat edilmiştir. Ayrıyeten Hz. Mehdi'ye (a.s) tefsir ve tevil olunan diğer ayetler de Kur'ân'da vardır.

1- "Biz (o kitabın peşi sıra) salih kullarımızın yeryüzüne varis olacaklarını Zebur'da[279] da yazdık."[280]

2- "Allah, içinizden inanıp, yararlı iş işleyenlere, onlardan öncekileri halef kıldığı gibi, onları da yeryüzünde halef kılacağına, onlar için beğendiği dini temelli yerleştireceğine, korkularını güvene çevireceğine dair söz vermiştir. Çünkü onlar bana (Allah'a) kulluk eder, hiçbir şeyi bana ortak koşmazlar."[281]

3- "Putperestler istemese de, dinini bütün dinlerden üstün kılmak için, peygamberlerini, doğruluk rehberi Kur'ân ve gerçek dinle gönderen O'dur."[282]

4- "Mustazaflara (yani zalim güçlerin zulmü altında olan Allah'a tapanlara) minnet bırakıp onları yeryüzünün önder ve varisi kılmak istiyoruz."[283]

Yukarıdaki ayetlerden, dünyanın, Allah'ın salih kullarının eline geçeceği, onların dünyanın her yanına lider ve önder olacakları ve İslâm dininin bütün dinlere üstün geleceği iyice anlaşılmaktadır.[284]

Ehlisünnet Kaynaklarında Hz. Mehdi (a.s)

Bu konuda Ehlisünnet âlimleri, güvenilir bildikleri raviler aracılığıyla, yüce İslâm Peygamberinden bir çok hadisler nakletmişlerdir. O hadislerin tümünü bir araya getirdiğimizde On İki İmamın hepsinin Kureyş'ten olduğu anlaşılmaktadır.

Bu hadislerin birçoğuna göre Mehdiy-i Mev'ut (vaat edilmiş Mehdi) Hz. Peygamberin (s.a.a) neslindendir ve o hadislerin çoğunda onun İmam Hüseyin'in (a.s) neslinden olduğu bildirilmiştir. Onlar, Mehdiy-i Mev'ut (a.s) hakkında yüzlerce hadis ve yetmişden çok, güvenilir ve kaynak değeri olan belgeler tespit etmişlerdir. Onlardan bazısını burada sıralıyoruz:

1- Müsned, müellifi: Ahmed b. Hanbel, ölümü: 242, H.

2- Sahih-i Buharî, müellifi: Buharî, ölümü: 256, H.

3- Sahih-i Müslim, müellifi: Müslim d. Haccac-ı Nişa-burî, ölümü: 261, H.

4- Sünen-i Ebu Davud, müellifi: Süleyman b. Eş'as-ı Secistanî, ölümü: 275, H.

5- Sahih-i Tirmizî, müellifi: Muhammed b. İsa Tirmi-zî, ölümü: 279, H.

Her biri Ehlisünnet indinde en sağlam sayılan kitaplardan olan yukarıdaki kitapların müellifleri, ya İmam Mehdi'nin doğumundan önce 255 Hicri yılında veya o haz-retin doğumundan bir müddet sonra ölmüşler.

Ve yine şu eserlerde de bu konu yer almıştır:

1- Mesabih'us-Sünnet, müellifi: Bağavî, ölümü: 516, H.

2- Cami'ul-Usûl, müellifi: İbn-i Esir, ölümü: 6O6, H.

3- el-Fütûhat'ul-Mekkiyye, müellifi: Muhyiddin Arabî, ölümü: 638, H.

4- Tezkiret'ül-Havass, müellifi: Sıbt b. Cevzî, ölümü: 716, H.

5- Feraid'us-Simtayn, müellifi: Hameveynî, ölümü: 7l6, H.

6- es-Sevaik'ul-Muhrika, müellifi: İbn-i Hacer-i Hay-semî, ölümü: 973, H.

7- Yanabi'u1-Mevedde, müellifi: Şeyh Süleyman Kun-dûzî, ölümü: 1293, H.

Ehlisünnet âlimlerinden bazıları sadece bu konuyla ilgili kitaplar yazmışlardır, örneğin:

1- el-Beyan Fî Ahbar-i Sahib'iz-Zaman, müellifi: Allame Genci-i Şafiî.

2- İkd'üd-Dürer Fî Ahbar'il-İmam'i1-Müntazar, müellifi: Şeyh Cemaleddin Yusuf ed-Dımeşgî.

3- Mehdi-i Ali'r-Resûl, müellifi: Ali b. Sultan Muham-med el-Harevî el-Hanefî.

4- Kitab'u1-Mehdi, müellifi Ebu Davud.

5- Alamat'ul-Mehdi, müellifi Celalüddin Suyutî.

6- Menakib'ul-Mehdi, müellifi: Hafız Ebu Nuaym İs-fahanî.

7- el-Gavl'u1-Muhtasar Fî Alamat'i1-Mehdi el-Münta-zar, müellifi: İbni-Hacer.

8- el-Bürhan Fî Alamat-i Mehdiyyi Ahir'iz-Zaman, müellifi: Molla Ali Muttaki.

9- Erbaune Hadisen Fi'1-Mehdi, müellifi: Ebu'1-A'la Hamdanî... ve bunlardan başkaları.[285]

Şia Açısından Gaybî Muslih

Hz. Peygamber ve Ehlibeyt İmamlarından, İmam Mehdi hakkında elimize ulaşan

üçbinden fazla hadis vardır. Bu hadislerden İmam Mehdi'nin (a.s), Hüseyin b. Ali'nin dokuzuncu oğlu olduğu anlaşılıyor. Babası Hz. Hasan Askeri (a.s) ve annesi Nergis Hatun'dur. Adı, Ahir'ez-Zaman Peygamberinin adının aynısı ve lakabı "Mehdi"dir.

Babası Samirra şehrindeyken dünyaya gelmiş ve henüz çocuk iken babası dünyadan göçmüştür ve kendisi hâlen hayattadır. Allah istedikçe de yaşayacak ve birgün zuhur edip dünya zulümle dolduktan sonra onu adaletle dolduracaktır ve bazı sebeplerden dolayı şimdi halkın gözünden gizlidir.

Geldiğinde, Kâbe'nin duvarına sırtını dayayıp yüksek sesle 313 kişi olan kendi dostlarına seslenecek ve onlar İmamın etrafına toplanacaklar. İsa (a.s) gökten yere inip İmamla cemaat namazı kılacak. İmam (a.s), İslâm hükümlerini dünyanın her yerine yayacak ve dünya bu hükümlerle yönetildiği için cennet gibi olacak.

Şia ve Sünnî âlimlerin o İmam hakkında naklettikleri hadisler çok olup Bihar'ul-Envar ve Müntehab'u1-Eser gibi kitaplarda geniş şekilde zikredilmiştir. Biz burada önce Müntehab'ul-Eser'in yazarının kendi kitabında yazdığı hadislerin bir kısmının fihristini ve daha sonra birkaç hadisin metnini nakledeceğiz:

- Birincisi Ali ve sonuncusu Mehdi olan imamların on iki tane olduğunu bildiren hadisler; 58 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) zuhurunu müjdeleyen hadisler; 657 hadis.

- İmam Mehdi'yi (a.s) Peygamberin (s.a.a) soyundan bilen hadisler; 389 hadis.

- İmam Mehdi'nin isim ve künyesinin Peygamberin isim ve künyesiyle aynı olduğunu bildiren hadisler; 48 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), Emir'ül-Müminin Ali'nin (a.s) evlâtlarından olduğunu bildiren hadisler; 214 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), Hz. Fatıma'nın (a.s) evlâtlarından olduğunu söyleyen hadisler; 192 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) İmam Hüseyin'in (a.s) dokuzuncu torunu olduğunu bildiren hadisler; 148 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Zeynelabidin'in (a.s) evlâtlarından olduğunu bildiren hadisler; 185 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Bakır'ın (a.s) oğullarından olduğunu anlatan hadisler; 103 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Cafer Sadık'ın (a.s) oğullarından olduğunu söyleyen hadisler; 103 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) İmam Musa Kazım'ın (a.s:) oğullarından olduğunu söyleyen hadisler; 101 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Rızâ'nın (a.s) dördüncü oğlu olduğunu söyleyen hadisler; 95 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Cevad'ın (a.s) üçüncü oğlu olduğunu bildiren hadisler; 90 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Hadi'nin (a.s) evlâtlarından olduğunu söyleyen hadisler; 90 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s), İmam Hasan Askeri'nin (a.s) oğlu olduğunu bildiren hadisler; 46 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) babasının adının Hasan olduğunu bildiren hadisler; 147 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) dünyayı adaletle dolduracağını bildiren hadisler; 123 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) gaybetinin uzun olacağını söyleyen hadisler; 91 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) ömrünün uzun olduğunu bildiren hadisler; 318 hadis.

- İslâm dininin İmam Mehdi (a.s) vasıtasıyla cihanşümul olacağını bildiren hadisler; 47 hadis.

- İmam Mehdi'nin (a.s) on ikinci ve son imam olduğunu bildiren hadisler; 136 hadis.

Yukarıda belirtilen rakamları ve diğer hadisleri de nazara alırsak, o İmamın hakkında söylenen hadislerin tevatür haddini aştığı ve dinî mevzuların çok azında bunca hadis nakledildiği görülür. Dolayısıyla İslâm'a ve yüce Peygamberine (s.a.a) iman etmiş olan birisi, şimdi gaybette olan vaat edilmiş Mehdi'nin (a.s) varlığına yakinen iman etmelidir.

Birkaç Hadisin Metni

1- Yenabi'ü1-Mevedde kitabının müellifi, bu kitabında Resulullah'ın (a.s) şöyle buyurduğunu nakleder: "Mehdi benim oğullarımdandır. Gaybette olacak ve zuhur ettiği zaman, yeryüzü haksızlıklar ve zulüm ile inlemekteyken onu adaletle dolduracaktır."[286]

2- Yine aynı kitapta Selman-ı Farisi'nin şöyle dediği yazılmıştır: "Hz. Hüseyin

efendimiz çocuktu; Peygamberin mübarek kucağında oturmuş ve o hazret onun göz ve ağzından öpüp şöyle buyuruyorken yanına gittim: Sen yücesin, yücenin oğlusun ve yücenin kardeşisin. Sen imamsın, imamın oğlusun ve hüccetin (imam) kardeşisin. Sen dokuz hüccetin (imam) babasısın, ki, onların dokuzuncusu kaim (kıyam eden) (a.s) olacak."[287]

3- İbn-i Ebi Delf söylüyor: "Onuncu İmam Ali b. Muhammed'in (a.s) şöyle buyurduğunu duydum: "Benden sonraki imam oğlum Hasan'dır (a.s) ve ondan sonra, dünya zulüm ve haksızlıklarla dolduktan sonra, onu adaletle dolduracak oğlum Kaim'dir (a.s)"[288]

4- Huzeyfe söylüyor: Peygamber şöyle buyurdu: "Eğer dünyanın ömründen bir günden fazla kalmasa dahi, Allah o günü, o kadar uzatacak ki, evlâtlarımdan adı benim adımdan olan biri kıyam edecek. Selman arzetti: 'Ya Resulullah (s.a.a)! Hangi evlâtlarından?' Efendimiz elini Hüseyin'e (a.s) vurup buyurdu: Bundan."[289]

5- Mes'ade, İmam Sadık'ın (a.s) şöyle buyurduğunu naklediyor:

"Bizim Kaim'imiz (a.s) Hasan'ın sulbünden ve Hasan, Ali'nin sulbünden ve Ali, Muhammed'in sulbünden ve Mu-hammed, Ali'nin sulbünden ve Ali, oğlumuzun sulbünden -yedinci İmam Musa b. Cafer'e işaret ederek- dünyaya gelecek..."

"Biz, hepsi masum ve arınmış on iki imamız. Andolsun Allah'a eğer dünyadan bir günden fazla kalmasa dahi, Allah, biz Ehlibeyt'in Kaim'i zuhur edinceye kadar o günü uzatacak."[290]

Sosyoloji Bilginlerinin Görüşü

Dünyanın büyük düşünürleri, savaşlar, kan dökmeler, suikastlar, fuhuşlar ve çağımızda gün geçtikçe artan bunca fesatların, insanın bedensel ve ruhsal istekleri arasında bir dengenin oluşmamasından kaynaklandığına inanıyorlar.

Günümüz insanı, denizi, uzayı, çölü fethetmiş ve ay küresine ayak basmışsa da, ahlâkî faziletleri ve manevî değerleri ayaklar altına almaktan kendini kurtaramamıştır.

Zor ve kuvvete dayanarak dünyada nizam ve adaletin yerleştirilemeyeceği, sadece teknik ve maddî ilimlerle insanların saadetinin sağlanamayacağı herkesçe bilinmektedir. Ayrıca insanın, kendi toplumsal bağlılıklarını; iman ve ahlâk esası üzerinde sağlamlaştırmaktan ve yüce cihanî bir muslihin rehberliğiyle kendini tehlikeler girdabından kurtarıp adalet doğrultusunda; emniyet, huzur ve samimiyet dolu bir devlet kurmaktan başka bir çaresi kalmamıştır.

Hz.Mehdi'nin(a.s)Ömrü

Biz, insan ömrünün, uzun olmasının imkân dışı bir şey olduğuna inanmıyoruz. Çünkü Kur'ân-ı Kerim'de, Hz. Nuh'un (a.s) ömrünün uzun olup sadece 950 yıl tebliğ ve risaletle meşgul olduğu açıkça ifade edilmiştir.[291]

Son zamanlarda biyoloji ilminde yapılan çalışmaların sonuçları, insan ömrünün şu andakinden daha uzun olma imkânını teyit etmekte, hatta konunun uzmanları ve bilim adamları, bu amaçla bazı yemek ve ilâçlar hazırlamayı düşünmektedirler.

Merhum Ayetullah Aga Sadr'ın "el-Mehdi" kitabından bir bölümünü yukarıdaki hususların daha iyi anlaşılması için özet olarak aktarıyoruz: "Uzmanlar ve bilim adamları şöyle diyorlar: Bir hayvanın bedenindeki ana dokularının tümü sonsuza dek canlı kalabilir ve insanın binlerce yıl yaşamasını mümkün kılabilir. Tabi ki onu tahrip ve yok edecek bir hadise ve ortamın olmaması koşuluyla. Bu büyük bilginler, tahmin ve zanna dayanarak değil, ilmî deneylerle bu sonuca varmışlardır..."

"Johns Habkins Üniversitesinin öğretim üyesi olan Deymond Berl şöyle söylüyor: İnsan bedeninin ana organlarının uzun süre yaşamaya elverişli olduğu kanıtlanmıştır. Sürekli hayvanlar üzerinde deneyler yapılıyordu; nitekim Dr. Alexis Carrel, diğer deneylere başlayıp sonuçta organların yıpranmayacağını ve daha çok yaşayabileceğini ispatladı. O, 1912 yılının ocak ayında başladığı deneylerle çoğu zorluklara tahammül ederek şu konuları keşfetmeyi başardı:"

"1- Gıda maddelerinin azlığı veya mikropların sızması gibi arızalar canlı hücreleri tehdit etmedikçe, sonsuza dek canlı kalabilirler."

"2- Belirtilen organ ve azalar, canlı kalabileceklerinin yanı sıra büyüyüp çoğalabilirler de."

"3- Onların büyüyüp çoğalmaları, aldıkları gıda ile ölçülebilir."

"4- Sürenin geçmesi onlarda hiçbir tesir bırakmaz, sürenin geçmesiyle yaşlanıp yıpranmazlar; hatta yaşlılığın en küçük bir belirtisi de onlarda görülmez ve her yıl aynen önceki yıllar gibi büyüyüp çoğalırlar."

"O hâlde insan niçin ölüyor ve niçin genelde ömrü yüz yılı aşmıyor? Cevabında şöyle demeliyiz: Hayvan ve insan bedensel olarak birbirinden faklı bir çok organa ve azaya sahiptirler. Ayrıyeten onların arasında tam bir irtibat ve bağlantı vardır. Öyle ki, onlardan bazısının canlı olması, diğer bazısının canlı olmasına bağlıdır. İnsan ve hayvanın bazı organlarındaki yıpranma ve ölüm diğer azaların ölümüne neden olur. Mikropların saldırısından doğan ani ölümler, bu nedenledir. Bu mevzu, insanın normal ömür haddinin yetmiş ve seksen yıldan da az olmasına neden olabilir. Ama ilim, yetmiş veya seksen yaşının ölüm nedeni olmadığını, belki asıl nedenin azalardan birine saldırıp onu tesirsiz hale getiren hastalıklar ve arızalar olduğunu, o azanın ölümüyle diğer azaların bağlantısının kesilerek bütün azaların ölümüne neden olduğunu kanıtlamıştır. O hâlde eğer ilim söz konusu arızaları

giderir veya tesirini yok ederse, uzun bir yaşam için artık engel kalmayacaktır."[292] (el-Mehdi kitabından alınan alıntı burada sona erdi.)

Bundan dolayı, ömrün uzun olmasının bilimsel ve tıbbi olarak imkân dışı olmadığını bildiğimize göre, güçlü Allah'ın birini binlerce yıl sağ ve sağlıklı yaşatmasında hiçbir sakınca ve beis görmemekteyiz. Çünkü ömrü uzatan koşul ve kaidelerin ayarlanması Allah'ın elinde olduğundan genel ve olağan bir nizamı devre dışı bırakacak başka bir nizamı icat edebilir; zaten bütün mucizelerde de böyle bir olağan üstü nizamın meydana gelişi söz konusudur. Ateşin İbrahim-i Halil için soğuması, Musa'nın (a.s) asâsının ejderha oluşu, Hz. İsa'nın (a.s) ölüleri diriltmesi gibi peygamberlerin mucizelerinin tümü, tabiî ve olağan kurgunun aksine idi; ama Allah kendi kudretiyle başka bir nizam icat etmiş ve mucize şekline girmiştir. Bütün bunlar Müslümanlar, hatta Yahudi ve Hıristiyanların inandıkları mucizelerdir.

Binaenaleyh İmam Mehdi'nin (a.s) ömrünün uzun olması hakkında hiçbir şüpheye yer kalmıyor. Çünkü ömrün uzun olmasının imkânsızlığı iddia edilirse, Kur'ân'ın Hz. Nuh'un (a.s) ömrüyle ilgili açıklamalarına aykırılık arz edip ve de biyoloji ilminin kurallarınca reddedilecektir. Eğer bunun mümkün olup ama olağan ve bilinen kurgunun aksine olduğu söylenirse, cevaben şöyle demek gerekir: İmam Mehdi'nin (a.s) ömrünün uzunluğu olağan nizamın aksine olup, peygamberlerin mucizesi gibi Allah'ın iradesiyle gerçekleşmektedir. Allah'ın kudretine ve peygamberlerin mucizelerinin gerçekleştiğine iman eden biri, o hazretin ömrünün uzunluğu hakkında en küçük bir tereddüde dahi düşmemelidir.

Hz.Mehdi'nin(a.s) Gaybeti

Yüce İslâm Peygamberi ve Ehlibeyt İmamları on ikinci imamın gaybet meselesini daima halka hatırlatıyor ve gündemde tutuyorlardı. İmam Mehdi'nin (a.s) gaybet haberi, doğumundan önce o kadar tekrarlanıyordu ki, duyan herkes o hazretin dünyaya geleceğine ve de gaybetinin uzun olacağına iman ediyordu. Bu konuda nakledilen birçok hadislerden birkaç örnek zikrediyoruz:

1- Yüce İslâm Peygamberi şöyle buyurdu: "Kaim, benim evlâtlarımdan olup benden ona varacak bir ahit gereğince gizlenecek; öyle ki, halkın çoğu 'Allah Muhammed'in evlâtlarına gerek duymuyor' diyecek ve bazıları onun doğumundan şüphe edecek. O hâlde onun zamanını gören herkes, kendi dinine amel etsin ve şüphelenmekle şeytanı kendine musallat kılıp sakın kendini benim dinimden çıkarmasın."[293]

2- Müminlerin Emiri Hz. Ali (a.s) şöyle buyurdu: "Kaim'imizin uzun bir süre gaybeti olacak... Bilmiş olun! Dininde sabit kalan, o hazretin gaybetinin uzamasıyla kalbi katılaşmayan (ve hak dinden dönmeyen) mahşer günü benim mekânımda benimle olacak."

Yine sözlerine şunları ekledi: "Kaimimiz kıyam ettiğinde kimsenin biati onun boynunda olmayacak ve bu nedenle doğumu gizli ve kendisi gaybette olacak."[294]

3- Muhammed b. Müslim söylüyor: İmam Sadık'ın (a.s) şöyle buyurduğunu duydum: "Kendi imamınızın gaybet haberini işittiğiniz de inkâr etmeyin."[295]

4- Tabersi şöyle yazıyor: "Şia muhaddisleri gaybet hadislerini Usûl'da ve İmam Bakır (a.s) ve İmam Sadık'ın (a.s) asrında telif olan kitaplarda kayda almışlardır. Güvenilir muhaddislerden biri gaybet zamanından yüz yıl önce "Meşiha" kitabını telif eden ve gaybet hakkındaki hadisleri onda toplayan Hasan b. Mahbub'dur..."

Şeyh Sadûk, Seyyid Himyeri'den şöyle naklediyor: "Ben Muhammed b. Hanefıye hakkında mübalağa edip gaybette olduğuna inanıyordum; nitekim Allah bana minnet bırakıp İmam Sadık'ın (a.s) vasıtasıyla ateşten kurtuldum ve doğru yolu buldum. Şöyle ki: Cafer b. Muham-med'in (a.s) imameti delil ile bana sabit olduktan sonra, bir gün o hazrete arz ettim: "Ey Resulullah'ın (s.a.a) evlâdı! Gaybet ve onun doğruluğu hakkında birçok hadisler babalarınızdan bize ulaşmıştır. O gaybetin, kimin hakkında olduğunu buyurmaz mısınız?"

Şöyle buyurdu: O gaybet, benim neslimden olan altıncı oğlum için gerçekleşecektir. Ve o Resulullah'tan (s.a.a) sonra on ikinci imamdır, ki onların ilki Ali b. Ebu Talip'tir ve sonuncusu hakka Kaim (hak için kıyam eden) ve yeryüzündeki Bakiyyetullah ve Sahib'ez-Zaman'dır..."[296]

İmam Mehdi(a.s) Niçin Gaibdir?

Önceki derslerde ihtilafları gidermek, ilâhî kanunları tefsir etmek, manevî ve bâtınî hidayet vs... için imamın veya Peygamber halifesinin varlığının gerekli olduğunu ve merhamet sahibi Allah'ın, yüce İslâm Peygamberinden sonra Hz. Ali'yi (a.s) ve ondan sonra on bir evlâdını birbiri ardınca imam olarak tayin ettiğini sağlam belge ve bilgilere dayanarak özetledik.

İmam Mehdi'nin vazifelerinin de imametin bütün boyutları açısından, önceki imamların görevleri gibi olduğu malumdur. Eğer gaybet ve engeller olmasaydı, insanlar onun varlığından faydalanması için zahir olması gerekliydi; ama neden böyle olmadı ve o ilk günlerde gözlerden gaip oldu?

Bu soruyu şöyle yanıtlamak gerekir: Esasen Allah'ın hikmet sıfatına inanırsak, o hazretin gaybetindeki felsefe ve nedenleri araştırmaya gerek kalmaz. Çünkü böyle bir bilgiye sahip olmamız vazifelerimiz açısından hiçbir şeyi değiştirmez. Birçok hadislere ve gerçek delillere dayanarak yüce Allah'ın, kendi hüccetini göndermiş olduğunu, ama birtakım maslahatlardan dolayı onu gaybet perdesi ardında gizlediğini bilmemiz yeterlidir.

Bazı hadislerden de, gaybetin asıl nedeninin, o hazretin zuhurundan sonra aşikar olacağı anlaşılıyor.

Abdullah Fazl Haşimî şöyle söylüyor: "İmam Sadık'-tan (a.s) şöyle buyurduğunu işittim: "Mecburen Sahib'u1-Emr'in (Hz. Mehdi) uzun bir gaybeti olacak ki, batıl ehli onda şüphe edecekler." Sordum: "Neden?" Buyurdu: "Söy-lemeye hakkımız olmadığı bir nedenle." Arz ettim: "Hikmeti nedir?" Buyurdu: "Önceki hüccetlerin gaybetle-rinde olan hikmettir ki, zuhur etmedikçe aşikâr olmaz. Hz. Hızır'ın (a.s) işlerinin hikmetinin (Hızır ile Musa'nın öyküsünde gemiyi delmesine, bir genci öldürüp duvarı örmesine işarettir) Musa ile Hızır'ın birbirlerinden ayrılmayıncaya kadar bilinmediği gibi ey Fazl'ın oğlu!"

"Gaybet meselesi ilâhî bir eylem olup, Allah'ın sırlarından biridir. Allah'ın yegane hüküm sahibi olduğuna inandığımız için onları etraflıca bilmesek dahi, tüm işlerinin ilim ve hikmetle gerçekleştiğine inanıyoruz..."[297]

Ama yine de o hazretin gaybetindeki neden ve hikmetlere bazı hadiselerde değinildiğinden birkaç örnek sunuyoruz:

1- İnsanların imtihanı: İmam Mehdi'nin (a.s) gaybet nedenlerinden biri; bir taraftan imansız kimselerin içyüzlerinin aşikar olması, diğer taraftan ise, kalplerinin derinliklerinde imanın kök saldığı kimselerin, zuhuru beklemek ve zorluklar karşısında sabretmekle gaybete olan imanlarıyla kemâle ermeleri, yüceliklerinin belirgin olması, sevap derecelerinin yücelmesi için, insanların imtihan edilmesidir.

İmam Musa Kâzım (a.s) şöyle buyurdu: "Beşinci oğlum gaip olduğunda, dininizde dikkatli olun ki, başkası sizi ondan çıkarmasın. Sahib'u1-Emrin bir gaybeti olacak ki, ona inananların bazısı inancından dönecektir. Ve bu gaybet Allah'ın kullarını onunla imtihan edeceği bir eylemdir."[298]

2- Öldürülmekten Korunması: İslâm önderlerinin tarihi Emevî ve Abbasî halifelerine karşı onların durumu incelendiğinde şu sonuca varıyoruz: Eğer on ikinci imam gaybete çekilmeyip zahir olsaydı, onu da mutlaka diğer imamlar gibi öldürecek veya zehirleyeceklerdi. Çünkü, Peygamberin soyundan, Ali ve Fatımâ'nın (a.s) evlâtlarından bir şahsiyetin dünyaya gelip; zalim ve diktatörlerin hükümetini imha edeceğini ve O'nun, İmam Hasan Askeri'nin (a.s) oğlu olduğunu hadislerden işitmiş ve biliyorlardı. Abbasîler, onu öldürme fikrine koyulmuşlardı, ama Allah onu korudu ve düşmanlarını meyus etti.

Zürare İmam Sadık'tan (a.s) şöyle naklediyor: "Kai-m'in, zuhurundan önce, bir gaybeti olacak." "Neden?" diye sordum. Buyurdu: "Öldürülmemesi için. Onun gaybet zamanı, zuhur edip zalim ve diktatörlerin hükümetlerine üstün gelebilmek için bir ortam oluşuncaya kadar sürecek."[299]

3- Başkalarının Biatine Girmekten Korunmuş Olması: Hadislerden elde edilen

gaybetle ilgili üçüncü neden, zalim ve gasıp halife ve hükümetlere biat etmekten korunmuş olmasıdır. Zuhur ettiğinde kimsenin, onun üzerinde biati ve sultası söz konusu olmayacak ve açıkça hakkı duyuracak, adalet ve hak hükümetini kuracak.

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: "Kaim, kıyam edince, onun boynunda kimsenin biati olmayacak."[300]

Gaip İmamın Faydaları

Önce, halkın arasında onları hakka yöneltmesi için, Allah tarafından İmam Mehdi'nin (a.s) tayin edildiğini belirttik. Ama o hazretin zuhurunu engelleyenin de halkın kendisi olduğunu söylemeliyiz. Tek evrensel ve ilâhî hükümetin (gerçek adalet, hukuk, hakikatler, gerçeklere riayet ve bütün İslâmi ahkamının takiyyeye gerek duymadan ve korkmadan uygulama esasına dayalı bir hükümet) kurulması için halkın tam bir hazırlığı olduğu zaman o hazret zuhur edecek. O hâlde kusur, merhamet sahibi Allah'ın inayet ve şefkatinde değil, halkın kendisindedir. Bu yüzden İmam Mehdi gaib olmuş ve bu hükümetin kurulması gecikmiştir. Şunu da hatırlatmakta yarar var ki, imamın insanlar arasında yaşadığını varsaysak dahi, görev ve faydalarını sadece zahiri rehberlik ve yönetmekle sınırlı olmadığını bilmek gerekir. Çünkü imamın "tekvin ve teşri" itibariyle insanların arasında bulunmaksızın bir çok faydaları vardır. O, halkın arasında zahiren olmasa dahi gaybî faydaları devam etmektedir.

İmamın varlığının en büyük faydası "feyze vasıta olması"dır. Çünkü âlimlerin dayandıkları deliller esasınca, imamet hakkında söylenen hadislerin bildirdiğine göre; imam olmaz ise âlem ile yaratıcı arasındaki rabıta kesilir. Çünkü bütün ilâhî feyizler, imamın vasıtası ile diğer halka ulaşmaktadır.

Bu ifade ve açıklamalar birçok hadislerde beyan edilmiştir. Örneğin: "Evet imam varlık âleminin kalbi, insanların önder ve eğiticisidir. Bu nedenle onun zahir veya gaib olmasının bir farkı yoktur. Ayrıyeten imamın manevî hidayeti salih kimselere nisbet onu görmeseler bile ebedidir. Özellikle ki bazı hadislerde şu ifade yer almıştır: "Halk onu tanımasa bile, o hazret halk arasında dolaşmakta ve müminlerin topluluklarına uğramaktadır."[301]

Binaenaleyh imamın dini koruması ve salih kimselere yardım etmesi, gaybet zamanında da gerçekleşiyor. Gerçekte gaib imam, bulut ardında gizli bir güneş gibidir; cahiller ve körler onu görmeseler dahi bütün varlıklar onun nur ve enerjisinden yaralanmaktadırlar.

İmam Sadık (a.s) da "Halk gaip bir imamdan nasıl yararlanabilir?" soran birine cevaben şöyle buyurdu: "Bulut güneşi gizlediğinde, ondan dünya ehlinin yararlandıkları gibi."[302]

Burada bir oryantalistin sözüne[303] dikkatinizi çekiyoruz:

"Benim kanaatimce, ilâhî hidayet rabıtasını, Allah ile mahlukları arasında devam ettiren ve sürekli olarak velayet bağını canlı ve ayakta tutan sadece Şia mezhebidir."

Yahudilik, Allah ile beşeri âlem arasında gerçek bir rabıta olan nübüvveti Hz. Kelim'de (Musa) noktalamış ve ondan sonra Hz. İsa ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) nübüvvetine inanmayarak, söz konusu rabıtayı kesiyor.

Hıristiyanlar da, Hz. İsa'da (a.s) duraklamış ve Müslümanlardan Ehlisünnet de Hz. Muhammed'de (s.a.a) durakalmışlar ve nübüvvetin o hazretle hatm olmasıyla artık Allah ve mahluku arasında rabıtanın olmadığına inanıyorlar.

Nübüvvetin Hz. Muhammed (s.a.a) ile son bulmasıyla birlikte hidayet ve tekmil rabıtası olan velayetin o hazretten sonra ve ebediyen canlı olacağına inanan sadece şia mezhebidir...

Evet, sadece Şia mezhebinde insanlık âlemi ile ulû-hiyet âlemi arasında, bu hakikat sonsuza dek ayakta ve baki kalacaktır."[304]

Usul-i Din Usul-i Din

Bir Hatırlatma

İmam Mehdi'ye (a.s) inanmak, bir bakıma halk ile gayb âlemi arasındaki bağlılığın çözüm yolu ve bu inancı taşıyan kimselerin daima o hazreti anmaları ve o gaybî muslihin zuhurunu beklemeleri gerektiği anlamınadır.

Dolayısıyla İmam Mehdi'yi (a.s) beklemenin anlamı, Müslümanların ve Ehlibeyt Şiîlerinin ellerini ellerinin üzerine koyup İslâm'ı yayma yolunda hiçbir girişimde bulunmamaları, sadece o hazreti beklemeleri demek değildir. Büyük âlimlerin de bu hususa sürekli vurgu yapıp dikkat çektiklerini görmekteyiz. Koşullar ne olursa olsun, her Müslüman İslâm'ın eğiti ve öğretilerini yaymak, zulüm ve haksızlıklara karşı koymakla görevlidir. Böylelikle nihaî adil düzenin gelişine zemin hazırlamalılar. Toplum her ne kadar günah, haksızlıklar ve yolsuzluklarla dolsa da gerçek adaleti getirecek kurtarıcıyı çağırmalıdırlar ve Müslüman bir kimsenin ortam ve toplumu Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhuruna hazırlaması yolunda her türlü özveri ve fedakârlığa katlanması gerekir. Hz. Mehdi'yi (a.s) bekleyen kimse, yaşamını onun emir ve istekleri doğrultusunda düzenlemesi lâzım ve onun yolunda ve emrinde düşmanlarıyla savaşa hazır olmalıdır.

5.BÖLÜM MEAD

29.DERS

MEAD(İnsanın Ebedî Dönüş Yeri)

Resul-i Ekrem'den (s.a.a) şöyle bir hadis rivayet edilmiştir: "Siz fena (yokluk) için değil, belki beka (ebedilik) için yaratıldınız. Ve sadece bir evden diğer bir eve taşınıyorsunuz."[305]

Semavî dinlerin tümü, insanın ölmekle yok olmayıp, belki sadece bu dünyadan başka bir dünyaya gideceği ve o dünyada iyi ya da kötü amellerinin karşılığını göreceği hakikatini açıkça bildirmişlerdir.

Allah'ın peygamberleri ve onların tüm izleyicileri şu hakikati hatırlatıyorlardı ki: Bu dünyanın esrarengiz düzen ve kurgusu abes ve amaçsız olmayıp, insanoğlu bu dünyadan göçtükten sonra hayatta iken yaptığı bütün amellerden hesaba çekilecektir. Bu nedenle peygamberlere tâbi olanlar, çaba ve gayretlerini böyle kesin ve kat'î bir gelecek için hazırlıyorlardı ve her zaman şöyle diyorlardı:

"Rabbimiz! Sen bu -dünyayı- boşuna yaratmadın. Sen münezzehsin. Koru bizi ateşin azabından."[306]

Şimdi meadın (ahiret hayatının) olmasını gerektiren delillerden birkaçını gözden geçirelim.

Birinci Delil: Allah'ın hikmet ve adaleti: Bütün dinlerin açıklamış olduğu ve peygamberlerin de tam bir ciddiyetle halkı onunla uyarmış oldukları mead meselesi, sadece taabbudî bir mesele değildir. Akıl, Allah'ın hikmeti, adaleti ve rafetine dayanarak onu kesin ve kat'î olarak görüyor.

Allah'ın adalet ve hikmeti, salih kimselere mükâfat ve günahkârlara da ceza vermeyi ve mazlumların hakkını zalimden almayı gerektirmektedir. Bu dünyanın tamamen bir azap ve mükâfat yeri olmayışı, çoğu salih ve mücrim kimselerin, amellerinin karşılığını tam olarak görmeden ölmeleri, amaçlarına erişen mücrimlerin onca cinayet ve tecavüzlerine rağmen, hayatın birçok nimet ve güzelliklerinden yararlanmaları vb. şeyler bize şunu gösteriyor ki: Allah tarafından bu durumların inceleneceği bir dünya yaratılmıştır. Eğer o dosyalar bu dünyada kapatılır, bir mead ve mahşer olmaz ise, Allah'ın adalet, hikmet ve sınırsız merhameti nerede kalır?

Adil, Hakîm ve Merhamet sahibi Yaradan'ın zevk amaçlı güçsüzlerin zulüm ve yoksulluklara tâbi tutulup, bir müddet sonra da yok olması için âlemi yarattığı nasıl söylenebilir?

Yegane hüküm sahibi Allah'ın böyle olması düşünülebilir mi? Bizi yaratmaya

muhtaç olmayan ve bizi yaratmaktan hedefinin, sadece bizim tekâmüle ermemiz ve varlığımızın, verimli olması olan tek ve yüce Allah'ın, bu dünya ile yetinmesi ve insanın kemal yolundaki yarışmasını yarım kesip neticesiz bırakması, acaba O'nun yüce sıfatları ile bağdaşır mı? Şüphesiz Allah, amellerin mükâfat ve azabını başka bir âlemde verecek ve hiçbir şeyi göz ardı etmeyecektir.

"Yoksa, kötülük işleyen kimseler, ölümlerinde ve diriliklerinde kendilerini, inanıp yararlı iş işleyen kimseler ile bir tutacağımızı mı sandılar? Ne de kötü hüküm veriyorlar! Allah, gökleri ve yeri gerçekle yaratmıştır; Her cana kazandığının karşılığı verilir, onlara zulmedilmez."[307]

Ayrıca, bu zamanı sınırlı ve günleri sayılı âlemde bazı amellerin azap ve cezalarının verilmesinin mümkün olamadığı da bir gerçektir. Meselâ bir atom bombasını atmakla milyonlarca insanın katliamını gerçekleştiren birinin, milyonlarca insanı katletme günahının karşılığında öldürülmesi yeterli bir ceza sayılmaz ve onun hak ettiği cezanın, ebedi olan ahiret âleminde gerçekleşmesi daha adil olacaktır.

Aynı şekilde Allah'ın, muhtelif zorluklar ve üzüntülerle dolu bu dünya hayatı, salihlerin ve ömürlerini Allah'a kulluk ve insanlara iyilik etmek yolunda geçiren veya sayısızca insanı maddî ve manevî ölümden kurtaran kimselerin mükâfatı sayılmayacak kadar küçük, sayılı ve sınırlıdır.

Mükâfatlar ve Cezalar

Bu dünyada kendi baba ve annesine zulüm edip, yaşantılarında sürekli başarısız olanları veya anne-baba katili olup genç yaşta hayatını kaybedenleri veya anne-babaya iyilik edip bu dünyada mükâfatlandırılanları veyahut öksüzlerin haklarını gasp edip bu dünyada kötü sonuçlarını gören nicelerini görmüş ve duymuşuzdur.

Kur'ân-ı Kerim halkı, yetimlere zulüm etmek konusunda uyararak şöyle buyuruyor:

"Arkalarında güçsüz çocuklar bıraktıkları takdirde, bundan endişe edecek olanlar, (başkalarının yetimlerine zulüm ve haksızlık yapmalarının azabının, kendi yetimlerine dönmesinden) korksunlar ve Allah'tan sakınsınlar."[308]

İmam Bakır (a.s) şöyle buyurdular: "Allah, yetim malı yeme konusunda iki azap belirlemiştir: Dünya cezası ve ahiret azabı."[309]

İnsanın bu dünyada içerisine düştüğü bazı zahmet, sıkıntı ve belâlar amellerinden kaynaklanmaktadır. Aslında insanın duçar olduğu zahmet ve belâlar, bir şekil dünyevî ceza olup, onun uyarılması ve kötü işlerinden dönmesi içindir.

Kur'ân-ı Kerim bu konuya birçok ayetlerde açıklık getirmiştir. Örneğin:

"Size isabet eden zorluklar, kendi yaptığınız işlerden dolayıdır."[310]

"Onun buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar."[311]

"Halkın kendisi kendi durumlarını değiştirmedikçe, Allah onların durumunu değiştirmez."[312]

Allah, bazı peygamberlerin kavim ve ümmetlerini serkeşliklerinden dolayı bu dünyada cezalandırıyordu.

Kur'ân-ı Kerim, Nuh, Hud, Salih, Lut, Şuayb peygamberlerin kavimlerinin ve diğer başka kavimlerin nasıl azaba uğrayıp cezalandırıldıklarını açıklıyor.[313] Bu cezalar, Adil ve Merhametli Allah'ın, zulüm ve bozgunculuğa razı olmadığına, amellerin gerçek cezasını başka bir âlemde vereceğine dair bir teyittir.

Genel olarak dünyevî cezalar, amellerin ahiretteki gerçek cezalarının sade bir örneğidir. Bu dünyevî cezaları göz önünde bulunduran herkes, insanın kendi başına bırakılmış olmadığını ve öbür dünyada onun amel ve işlerinin büyük bir dikkat ve titizlikle inceleneceğini iyice anlamaktadır.

Bir noktayı daha hatırlatmak gerekir ki, bazen iyi insanların eğitim ve tekâmülü için birtakım zorluklar ve belâlarla karşı karşıya kaldıklarını görmekteyiz. Aslında onlara azap ve ceza denilemez.

Aynı şey, bazı mücrimlerin bu dünyada suçlarının cezasını görmemesi için de geçerlidir. Yani onların dünyevî cezalardan muafiyeti, Allah'ın inayet ve lütfunun onları kapsadığından veya Allah'ın onların yaptıklarından habersiz olduğundan değil, belki cezalarının ahirete bırakılmış olduğundandır.

İslâm Açısından Mead

Semavî dinler arasında meada en çok önem veren ve bu konuyu en geniş perspektiften ele alan İslâm dinidir. Öyle ki, çok az bir mevzu bu kadar önemle üzerinde vurgu yapılmıştır. Kur'ân-ı Kerim'de mead ve ölümden sonraki hayatla ilgili binden fazla ayet var.

Ama diğer taraftan Kur'ân'da birey ve toplumla ilgili hüküm ve kanunlar, yani "ahkam ayetleri" diye adlandırılan bu ayetler, beş yüz ayeti geçmiyor. Bu yüzden meada inanmak, mukaddes İslâm dininin temel ve en önemli esaslarından sayılıyor.

Kur'ân'da mead hakkında gelen ayetler konunun muh-telif boyutlarına değinmiştir. Şimdi onlardan bazısı:

Mead'ın Gerekliliği:

1- "İnsan kendi başına bırakıldığını mı sanıyor?"[314] Yani; amel ve işleri incelenmeyecek mi?"

2- "Ve biz göğü ve yeryüzünü ve ikisinin arasındakileri boş yere yaratmadık."

"Bu yaratılışın boşuna olduğu, inkâr edenlerin zannıdır ancak. Vay ateşe uğrayacak inkârcıların hâline. Yoksa inanıp hayırlı amel işleyenleri yeryüzünde, bozguncular gibi mi tutarız? Yoksa Allah'a karşı gelmekten sakınanları, yoldan çıkanlar gibi mi tutarız.?"[315]

3- "Sakın Allah'ı, zalimlerin yaptıklarından habersiz sanma. Gözlerin azabın şiddetinden dışarı fırlayacağı bir güne kadar onların azabı ertelenmektedir. (O zaman onların hesabı görülecek)"[316]

Müşrikler kıyamete inanmıyor ve onu uzak biliyorlardı. Übeyd b. Half, bir gün çürümüş bir kemiği Peygamberin yanına getirdi ve onu elinde ezip şöyle dedi:

"Bu ezilen çürük kemikleri kim diriltecek?"[317]

Allah, nasıl yoktan yaratıldığını unutan o şahsa cevabında şöyle buyurdu:

"Ey Muhammed! De ki: Onları ilk defa yaratan diriltecektir. Ve O her yarattığına âlimdir."[318]

Ve de şöyle ekledi:

"Gökleri ve yeri yaratan, kendilerinin benzerini yaratmaya kadir olmaz mı? Elbette olur; çünkü O, yaratan ve bilendir."[319]

Müminlerin ve kâfirlerin akıbeti, kâfirleri cehenneme ve müminleri cennete götürecek şeyin vasfında ise şöyle buyuruyor:

"İşte, azıp da dünya hayatını tercih edenin varacağı yer şüphesiz cehennemdir. Ama kim Rabbinin azametinden korkup da kendini kötülükten alıkoymuşsa, varacağı yer şüphesiz cennettir."[320]

"Kim bir kötülük işerse, ancak onun kadar ceza görür. Kadın veya erkek, kim inanarak yararlı iş işlerse, işte onlar cennete girerler; orada hesapsız şekilde rızıklanırlar."[321]

* * *

Halkın, Allah'tan sakınması ve takvalı olması için, Kur'ân kıyametin zorluğunu ve azabın şiddetini bu ayetlerle hatırlatmaktadır.

"Ey inananlar! Rabbinizden sakınınız; doğrusu kıyamet gününün sarsıntısı büyük

bir şeydir. Kıyameti gören her emzikli kadın emzirdiğini unutur, her hamile kadın çocuğunu düşürür. İnsanları sarhoş gibi görürsün; oysa sarhoş değildirler; fakat bu sadece Allah'ın azabının çetin olmasındandır. "[322]

"O muazzam gürültü ve kıyamet kopup geldiği zaman; o gün, kişi kardeşinden, annesinden, babasından, karısından ve oğullarından kaçar. (O gün, onlardan her birinin kendisine yeter derecede derdi vardır."[323]

"Her kişi yaptığı iyiliği ve yaptığı kötülüğü hazır bulunca, kendisiyle o kötülük arasında uzun bir mesafe olmasını diler."[324]

* * *

Yüzlerce başka ayet, mead ve kıyamet gününün hesabını beyan etmektedir. Eğer bu ayetler, daha bir teveccüh ve dikkatle mülahaza edilirse, insanın yaşamını öyle bir değiştirir ki, artık hiçbir işe hesap yapmadan girmez. Allah'tan sakınır, kendi ebedi hayatı için; bir tarlaya girmiş gibi dünyada azık toplar. Kalbi temiz Müslümanlar ahiretin korkusundan kendi işlerini hatta söz ve fikirlerini ölçer, geceler tatlı uykudan el çekip ibadete ve Allah'a yalvarıp yakarmaya koyulurlar. Hevesleri için bir şey yapmazlar, gece ve gündüz kendilerini ve toplumlarını ter-biye etmek çabasında olurlar.

Sâ'saa b. Suhan şöyle diyor: "Sabah namazını kılmak için Kufe'nin merkez camiinde hazır oldum. Hz. Ali Emi-r'ül-Müminin (a.s) bize namaz kıldırdı ve namazın selamından sonra kıbleye doğru oturup Allah'ı zikretmeye başladı ve güneş doğuncaya kadar sağına-soluna bakmadı. Daha sonra bize yönelip şöyle buyurdu: "Halilim ve habi- bim Resulullah'ın (s.a.a) zamanında bazıları bu geceyi sabaha kadar secde ve rüku hâlinde geçirirlerdi, tan ağardığında saçları karmakarışık toz toprak içinde olurdu, alınları çok secde etmelerinden dolayı sertleşirdi, ölümü hatırladıkları zaman, rüzgarın kırbacıyla titreyen bir ağaç gibi ıstıraba düşer, ağlarlardı; öyle ki elbiseleri gözyaşlarıyla ıslanırdı. O sırada Hz. Emir (a.s) kalktı ama şöyle buyuruyordu: "Kalanlar gaflette geçiniyorlar güya."[325]

Bir gün yüce İslâm Peygamberi, sabah namazından sonra camide uyuklayan ve benzi sararmış, zayıf ve gözleri çukura inmiş -Harise adında- bir genci gördü. O'na şöyle buyurdu: "Nasıl sabahladın?" dedi: "Yakin hâlinde." Yüce İslâm Peygamberi (s.a.a) onun sözünden hayret edip şöyle buyurdu: "Her yakinin bir hakikati var; senin yakininin hakitati nedir?" dedi: "Ey yüce Peygamber! Yakinim beni hazin etmiş ve uykuyu gözlerimden çalmış,beni sıcak öğlen vaktinde susuz koymuştur; dünyadan ve onda olandan ayrılmışım, kıyametin şimdi koptuğunu ve insanların hesap vermek için toplandığını, kendimin de onların içinde olduğunu ve bir gurubun cennet nimetlerinden yararlandığını, cennet tahtları üzerinde birbirleri etrafında oturup bir-birleriyle konuştuklarını, başka bir gurubun da ateşte azap çektiklerini, yardım dileme ve sığınak arama feryatlarının yükseldiğini görüyor ve

duyuyorum. Sanki ateş alevlerinin gürültüsü şimdi kulaklarımda çınlıyor gibi."

Resulullah (s.a.a), kendi ashabına dönerek buyurdu: "Bu, Allah'ın kalbini iman ile nurlandırdığı bir kuldur." Daha sonra o gence şöyle buyurdu: "Bu hâlini korumaya çalış ve sakın kaybetme." O dedi: "Ya Resulullah! Allah'tan sizin yolunuzda şehit olmamı isteyin." O hazret Allah'tan şehadet diledi ve çok geçmeden o genç, savaşların birinde,diğer dokuz kişinin şahadetinden sonra bu iftihara erişti.[326]

30.DERS ÖLÜM ÖTESİNDEKİ ÂLEM

"Bir gün bu evi terk edeceğim."

Evet, ölmemiş ve ölmeyecek olan Allah'tır; biz kullar nitekim bir gün bu evden gideceğiz...

Her günün sonu ve güneşin batışı, şairane bir temsildir bizim göçeceğimizden. Ne mutlu eğer başka bir gün, güneş gibi güler yüzlü ve nurlu kıyamet ufuğundan doğabilirsek... Önemli olan da budur, çünkü batmaya mecburuz... Ölüm, ister istemez bütün varlıkları kapsayan bir hakikattir.

Düşünmemiz gereken şey şu ki, öldükten sonra ne olacağız? Yok mu olacağız, yani herkesin hayatının sonu, onun ölümüne mi bağlıdır? Yoksa varlığımız ölümden sonra da varlığını sürdürecek mi? Ve eğer öyle ise bu nasıl olacak?

Allah'a imanı olmayanlar, ölümü insanın yok olması sanıyorlar ve yaşamın, bu birkaç günle sınırlı olduğunu iddia ediyor, herkesin sadece bu dünyada kısa bir süre yaşama hakkı olduğunu söylüyorlar. Ama vahiy mektepleri, bu sanı ile derinden muhaliftirler ve insanı ebedî; ölümü ise, berzah ve ebedî dünya olan kıyamet âlemine taşınmak için bir köprü olarak kabul ediyorlar.

Berzah Âlemi

Kur'ân'ın apaçık ayetleri ve din büyüklerinden nakledilen hadislere göre ölüm, insanın yok olması değildir. Öldükten sonra insanın ruhu, kıyamete kadar ya nimet veya azap içerisinde hayatını sürdürecektir. Bu süreye, yani ölümden kıyamete kadar olan zamana "berzah" denir. Berzah hayatı, hakikî bir hayattır; bir sanı veya bir hayal değildir. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma; bilâkis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden on-lara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar."[327]

Eğer ölümden sonra, gerçek bir hayat olmasaydı, ayetteki "Rableri katında... rızıklanırlar." cümlesinin hiç-bir anlamı kalmazdı.

Aynı şekilde Hz. İsa'nın (a.s) elçilerine uymaları için kavmine tavsiye edip ama

onların uymayıp öldürdükleri "Âl-i Yasin'in mümini" hakkında şöyle buyuruyor:

"Ona, 'Cennete gir.' denince, 'Keşke milletim, Rab-bimin beni bağışladığını ve beni ikrama mazhar olanlardan kıldığını bilseydi!' demişti."[328]

Bu ayetteki cennetten maksadın, ölüm ile kıyamet vakti arasında müminlerin yararlandıkları berzah cenneti olduğu muhtemeldir.

Kur'ân-ı Kerim, kâfirler ve ölene dek çirkin işleri sürdürenler hakkında şöyle buyuruyor: "Onlardan birine ölüm gelince, 'Rabbim! Beni geri çevir, belki yapmadan bıraktığımı tamamlar, iyi iş işlerim.' der." Ama bu isteği icabet olunmaz ve şöyle hitap edilir: "Hayır, bu söylediği sadece kendi lafıdır. Tekrar diriltilecekleri güne kadar arkalarında geriye dönmekten onları alıkoyan berzah vardır."[329]

Bedir ve Cemel Savaşlarından Birer Öykü

Bedir savaşının gürültüsü yatışmış, düşman kaçmış, ölenler meydanda kalmıştı. Kâfirlerin ölülerinden bazısı bir kuyuya dökülmüştü. Peygamber o kuyunun yanına gidip ölülere hitaben şöyle seslendi:

"Siz ey kâfirler! Kötü komşular idiniz, Allah'ın Peygamberini kendi evinden kovdunuz, onunla düşmanlık etmek ve savaşmak için birleştiniz; şimdi ben Rabbimin vaadinin doğru olduğunu gördüm. Siz de Rabbinizin vaadini hak buldunuz mu?"

Bu konuşmayı işiten Ömer şöyle dedi: "Ey Peygamber! Bunlar, cansız cesetlerden başka bir şey değiller. Onlarla nasıl konuşabiliyorsun?"

Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle cevap verdi: "Yeter artık, andolsun Allah'a sen onlardan daha iyi işiten değilsin; kalkıp onlardan ayrıldığımız an azap melekleri ateşli topuzlarla yere çakacak onları."[330]

Emir'ül-Müminin Ali (a.s) de, Cemel Savaşının sonunda ölülerin arasında atı ile dolaşırken, Kâ'b b. Sure'nin cesedini ölenler arasında gördü. Kâ'b, Ömer'in zamanında Basra'nın kadılık mevkisine tayin edilmiş ve Osman'ın hilafetinin sonuna kadar bu görevi sürdürmüştü. Bu şahıs, Cemel Savaşında Kur'ân'ı boynuna asıp ailesi ve çocukları ile birlikte İmam (a.s) ile savaşmak için gelmişti ve nitekim hepsi öldürüldü. İmam (a.s) onun naaşını oturtmalarını emretti ve o sırada ona hitaben şöyle buyurdu:

"Ey Kâ'b! Ben Allah'ımın vaadini hak buldum; sen de Allah'ının vaadini hak buldun mu?" Ve daha sonra buyurdu: "Onu yatırın."

İmam Talhâ'nın cesedine de aynısını yaptı. Biri o Hazrete şöyle dedi: "Senin sözünü duymadıkları hâlde bu işin yararı nedir?" Buyurdu: "Andolsun Allah'a ki, her ikisi de

sözümü duydu; Bedir ölülerinin, Peygamberin sözünü duydukları gibi."[331]

Habbe Arannî şöyle diyor: "Hz. Ali (a.s) ile kabristana gittik. O Hazret mezar başlarında durup onlarla konuşuyordu. Ben de o kadar ayakta durdum ki, sonunda yorulup oturdum. Oturmaktan da yorulup ayağa kalktım, tekrar oturdum ve yine yorulduğum için kalkıp cübbemi götürdüm, 'Müsaade edin cübbemi sereyim de onun üzerinde biraz dinlenin; çok ayakta durmaktan rahatsız olacağınızdan korkuyorum.' dedim. Şöyle buyurdu:

"Ey Habbe! Bu ayakta durmak insanı rahatsız etmez; çünkü bir müminle muhabbetle, konuşmayla meşgulüm."

"Dedim: 'Onlar da böyle midirler?' Buyurdu: 'Evet, eğer gözündeki perdeyi kaldırsalar, onların da grup grup birbirleriyle konuştuklarını göreceksin.' Dedim: 'Cisim midir, yoksa ruh mudur onlar?' Buyurdu: Ruhturlar; âlemin hiçbir bucağında hiçbir mümin, ruhuna; 'Kabristana gel.' emri verilmedikçe ölmez. Ve mümin ruhların orada toplandıkları kabristan, Adn cennetinden ve yüce cennetten bir köşedir."[332]

Kabir Sorgu-Suali

Birçok hadislerden, bağlantı şekli çok net değilse de, ruhun beden ile kabirde özel bir rabıtası olduğunu anlamaktayız.

Ehlibeyt İmamlarının altıncısı İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurdu: "Kabir sorgusunu inkâr eden, bizim Şiamız olamaz."[333]

Ölüyü kabre bıraktıklarında, sorgu melekleri gelip ona din, inandıkları ve yaptıklarından sorarlar. Eğer imanlı ve salih biriyse müminlere, değil ise kâfirler ve kötülere ilhak edilir.

Merhum Şeyh Saduk "Akaid" kitabında şöyle yazıyor: "Bizim inancımıza göre kabir sorgusu haktır ve doğru cevap verebilen biri kabirde refah ve nimetten, ahirette ise cennetten yararlanacak. Doğru cevap veremeyen biri, kabirde azap görecek ve ahirette cehenneme girecek."[334]

Ehlibeyt İmamlarının dördüncüsü Hz. İmam Seccad (a.s) her cuma günü Peygamberin camisinde halka şöyle nasihat ediyordu:

"Ey insanlar! Takvayı seçin, çünkü dönüşünüz Allah'adır. Burada iyilik etmiş olan herkes, orada iyiliği kendi karşısında bulacak, kötü amel işlemiş olan herkes, kendisi ile ameli arasında uzun bir mesafenin olmasını dileyecek; Allah sizleri çetin bir azapla uyarıyor."

"Ey insanoğlu! Ne yazık ki sen gaflettesin; ama senden gafil değiller. Ölüm her

şeyden daha hızlı varıp seni arayacak, nitekim seni bulacak. Sanki o an gelip çatmış, ölüm meleği senin ruhunu almış, tek başına (kabir) evine gelmişsin ve sorgu melekleri çetin bir sorgu ve imtihan için yanına gelmişler."

"İlk olarak; taptığın Allah, sana gönderilen peygamber, bağlandığın din, okuduğun kitap, velâyetini seçip emrine uyduğun imam hakkında ve daha sonra ömrünü hangi yolda harcadığından soracaklar..."

"O hâlde, kendine bak ve sorulmadan önce, cevaplamaya hazır ol. Eğer imanlı ve takvalı isen, kendi dinini iyi tanımış isen, gerçek ve hak imamlara uymuş isen, Allah'ın dostlarını sevmiş isen, Allah, dilini hakkı söylemeye açacak, seni cennet ve kendi rızasıyla müjdeleyecek, melekler nimet ve rızk ile seni karşılamaya gelecekler; aksi hâlde dilin tutulacak, cevap vermeyi beceremeyeceksin ve sana azap vaadinde bulunacaklar, azap melekleri seni konuklamak için kaynar su ve ateşle sana doğru gelecekler."[335]

Kabir Azabı

İnsanın berzahta karşılaşacağı şeyler onun dünyadaki amellerine bağlıdır. Takvalı bir hâlde can verenler için berzah, cennetin bir numunesi olacak ve yaptıkları iyilikleri, güzel ve hoş manzaralı bir şekilde görecekler. İmam Hasan Askerî (a.s) şöyle buyuruyor: "Bir mümin öldüğü zaman, biri hepsinden daha hoş kokulu ve daha güzel yüzlü altı nuranî şahıs, onunla birlikte onun kabrine doğru hareket ederler. Onun sağında, solunda, üstünde, altında, arkasında ve önünde dururlar. O sırada onların en güzeli soracak: 'Sizler kimsiniz?' Sağda duran diyecek: 'Ben namazım.' Soldaki diyecek: 'Ben zekâtım.' Öndeki diyecek: 'Ben orucum.' Arkadaki diyecek: 'Ben hac ve umreyim.' Alttaki diyecek: 'Ben bunun kardeşlerine işlediği iyiliklerim.' Daha sonra hepsi birden en güzel yüzlü olana soracaklar: 'Ya sen kimsin ki hepimizden güzelsin?' Diyecek: Ben Al-i Muhammed'in (s.a.a) velâyet ve sevgisiyim."[336]

Ama dünyayı kâfirlik, pislik ve kötü işlerle çirkinleştirmiş olan kimseler, kabre girince, onu dar ve karanlık görecekler, azap melekleri onlara azap edecekler.

Yüce İslâm Peygamberi, Ensardan birinin cenaze törenine katılıp toprağa gömdükten sonra, onun kabrinin yanına oturup başını aşağı eğdi ve üç defa şöyle buyurdu: "Allah'ım! Kabir azabından sana sığınıyorum."[337]

Kabir sorgusunu ve azabını bizzat gözle görmek gerekmez; belki peygamberlerin, imamların, salihlerin ve iyilerin ondan haber verdikleri kadarıyla yetinip, kabullenmek gerekir.

Merhum Molla Muhsin Feyz Kaşanî şöyle buyuruyor: "Bu göz, gaybî âlemde olup bitenleri müşahede etmeye lâyık değildir; ahiret ve berzahta olup bitenler de gaybî meselelerdir. Peygamberin sahabesi Cebrail'in inmesine iman getirmemişler

miydi? Oysa ki onu göremiyorlardı. Kabir azabı da gaybî bir meseledir ve onu idrak etmek için başka bir duyu gereklidir ki, Allah'ın peygamberleri ve evliyasından başkası o duyudan mahrumdur."[338]

Ölümü Hatırlamak

Bazıları ölümü anmaktan kaçıyorlar ve onu düşünmekten bile çekiniyorlar; güya ebedîlik suyu içmişler ve bu dünyada ebedî kalacaklar gibi gaflet badesinden içmekle sarhoş olmuşlar. Ancak Allah'ın diri ve ölmeyeceğini bildikleri hâlde O'na inanmıyorlar.

Bunlar, ölümden gafil oldukları için hedefsiz ömür geçiriyorlar, kendilerini ıslah etmeye koyulmuyorlar; aynen bir saat yelkovanı gibi lahzaları başıboş geçirerek, çoğu zaman günahlara bulaşıyorlar. Bunların yaşantısı hayvanların yaşantısından pek farklı değildir.

Bunların tavırları, Allah'ın seçkin kullarının tavırlarıyla büyük tezatlıklar göstermektedir. Yüce İslâm Peygamberi şöyle buyuruyordu: "Ölümü çok anın; çünkü günahları eksiltir, ruhî ve manevî olgunlaşmaya yararı olmayan dünyaya rağbeti azaltır."[339]

Bunların yanında diğer bazı kimseler var ki, din önderlerinin emirlerine uyarak ölümü çok anıyor, karşılaştıkları her durumdan kıyamet günü için yararlanıyorlar. Dünyaları, ahiret âlemine doğru hızla ilerleyen bir dünyadır. Yaptıkları işleri, şahsî çıkarlar ve heves belâlarından arındırırlar.

Bunların açısından dünya onu elde etmek için cinayet ve hıyanete el uzatmaya, ona bulaşmaya tenezzül edilmeyecek kadar değersizdir. Belki, bu yaşantıdan tam olarak ahiret yaşamı için faydalansınlar diye, yüce bir ruh ile içtimaî iş, ticaret ve hizmetlere de girmekten geri kalmazlar.

Bunlar ölümden korkmuyorlar. Bunlar insanların en üstün örneği, şahadet zamanı ve düşmanın kılıcı indiğinde ilk sözü, "Andolsun Kâbe'nin Rabbi'ne ki kurtuldum, muradıma erdim."[340] olan Emir'ül-Müminin Ali'dir.

Evet, bu dünyanın darlığından çıkıp ebedî âlemin sonsuzluğuna girmek, rahatlık ve kurtuluştur; ama bu, Hz. Ali (a.s) gibi sıkıntılar içerisinde tertemiz bir ömür geçiren, ruh ve düşüncesini takviye ederek Allah'a ibadet ve kullukla geçiren, içtimaî hizmetlerle meşgul olmuş bulunan kimseler içindir.

Ebuzer-i Gıfarî'den sordular: "Ölümden niçin çekiniyoruz?" Buyurdu: "Siz dünyanızı mamur ve ahiretinizi viran etmişsiniz, bu yüzden ümran bir yerden harabeye göçmek istemiyorsunuz."[341]

Bir Resul-i Ekrem (s.a.a) ashabına sordu ki: "Cennete gitmeyi istiyor musunuz?"

Herkes, "Evet." dedi. O sırada şöyle buyurdu: "Çok uzakları arzu etmeyin ve daima ölümü gözünüz önünde bulundurun, gerektiği şekilde Allah'tan hayâ edin."[342]

Tanıdıkları öldüğü zaman, ölümü kendine hatırlatmak, zaman zaman kabristanları görmeye gitmek, müminlerin kabrini ziyaret etmek, ölümü anıp ibret almak açısından oldukça etkilidir.

Cennet

"Cennet ebedî bir makamdır ki, Allah mükâfat olarak iyi kimselere orada yer verir. Orada her çeşit nimetler, rahatlık, refah ve ferahlık vesileleri, oranın ehlinin arzuladığı her şey mevcuttur. Cennette kin, haset ve hınçtan bir eser yoktur. Herkes birbiriyle kardeşçe geçinecek, hepsi ebedî olarak orada kalacak, kimse hiçbir zahmete düşmeyecektir."[343]

"Temiz ve ihlâslı kullar, cennette azametle yaşayacak ve onlara saygı gösterilecek. Elde örülmüş tahtlara yaslanacak, karşı karşıya oturacak ve birbirlerine iltifatta bulunacaklar. "

"Genç hizmetçiler şarapla dolu kadeh ve sürahilerle onların etrafında dönecekler. Öyle bir şarap ki ne mahmur eder, ne baş ağrısı getirir, ne de akıl ve zekâyı bozar... İstedikleri her meyve ve kuş etini bulacaklar..."

"Bunların tümü, dünyada yaptıkları iyiliklerin mükâfatıdır..."[344]

"Cennet ehli birbirleriyle sohbete başlayıp biri diğerlerine şöyle diyecek: 'Ey Cennet arkadaşlarım! Benim dünyada bir arkadaşım vardı, inkârından dolayı şöyle derdi: 'Ölüp toprak olduktan sonra yeniden dirilip cezalandırılacağımıza mı inanıyorsun?' Ey dostlar! Şimdi onun ahvalini görmemiz için ona uğramamız iyi olur.' O sırada etrafına bakınıp onu cehennemde görür. Ve ona şöyle der: And-olsun Allah'a ki, az kalsın beni de kendin gibi mahvedecektin. Eğer Allah'ın lütfu olmasaydı, şimdi ben de ilâhî azaba duçar olacaktım."

"O sırada cennet ehli birbirine şöyle diyecek: Gerçekten biz, geçen ilk ölüm hariç, ölmeyecek miyiz artık? Ve gerçekten azap görmeyecek miyiz? Evet, budur büyük kurtuluş."

"Amel ehli, böyle bir cennet uğrunda amel etmelidir. Çalışanlar bunun için çalışsınlar."[345]

Cehennem

Cehennem, kâfirlerin ve mücrimlerin yeridir. Onun azap ve işkencesi, bu dünyanın azaplarıyla kıyaslanamaz. Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerim'de cehennemi şöyle tasvir

ediyor:

"Şüphe yok ki, ayetlerimizi inkâr edenleri, yakında ateşe atarız. Derileri yanıp eridikçe de azabı tatsınlar diye yerlerine, yeniden yeniye deri bitiririz. Şüphe yok ki, Allah üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir."[346]

Kâfirler için ateşten bir elbise biçilmiştir ve tepelerine de cehennemin kaynar suyu dökülecek ki, derileri ve içlerinde olanları eritecek ve de demirden çomaklar da onlar için hazırlanmış olacak.

Ne zaman elemlerden çıkmak isteseler, yine azap melekleri tarafından oraya gönderilirler ve "Tadın Allah'ın yakıcı azabını."[347] denir onlara. "Cehennem ehli kendi kapıcılarına, "Rabbinize yalvarın da, diyecekler, ne olur bir günceğiz olsun bizi bıraksın ve azap etmesin." diyecekler." Cehennemin bekçileri diyecekler ki: "Peygamberleriniz mucizeler ve apaçık delillerle hidayetiniz için gelmemiş miydi size?" Diyecekler: "Evet, geldiler." Bekçiler diyecekler: "Öyleyse istediğiniz herkese seslenin; fakat kâfirlerin duası fayda etmeyecek."[348]

"Şüphe yok ki, cehennem gözetme yeri olmuştur (suçluları gözetleyip durmaktadır). Azgınların varacağı yerdir. Orada çağlar boyu kalırlar."[349]

"Alay edici gıybet edenin vay hâline! O ki, mal yığar ve onu sayar; sanır ki malı onu bu dünyada ebedîleştirir. Hayır, öyle değil; mutlaka kırıp döken, silip süpüren cehenneme atılır ve sen ne bileceksin kırıp döken, silip süpüren cehennem nedir?! Allah'ın tutuşturulmuş bir ateşidir, öylesine ateş ki yüreklere musallat olur."[350]

Müminlerin Emiri Hz. Ali (a.s) buyuruyor:

"Bilin ki, bedeninizin bu ince derisi cehennemin ateşine dayanamaz, o hâlde kendinize acıyın. Kendinizi dünyanın zorluklarında deneyip güçsüz olduğunuzu anlamışsınız. Ve bir dikenin vücudunuza battığında veya ayağınız kanadığında ya da sıcak kumlar onu yaktığında, nasıl takatsız olduğunuzu görmektesiniz. Öyleyse iki ateş tabakası arasında kalıp taşlar içinde yattığınız ve şeytanla bir arada olduğunuz zaman ne yapacaksınız?"

"Ey Allah'ın kulları! Hastalanmadan önce sağlığınızda, fırsatınız ve gücünüz varken, darlığa düşmemişken Allah'ı anın. Kurtuluş yolu kapatılmamışken kendinizi cehennemin ateşinden kurtarmaya çalışın. Allah uğrunda gözlerinizi uykusuzluğa, karınlarınızı açlığa (oruç tutmaya) alıştırın, Allah yolunda adım atın ve mülkünüzü, servetinizi O'nun yolunda bağışlayın. Vücudunuzdan ruhunuz ve canınız için faydalanın ve bunu yapmaktan kaçınmayın..."[351]

Şefaat

Kur'ân-ı Kerim ve birçok hadislerdeki aşikâr meselelerden biri "şefaat" meselesidir.

Şefaat, birinin günahlarının bağışlanması için aracılık etmektir.

Allah'ın izniyle bazı günah ve günahkârlar hakkında gerçekleşecek olan bu aracılık, Allah'ın yaygın rahmetine ve yüce lütfuna dayalı olup müminlerin ümitlenmesine neden olur.

Eğer bir mümin, dünyada tövbe etmeye muvaffak olmamış olsa dahi, Allah şefaat vesilesiyle onu sınırsız merhametine mazhar kılacak, mahşer günü peygamberler, yüce İslâm Peygamberi ve Masum İmamların Allah'ın izniyle şefaat edecekleri bilinmektedir. Tabiî ki bazılarının günahı öyle çok ve ağır olabilir ki, bir süre azap görmedikçe şefaate lâyık görülmezler. Bazı günahlar da şefaat olunmayı tamamen engelliyor. Bazı hadislerde onlara değinilmiştir. Örneğin:

"Bizim -Ehlibeyt- şefaatimiz namazı hafife alanlara nasip olmayacaktır."[352]

Kaynakça

[1]- Understanding Light' by Tanonhaum, Spillman.

[2]- Usûl-i Kâfi, c.l, s.78 (özet olarak)

[3]- Kırk bilim adamı tarafından kaleme alınan "The Evidence of god in an Expanding Universe" adlı eserin, "Allah'ın Varlığının İspatı" adındaki Farsça tercümesi, s.261

[4]- Allah'ın Varlığının İspatı, s.19-22

[5]- Danişmend" dergisi, Hicrî-Şemsî 1346 yılının 11. ayının sayısı, s.39-42 (Bu dergi Tahran'da yayınlanıyor).

[6]- Danişmend" dergisi, dördüncü yıl, sayı: 10

[7]- Ra'd, 2

[8]- "Danişmend" dergisi, sayı: 4, yıl: H. Şemsî 1342, s.24-27'de şöyle yazıyor: Timüs bezi fenfosit üretiyor ve onun temel özelliği antikor adlı maddeleri üretmektir ki, mikropların ve yabancı proteinlerin saldırısı karşısında vücudu savunuyor.

[9]- Gayton Fizyolojisi

[10]- Beyin epifizi bu işi kendinden çıkardığı hormon vasıtasıyla yapıyor. Çıkardığı hormon glomerulotropin adında bir maddedir. Bu madde kana bırakıldığında böbrek üstü bezin kabuğundan aldostron adlı başka bir hormonun çıkmasına neden olur. lkinci hormon, kanın sodyum ve potasyumunun katılığını tanzim etmeye neden olur. Şöyle ki, bir haftadan az bir zaman içinde bu katılık ve

aldostronun bırakılması kesilirse, ölüme neden olur. Gayton Fizyolojisi, endokrinoloji bölümü, s.1265-1266, dördüncü baskı, H. Şemsî 1352, M. 1973.

[11]- 29.01.1368 H. Şemsî tarihli Jamia gazetesi şöyle yazıyor: "608'i kanser sonucu ve diğer 679'u başka nedenlerle ölen 1287 kişi anatomiye tâbi tutuldular ve tam bir incelemeden sonra birinci grubun % 35'inin apandis ameliyatı geçirdigi görüldü. Oysa ki ikinci grubun % 24'ünün durumu böyle idi. Bu iki nispeti kryaslamakla apandisin alınmasının, kansere yol açmada çok tesirli etken olduğu ortaya çıkmaktadır."

[12]- William James, progmatizm ekolünün kurucularından ve Amerikalı filozoftur. Doğum: 1842, Ölüm: 1910.

[13]- Stahl; Alman kimyacı ve fizyolojist. 1964 yılında Hall Üniversitesinin profesörü oldu. (İlimler Tarihi, Pier Roso, 4. baskı, s.303-304.

[14]- Gavoisier (Doğum: 1743, Ölüm: 1794)

[15]- Rouelle (Fransız bilim adamı. Doğum: 1703, Ölüm: 1770)

[16]- Rien ne se pera et rine ne secree.

[17]- Fâtır, 15-16

[18]- Ferid Vecdî Ansiklopedisi, c.10, s.448

[19]- Gayton Fizyolojisi, c.2, s.957

[20]- Dr. Mahmut Şucaî, Entomoloji, s.248

[21]- En'âm, 59

[22]- Mülk, 14

[23]- Batı Avrupa dergilerinden "İlim ve Hayat" dergisi

[24]- Nehc'ül-Belâğa, hutbe: 159, c.3, s.493

[25]- Bakara, 115

[26]- Bihar'ul-Envar, yeni baskı, c.3, s.250

[27]- Enbiyâ, 51-70; Sâffât, 82-98

[28]- Kadisiye, Hicrî 16. yılında Müslümanlar ile İranlıların savaştığı yerin adıdır.

[29]- Kötülük tanrısının, Kur'ân'da adı geçen şeytan -İblis- olduğunu söylemek yanlıştır. Çünkü şeytan mahluktur ve herhangi bir şeyi de var edemez. O hâlde şeytanın Allah ile savaşı düşünülemez bile.

[30]- Avesta (Zerdüştlüğün kutsal kitabı), Vendidad, 5. fasıl, s,118

[31]- Mü'min, 64

[32]- En'âm, 165

[33]- Bakara, 216

[34]- "İran Sorunları" dergisi, H. Şemsî, 1347 yılı, Dey ayı sayısı

[35]- Rousseau şöyle diyor: "Vicdan gerçeğini anlayamasak bile, içimizde bir şey var ki, vicdanın varlığına tanıklık etmektedir." Emile, s.207.

[36]- Dinin yarar ve gerekliliği, s.5

[37]- Dinin yarar ve gerekliliği, s.8

[38]- Nehc'ül-Belâğa, 1. hutbe

[39]- Şifa, ilâhîyat bölümü, nübüvvet konusu

[40]- Usul-i Kâfi, c.1, s.168

[41]- Semavî dinler ve öğretileri derken, hiçbir şekilde tahrife uğramamış ve saptırılmamış dinleri kastetmiyoruz.

[42]- Ankebût, 50

[43]- Mü'min, 78

[44]- Nur'us-Sekaleyn, c.3, s.367

[45]- Tarih-i Taberî, c.5, s.2269-2271

[46]- Nehc'ül-Belâğa, Feyzulislâm, hutbe: 115

[47]- Bihar'ul-Envar, c.18, s.351

[48]- Bihar'ul-Envar, c.18, s.333

[49]- Sevab'ul-A'mal ve İkab'ul-A'mal, s.336

[50]- Sâd, 45-47

[51]- Hz. Musa'nın (a.s) döneminde yaşayan firavunun adı İkinci Ramses idi. İkinci Ramses'in cesedi 1881 yılında mumyalanmış olarak bulundu ve şimdi de Kahire müzesinde bulunmaktadır.

[52]- Hz. Musa (a.s) "dalâlettesin" demekle, bu hassas dönemde her gün bir Kıbtî ile tutuşmanın yanlış olduğunu anlatmak istemiştir.

[53]- Kasas, 21

[54]- Kasas, 24

[55]- Kasas, 25

[56]- Kasas, 25

[57]- Kasas, 26

[58]- Nur'us-Sekaleyn, c.4, s.117-123

[59]- Kasas, 29

[60]- Kasas, 30

[61]- Tâhâ, 13

[62]- Tâhâ, 14-15

[63]- Harun (a.s), Hz. Musa'nın (a.s) kardeşinin adıdır. O, Hz. Musa'nın (a.s) en büyük destekçisi ve yardımcısıydı.

[64]- Yûnus, 90-92

[65]- Mecma'ul-Beyan, c.2, s.435

[66]- Âl-i İmrân, 34

[67]- Meryem, ibadet eden kadın anlamınadır.

[68]- Âl-i İmrân, 35

[69]- Mecma'ul-Beyan, c.2, s.436

[70]- Âl-i İmrân, 37

[71]- Âl-i İmrân, 38

[72]- Âl-i İmrân, 39

[73]- Âl-i İmrân, 40

[74]- El-Mizan Tefsiri, c.14, s.26-27

[75]- Meryem, 18-21

[76]- Meryem, 23

[77]- Meryem, 24-26

[78]- Meryem, 27-32

[79]- Nisâ, 157-158

[80]- Markos İncili, bab: 12, bent: 29

[81]- Âl-i İmrân, 51

[82]- Dünya Tarihine Bakış, c.1, s.200

[83]- Mâide, 75

[84]- Uygarlık Tarihi, c.3, bölüm: 3, s.239-240

[85]- Eski Kilise Tarihi, s.244

[86]- Nizam'ut-Talim, c.2, s.204

[87]- Nizam'ut-Talim, c.2, s.189-201

[88]- Mâide, 17

[89]- Usul-i Kâfi, c.1, s.39

[90]- Bihar'ul-Envar, c.14, s.331

[91]- Bihar'ul-Envar, c.14, s.320

[92]- Bihar'ul-Envar, c.14, s.288

[93]- Bihar'ul-Envar, c.14, s.324

[94]- En'âm, 136

[95]- Câsiye, 24

[96]- el-Milel ve'n-Nihel, Şehristanî, c.2, s.237; Yakubî Tarihi, c.1, s.224.

[97]- Zerdüştlüğün kutsal kitabı

[98]- Sasanîler Döneminde İran, s.164

[99]- Dinler Tarihi, s.301

[100]- Sasanîler Döneminde İran, s.168

[101]- Sasanîler Döneminde İran, s.460

[102]- Şiirde geçen Mazenderan, bugünkü Mazenderan'dan farklıdır.

[103]- Şehname, Firdevsî

[104]- Uygarlık Tarihi, Will Dourant, c.11, s.8

[105]- Nahl, 59; Uygarlık Tarihi, Will Dourant, c.11, s.7

[106]- Uygarlık Tarihi, Will Dourant, c.3, s.1063-1068

[107]- Uygarlık Tarihi, Will Dourant, c.3, s.1063-1068

[108]- Nehc'ül-Belâğa, 26. hutbe

[109]- Siyah bir taştır, akik madeninden çıkar; beyaz, kırmızı ve sarı noktaları vardır.

[110]- Bihar'ul-Envar, c.15, s.392

[111]- Taberî Tarihi, c.3, s.1159; İbn-i Hişam Siyeri, c.1, s.240-245.

[112]- Taberî Tarihi, c.3, s.1171-1173; Mecma'ul-Beyan, c.7, s.206.

[113]- Usul-i Kâfi, Nikâh kitabı, c.5, s.340-341.

[114]- Muhammed'in Hayatı, s.177

[115]- İbn-i Hişam Siyeri, c.1, s.211-226

[116]- Ayr, Medine'nin güneyinde ve Uhud ise kuzeyinde bulunan iki dağın adıdır. (El-Cibal, Zimahşeri, s.8)

[117]- Ravzat'ül-Kâfi, s.308

[118]- A'râf, 157

[119]- Bu misal, Peygamber ve fedakâr dostlarının sıfırdan başlayarak doruğa

varmalarına ve de fedakârlık, vahdet ve imanlarıyla dünyayı hayrete düşürmelerine işarettir.

[120]- Fetih, 29

[121]- Saff, 6

[122]- Bakara, 146

[123]- En'âm, 20

[124]- Ravzat'ül-Kâfi, s.308

[125]- Bihar'ul-Envar, c.15

[126]- Bakara, 89

[127]- İsbat'ül-Hüdat, c.1, s.84; Bihar'ul-Envar, c.15, s.206; İbn-i Hişam Siyeri, c.1, s.213. (Bu kitapta İbn-i Heyban adında kayıtlıdır.)

[128]- Bihar'ul-Envar, c.1, s.204

[129]- İbn-i Hişam Siyeri, c.1, s.180-183

[130]- Tabakat, İbn-i Sa'd, c.1, birinci bölüm, s.83

[131]- İbn-i Hişam Siyeri, c.1, s.214-222; Tabakat, İbn-i Sa'd, c.4, birinci bölüm, s.54-56; Bihar'ul-Envar, c.22, s.355-368.

[132]- Nasr, 1-3

[133]- Bakara, 89

[134]- İbn-i Hişam Siyeri, c.2, s.518

[135]- İsbat'ül-Hüdat, c.1, s.350

[136]- Bakara, 90

[137]- İslâm öncesinde de hac merasimi bir şekilde yapılmakta olup yerleşik geleneklerdendi.

[138]- Velid, her yeni Müslümanın, İslâm'ı kabul etmekle farklı bir yol seçtiğine ve bazen de akrabalarını terk ettiğine veya onlara muhalefet ettiğine değiniyordu.

[139]- Ruh'ud-Din'il-İslâmî, Beyrut basımı, s.30

[140]- Ruh'ud-Din'il-İslâmî, Beyrut basımı, s.32

[141]- Kur'ân'a Göre Rüzgâr ve Yağmur, s.19-25

[142]- Kur'ân'a Göre Rüzgâr ve Yağmur, s.59-60

[143]- Hicr, 22

[144]- Kur'ân'a Göre Rüzgâr ve Yağmur, s:140-143

[145]- Nûr, 43

[146]- Şûrâ, 29

[147]- Yâsîn, 36

[148]- Tâhâ, 53

[149]- İsrâ, 88

[150]- Hûd, 13-14

[151]- Bakara, 23

[152]- İslâm'ın Hızla İlerleyişi, s.49

[153]- Tefsir-i Novin, s.42

[154]- Avrupa Düşüncesinin İlerleyiş Tarihi, Londra basımı, yıl: 1875, s.343-344

[155]- Usul-i Kâfi, c.2, s.599

[156]- Ra'd, 28

[157]- Hucurât, 13

[158]- Enfâl, 24

[159]- Bihar'ul-Envar, c.74, s:268

[160]- Bihar'ul-Envar, c.74, s:243

[161]- Âl-i İmrân, 110

[162]- Usul-i Kâfi, c.5, s.55

[163]- Mücâdele, 11

[164]- Usul-i Kâfi, c.1, s.30

[165]- Usul-i Kâfi, c.1, s.30

[166]- Usul-i Kâfi, c.1, s.41

[167]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.24

[168]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.25

[169]- Vesâil'uş-Şia, c.13, s.194

[170]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.4

[171]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.3

[172]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.37

[173]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.10

[174]- Vesâil'uş-Şia, c.12, s.13

[175]- Nehc'ül-Belâğa, hikmetli sözler: 390

[176]- Rûm, 21

[177]- Vesâil'uş-Şia, c.14, s.7

[178]- Usul-i Kâfi, c.5, s.347

[179]- Usul-i Kâfi, c.5, s.376

[180]- Usul-i Kâfi, c.5, s.344

[181]- Usul-i Kâfi, c.5, s.344

[182]- Ahzâb, 40

[183]- "Bu hadisi, Şiîsiyle, Sünnîsiyle bütün hadisçiler nakletmişlerdir. (Bkz. el-Gadir, c.3, s.196-202.)

[184]- Müsned-i Ebu Davud, s.247

[185]- Nehc'ül-Belâğa, 133. hutbe

[186]- Bihar'ul-Envar, c.11, s.34

[187]- Bkz. "Medeniyet ve İslâmî İlimler"

[188]- Hamd, 2

[189]- Mülk, 1

[190]- Teğâbun, 4 ve 12

[191]- Kaf, 16

[192]- Şûrâ, 11

[193]- Bakara, 255

[194]- Tevhid suresi: "De ki: O Allah tektir. Allah, her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey de O'na denk değildir."

[195]- Hadîd, 9

[196]- Hucurât, 13

[197]- Bakara, 256

[198]- İsrâ, 36

[199]- Bakara, 111

[200]- İslâm Uygarlığı, Dr. Gustav Le Bon, s. 713-715

[201]- Bakara, 164

[202]- Âl-i İmrân, 17

[203]- Cabir b. Hayyan, Zekeriya Razî, İbn-i Sina, Hace Nasiruddin Tusî gibi büyük bilim adamları, aklî ve tabiî bilimlerde insanlık âlemine oldukça faydalı ve değerli eserler sunmuşlardır. Geçen yüzyılın sonlarına kadar İbn-i Sina'nın kitapları Avrupa üniversitelerinde ders kitabı olarak okutuluyordu. Dr. Gustav Le Bon "İslâm ve Arap Uygarlığı Tarihi" kitabında (s.710) şöyle yazıyor: "Mösyö Renan şöyle yazıyor: Büyük Albert, her şeyini İbn-i Sina'dan öğrenmişti."

[204]- İslâm Uygarlığı Tarihi, George Zeydan, s.598

[205]- İslâm ve Arap Uygarlığı Tarihi, Gustav Le Bon, s.706-715; Vesail'üş-Şia, c.12, s.49.

[206]-Vesailu'ş-Şia, c.12, s.49

[207]- Biharu'l-Envar, c.70, s.174

[208]- Uygarlık ve İslâm İlimleri, s.13

[209]- Elbette İmam, sadece Resul-i Ekrem'e (s.a.a) vahyolunan gerçekleri ve hükümleri beyan eder.

[210]- Sire-i İbn-i Hişam, s.266-295

[211]- Nizamî Gencevî'den.

[212]- Usul-i Kâfi, c.2, s.74

[213]- Yüce İslâm Peygamberi şöyle buyurdu: "Kur'ân'ı kendi görüşüne göre tefsir eden, -kıyamette- kendi oturması için ateşten bir yer hazırlıyor." (Tefsir-i Safî, c.l, s.21)

[214]- Cinn, 18

[215]- Tefsir-i Nur'us-Segaleyn, c.5, sh. 439

[216]- Usul-i Kâfi, c.2, s.599

[217]- Tefsir-i Safî, c.l, s.39

[218]- Ahzâb, 33

[219]- Mir'at'ül-Envar tefsirinin önsözü, s.16. Cebrail vahyi getirdiğinde, Peygamberin evine inerdi ve Peygamberin Ehlibeyti nübüvvet soyundan oldukları için Kur'ân'ın manasını daha iyi anlıyor, daha iyi biliyorlardı.

[220]- Müsned-i İbn-i Hanbel, c.3, s.17. Beyrut basımı; el-Gadir, c.l, s.955; Gayet'ül-Meram, s.212.

[221]- Usul-i Kâfi, c.l, s.171-173

[222]- Bakara, 129

[223]- Hatif-i İsfahanî'den, mısrayı biraz değiştirerek.

[224]- Nahl, 97

[225]- Enfâl, 24

[226]- Bu ayetlerdeki "hayat-ı tayyibe=hoş ve temiz hayat" tabiri, mecazî bir tabir olarak algılanmamalıdır. Bu ayetler gerçek anlamda şunu ifade ediyorlar:

İnsanlığına yakışır iyi işler yapan bir mümine, gerçekten yepyeni ve tertemiz bir hayat verilecektir. Gerçek hayatın en belirgin eseri, idrak, şuur, kudret ve kuvvet olduğuna göre, ister istemez müminlerden bazılarının, başkalarında olan ilim ve kudrete ilâveten bir tür ilim ve kudrete sahip olduklarını anlıyoruz.

Yukarıdaki ayetlerin tefsiriyle ilgili olarak müfessirler başka sözler de söylemişlerse de, biz bu manayı Allâme Tabatabaî'nin değerli tefsiri el-Mizan'dan aldık. Daha fazla bilgi için o tefsire bakınız.

[227]- Yûnus, 35

[228]- Bakara, 124

[229]- İrşad-ı Müfid, s.304-305

[230]- İrşad-ı Müfid, s.152-154

[231]- Sefinet'ül-Bihar, c.l, s.53

[232]- İrşad-ı Müfid, s.149

[233]- Üsd'ül-Gabe, c.l, s.152

[234]- A'yan'üş-Şia, c.13, s.81-93. İkinci baskı.

[235]- Sefinet'ül-Bihar, c.l, s.53

[236]- En'âm, 44-45

[237]- Bihar'ul-Envar, c.2, s.135-136

[238]- İrşad-ı Müfid, s. I55 1- el-Gadir ve Allâme Eminî: Dünya çapında tanınmış el-Gadir kitabı, Merhum Mücahid Allâme şeyh Abdulhüseyin Eminî'nin yüce himmetiyle Gadir Hadisi etrafında kaleme alınmış büyük bir eserdir. Bu değerli eser, o büyük âlimin bir ömür sürdürdüğü değerli çalışmasının ürünü olup, şimdiye kadar on bir cildi Arapça dilinde yayınlanmıştır. Eserin dili ve beyanı, dağı anımsatacak sağlamlıkta ve suyu anımsatacak akıcılıktadır. İhtiva ettiği konular öylesine delilli ve burhanlıdır ki, Ehlisünnet âlimleri ve büyüklerinin ikrarıyla, Şiîliğin hak olduğu o kitapta ihya olmuş ve Ehlisünnet'in Şiîlikten anladığını tamamıyla değiştirerek, bu iki İslâmî fırkanın birbirini daha iyi anlamasında büyük bir hizmeti olmuştur. Adı daima yücelsin. Bu derste o ünlü kitaptan çok istifade edilmiştir.

[240]- Nisâ, 59

[241]- Arapça'da "Ebu" ya da "İbn-i" kelimesiyle başlayan isimlere künye denir.

[242]- Resulullah'ın ismi "Muhammed" ve künyesi "Ebu'l-Ka-sım"dır.

[243]- Müntehab'ul-Eser, s.707; Kifayet'ül-Eser'den naklen. Kitabın müellifi bu konuda, Sünnî ve Şiî kaynaklardan 50 hadis nakletmiştir ki, bunların hepsinde Peygamber efendimiz, On İki İmamı isimleri ile tanıtmıştır.

[244]- İslâm tarihi ve Resul-i Ekrem'in (s.a.a) siyeri hakkında yazılan Sire-i İbni Hişam gibi kitaplara bakınız.

[245]- Gadir-i Hum, Mekke ve Medine arasında bir yerdir.

[246]- Mâide, 57

[247]- Resulullah'ın (s.a.a) sorumluluğu, peygamberlik görevini yerine getirmek; başkalarının sorumluluğu ise, dine amel etmek ve onu başkalarına iletmektir.

[248]- Ehlisünnet'in dört mezhep imamından biri olan Ahmed b. Hanbel'in rivayet ettiğine göre, Peygamber (s.a.a) bu cümleleri dört defa tekrarladı.

[249]- Mâide, 3

[250]- el-Gadir, c.l, s.9-11

[251]- el-Gadir, c.l, s.14-61

[252]- el-Gadir, c.l, s.62-72. Peygamber efendimizi görmeyen, ama sahabeden bir veya birkaçını görenlere "Tâbiîn" denir. (Ferid Vecdî)

[253]- Mâide, 67

[254]- Allâme Eminî "el-Gadir" kitabında 30 meşhur Sünnî âlimin adını sayıyor ki, hepsi bu ayetin Hz. Ali'nin hakkında indiğini itiraf etmişlerdir.

[255]- el-Gadir, c.l s.214; Taberî'nin "el-Velâyet" kitabından naklen.

[256]- el-Gadir c.l, s.159 ve sonrası.

[257]- Onlardan 200 kişi ashaptan idi.

[258]- Değerli el-Gadir kitabında (c.1, s.159-213) bu konuda 22 ihticac zikredilmiştir.

[259]- Ahzâb, 6

[260]- Ahzâb, 36

[261]- Zeyneb'in Peygamber efendimizin halası kızı ve Kureyş kabilesinden; Zeyd'in ise Resulullah'ın (s.a.a) özgürlüğüne kavuşturduğu bir köle olduğu meşhurdur.

[262]- Nur'us-Sekaleyn Tefsiri, c.4, s.280.

[263]- Nisâ, 64

[264]- Bu sulh, Hudeybiye adındaki bir yerde yapıldığı için bu ad ile meşhur olmuştur.

[265]- Siyer-i İbn-i Hişam, c.3, s.321 ve sonrası.

[266]- Taberî Tarihi, c.3, s.1546

[267]- Evs ve Hazrec, Medine'deki iki büyük ve sayılı kabile olup birbirleriyle rekabet ediyorlardı ve bu rekabet Sa'd b. Ubade'nin onlardan öne geçmemesi için, Evs kabilesinin Ebubekir'e hemen biat etmesine neden oldu.

[268]- Tabi ki biat etmeyenler az denilmeyecek kadar çoktu, Örneğin: Benî Haşim (Haşimoğulları) -Abbas ve oğulları- Hübab b. Münzir Selman-i Farisî, Ebuzer, Mikdad, Ammar, Zübeyr, Huzayme, Ubeyd, Kaab, Ferve, Halid, Berâ b. Azib ve... (el-Fusul'ul-Mühimme, s.45; Taberi Tarihi, c.4 s.1837 ve sonrası (özetlenerek nakledildi.)

[269]- Taberî Tarihi, c.4, s. 1820-1823

[270]- Taberî Tarihi, c.4, s. 1822

[271]- O zamanın Doğu Rum sınırlarındaki bir yer.

[272]- Şerh-u Nehc'il-Belâğa, İbn-i Ebi'l-Hadid, c.2. s.21, Dört ciltlik baskısı.

[273]- Taberî Tarihi, c.4, s.186; Sahih-i Müslim, Kitab'ul-Vasiyyet, Ömer'in Peygamber efendimize bu sözü isnat ettiği nakledilmiştir.

[274]- Şerh-u Nehc'il-Belâğa, İbn-i Ebi'l-Hadid, c.2, s.563.

[275]- Siyer-i Halebiyye, c.3, s.200

[276]- Usul-i Kâfi, c.l, s.514-1388 h. baskısı.

[277]- Hz. Mehdi'nin (a.s) lakaplarından olup "beklenen" anlamınadır.

[278]- Mazmur, 37 bab:10-30

[279]- Zebur'un metnini önce naklettik. Zebur'da bu mazmun bildirilmişti: "Salihler, yeryüzünün varisi ve sonsuza dek kalıcı olacaklar."

[280]- Enbiyâ, 105

[281]- Nûr, 55

[282]- Saff, 9

[283]- Kasas, 5

[284]- Hadisler ışığında Hz. Mehdi'ye (a.s) tefsir ve tatbik edilen ayetler çoktur. Merhum Seyyid Haşim Bahranî bunların önemli bir bölümünü kendi kitabında toplamıştır.

[285]- Keşf'uz-Zunûn, c.1 ve 2; Hediyyet'ul-Arifin, c.1-2; İzah'ül-Meknûn, Nevid-i Emn ve Eman (Emniyet ve güvence müjdesi) gibi kitaplar.

[286]- Müntehab'ul-Eser'den naklen, s.249

[287]- el-Mehdi, s.60

[288]- Müntehab'ul-Eser, s.225

[289]- Zehair'ul-Ukba, s.736

[290]- İsbat'ül-Hüdat, c.2, s.562

[291]- Ankebût, 14

[292]- el-Mehdi, s.132-136

[293]- İsbat'ül-Hüdat, c.6, s.386

[294]- İsbat'ül-Hüdat, c.6, s.394-395

[295]- İsbat'ül-Hüdat, c.6, s. 350

[296]- Kemal'ud-Din, c.1, s.112

[297]- İsbat'ül-Hüdat, c.6, s.438

[298]- Bihar'ul-Envar, c.52, s.113

[299]- Müntehab'ul-Eser, s.269

[300]- İsbat'ül-Hüdat, c.6, s.436

[301]- Usul-i Kâfi, c.l, s.338

[302]- Muntehab'ul-Eser, s.270-272

[303]- (Fransa'nın) Sorbon Üniversitesinin felsefe öğretim üyesi ve Fransa- İran enstitü müdürü Dr. Karbon.

[304]- Mekteb-i Teşeyyü dergisi, yıl: 2, s.20-21

[305] -Bihar'ul-Envar, c.6, s.249

[306]- Âl-i İmrân, 191

[307]- Câsiye, 21-22

[308]- Nisâ, 9

[309]- Nur'us-Sekaleyn Tefsiri, c.l, s. 370

[310]- Şûrâ, 30

[311]- Nûr, 63

[312]- Ra'd, 11

[313]- Hûd ve diğer sureler.

[314]- Kıyâmet, 36

[315]- Sâd, 27-28

[316]- İbrâhîm, 42

[317]- Yâsîn, 78

[318]- Yâsîn, 79

[319]- Yâsîn, 81

[320]- Nâziât, 37-41

[321]- Mü'min, 40

[322]- Hac, 1-2

[323]- Abese, 33-36

[324]- Âl-i İmrân, 30

[325]- el-İrşad, s.114; Nehc'ül-Belâğa, Feyz basımı, Hutbe: 96.

[326]- el-Kâfi, c.2, s.53-54

[327]- Âl-i İmrân, 169-170

[328]- Yâsîn, 26-27

[329]- Mü'minûn, 99-100

[330]- Akaid-i Saduk'un şerhi, Müellifi Şeyh Müfid, s.41; Bihar'ul-Envar, c.6, s.254.

[331]- Akaid-i Saduk'un şerhi, s.42; Bihar'ul-Envar, c.6, s.255.

[332]- Usûl-i Kâfi, c.3, s.243; Bihar'ul-Envar, c.6, s.267-268.

[333]- el-Emalî, Şeyh Saduk, s.177, eski baskısı; Bihar'ul-Envar, c.6, s.223. (Şunu da belirtmek gerekir ki, bazı hadislerden kabir sorgusunun halis müminlere ve halis kâfirlere mahsus olduğu anlaşılıyor.)

[334]- İtikadat, Şeyh Saduk, s.16, eski baskısı.

[335]- el-Emalî, Şeyh Saduk, s.301; Bihar'ul-Envar, c.6, s.223.

[336]- Mahasin-i Barkî, c.1, s.288; Bihar'ul-Envar, c.6, s.234.

[337]- Mehaccet'ül-Beyzâ, c.8, s.302

[338]- Mehaccet'ül-Beyzâ, c.8, s.305

[339]- Mehaccet'ül-Beyzâ, c.8, s.240

[340]- Menakıb-ı Şehraşub, Necef basımı, c.3, s.95; Bihar'ul-Envar, c.42, s.239.

[341]- İtikadat-ı Şeyh Saduk, s.16; Mehaccet'ül-Beyzâ, c.8, s.258; Bihar'ul-Envar, c.6, s.137.

[342]- Mehaccet'ül-Beyzâ, c.8, s.246

[343]- Hicr suresinin 45-48. ayetlerinden alınmıştır.

[344]- Vâkıa suresinin 11-24. ve Sâffât suresinin 39-47. ayetlerinden alınmıştır.

[345]- Sâffât, 50-61

[346]- Nisâ, 56

[347]- Hac suresinin 19-23. ayetlerinden alınmıştır.

[348]- Mü'min suresinin 49. ve 50. ayetlerinden alınmıştır.

[349]- Nebe', 21-23

[350]- Hümeze, 1-9

[351]- Nehc'ül-Belâğa, Feyz'ül-İslâm basımı, Hutbe: 182, s.594-599.

[352]- Usûl-i Kâfi, c.3, s.270